משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר טהרות

ברטנורא על משנה כלים

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה כלים

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-כלים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 12
פרק ג 18
פרק ד 21
פרק ה 23
פרק ו 29
פרק ז 30
פרק ח 33
פרק ט 37
פרק י 42
פרק יא 46
פרק יב 51
פרק יג 55
פרק יד 59
פרק טו 63
פרק טז 66
פרק יז 71
פרק יח 78
פרק יט 82
פרק כ 85
פרק כא 90
פרק כב 92
פרק כג 95
פרק כד 97
פרק כה 102
פרק כו 105
פרק כז 109
פרק כח 114
פרק כט 119
פרק ל 122

פרק א

משנה א

אָבוֹת הַטֻּמְאוֹת. הַשֶּׁרֶץ. שְׁמֹנָה שְׁרָצִים הַכְּתוּבִים בְּפָרָשַׁת וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, הַחֹלֶד וְהַעַכְבָּר וְכוּ', הֵן אָבוֹת הַטֻּמְאוֹת לְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים הַנּוֹגְעִים בָּהֶם בְּמוֹתָם, וְשִׁעוּרָן לְטַמֵּא בְּכָעֲדָשָׁה, שֶׁכֵּן הַחֹמֶט תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ בְּכָעֲדָשָׁה. אֲבָל הָאֲבָרִים אֵין לָהֶם שִׁעוּר, אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִכָּעֲדָשָׁה מִן הַשֶּׁרֶץ מְטַמְּאִין. וְדַוְקָא כְּשֶׁהוּא לַח הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא יָבֵשׁ, דִּכְתִיב (ויקרא יא) וְכֹל אֲשֶׁר יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמוֹתָם, כְּעֵין מוֹתָם:

וְשִׁכְבַת זֶרַע. דַּוְקָא שִׁכְבַת זֶרַע דְּיִשְׂרְאֵל וְגָדוֹל, אֲבָל דְּנָכְרִי אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֲפִלּוּ מִדְּרַבָּנָן, דְּקֵרְיוֹ שֶׁל נָכְרִי טָהוֹר גָּמוּר. וְכֵן שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁל קָטָן נַמִּי לֹא מְטַמְּאָה, דִּכְתִיב (שם טו) וְאִישׁ כִּי תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זֶרַע, אִישׁ וְלֹא קָטָן פָּחוֹת מִבֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, דְּאֵין בֵּיאָתוֹ בִּיאָה. וְשִׁעוּרָהּ לְרוֹאֶה, בְּמַשֶּׁהוּ, אֲפִלּוּ כְּעֵין חַרְדָּל. וְלַנּוֹגֵעַ, בְּכָעֲדָשָׁה. וְדַוְקָא שִׁכְבַת זֶרַע לַחָה מְטַמְּאָה, דִּכְתִיב שִׁכְבַת זֶרַע, בְּרִאוּיָה לְהַזְרִיעַ. וּמִדְּלֹא קָחֲשִׁיב תַּנָּא דִּידָן בַּעַל קֶרִי בַּהֲדֵי אָבוֹת הַטֻּמְאוֹת, שְׁמַע מִנַּהּ דְּאֵינוֹ אֶלָּא רִאשׁוֹן לַטֻּמְאָה, וְהֵכִי תְּנַן בְּסוֹף מַסֶּכֶת זָבִים, בַּעַל קֶרִי כְּמַגַּע שֶׁרֶץ, דְּלֹא הָוֵי אֶלָּא רִאשׁוֹן:

וּטְמֵא מֵת. אָדָם שֶׁנִּטְמָא בְּמֵת. אֲבָל כֵּלִים שֶׁנָּגְעוּ בְּמֵת הֵן כַּמֵּת עַצְמוֹ, וְהַנּוֹגֵעַ בָּהֶן נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה. וְכֵלִים שֶׁנָּגְעוּ בְּאָדָם שֶׁנִּטְמָא בְּמֵת אוֹ בְּאָדָם שֶׁנָּגַע בִּכֵלִים שֶׁנָּגְעוּ בְּמֵת, הֲוֵי אַב הַטֻּמְאָה וּטְמֵאִים טֻמְאַת שִׁבְעָה כָּאָדָם, כְּדִתְנַן פֶּרֶק קַמָּא דְּאָהֳלוֹת. אֲבָל כְּלֵי חֶרֶס וַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים שֶׁנָּגְעוּ בְּמֵת אֵין נַעֲשִׂים אַב הַטֻּמְאָה. וְדַוְקָא יִשְׂרְאֵל נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה כְּשֶׁנָּגַע בְּמֵת, אֲבָל לֹא נָכְרִי, וְכֵן נֵפֶל שֶׁנּוֹלַד בֶּן שְׁמֹנָה אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה אִם נָגַע בְּמֵת:

וּמְצֹרָע בִּימֵי סָפְרוֹ. מְצֹרָע שֶׁהֶחְלַט בְּאֶחָד מִן הַנְּגָעִים וְנִתְרַפֵּא, וְהֻכְשַׁר בְּצִפֳּרִים וְעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְתִגְלַחַת, וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ שִׁבְעַת יָמִים וּבַשְּׁמִינִי מֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו, וְאוֹתָם שִׁבְעַת יָמִים קְרוּיִין יְמֵי סָפְרוֹ, וּמְטַמֵּא אָדָם, דְּנֶאֱמַר כִּבּוּס בְּגָדִים בִּימֵי חִלּוּטוֹ וְנֶאֱמַר כִּבּוּס בְּגָדִים בִּימֵי סָפְרוֹ, מַה לְּהַלָּן מְטַמֵּא אָדָם אַף כָּאן מְטַמֵּא אָדָם:

וּמֵי חַטָּאת שֶׁאֵין בָּהֶם כְּדֵי הַזָּיָה. מְטַמְּאוּ בְּמַגָּע. וְאִם יֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה, מְטַמְּאוּ אַף בְּמַשָּׂא, לְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים. דִּכְתִיב (במדבר יט) וּמַזֶּה מֵי הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנּוֹגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד הָעָרֶב, וְרַבּוֹתֵינוּ לָמְדוּ שֶׁהַמַּזֶּה טָהוֹר, וְלֹא בָא הַכָּתוּב אֶלָּא לִתֵּן שִׁעוּר לַנּוֹשֵׂא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כְּדֵי הַזָּאָה. וְחֵלֶק הַכָּתוּב בֵּין מַיִם לְמַיִם, לוֹמַר לְךָ מַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה מְטַמְּאִים אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים, וְשֶׁאֵין בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה מְטַמְּאִים אָדָם לְטַמֵּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִין וְלֹא לְטַמֵּא בְּגָדִים:

וּכְלֵי חֶרֶס בַּאֲוִיר. כְּשֶׁנִּפְלָה טֻמְאָה בַּאֲוִיר כְּלֵי חֶרֶס, בֵּין נֶגְעָה בַכְּלֵי בֵּין לֹא נָגְעָה, נִטְמָא הַכְּלִי. וְאִם נָגְעָה הַטֻּמְאָה בַכְּלִי מִבַּחוּץ, לֹא נִטְמָא בִּנְגִיעָה זוֹ, דִּכְתִיב (ויקרא יא) וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגוֹ' יִטְמָא, מִתּוֹכוֹ נִטְמָא וְאֵינוֹ נִטְמָא מֵאֲחוֹרָיו:

וְאֵינָם מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא. דְּכָל הָנָךְ אָבוֹת הַטֻּמְאוֹת דַּחֲשִׁיבֵי הָכָא כְּתִיב בְּהוּ הַנּוֹגֵעַ וְלֹא כְּתִיב בְּהוּ הַנּוֹשֵׂא:

משנה ב

מְטַמְּאִים אֶת הָאָדָם בְּמַשָּׂא. מִשֶּׁהִגְבִּיהַּ אֶחָד מֵהֶן, בֵּין בְּיָדוֹ בֵּין שֶׁהִגְבִּיהוֹ חֲבֵרוֹ עַל כְּתֵפוֹ. וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא נָגַע הוּא בַּטֻּמְאָה, אוֹ שֶׁהָיְתָה הַטֻּמְאָה קְשׁוּרָה בְּחֶבֶל וְהִגְבִּיהַּ הַטֻּמְאָה עַל יְדֵי הַחֶבֶל, כֵּיוָן שֶׁהֵנִיעַ כֹּבֶד הַדָּבָר הַטָּמֵא בְּעַצְמוֹ נִטְמָא הָאָדָם טֻמְאַת מַשָּׂא לְטַמֵּא בְּגָדִים שֶׁעָלָיו, אוֹ כָּל בְּגָדִים וְכֵלִים שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בָּהֶן, חוּץ מִכְּלֵי חֶרֶס, כָּל זְמַן שֶׁהַטֻּמְאָה עַל גַּבָּיו. אֲבָל לְאַחַר שֶׁפָּרַשׁ מִן הַטֻּמְאָה אֵינוֹ מְטַמֵּא כֵּלִים בִּנְגִיעָה, לְפִי שֶׁהַנּוֹשֵׂא אֶת הַטֻּמְאָה, לְאַחַר שֶׁפֵּרַשׁ מִמֶּנָּה אֵינוֹ אֶלָּא רִאשׁוֹן לַטֻּמְאָה, וְאֵין כֵּלִים מְקַבְּלִים טֻמְאָה אֶלָּא מֵאַב הַטֻּמְאָה. וַאֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת הַטֻּמְאָה אֵינוֹ מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶס, אֶלָּא שְׁאָר כֵּלִים בִּלְבַד. וְאֵין לְךָ טָמֵא טֻמְאַת מַשָּׂא אֶלָּא הָאָדָם בִּלְבַד, וְלֹא כֵלִים וְלֹא אֳכָלִים וּמַשְׁקִים, שֶׁאִם הָיוּ כֵלִים רַבִּים זֶה עַל גַּב זֶה וּנְבֵלָה אוֹ מֵי נִדָּה בַּכְּלִי הָעֶלְיוֹן, לֹא נִטְמְאוּ הַכֵּלִים הַתַּחְתּוֹנִים בְּמַשָּׂא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נָגְעוּ בַּנְּבֵלָה אוֹ בְּמֵי הַנִּדָּה. וְכֵן אֳכָלִים וּמַשְׁקִים אֵין טְמֵאִים טֻמְאַת מַשָּׂא, דְּגַבֵּי טֻמְאַת מַשָּׂא כְּתִיב לָכֶם, וְדָרְשִׁינַן לָכֶם הֵם מְטַמְּאִים בְּמַשָּׂא וְאֵין מְטַמְּאִים לֹא כֵלִים וְלֹא אֳכָלִים וּמַשְׁקִים בְּמַשָּׂא. וּכְשֵׁם שֶׁהַנְּבֵלָה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, כָּךְ מְטַמְּאָה בְּהֶסֵּט, שֶׁהֶסֵּט מִמִּין מַשָּׂא הוּא, כְּגוֹן שֶׁהָיָה עֵץ מֻנָּח בְּרֹאשׁ הָאִילָן אוֹ בְּרֹאשׁ הַכּוֹתֶל וּנְבֵלָה בְּקָצֵהוּ אֶחָד שֶׁל הָעֵץ וּבָא אָדָם וְהִכְרִיעַ בַּקָּצֶה הַשֵּׁנִי, כֵּיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ הַקָּצֶה שֶׁבּוֹ הַנְּבֵלָה מֵחֲמַת הַכְרָעָתוֹ, נִטְמָא טֻמְאַת הֶסֵּט, דַּהֲוֵי כְּנוֹשֵׂא:

וַחֲשׁוּכֵי בְּגָדִים בְּמַגָּע. כְּלוֹמַר מְנוּעִים הַבְּגָדִים מִטֻּמְאָה אִי אִיכָּא מַגָּע בְּלֹא מַשָּׂא, שֶׁהַנּוֹגֵעַ בַּנְּבֵלָה אוֹ בְּמֵי הַנִּדָּה וְאֵינוֹ נוֹשְׂאָם אֵינוֹ מְטַמֵּא אֲפִלּוּ בְּגָדִים שֶׁעָלָיו, כִּדְכְתִיב (ויקרא יא) הַנּוֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב, וְלֹא נִזְכַּר שָׁם כִּבּוּס בְּגָדִים, וּבְמֵי הַנִּדָּה נַמִּי כְּתִיב (במדבר יט) וְהַנֶּפֶשׁ הַנּוֹגַעַת תִּטְמָא עַד הָעֶרֶב. חֲשׁוּכֵי, לְשׁוֹן מְנִיעָה. כְּמוֹ וְלֹא חְשַׂכְתִּ אֶת בִּנְךָ (בראשית כב):

משנה ג

בּוֹעַל נִדָּה. כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו, לְמַדְנוּ שֶׁהוּא מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב כְּנִדָּה, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ וְכָל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, אֶלָּא לְפָרוֹשֵׁי וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו דְּרֵישָׁא אֲתָא, וְהָכִי קָאָמַר, הַאי וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ, לֹא אָמַרְתִּי

אֶלָּא לְעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה אַב הַטֻּמְאָה כְּנִדָּה, מַה הִיא מְטַמְּאָה אָדָם וּכְלֵי חֶרֶס אַף הוּא מְטַמֵּא אָדָם וּכְלֵי חֶרֶס, אֲבָל לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב כָּל אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא הוּא, וְלֹא יְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים כְּמִשְׁכַּב הַנִּדָּה שֶׁמְּטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים, אֶלָּא דִּין רִאשׁוֹן לַטֻּמְאָה יֵשׁ לוֹ שֶׁמְּטַמֵּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִין בְּלִבַד:

מִשְׁכָּב תַּחְתּוֹן כָּעֶלְיוֹן. כְּלוֹמַר, מִשְׁכָּב תַּחְתּוֹן שֶׁל בּוֹעֵל נִדָּה כְּעֶלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב, מַה עֶלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב הֵינוּ כֵּלִים שֶׁעַל גַּבֵּי הַזָּב כְּגוֹן עֶשֶׂר מַצָּעוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ וְכֻלָּן עַל גַּבֵּי הַזָּב, בֵּין שֶׁנָּגַע בָּהֶן הַזָּב בֵּין שֶׁלֹּא נָגַע, טְמֵאִין וּמְטַמְּאִין אֳכָלִין וּמַשְׁקִין אֲבָל לֹא אָדָם וְכֵלִים, אַף תַּחְתּוֹנוֹ שֶׁל בּוֹעֵל נִדָּה דְּהַיְנוּ הַמַּצָּעוֹת שֶׁתַּחְתָּיו מְטַמְּאִין אֳכָלִים וּמַשְׁקִין וְלֹא אָדָם וְכֵלִים. דְּאִלּוּ תַּחְתּוֹנוֹ שֶׁל זָב וְזָבָה וְנִדָּה וְיוֹלֶדֶת, אֲפִלּוּ עֶשֶׂר מַצָּעוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ וְאֶחָד מִן הַטְּמֵאִין הַלָּלוּ בָּעֶלְיוֹן, כֻּלָּן שֶׁתַּחְתָּיו טְמֵאִין וּמְטַמְּאִין אָדָם וְכֵלִים:

לְמַעְלָה מֵהֶן זוֹבוֹ שֶׁל זָב וְכוּ'. מִשּׁוּם דְּהָנָךְ דַּחֲשִׁיב וְאָזִיל מְטַמְּאִין בְּכָל שֶׁהֵן בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וּבוֹעֵל נִדָּה אֵין מְטַמֵּא עַד שֶׁיִּשָּׂא אֶת כֻּלּוֹ, מִשּׁוּם הָכִי קָתָנֵי לְמַעְלָה מֵהֶן, כְּלוֹמַר דְּהָנָךְ דַּחֲשִׁיב הֵן לְמַעְלָה מִבּוֹעֵל נִדָּה, לְפִי שֶׁהֵן מְטַמְּאִין בְּכָל שֶׁהֵן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבוֹעֵל נִדָּה:

שֶׁהֵם מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא. שֶׁשָּׁוֶה מַגָּעָן לְמַשָּׂאָן, דְּבֵין בְּמַגָּע בֵּין בְּמַשָּׂא מְטַמְּאִין אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים וְכֵלִים חוּץ מֵאָדָם וּכְלֵי חֶרֶס:

מֶרְכָּב. הַתְּפוּס שֶׁל אֲפָף קְרוּי מֶרְכָּב. שֶׁהָאֲפָף עַצְמוֹ שֶׁאָדָם רוֹכֵב עָלָיו טָמֵא מִשּׁוּם מוֹשָׁב, וְהַתְּפוּס שֶׁלּוֹ טָמֵא מִשּׁוּם מֶרְכָּב:

שֶׁהוּא מְטַמֵּא תַּחַת אֶבֶן מְסָמָא. אֶבֶן גְּדוֹלָה וּכְבֵדָה. כְּדִכְתִיב (דניאל ו) וְהֵיתֵית אֶבֶן חֲדָא וְשַׂמַת עַל פֻּם גֻּבָּא. וְאִם הָיְתָה אֶבֶן גְּדוֹלָה עַל גַּבֵּי הַתְּפוּס שֶׁל מֶרְכָּב וְהַזָּב תּוֹפֵס בָּהּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין כָּבְדוֹ שֶׁל זָב נִכָּר עַל הַמֶּרְכָּב, נִטְמָא הַתְּפוּס שֶׁתַּחַת הָאֶבֶן מִשּׁוּם מֶרְכָּב:

לְמַעְלָה מִן הַמֶּרְכָּב מִשְׁכָּב. דִּבְאֶבֶן מְסָמָא מְטַמֵּא מִשְׁכָּב כְּמוֹ מֶרְכָּב, וְעוֹד חָמוּר מִמֶּנּוּ דְּשָׁוֶה מַגָּעוֹ לְמַשָּׂאוֹ לְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים. מַגָּעוֹ בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ (ויקרא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ יְכַבֵּס בְּגָדָיו. וּמַשָּׂאוֹ, דְּלְאַחַר שֶׁהִזְכִּיר הַכָּתוּב דִּין מַגַּע הַמִּשְׁכָּב וְדִין מַגָּע שֶׁל מֶרְכָּב נָאֱמַר וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו, אַלְמָא בְּמִשְׁכָּב בֵּין מַגָּע בֵּין מַשָּׂא טְעוּנִים כִּבּוּס בְּגָדִים, אֲבָל בְּמֶרְכָּב חִלֵּק הַכָּתוּב בֵּין מַגָּע לְמַשָּׂא, דִּכְתִיב (שם) וְכָל הַמֶּרְכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא, וְאִלּוּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו לֹא כְּתִיב:

וְאֵין מִשְׁכָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב. דִּכְתִיב (שם) כָּל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא, זָב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וְאֵין מִשְׁכָּב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב. וְהִלְכָךְ אִם נָגַע מִשְׁכַּב הַזָּב בִּכְלִים אֵינָם אֶלָּא רִאשׁוֹן לַטֻּמְאָה. נִמְצָא זָב לְמַעְלָה מִמִּשְׁכָּב:

משנה ד

שֶׁהִיא מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ. טֻמְאַת שִׁבְעָה. דְּגַבֵּי נִדָּה כְּתִיב (שם) וּתְהִי נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים, וּכְתִיב נַמִּי גַּבֵּי זָבָה (שם) כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טֻמְאָה הִיא. וְדָרְשִׁינַן תִּהְיֶה טֻמְאָה, לְרַבּוֹת אֶת בּוֹעֲלָהּ. הִיא, הִיא מְטַמְּאָה אֶת בּוֹעֲלָהּ וְאֵין הַזָּב מְטַמֵּא אֶת מַה שֶּׁבּוֹעֵל טֻמְאַת שִׁבְעָה, אֶלָּא טֻמְאַת מַגָּע וּמַשָּׂא:

לְמַעְלָה מִן הַזָּבָה מְצֹרָע. דִּמְצֹרָע עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב כְּזָבָה, וְחָמוּר מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא מְטַמֵּא בְּבִיאָה, כְּשֶׁבָּא אֶל הַבַּיִת טָמֵא כָּל מַה שֶּׁבַּבַּיִת וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע, דִּכְתִיב (שם יג) מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, מְלַמֵּד שֶׁמּוֹשָׁבוֹ טָמֵא. מִכָּאן אָמְרוּ מְצֹרָע שֶׁיּוֹשֵׁב תַּחַת הָאִילָן וְטָהוֹר עוֹבֵר, נִטְמָא הַטָּהוֹר. וְאִם טָהוֹר יוֹשֵׁב תַּחַת הָאִילָן וּמְצֹרָע עוֹבֵר, לֹא נִטְמָא הַטָּהוֹר. וְכֵן בַּבֶּגֶד הַמְנֻגָּע וּבָאֶבֶן הַמְנֻגַּעַת. וְדַוְקָא מְצֹרָע בִּימֵי חִלּוּטוֹ, אֲבָל בִּימֵי סָפְרוֹ, דְּהַיְנוּ לְאַחַר תִּגְלַחַת וְצִפֳּרִים, אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב:

לְמַעְלָה מִן הַמְּצֹרָע עֶצֶם כַּשְּׂעוֹרָה שֶׁהוּא מְטַמֵּא טֻמְאַת שִׁבְעָה. דִּכְתִיב (במדבר לא) וְכִבַּסְתֶּם בִּגְדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּטְהַרְתֶּם, כָּל הַטְּמֵאוֹת שֶׁאַתֶּם מִטַּמְּאִין בְּמֵת לֹא יִהְיוּ פְּחוּתִים מִשִּׁבְעָה. וְאַף עַל גַּב דִּמְצֹרָע חָמוּר מֵעֶצֶם כַּשְּׂעֹרָה, דִּמְצֹרָע מְטַמֵּא כָּל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל כְּשֶׁבָּא אֶל הָאֹהֶל, וְעֶצֶם כַּשְּׂעֹרָה אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל, מִכָּל מָקוֹם בְּמַעֲלָה זוֹ מִיהָא עֶצֶם כַּשְּׂעֹרָה חָמוּר, שֶׁמְּטַמֵּא טֻמְאַת שִׁבְעָה. וְכֵן כָּל הָנֵי לְמַעְלָה לְמַעְלָה דַּחֲשִׁיב, לָאו לְכָל מִלֵּי קָאָמַר דְּחָמוּר בַּשֵּׁנִי מִן הָרִאשׁוֹן, דְּהַרְבֵּה מֵהֶן יֵשׁ שֶׁיֵּשׁ חֻמְרָא בָּרִאשׁוֹן שֶׁאֵינָהּ בַּשֵּׁנִי, אֶלָּא לְאוֹתָהּ מַעֲלָה שֶׁהוּא מוֹנֶה בִּלְבַד קָאָמַר שֶׁהַשֵּׁנִי חָמוּר:

חָמוּר מִכֻּלָּם מֵת. יֵשׁ מֵהֶן חֲמוּרִים מִמֵּת, שֶׁזָּב וְזָבָה עוֹשִׂים מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּמְטַמְּאִין בְּאֶבֶן מִסְמָא, וּמֵת אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֶבֶן מִסְמָא, וּמִכָּל מָקוֹם בְּמַעֲלָה זוֹ מֵת חָמוּר מִכֻּלָּן, שֶׁמְּטַמֵּא בְּאֹהֶל. וּמַה שֶּׁמְּצֹרָע מְטַמֵּא בְּבִיאָה, אֵין טֻמְאָתוֹ כְּטֻמְאַת אֹהֶל, דְּאִם הִכְנִיס יָדוֹ לְבֵית הַמְנֻגָּע, טָהוֹר, וַאֲפִלּוּ נִכְנַס כֻּלּוֹ חוּץ מֵחֻטְמוֹ, טָהוֹר, דְּבִיאָה בְּמִקְצָת לְאוֹ שְׁמָהּ בִּיאָה. וַאֲפִלּוּ מְחִצָּה מְצֻלֶּת בְּבֵית שֶׁהַמְּצֹרָע שָׁם, כִּדְתָנַן בִּנְגָעִים סוֹף פֶּרֶק י"ג נִכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת עוֹשִׂים לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, נִכְנַס רֹאשׁוֹן וְיוֹצֵא אַחֲרוֹן. וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא בְּמֵת מְטַמֵּא בְּאֹהֶל. אִי נַמִּי יֵשׁ חִלּוּק בֵּין מְצֹרָע יוֹשֵׁב לִמְצֹרָע עוֹבֵר כִּדְפָרֵישְׁנָא לְעֵיל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמֵת:

משנה ה

עֶשֶׂר טֻמְאוֹת פּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם. עֶשֶׂר מַעֲלוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ יֵשׁ בְּטֻמְאוֹת הַפּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם:

מְחַסַּר כִּפּוּרִים. כְּגוֹן מְצֹרָע מֻחְלָט, וְזָב בַּעַל שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, וְזָבָה, וְיוֹלֶדֶת, שֶׁטָּבְלוּ וְהֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן, אֲסוּרִין לֶאֱכֹל קָדָשִׁים עַד שֶׁיָּבִיאוּ כַּפָּרָתָן. וּמֻתָּרִין בַּתְּרוּמָה:

חָזַר לִהְיוֹת טָבוּל יוֹם. טָמֵא שֶׁטָּבַל וְלֹא הֶעֱרִיב שִׁמְשׁוֹ:

אָסוּר בַּקֳּדָשׁ וּבִתְרוּמָה. וּפוֹסֵל אוֹתָם אִם נָגַע בָּהֶן:

חָזַר לִהְיוֹת בַּעַל קֶרִי. שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זֶרַע וְלֹא טָבַל:

חָזַר לִהְיוֹת בּוֹעֵל נִדָּה. וְהָא דְּלֹא תָנֵי חָזַר לִהְיוֹת טְמֵא מֵת שֶׁהוּא חָמוּר מִבַּעַל קֶרִי, דִּטְמֵא מֵת אַב הַטֻּמְאָה וּבַעַל קֶרִי אֵינוֹ אֶלָּא רִאשׁוֹן, וַהֲדַר לְתָנֵי חָזַר לִהְיוֹת בּוֹעֵל נִדָּה דְּחָמוּר מִטְּמֵא מֵת, שֶׁמְּטַמֵּא מִשְׁכָּב הַתַּחְתּוֹן כָּעֶלְיוֹן, מִשּׁוּם דְּהָנָךְ עֶשֶׂר טֻמְאוֹת פּוֹרְשׁוֹת מִן הָאָדָם, וְזוֹ טֻמְאַת מַגָּע הִיא:

מִשְׁכָּב תַּחְתּוֹן כָּעֶלְיוֹן. מִשְׁכָּב הַתַּחְתּוֹן שֶׁל בּוֹעֵל נִדָּה כָּעֶלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב, מַה עֶלְיוֹנוֹ שֶׁל זָב טָמֵא לְטַמֵּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִין אֲבָל לֹא אָדָם וְכֵלִים, אַף תַּחְתּוֹנוֹ שֶׁל בּוֹעֵל נִדָּה טָמֵא לְטַמֵּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִין לֹא אָדָם וְכֵלִים:

שָׁרָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב. וְצָרִיךְ לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים. דְּהָכִי תְּנַן פֶּרֶק קַמָּא דְּמִגְלָּה (משנה ג) אֵין בֵּין זָב הָרוֹאֶה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת לְזָב שֶׁרָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת אֶלָּא קָרְבָּן:

וְצָרִיךְ בִּיאַת מַיִם חַיִּים. דִּכְתִיב בְּזָב (ויקרא טו) וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים. אֲבָל שְׁאָר כָּל הַטְּמֵאִים סַגִּי לְהוּ בְּמֵי מִקְוֶה:

חַיָּב בְּקָרְבָּן. הֶאֱמוּר בְּפָרָשַׁת מְצֹרָע גַּבֵּי זָב. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הֵבִיא קָרְבָּן הֲוֵי מְחַסַּר כִּפּוּרִים:

מְצֹרָע מֻסְגָּר. שֶׁמַּסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים לִרְאוֹת אִם יִוָּלְדוּ בּוֹ סִימָנֵי טֻמְאָה:

מְטַמֵּא בְּבִיאָה. אִם בָּא אֶל הַבַּיִת נִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת:

וּפָטוּר מִן הַפְּרִיעָה וּמִן הַפְּרִימָה. דְּלֹא אָמְרָה תּוֹרָה בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרוּמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ, אֶלָּא בְּמְצֹרָע מֻחְלָט:

וּמִן הַתִּגְלַחַת וּמִן הַצִּפָּרִים. דְּמֻחְלָט שֶׁנִּתְרַפֵּא מֵבִיא צִפָּרִים וּמְגַלֵּחַ אֶת כָּל שְׂעָרוֹ, וּמֻסְגָּר לֹא:

שֶׁאֵין עָלָיו בָּשָׂר כָּרָאוּי. כְּדִמְפָרֵשׁ בַּסֵּיפָא כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה:

מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא וְאֵינוֹ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל. דִּבְמַגַּע כְּתִיב (במדבר יט) [וְעַל] הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם, מַשְׁמַע בֵּין יֵשׁ בּוֹ בָּשָׂר כָּרָאוּי בֵּין אֵין בּוֹ בָּשָׂר כָּרָאוּי. וּבְטֻמְאַת אֹהֶל כְּתִיב, אוֹ בְעֶצֶם אָדָם אוֹ בְקֶבֶר, וְעֶצֶם אָדָם מַשְׁמַע עַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ בָּשָׂר וְגִידִים וַעֲצָמוֹת:

בְּמָקוֹם אֶחָד כְּדֵי לְהַקִּיפוֹ בְּחוּט עֵרֶב. שֶׁאִם יַחְתּוֹךְ הַבָּשָׂר שֶׁעַל הָאֵבֶר לְחוּטִים שֶׁיֵּשׁ בְּעָבְיָן כְּחוּט עֵרֶב, שֶׁהוּא יוֹתֵר עָב מֵחוּט הַשְּׁתִי כִּפְלַיִם, וְיִהְיֶה בָּהֶן כְּדֵי לְהַקִּיף אֶת הָאֵבֶר, בְּיָדוּעַ דִּבְהָכִי הוּא מַעֲלֶה אֲרוּכָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ו

עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת הֵן. אֵידֵי דְּאַיְרֵי לְעֵיל בְּמַעֲלוֹת שֶׁל טֻמְאוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, תָּנָא נַמִּי הָכָא מַעֲלוֹת שֶׁל קְדֻשּׁוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ:

שֶׁמְּבִיאִין מִמֶּנָּה הָעֹמֶר. דִּכְתִיב (ויקרא כג) וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר, קְצִירָהּ וְלֹא קְצִיר חוּצָה לָאָרֶץ:

וְהַבִּכּוּרִים. דִּכְתִיב (דברים כו) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאַרְצְךָ:

וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם. דִּכְתִיב (ויקרא כג) מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם:

משנה ז

עָיְרוֹת הַמֻּקָּפוֹת חוֹמָה. מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. דִּבְמִצְרַע כְּתִיב (שם יג) מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, חוּץ לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁכָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָאָרֶץ קִדֵּשׁ הָעֲיָרוֹת שֶׁהָיוּ מֻקָּפוֹת חוֹמָה בְּיָמָיו שֶׁיִּהְיוּ כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּלֵּחַ מִשָּׁם מְצֹרָעִים:

וּמְסַבְּבִים לְתוֹכָן מֵת. מֻתָּר לְנַשְּׂאוֹ בָּעִיר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם עַד מָקוֹם שֶׁיִּרְצוּ טוֹבֵי הָעִיר לְקָבְרוֹ שָׁם:

יָצָא. הַמֵּת מִן הָעִיר:

אֵין מַחֲזִירִים אוֹתוֹ. בָּעִיר לְקָבְרוֹ שָׁם, וַאֲפִלּוּ רָצוּ טוֹבֵי הָעִיר, דְּכֵיוָן דְּיָצְאָה טֻמְאָה מִן הָעִיר אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ בְּתוֹכָהּ:

משנה ח

לִפְנִים מִן הַחוֹמָה. מֵחוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם:

שֶׁאוֹכְלִים שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. דִּכְתִיב (דברים יב) וּבָאתָ שָּׁמָּה וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה וְגוֹ', וּכְתִיב (שם) לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ וְגוֹ':

הַר הַבַּיִת. חֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה עַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה הָיָה, וּבוֹ הָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בָּנוּי, וּמִשָּׁם מַתְחִיל מַחֲנֵה לְוִיָּה וְשִׁעוּרוֹ עַד שַׁעַר נִיקָנוֹר, מִשַּׁעַר נִיקָנוֹר וְלִפְנִים מַחֲנֵה שְׁכִינָה, וּמֵהַר הַבַּיִת וְלַחוּץ עַד חוֹמַת יְרוּשָׁלַיִם מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל:

שֶׁאֵין זָבִים וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת נִכְנָסִים לְשָׁם. דִּכְתִיב (במדבר ה) וְיִשַּׁלְּחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכָל טָמֵא לָנָפֶשׁ, שׁוֹמֵעַ אֲנִי שֶׁשִּׁלְּשְׁתָּן יוֹצְאִים לְמָקוֹם אֶחָד, תַּלְמוּד לוֹמַר בַּמִּצְרָע בָּדָד יֵשֵׁב, אִלְמָא אֵינוֹ מְשֻׁלָּח לְמָקוֹם שֶׁזָּב וּטְמֵא מֵת מְשֻׁלָּחִים. וּמַה מְּצֹרָע שֶׁטֻּמְאָתוֹ חֲמוּרָה חָמוּר שִׁלּוּחוֹ מִשִּׁלּוּחַ חֲבֵרוֹ דִּכְתִיב (ויקרא יג) מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, לְפִיכָךְ מְשֻׁלָּח חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, אַף זָבִים וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת שֶׁטֻּמְאָתָן חֲמוּרָה מִטֻּמְאַת מֵת, שֶׁעוֹשׂוֹת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב וּמְטַמְּאוֹת בְּאֶבֶן מְסָמָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטֻמְאַת מֵת, חָמוּר שִׁלּוּחָן מִשִּׁלּוּחַ חֲבֵרָן. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר, מְצֹרָע מְשֻׁלָּח חוּץ לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מַחֲנֵה

יִשְׂרָאֵל, וְזָבִים וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת מְשֻׁלָּחוֹת מֵהַר הַבַּיִת, שֶׁהוּא מַחֲנֶה לְוִיָּה, וּמֻתָּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. טְמֵא מֵת וַאֲפִלּוּ מֵת עַצְמוֹ מֻתָּר בְּהַר הַבַּיִת, וּמְשֻׁלָּח מִשַּׁעַר נִיקָנוֹר וְלִפְנִים, שֶׁהוּא מַחֲנֶה שְׁכִינָה:

הַחֵיל. לִפְנִים מֵחוֹמַת הַר הַבַּיִת הָיָה כֹּתֶל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְהוּא נִקְרָא סוֹרֵג, וְלִפְנִים מִמֶּנּוּ הַחֵיל עֶשֶׂר אַמּוֹת:

שֶׁאֵין נָכְרִים וּטְמֵאֵי מֵתִים נִכְנָסִים לָשָׁם. אַף עַל גַּב דְּרַבָּנָן גָּזוּר עַל הַנָּכְרִים שֶׁיִּהְיוּ כְּזָבִים לְכָל דִּבְרֵיהֶם, לְעִנְיַן שְׁלוּחַ מַחֲנוֹת לֹא גָּזוּר עֲלֵיהוּ אֶלָּא כִּטְמֵאֵי מֵתִים. וְהַאי דְּטְמֵאֵי מֵתִים אֵין נִכְנָסִים מִן הַחֵיל וְלִפְנִים, הַיְנוּ מִדְּרַבָּנָן. דְּמִדְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ בְּעֶזְרַת נָשִׁים שְׁרֵי, שֶׁכָּל זֶה מַחֲנֶה לְוִיָּה עַד עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם שַׁעַר נִיקָנוֹר:

עֶזְרַת נָשִׁים. לִפְנִים מִן הַחֵיל הָיְתָה, אֹרֶךְ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ עַל רֹחַב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ:

שֶׁאֵין טְבוּל יוֹם נִכְנָס לְשָׁם. יְהוֹשָׁפָט וּבֵית דִּינוֹ גָּזְרוּ עַל טְבוּל יוֹם שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְעֶזְרַת נָשִׁים, דִּכְתִיב (דברי הימים ב כ) וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וְגוֹ' לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה, וְאָמְרוּ בַּגְּמָרָא מַאי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה, שֶׁחִדְּשׁוּ בָהּ דְּבָרִים וְאָמְרוּ טְבוּל יוֹם אַל יִכָּנֵס בְּמַחֲנֶה לְוִיָּה. וְלֹא בְכָל מַחֲנֶה לְוִיָּה גָּזְרוּ, אֶלָּא בְּעֶזְרַת נָשִׁים בִּלְבַד. וְגָזְרוּ עַל טְבוּל יוֹם וְלֹא גָּזְרוּ עַל מְחֻסַּר כִּפּוּרִים, לְפִי שֶׁטְּבוּל יוֹם אָסוּר בַּתְּרוּמָה וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים מֻתָּר בַּתְּרוּמָה, וְכָל שֶׁטַּמְאָתוֹ חֲמוּרָה מֻחֲבֵרוֹ חָמוּר שְׁלוּחוֹ מְשֻׁלּוּחַ חֲבֵרוֹ:

עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל. לִפְנִים מֵעֶזְרַת נָשִׁים הָיְתָה, אֹרֶךְ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ עַל רֹחַב אַחַת עֶשְׂרֵה. וְכֵן עֶזְרַת כֹּהֲנִים הָיְתָה אֹרֶךְ מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ עַל רֹחַב אַחַת עֶשְׂרֵה, וְרָאשֵׁי פִסְפְּסִין הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּין עֶזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֶזְרַת הַכֹּהֲנִים:

שֶׁאֵין מְחֻסַּר כִּפּוּרִים נִכְנָס לָשָׁם. הוּא הַדִּין דַּהֲוֵי מְצֵי לְמִתְנֵי שֶׁאֵין טָהוֹר נִכְנָס לְשָׁם עַד שֶׁיִּטְבֹּל, דְּהָכִי תְּנַן בְּפֶרֶק אָמַר לָהֶן הַמְמַנֶּה, אֵין אָדָם טָהוֹר נִכְנָס לָעֲזָרָה עַד שֶׁיִּטְבֹּל:

וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חַטָּאת. הַטְּמֵאִים שֶׁנִּכְנְסוּ שָׁם בִּשְׁגָגָה:

לִסְמִיכָה. לִסְמֹךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ. וְאִי אֶפְשָׁר אֶלָּא בַּבְּעָלִים, דִּכְתִיב וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ, וְלֹא יַד שְׁלוּחוֹ:

לִשְׁחִיטָה. שֶׁהַשְּׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בְּזָר. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֶפְשָׁר בְּכֹהֲנִים, וְאֶפְשָׁר נַמִּי לְזָר לִשְׁחֹט בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא אָסְרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְכַנֵּס בְּעֶזְרַת כֹּהֲנִים לִשְׁחֹט הַקָּרְבָּן:

וְלִתְנוּפָה. דְּכֹהֵן מֵנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יַד הַבְּעָלִים וּמֵנִיף:

משנה ט

בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ מְקֻדָּשׁ מִמֶּנָּה שֶׁאֵין פְּרוּעֵי רֹאשׁ וּבַעֲלֵי מוּמִין נִכְנָסִים לְשָׁם. בַּגְּמָרָא בְּהַקּוֹמֵץ רַבָּה (מְנָחוֹת דַּף כז) מוֹכִיחַ דְּכָל הָנֵי מַעֲלוֹת דְּתָנֵי הַשְׁתָּא כְּגוֹן הַנִּכְנָס לְעֶזְרַת כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ וְכֵן בַּעֲלֵי מוּמִין וּפְרוּעֵי רֹאשׁ שֶׁנִּכְנְסוּ בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, כֻּלְּהוּ מַעֲלוֹת דְּרַבָּנָן הֵן. וְכָךְ קִבַּלְתִּיהָ מֵרַבּוֹתַי. אֲבָל רַמְבַּ"ם סְבִירָא לֵיהּ דְּכֻלְּהוּ מִדְּאוֹרַיְתָא. בַּעֲלֵי מוּמִין דִּכְתִיב (ויקרא כא) כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב. וּפְרוּעֵי רֹאשׁ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן (שם י) רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁלְּשׁוֹן הַתּוֹסֶפְתָּא מְסַיַּע לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם, קַבָּלַת רַבּוֹתַי נִרְאֵית לִי עִקָּר. וְהַאי דְּלָא חָשִׁיב תַּנָּא קַמָּא שְׁתוּיֵי יַיִן וְשֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּהֲדֵי בַּעֲלֵי מוּמִים וּפְרוּעֵי רֹאשׁ כְּדַחֲשִׁיב לְהוּ רַבִּי יוֹסֵי בַּסֵּיפָא, מִשּׁוּם דְּבַעֲלֵי מוּמִין וּפְרוּעֵי רֹאשׁ פְּסוּלָן בְּגוּפָן, הִלְכָךְ שְׁלוּחָן חָמוּר, אֲבָל שְׁתוּיֵי יַיִן וְשֶׁלֹּא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם פְּסוּלָן מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר, הִלְכָךְ לֹא הֶחְמִיר בִּשְׁלוּחָן כָּל כָּךְ:

אֶלָּא כֹּהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. דִּכְתִיב (שם טז) וְאָל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּזֹאת יָבֹא וְכוּ':

בִּשְׁעַת הָעֲבוֹדָה. אַרְבַּע פְּעָמִים נִכְנָס שָׁם, אַחַת לְהַקְטִיר קְטֹרֶת, שְׁנַיִם לְהַזּוֹת מִדַּם הַפָּר, שְׁלִישִׁית לְהַזּוֹת מִדַּם הַשָּׂעִיר, רְבִיעִית לְהוֹצִיא הַכַּף וְהַמַּחְתָּה. וְאִם נִכְנַס חֲמֵשׁ פְּעָמִים חַיָּב מִיתָה:

וּפוֹרְשִׁין מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ בִּשְׁעַת הַקְטָרָה. בֵּין בְּשָׁעָה שֶׁמַּקְטִירִים קְטֹרֶת בְּמִזְבַּח הַזָּהָב שֶׁבַּהֵיכָל, בֵּין בְּשָׁעָה שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל מַקְטִיר קְטֹרֶת לִפְנֵי וְלִפְנִים, כָּל הָעָם פּוֹרְשִׁים מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַהֵיכָל. וְתַנָּא קַמָּא פָּלִיג אַדְּרַבִּי יוֹסֵי וְסָבַר דִּבְשָׁעָה שֶׁמַּקְטִירִין קְטֹרֶת בַּהֵיכָל הוּא דְּפָרְשֵׁי מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, אֲבָל כְּשֶׁמַּקְטִיר קְטֹרֶת לִפְנֵי וְלִפְנִים אֵין הָעָם פּוֹרְשִׁים אֶלָּא מִן הַהֵיכָל בִּלְבַד וְלֹא מִבֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא. וְעָשֶׂר קְדֻשׁוֹת דְּתָנַן בְּמַתְנִיתִין וְהָנָךְ אַחַד עָשָׂר נִינְהוּ, פֵּרְשׁוּ הַגְּאוֹנִים דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ מִמְּנַיַן הַקְּדֻשׁוֹת, לְפִי שֶׁבִּשְׁאָר קְדֻשׁוֹת יֵשׁ בָּהֶן כָּבוֹד לַמָּקוֹם שֶׁמּוֹנְעִים מִמֶּנּוּ קְצָת טֻמְאוֹת אוֹ שֶׁמּוֹנְעִים מִקְצָת בְּנֵי אָדָם לִכָּנֵס אֵלָיו, וְאֵין בִּסְתָם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קְדֻשָּׁה זוֹ. וַהֲבָאַת בִּכּוּרִים וְעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים אֵינָם כִּקְדֻשּׁוֹת הַלָּלוּ. וְאִית דְּמָפְרְשֵׁי דְּתַנָּא קַמָּא דַּחֲשִׁיב עֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת רַבִּי יוֹסֵי הִיא, דְּאִית לֵיהּ דְּבֵין הָאוּלָם וּלְמִזְבֵּחַ שָׁוֶה לַהֵיכָל בַּחֲמִשָּׁה דְּבָרִים, וּלְדִידֵיהּ לֹא הָוֵי אֶלָּא עֶשֶׂר:

פרק ב

משנה א

כְּלֵי עֵץ כְּלֵי עוֹר כְּלֵי עֶצֶם. בְּפָרָשַׁת מַטּוֹת כְּתִיב וְכָל בֶּגֶד וְכָל כְּלִי עוֹר וְכָל מַעֲשֵׂה עִזִּים וְכָל כְּלִי עֵץ תִּתְחַטָּאוּ, וּמְרַבִּינַן מִכָּל מַעֲשֵׂה עִזִּים לְרַבּוֹת דָּבָר הַבָּא מִן הָעִזִּים מִן הַקְּרָנַיִם וּמִן הַטְּלָפַיִם, דְּהַיְנוּ כְּלֵי עֶצֶם, וְאִתַּקֵּשׁ לְכְלֵי עוֹר וּכְלֵי עֵץ. וּבְפָרָשַׁת שְׁמִינִי אִתַּקּוּשׁ כְּלֵי עוֹר וּכְלֵי עֵץ לְשֵׂעָר, דִּכְתִיב מִכָּל כְּלִי עֵץ אוֹ בֶּגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂעָר. הִלְכָּךְ פְּשׁוּטֵיהֶן טְהוֹרִים, דְּבָעִינַן דּוּמְיָא דְּשֵׂעָר דְּמַטְלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן. וּכְלֵי חֶרֶס אַף עַל גַּב דִּפְשׁוּטֵיהֶן טְהוֹרִים לֹא מָצֵי לְמִתְנֵי בַּהֲדֵי הָנָךְ, מִשּׁוּם דְּכָל הָנֵי טְהוֹרִים כְּשֶׁאֵין לָהֶם בֵּית קִבּוּל אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן תּוֹךְ, כְּגוֹן חָבִית שֶׁל עֵץ שֶׁאֵין לָהּ שׁוּלַיִם וּמְפֻלֶּשֶׁת מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר טְהוֹרָה, וּבִכְלִי חֶרֶס כְּהַאי גַּוְנָא טְמֵא, מִשּׁוּם דִּבְתוֹכוֹ תְּלָה רַחֲמָנָא וַהֲרֵי יֵשׁ לוֹ תּוֹךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ בֵּית קִבּוּל. וּפְשׁוּטֵיהֶן טְהוֹרִים דִּתְנַן הָכָא, הַיְנוּ מִדְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל חֲכָמִים גָּזְרוּ טֻמְאָה עַל פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְעוֹר וְעֶצֶם, כִּדְמוּכָח בַּגְּמָרָא בְּבָא בַּתְרָא [דף סו]. וּמִדְּאוֹרַיְתָא נַמִּי אֵינָן טְהוֹרִים אֶלָּא מִטֻּמְאַת מֵת אוֹ טֻמְאַת שֶׁרֶץ, אֲבָל טְמֵאִים טֻמְאַת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב אִם הֵן רְאוּיִין לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב:

וּכְלֵי זְכוּכִית. רַבָּנָן גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן טֻמְאָה, הוֹאִיל וּתְחִלַּת בְּרִיָּתָן מִן הַחוֹל הָווּ כִּכְלֵי חֶרֶס, וַחֲמִירֵי מִכְּלֵי חֶרֶס שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה מִגַּבּוֹ, וּכְלֵי זְכוּכִית מִטַּמְּאִין מִגַּבָּן הוֹאִיל וְנִרְאֶה תּוֹכָן כְּבָרָן. וּפְשׁוּטֵיהֶן שֶׁל כְּלֵי זְכוּכִית טְהוֹרִים אֲפִלּוּ מִדְּרַבָּנָן, דַּעֲבָדוּ רַבָּנָן הֶכְרֵא כִּי הֵיכִי דְּלָא לִשְׁרֹף עֲלֵיהוּ תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים:

מְקַבְּלִין טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. אֲבָל לֹא חָזְרוּ לְטַמְּאָתָן יְשָׁנָה, דְּלֹא גָּזוּר רַבָּנָן שֶׁאִם עָשָׂה מֵהֶם כֵּלִים חָזְרוּ לְטַמְּאָתָן יְשָׁנָה אֶלָּא בִּכְלֵי מַתֶּכֶת בִּלְבַד:

כְּלֵי נֶתֶר. כֵּלִים הָעֲשׂוּיִין מֵאֲדָמָה שֶׁחוֹפְרִים מִמְּנָה צְרִיף, אלומ"י בְּלַע"ז:

מִטַּמְּאִין וּמְטַמְּאִין בַּאֲוִיר. אִם נִתְּלִית טֻמְאָה בַּאֲוִיר הַכְּלִי, נִטְמָא הַכְּלִי. חָזַר וְתָלָה אֲכָלִים בַּאֲוִירָן, מְטַמְּאִין אֶת הָאֲכָלִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגְעוּ, דִּכְתִיב (ויקרא יא) כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא. וַאֲפִלּוּ מָלֵא חַרְדָּל שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּדָפְנוֹת הַכְּלִי:

וּמִטַּמְּאִין מַאֲחוֹרֵיהֶן. כֵּלִים שֶׁחָקַק בֵּית מוֹשָׁבָם מִבַּחוּץ כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים לְכוֹסוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וּפְעָמִים כּוֹפִין אוֹתָן עַל פִּיהֶן וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּבֵית קִבּוּל שֶׁבַּאֲחוֹרֵיהֶן. אִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּאוֹתוֹ בֵּית קִבּוּל, נִטְמָא הַכְּלִי חֶרֶס. וּמִדְּלֹא עַרְבִינְהוּ וְתַנְּינְהוּ, מִטַּמְּאִין וּמְטַמְּאִין מַאֲוִירֵיהֶן וַאֲחוֹרֵיהֶן, שְׁמַע מִנַּהּ דְּאֵין מִטַּמֵּא מֵאֲוִיר אֲחוֹרָיו, דְּלָא חֲשִׁיב תּוֹךְ שֶׁל אֲחוֹרָיו תּוֹךְ גָּמוּר דְּאוֹרַיְתָא לְטַמֵּא מֵאֲוִירוֹ, אֲבָל מִטַּמֵּא אִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּאוֹתוֹ חֻקָּק שֶׁל אֲחוֹרָיו:

וְאֵין מִטַּמְּאִין מִגַּבֵּיהֶן. דִּכְתִיב (שם) וּכְלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ, מִתּוֹכוֹ הוּא מִטַּמֵּא וְאֵינוֹ מִטַּמֵּא מִגַּבּוֹ. וּשְׁאָר כָּל הַכֵּלִים חוּץ מִכְּלֵי חֶרֶס וּכְלֵי נֶתֶר אֵין מִטַּמְּאִין מֵאֲוִירָן עַד שֶׁתִּגַּע הַטֻּמְאָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי, וּכְשֶׁנִּגְּעָה הַטֻּמְאָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי בֵּין מִגַּבּוֹ בֵּין מִתּוֹכוֹ טָמֵא. וְהַיְנוּ דִּתְנַן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּחֻלִּין, הַטָּהוֹר בִּכְלֵי חֶרֶס טָמֵא בְּכָל הַכֵּלִים, הַטָּהוֹר בְּכָל הַכֵּלִים טָמֵא בִּכְלֵי חֶרֶס:

וּשְׁבִירָתָן הֵיא טָהֳרָתָן. וְכֻלְּהוּ כֵּלִים נַמִּי שְׁבִירָתָן הֵיא טָהֳרָתָן. אֶלָּא כְּלֵי חֶרֶס וּכְלֵי נֶתֶר שְׁבִירָתָן בִּלְבַד מְטַהֲרָתָן, שֶׁאֵין לָהֶם טָהֳרָה בְּטָבִילָה אֶלָּא בִּשְׁבִירָה בִּלְבַד:

משנה ב

הַדַּקִּין שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס. כְּלֵי חֶרֶס הַדַּקִּין וּקְטַנִּים, בֵּין שֶׁהֵן עַצְמָן אֵינָן מַחֲזִיקִין אֶלָּא כְּדֵי סְיכַת קָטָן, בֵּין שֶׁנִּשְׁבְּרוּ וְנִשְׁאֲרוּ קַרְקְרוֹתֵיהֶן, פֵּרוּשׁ, כְּמוֹ קַרְקְעוֹתֵיהֶן דְּהַיְנוּ שׁוּלַיִם שֶׁכְּלַפֵּי הַקַּרְקַע, אוֹ נִשְׁאֲרוּ דָּפְנוֹתֵיהֶן וְיכוֹלִים לְבַדָּן לֵישֵׁב בְּלֹא סְמִיכָה, עֲדַיִן כֵּלִים הֵן. וְאִם מַחֲזִיקִין שֶׁמֶן כְּדֵי סְיכַת קָטָן, כְּלוֹמַר כְּדֵי סְיכַת אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ, טְמֵאִין. וְהָכִי מְפֹרָשׁ בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת, סְיכַת קָטָן, אֵבֶר קָטָן שֶׁל קָטָן בֶּן יוֹמוֹ:

עַד לֹג. שִׁעוּר זֶה שֶׁל סְיכַת קָטָן, לְשִׁבְרֵי כְּלֵי שֶׁלֹּא הָיָה מִתְּחִלְּתוֹ אֶלָּא לֹג. דְּאִם הָיָה תְּחִלָּתוֹ יוֹתֵר מִלֹּג, בְּעֵינַן שִׁעוּר גָּדוֹל לִשְׁבָרָיו יוֹתֵר מִכְּדֵי סְיכַת קָטָן:

מִלֹּג וְעַד סָאָה. כְּלֵי שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּתוֹ מַחֲזִיק מִלֹּג וְיוֹתֵר מִלֹּג עַד סָאָה, שִׁעוּר שְׁבָרָיו בִּרְבִיעִית הַלֹּג. וּלְיֶתֶר מִסָּאָה עַד סָאתַיִם, שִׁעוּר שְׁבָרָיו בַּחֲצִי לֹג. וְכֵן כֻּלָּם:

אֲנִי אֵינִי נוֹתֵן בָּהֶם מִדָּה. לְפִי גֹּדֶל הַכְּלִי וְקָטְנוֹ, אֶלָּא לְפִי הַמְּקוֹמוֹת שֶׁרְגִילִין לַעֲשׂוֹתָן וּלְפִי צוּרַת הַכֵּלִים:

אֶלָּא הַדַּקִּין שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס וְכוּ'. שֶׁאֵין לָהֶם צוּרַת קְדֵרוֹת וְהֵם קְטַנִּים בְּיוֹתֵר, שִׁעוּר שִׁבְרֵיהֶן כְּדֵי סְיכַת קָטָן. וּמִשֶּׁהִגִּיעוּ לִהְיוֹת כְּתַבְנִית קְדֵרוֹת קְטַנּוֹת, שִׁעוּרָן בִּרְבִיעִית:

חֲבִיּוֹת לוּדִיּוֹת. חֲבִיּוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּלוּד:

לַחְמִיּוֹת. שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּבֵית לֶחֶם. וְהֵן גְּדוֹלוֹת מֵאוֹתָן שֶׁנַּעֲשׂוֹת בְּלוּד:

חֲצָבִים גְּדוֹלִים. כַּדּוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר:

הַפַּכִּין הַגְּלִילִים. שֶׁנַּעֲשִׂים בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל:

וְהֶחָבִיּוֹנוֹת. חֲבִיּוֹת קְטַנּוֹת. וְהַיְנוּ דַּקִּין שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס:

וְאֵין לָהֶן דְּפָנוֹת. דְּדַוְקָא הַשּׁוּלַיִם טְמֵאוֹת אִם נִשְׁאַר בָּהֶן כְּדֵי סְיכַת קָטָן, אֲבָל הַדְּפָנוֹת טְהוֹרוֹת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ג

הַטְּהוֹרִים שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס. פְּשׁוּטֵי כְּלֵי חֶרֶס שֶׁהֵן טְהוֹרִים, דִּכְתִיב בָּהוּ (ויקרא יא) אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ, אֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹךְ טָמֵא, אֶת שֶׁאֵין לוֹ תּוֹךְ טָהוֹר:

טַבְלָה שֶׁאֵין לָהּ לִזְבֵּז. לוּחַ חֶלֶק שֶׁאֵין לוֹ שָׂפָה סָבִיב:

וּמַחְתָּה. שֶׁחוֹתִים בָּהּ גֶּחָלִים:

פְּרוּצָה. שֶׁאֵין לָהּ דְּפָנוֹת:

אַבּוּב שֶׁל קַלָּאִים. כְּלִי חֶרֶס שֶׁקּוֹלִים בּוֹ קִטְנִיּוֹת עַל גַּבֵּי הָאֵשׁ. וּפְשׁוּט הוּא בְּלֹא בֵּית קִבּוּל, וּמְנֻקָּב כִּכְבָרָה בְּשׁוּלָיו כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ:

קַלָּאִים. כְּמוֹ קְלוּי בָּאֵשׁ:

וְסִילוֹנוֹת. מַרְזֵבוֹת:

אַף עַל פִּי כְפוּפִין. אַף עַל פִּי שֶׁכְּפוּפִין מִשְּׁנֵי צִדֵּיהֶן. וְהוּא שֶׁלֹּא חָקַק בָּהֶן בֵּית קִבּוּל צְרוֹרוֹת:

כַּבְכָּב. כְּלִי שֶׁמְּכַסִּים בּוֹ סַלִּים שֶׁל פַּת. וְיֵשׁ גּוֹרְסִין כַּפְכַּף. שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הַסַּל. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל, טָהוֹר. שֶׁכָּל הַמְשַׁמֵּשׁ כָּפוּי בִּכְלֵי חֶרֶס, טָהוֹר:

וְהַטְּפִי. הוּא כְּלִי חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל וּמְקַבֵּל טֻמְאָה, דְּהָכִי מוֹכַח לְקַמָּן בְּאֵידָךְ פִּרְקָא. וְהַאי דְּטָהוֹר הָכָא, מִשּׁוּם דְּהִתְקִינוּ לַעֲנָבִים וְעָשָׂה בּוֹ שִׁנּוּי, מוֹכִיחַ דִּלְכַסּוֹת בּוֹ עֲנָבִים קָא בָּעֵי לֵיהּ וְלֹא נַעֲשָׂה לְקַבָּלָה:

חֲבִית שֶׁל שַׁיָּטִין. כְּמִין חֲבִית חֲלוּלָה, וּסְתוּמָה הִיא וְאֵין לָהּ פֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּהֵא נִשְׁקַעַת בַּמַּיִם. וְנִשְׁעָנִים עָלֶיהָ וּלְמֵדִין לָשׂוּט בָּהּ. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל, אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְקַבָּלָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְקַבָּלָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

וְחֲבִית דְּפוּנָה בְּשׁוּלֵי הַמַּחַץ. מַחַץ הוּא כְּלִי גָּדוֹל שֶׁל חֶרֶס, וּכְעֵין חֲבִית עָשׂוּי לוֹ בְּשׁוּלָיו שֶׁאָדָם מֵשִׂים יָדוֹ לְתוֹכָהּ כְּשֶׁרוֹצֶה לְהַגְבִּיהַּ הַמַּחַץ. וּלְפִי שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית חֲבִית זוֹ לְקַבָּלָה, אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה:

דְּפוּנָה. טְמוּנָה:

וְהַמִּטָּה וְהַכִּסֵּא וְהַסַּפְסָל. כָּל אֵלּוּ אֵין עֲשׂוּיִין לְקַבָּלָה:

וְהַסְּפִינָה. אַף עַל פִּי שֶׁעֲשׂוּיָה לְקַבָּלָה וַאֲפִלּוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס, טְהוֹרָה. וּבְמַסֶּכֶת שַׁבָּת יְלִפִינַן לַהּ דִּכְתִיב (משלי ל) דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְלֶב יָם, וּפְשִׁיטָא דְּאֳנִיָּה בַּיָּם הִיא, אֶלָּא לוֹמַר לְךָ מַה יָּם טָהוֹר אַף אֳנִיָּה טְהוֹרָה:

כֹּל שֶׁאֵין לוֹ תוֹךְ בִּכְלֵי חֶרֶס אֵין לוֹ אֲחוֹרַיִם. חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁיִּטַּמְּאוּ כֵּלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין אֶלָּא מֵחֲמַת שֶׁרֶץ, דְּהַשְׁתָּא הֵן רִאשׁוֹן לַטֻּמְאָה, מְטַמְּאִים כֵּלִים מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְאִם נָגְעוּ בַּאֲחוֹרֵי הַכְּלִי נִטְמְאוּ אֲחוֹרָיו וְלֹא נִטְמָא תּוֹכוֹ.

וְהַשְׁתָּא קָא מַשְׁמַע לָן דְּאֵין טָמְאַת אֲחוֹרַיִם נוֹהֶגֶת אֶלָּא בִּכְלֵי חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹךְ. אֲבָל כָּל שֶׁאֵין לוֹ תּוֹךְ אֵין לוֹ טָמְאַת אֲחוֹרַיִם, וְאִם נָגְעוּ מַשְׁקִין טְמֵאִים מֵאֲחוֹרָיו לֹא נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הַכְּלִי:

משנה ד

פַּנָּס. כְּמִין עֲשָׁשִׁית שֶׁל חֶרֶס עֲשׂוּיָה נְקָבִים בְּדָפְנוֹתֶיהָ שֶׁמֵּהֶן הָאוֹרָה יוֹצֵאת, וּמַנִּיחִים הַנֵּר בְּתוֹכָהּ שֶׁלֹּא יְכַבֶּנָּה הָרוּחַ:

שֶׁאֵין לוֹ. בֵּית קִבּוּל שֶׁמֶן. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל נֵר:

טָהוֹר. שֶׁבֵּית קִבּוּל נֵר אֵין לוֹ תּוֹךְ, אֶלָּא הַנֵּר מֻנָּח עָלָיו:

מְגוּפַּת הַיּוֹצְרִים. כְּעֵין אֲבָנִים שֶׁל חֶרֶס שֶׁהַיּוֹצְרִים עוֹשִׂים הַכֵּלִים עֲלֵיהֶן:

אֶת שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בָּהּ. כְּלוֹמַר הַמְּגוּפָּה שֶׁהַיּוֹצֵר מַשְׁלִיךְ עָלֶיהָ הַטִּיט וּמְפַתֵּחַ עָלֶיהָ בְּיָדָיו צוּרַת הַכְּלִי:

טְהוֹרָה. לְפִי שֶׁאֵין לָהּ שָׁפָה סָבִיב וְאֵין כָּאן תּוֹךְ:

וְשֶׁהוּא גּוֹמֵר בָּהּ. וְהַמְּגוּפָּה שֶׁמַּעֲמִיד עָלֶיהָ הַכְּלִי לְאַחַר שֶׁנִּגְמְרָה צוּרָתוֹ יֵשׁ לוֹ תּוֹךְ, וּלְכָךְ הִיא טְמֵאָה. וְרַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ שֶׁיֵּשׁ כְּלֵי לַיּוֹצְרִים שֶׁנִּקְרָא מְגוּפָּה, וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁפִּתְחֵיהֶן צַר וְיֵשׁ שֶׁפִּתְחֵיהֶן רָחָב, אֶת שֶׁהוּא פּוֹתֵחַ בָּהּ, כְּלוֹמַר שֶׁעָתִיד לְהַרְחִיב פִּתְחָהּ, טְהוֹרָה, שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּהּ וְהַוָיְא כְּגָלְמֵי כְּלֵי חֶרֶס. וְשֶׁהוּא גּוֹמֵר בָּהּ, שֶׁמַּנִּיחָהּ כָּךְ בְּפֶתַח צַר, טְמֵאָה. וּמַתְנִיתִין רַבִּי מֵאִיר הִיא דְּאָמַר כְּלֵי חֶרֶס מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִים טֻמְאָה מִשָּׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן. וְלֹא כְּרַבָּנָן דְּאָמְרֵי מִשֶּׁיְּצָרְפוּ בַּכִּבְשָׁן. וּפֵרוּשׁ רִאשׁוֹן נִרְאֶה לִי עִקָּר:

מַשְׁפָּךְ. כְּלִי שֶׁנּוֹתְנִין עַל פִּי חָבִית אוֹ עַל פִּי הַנּוֹד כְּשֶׁרוֹצִין לְמַלְאוֹתוֹ יַיִן אוֹ שֶׁמֶן:

וְשֶׁל רוֹכְלִין. שֶׁהוּא קָטָן וְעָשׂוּי לְהַכְנִיס שֶׁמֶן לְפַכִּין קְטַנִּים, וּמַחֲזִיק לֹג אוֹ שְׁנֵי לֻגִּים, וְהָרוֹכֵל מֻנִּיחַ אֶצְבָּעוֹ מִתַּחְתָּיו כְּנֶגֶד הַנָּקָב וּמוֹדֵד בּוֹ שֶׁמֶן, וּמֵסִיר אֶצְבָּעוֹ וְהַשֶּׁמֶן יוֹרֵד לְכֵלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ. וְעָשׂוּי לְקַבָּלָה הוּא וּמְקַבֵּל טֻמְאָה:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַטֶּהוּ עַל צִדּוֹ. כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ אֵינוֹ שֶׁל מִדָּה, מַשְׁפָּךְ שֶׁל רוֹכְלִים לְעוֹלָם [מְטַמֵּא], מִפְּנֵי שֶׁמַּטֶּהוּ עַל צִדּוֹ לְקַבֵּל בּוֹ מְעַט כְּדֵי שֶׁיְּרִיחַ בּוֹ הַלּוֹקֵחַ, וְנִמְצָא עָשׂוּי לְקַבָּלָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ה

כִּסּוּי כַּדֵּי יַיִן וְכוּ'. וְכָל הַמְשַׁמֵּשׁ כִּסּוּי בִּכְלֵי חֶרֶס, טָהוֹר, דְּתוֹכוֹ כְּתִיב, וְהַאי לָאו תּוֹךְ דִּידֵיהּ הוּא:

וְכִסּוּי חֲבִיּוֹת נְיָרִיּוֹת. עַל שֵׁם מְקוֹמָן. וְלִרְבוּתָא נַקְטִינְהוּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לְכִסּוּי חֲבִיּוֹת שֶׁלָּהֶן בֵּית קִבּוּל. וְאֵית דְּגָרְסֵי וְהַנְּיָרוֹת, כְּלוֹמַר, הַנְּיָרוֹת שֶׁמְּכַסִּים בָּהֶן פִּי הַצְּלוֹחִית:

הַלְּפָס. כְּמוֹ אִלְפָּס. מַחֲבַת גְּדוֹלָה שֶׁמְּבַשְּׁלִים בָּהּ בָּשָׂר וְיָרָק, וְעוֹשִׂים לָהּ כִּסּוּי שֶׁל חֶרֶס. וּכְשֶׁהוּא נָקוּב אֵינוֹ רָאוּי לִכְלוּם, וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ נָקוּב וְיֵשׁ לוֹ חִדּוּד אֵין יָכוֹל לֵישֵׁב מִפְּנֵי הַחִדּוּד, אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ נָקוּב וְאַף אֵין לוֹ חִדּוּד, טָמֵא, שֶׁרָאוּי לְהָפְכוֹ וּלְהוֹשִׁיבוֹ, וְאִשָּׁה נוֹתֶנֶת בְּתוֹכוֹ יָרָק לְסַנְּנוֹ לְהַמְצוֹת מִמֶּנּוּ הַמַּיִם:

הָרוּנְקִי. הַיְרָקוֹת לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ וּדְבוּקִים זֶה בָּזֶה וְנַעֲשִׂים גּוּף אֶחָד נִקְרָאִים רוּנְקִי. וְהִיא מִלָּה יְוָנִית:

משנה ו

גִּסְטְרָא. שֶׁבָּר כְּלִי חֶרֶס. וְדָבָר שֶׁנֶּחְלַק לִשְׁנַיִם קְרוּי גִּסְטְרָא. וּלְשׁוֹן גִּסְטְרָא, גִּיסֵי תְרֵי:

שֶׁנִּמְצֵאת בַּכִּבְשָׁן. וְלֹא יָדְעִינַן אִם נִשְׁבַּר קֹדֶם שֶׁנִּצְרַף בַּכִּבְשָׁן וּבְשָׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לֹא הָיָה תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו וְתוּ לֹא מִטַּמֵּא מִשּׁוּם גִּסְטְרָא, אוֹ אַחַר כָּךְ נִשְׁבַּר וּמִטַּמֵּא. וְכֵיצַד מְבָרְרִים אֶת הַדָּבָר, רוֹאִין אִם הָיוּ שְׁבָרֶיהָ שָׁוִין וְתוֹכָהּ מַאֲדִים, בְּיָדוּעַ שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּהּ וְאַחַר כָּךְ נִשְׁבְּרָה, וּמִטַּמְּאָה, דַּעֲבִיד לְקִבּוּל, שֶׁדֶּרֶךְ לָתֵת גִּסְטְרָא תַּחַת הֶחָבִית לְקַבֵּל הַמַּשְׁקֶה הַנוֹטֵף מִמֶּנָּה:

טִיטְרוֹס. כְּלִי שֶׁהוּא מְנֻקָּב מִלְמַטָּה נְקָבִים הַרְבֵּה דַּקִּים כִּמְלֹא נֶקֶב מַחַט וּמִלְמַעְלָה נָקֵב אֶחָד כִּמְלֹא כוּשׁ, דְּהַיְנוּ פֶּלֶךְ שֶׁהַנְּשִׁים טוֹוֹת בּוֹ, וּכְשֶׁמְּמַלְּאִים אוֹתוֹ מַיִם וְאָדָם מֵשִׁים אֶצְבָּעוֹ בַּנֶּקֶב מִלְמַעְלָה שֶׁלֹּא יִשְׁלֹט בּוֹ הָרוּחַ אֵין טִפָּה אַחַת יוֹצֵאת מִן הַנְּקָבִים דַּקִּים שֶׁלְּמַטָּה, וּכְשֶׁמֵּסִיר אֶצְבָּעוֹ הַמַּיִם יוֹצְאִים:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צָדוֹק מְטַהֵר. לְפִי שֶׁנָּקוּב בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה:

וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. שֶׁכָּךְ הוּא דֶּרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ, וַחֲשִׁיב בֵּית קִבּוּל הוֹאִיל וְהַמַּיִם עוֹמְדִים עַל יְדֵי הֲנָחַת אֶצְבַּע, וַאֲפִלּוּ בְּלֹא הֲנָחַת אֶצְבַּע אֵין הַמַּיִם יוֹצְאִים אֶלָּא כְּמוֹצִיא פְּרוּטוֹת מְעַט מְעַט טִפָּה אַחַר טִפָּה, וּמִשּׁוּם הָכִי לָא חֲשִׁיב נָקוּב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה לְטַהֵר בְּכָךְ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ז

טַבְלָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ לִזְבֵּז וּמַחְתָּה שְׁלֵמָה. שֶׁיֵּשׁ לָהּ דְּפָנוֹת, טְמֵאִים, שֶׁיֵּשׁ לָהֶן בֵּית קִבּוּל. וּמֵרִישָׁא דְּהַטְּהוֹרִים שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס הָוֵי שְׁמְעִינַן דְּהָנָךְ טְמֵאִים, אֶלָּא אוֹרְחֵיהּ דְּתַנָּא הָכִי, כְּדְתָנַן בְּפֶרֶק וְאֵלּוּ טְרֵפוֹת [דַּף מג] וְאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת, וְהָכִי אִיכָּא טוּבָא בַּמִּשְׁנָה:

טַבְלָה. שֶׁל חֶרֶס:

שֶׁהִיא מְלֵאָה קְעָרוֹת. שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה קְעָרוֹת קְעָרוֹת, וְהַקְּעָרוֹת הֵן מְגוּפָּהּ וּמְחֻבָּרִין בָּהּ:

וְאִם יֵשׁ לָהּ לִזְבֵּז עוֹדֵךְ. אִם שִׂפַּת הַטַּבְלָא סָבִיב עוֹדֵךְ וְעוֹלֶה לְמַעְלָה יוֹתֵר מִפִּיהֶן שֶׁל קְעָרוֹת:

נִטְמְאָה אַחַת מֵהֶן נִטְמְאוּ כֻּלָּן. דִּכְשֶׁנִּכְנָס הַשֶּׁרֶץ בְּפִי הַקְּעָרָה כְּבָר נִכְנַס בַּאֲוִיר הַלּוּזְבֵּז הָעוֹדֵף סָבִיב, וְנִטְמֵאת כָּל הַסְּבִיבָה, דִּכְלִי חֶרֶס מִטַּמֵּא מֵאֲוִירוֹ, וּכְשֶׁנִּטְמֵאת הַסְּבִיבָה כֻּלָּהּ נִטְמְאוּ כָּל הַקְּעָרוֹת שֶׁהֵן מְגוּפָּהּ:

בֵּית הַתְּבָלִין. כְּלִי חֶרֶס עָשׂוּי רְבוּעִים רְבוּעִים, לָתֵת בְּכָל רְבוּעַ וְרְבוּעַ מִין אֶחָד שֶׁל תְּבָלִין וְלֹא יִתְעָרְבוּ זֶה בָּזֶה:

קַלְמָרִים הַמְּתֻאָמוֹת. כְּלִי עָשׂוּי לָתֵת בְּתוֹכוֹ הַדְּיוֹ וְהַקְּלְמוֹס וְהַכֵּלִים הַצְּרִיכִים לַסּוֹפֵר. וְעָשׂוּי גַּם הוּא רְבוּעִים רְבוּעִים תְּאוֹמִים, וּבְאַרְצֵנוּ מֵהֶם הַרְבֵּה, וְקוֹרִים לָהֶם בְּלַע"ז קלמר"י:

בֵּית תְּבָלִין שֶׁל עֵץ. שֶׁעֲשׂוּי גַּם הוּא רְבוּעִים רְבוּעִים וְאֵין לוֹ לִזְבֵּז עוֹדֵף:

שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן בְּמַשְׁקֶה. דְּרַבָּנָן גָּזְרוּ עַל הַמַּשְׁקִים הַבָּאִים מֵחֲמַת שֶׁרֶץ לְטַמֵּא כֵּלִים, גְּזֵרָה מִשּׁוּם מַשְׁקֶה זָב וְזָבָה, שֶׁהֵם מְטַמְּאִים כֵּלִים דְּאוֹרִיְתָא. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּטְמָא בְּמַשְׁקֶה לֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ, שֶׁכְּלֵי שֶׁנִּטְמְאוּ אֲחוֹרָיו בְּמַשְׁקִים לֹא נִטְמָא תּוֹכוֹ, הִלְכָךְ כְּשֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן בְּמַשְׁקִין הֲוֵי דִּפֶן שֶׁל הַטַּמֵּא אֲחוֹרָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ וְלֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ. אֲבָל בְּטֻמְאַת שֶׁרֶץ דְּאוֹרַיְתָא דְּכָל הֵיכָא דְּנָגַע בִּכְלִי עֵץ בֵּין מֵאֲחוֹרָיו בֵּין מִתּוֹכוֹ נִטְמָא כֻּלּוֹ, אִם נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן נִטְמָא חֲבֵרוֹ, שֶׁהַטֻּמְאָה נוֹגַעַת בּוֹ מֵאֲחוֹרָיו. וּבִכְלֵי חֶרֶס דְּאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה מִגַּבּוֹ אֶלָּא מִתּוֹכוֹ, אֲפִלּוּ בְּטֻמְאַת שֶׁרֶץ אִם נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן לֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ, דְּתוֹכוֹ שֶׁל זֶה נַעֲשֶׂה גַּב לַחֲבֵרוֹ, וּכְלֵי חֶרֶס אֵין מִטַּמֵּא מִגַּבּוֹ. אֲבָל כְּלֵי עֵץ מִטַּמֵּא מִגַּבּוֹ בְּטֻמְאַת שֶׁרֶץ, אֲבָל לֹא בְּטֻמְאַת מַשְׁקִין לִהְיוֹת נִטְמָא כֻּלּוֹ:

חוֹלְקִים אֶת עָבְיוֹ. דִּפֶּן עָב וְרָחָב שָׁבִין שְׁנֵי הָרִבּוּעִים, רָמִינַן פַּלְגָּא לְהַאי גִּיסָא וּפַלְגָּא לְהַאי גִּיסָא בְּטֻמְאַת מַשְׁקִים דְּרַבָּנָן, וַחֲצִי עֲבִי הַדִּפֶּן שֶׁלַּצַּד הַטָּהוֹר טָהוֹר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי:

משנה ח

הַלַּפִּיד. כְּעֵין קְעָרָה שֶׁל חֶרֶס מְחֻדֶּדֶת מִלְּמַטָּה וְתוֹחֲבִים חִדּוּדָהּ בְּרֹאשׁ קוּנְדֵּס, וּבְתוֹךְ אוֹתָהּ קְעָרָה נוֹתְנִים חֲתִיכוֹת בֶּגֶד וְשֶׁמֶן וְעֵטָרָן, וּמַדְלִיקִין וּמַגְבִּיהִין לְמַעְלָה וְהִיא מְאִירָה לְמֶרְחוֹק. וּמִפְּנֵי שֶׁהִיא מְחֻדֶּדֶת וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמֵינָא שֶׁלֹּא תִּטַּמֵּא, קָא מַשְׁמַע לָן דְּהוֹאִיל וּמָקוֹם מוֹשָׁבָהּ מְתֻקָּן וּמְיֻחָד לְהוֹשִׁיבָהּ בְּרֹאשׁ הַקּוּנְדֵּס הֲרֵי זוֹ מִטַּמְּאָה:

וּבֵית שְׁקָעוֹ שֶׁל נֵר. כְּלִי חֶרֶס עָשׂוּי לִהְיוֹת הַנֵּר יוֹשֵׁב וּמִשְׁקַע בּוֹ:

מִטַּמֵּא בַּאֲוִיר. דַּחֲשִׁיב כְּתוֹךְ לִטַּמֵּא בַּאֲוִיר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין כָּל הַנֵּר מְשֻׁקָּע בּוֹ כִּי אִם מְעַט מִמֶּנּוּ:

הַמַּסְרֵק שֶׁל צַרְצוּר. כְּלִי חֶרֶס שֶׁעוֹשִׂים עַל פִּיו שְׂבָכָה כְּמִין מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת וְהַמְעָרֶה מְמֻנּוּ מֵטִיל הַמַּיִם מִמְּקוֹמוֹת הַרְבֵּה, וְרֹב הַכֵּלִים שֶׁשּׁוֹתִין בָּהֶם מַיִם בְּאֶרֶץ יִשְׂמָעֵאל עֲשׂוּיִים כָּךְ, וּסְבִיב אוֹתָהּ שְׂבָכָה בּוֹלְטִים שְׁנַיִם כְּשְׁנֵי הַמַּסְרֵק, שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָן לְנוֹי. וְאִם נִתְּלָה שֶׁרֶץ בַּאֲוִיר אוֹתָן שְׁנַיִם, פְּלִיגִי בָּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנָן אִי חָשִׁיב תּוֹךְ כְּלִי חֶרֶס אִי לָא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים דְּחָשְׁבֵי לַהּ תּוֹךְ וּמְטַמְּאִין:

פרק ג

משנה א

שְׁעוּר כְּלִי חֶרֶס לְטַהֵר. דִּתּוּ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה, וְאִם הָיָה טָמֵא טָהוֹר כְּאִלּוּ נִשְׁבַּר כֻּלּוֹ, דִּתּוּ לֹא חָזִי לְמִלְּתֵיהּ וְלֹא חֲשׁוּב תּוֹךְ דִּידֵיהּ. אֶפִלּוּ הָיְתָה חֲבִית זוֹ מְיֻחֶדֶת לִגְרוֹגָרוֹת וְלָאֱגוֹזִים, וְנִקְּבָה בְּמוֹצִיא זַיִת, טְהוֹרָה, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא חָזַר וְיִחֲדָהּ אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל בָּהּ רִמּוֹנִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, אֲבָל חָזַר וְיִחֲדָהּ לְקַבֵּל בָּהּ רִמּוֹנִים, טְמֵאָה עַד שֶׁתִּנָּקֵב בְּמוֹצִיא רִמּוֹן, וּמִשֶּׁנִּקְּבָה בְּמוֹצִיא רִמּוֹן שׁוּב אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה:

שְׁעוּרוֹ בְּמַשְׁקִין. בְּנֶקֶב שֶׁכְּשֶׁמְּשִׁימִין הַכְּלִי עַל גַּבֵּי מַשְׁקִין נִכְנָסִין הַמַּשְׁקִין דֶּרֶךְ אוֹתוֹ נֶקֶב לְתוֹךְ הַכְּלִי, וְהוּא נֶקֶב גָּדוֹל מְמוֹצִיא מַשְׁקֶה:

לְכָךְ וּלְכָךְ. כְּגוֹן קְדָרָה שֶׁמְּבַשְּׁלִים בָּהּ בָּשָׂר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַנִּיחִין בָּהּ אֹכֶל בְּלֹא מַשְׁקֶה, וּלְמַשְׁקֶה לֹא חָזְיָא שֶׁהֲרֵי נִקְּבָה בִּכְוֹנֵס מַשְׁקֶה, אֲפִלּוּ הָכִי אָזְלִינַן בָּהּ לְחֻמְרָא, וְאֵינָהּ טְהוֹרָה עַד שֶׁתִּנָּקֵב בְּמוֹצִיא זֵיתִים:

משנה ב

חָבִית שֶׁעוּרָהּ בְּגַרְוֹגָרוֹת. רְגִילִים הָיוּ לְהָנִיחַ גַּרְוֹגָרוֹת בֶּחָבִית:

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּזֵיתִים. כִּסְתָם מַתְנִיתִין דִּלְעֵיל. וְהָוֵי סְתָם וְאַחַר כָּךְ מַחֲלֹקֶת וְאֵין הֲלָכָה כְּסָתָם. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הַלְּפָס וְהַקְּדָרָה שֶׁעוּרָן בְּזֵיתִים. לְהַחְמִיר. כְּדִפְרִישְׁנָא לְעֵיל:

הַפַּךְ וְהַטְּפִי. כְּלֵי שֶׁמֶן הֵן. אֶלָּא שֶׁהַטְּפִי פִּיו צַר מְאֹד, לְכָךְ נִקְרָא טְפִי שֶׁאֵין יוֹרֵד מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין. וּטְפִי דִּתְנַן בְּפִרְקִין דִּלְעֵיל שֶׁהוּא טָהוֹר, הַיְנוּ כְּשֶׁהִתְקִינוּ לְכַסּוֹת בּוֹ סַל שֶׁל עֲנָבִים כִּדְפְרִישְׁנָא לְעֵיל:

בְּשֶׁמֶן. הַיְנוּ כּוֹנֵס מַשְׁקֶה שֶׁל שֶׁמֶן. וְאֵין שִׁעוּרוֹ שָׁוֶה לְמַיִם, דְּשֶׁל שֶׁמֶן דַּק, שֶׁהֲרֵי כְּלִי שֶׁמַּחֲזִיק מַיִם אוֹ יַיִן אֵינוֹ מַחֲזִיק שֶׁמֶן:

הַצַּרְצוּר. כְּלִי עֶשׂוּי לִשְׁתּוֹת בּוֹ מַיִם וְעַל פִּיו שְׂבָכָה כְּמַעֲשֵׂה רֶשֶׁת שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְתוֹכוֹ דָּבָר רַע וְיִטָּנְפוּ הַמַּשְׁקִין:

שְׁלָשְׁתָן. הַפַּךְ וְהַטְּפִי וְהַצַּרְצוּר, שְׁעוּרָן בְּנֶקֶב מוֹצִיא זֵרְעוֹנִים, כְּגוֹן הָאֲפוּנִים. דְּסָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּלְזֵרְעוֹנִים נַמִּי עֲבִידִי, וַהֲוֵי כְּמוֹ הֶעָשׂוּי לְכָךְ וּלְכָךְ דִּלְעֵיל דִּמְטִילִין אוֹתוֹ לְחֻמְרוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

נֵר שֶׁעִוְּרוֹ בָּשָׂמָן. בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה שֶׁל שֶׁמֶן. דִּסְתָם נֵר לְשֶׁמֶן עֲבִיד:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בִּפְרוּטָה קְטַנָּה. דְּסָבַר עֲבִיד נַמִּי לְאַנּוּחֵי בֵּיהּ פְּרוּטוֹת, וּמְטִילִין אוֹתוֹ לְחֻמְרוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

נֵר שֶׁנִּטַּל פִּיו. בָּטַל שֵׁם נֵר מִמֶּנּוּ:

וְשֶׁל אֲדָמָה. אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִצְרַף בְּכִבְשָׁן. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַסַּק פִּי הַנֵּר בְּפִתִּילָה הַדּוֹלֶקֶת, לֹא חֲשִׁיב בְּכָךְ כְּאִלּוּ נִצְרַף בְּכִבְשָׁן, וְטָהוֹר:

משנה ג

חֲבִית שֶׁנִּקְּבָה. בְּמוֹצִיא זַיִת, וְטָהֲרָה, כְּשֶׁחָזַר וַעֲשָׂאָהּ בְּזֶפֶת, מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא:

חָזְרָה וְנִשְׁבְּרָה. לְשְׁבָרִים הָרַבֵּה. וְאוֹתוֹ הַשֶּׁבֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַזֶּפֶת מַחֲזִיק רְבִיעִית וְיוֹשֵׁב שֶׁלֹּא מְסֻמָּךְ, טָמֵא. וּבְחֲבִית הַמַּחֲזֶקֶת מִלֹּג וְעַד סְאָה עָסְקִינַן, כְּדִתְנַן בְּפִרְקִין דִּלְעֵיל מִלֹּג וְעַד סְאָה בְּרִבְעִית. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין סְתִימָה מוֹעֶלֶת לְנֶקֶב הַבָּא לְאַחַר שְׁבִירָה, שָׁאנֵי הָךְ סְתִימָה, שֶׁנַּעֲשֵׂית קֹדֶם שֶׁבָּטַל שֵׁם כְּלִי מִמֶּנָּה. דְּחֲבִית שֶׁנִּקְּבָה שֵׁם חֲבִית עָלֶיהָ אַף עַל פִּי שֶׁטְּהֵרָה, אֲבָל חֶרֶס הַפּוֹרֵשׂ מִן הֶחָבִית בָּטַל שֵׁם כְּלִי מֵעָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקַּב, לְפִיכָךְ אֵין מוֹעֶלֶת סְתִימָה בַּנֶּקֶב שֶׁלּוֹ:

משנה ד

חֲבִית שֶׁנִּתְרוֹעֲעָה. כְּמוֹ כֹּתֶל רָעוּעַ. שֶׁלֹּא נָפְלוּ חֲרָסֶיהָ אֲבָל הִיא רְעוּעָה כָּל כָּךְ שֶׁאִם יְטַלְטְלוּהָ וַחֲצִי קַב גְּרוֹגָרוֹת בְּתוֹכָהּ תִּשָּׁבֵר לְגַמְרֵי. וּטְהוֹרָה הִיא כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן בְּאֵידָךְ פִּרְקִין [מִשְׁנָה ב]:

וּטְפָלָהּ. שֶׁטַח פָּנֶיהָ:

בִּגְלָלִים. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ הַחֲרָסִים:

נִשְׁבְּרָה. שֶׁנָּפְלוּ הַחֲרָסִים וְדֶבֶק הַשְּׁבָרִים בְּקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים, אוֹ שֶׁהֵבִיא חֲרָסִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְדִבְּקָן וְאַחַר כָּךְ טְפָלָן בִּגְלָלִים, טְהוֹרָה. וְהוּא הַדִּין טְפָלָן בְּטִיט, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא חָזַר וּצְרָפָהּ בַּכִּבְשָׁן:

חֶרֶס מַחֲזִיק רְבִיעִית. וּכְגוֹן שֶׁהַחֶרֶס בָּאָה מֵחֲבִית הַמַּחֲזֶקֶת מִלֹּג וְעַד סְאָה, דְּשִׁעוּרָהּ בְּרִבְעִית כִּדְפָרֵישְׁנָא לְעֵיל:

כֵּלִין מִטַּמְּאִין בְּמַגָּע. דְּכֵלִין נַעֲשִׂים יָד לְאוֹתוֹ חֶרֶס, וּמִטַּמְּאִין מִשּׁוּם יָד. וּכְנָגְדּוֹ בִּלְבַד מִטַּמֵּא בַּאֲוִיר, דְּאֵין אֲוִיר לְיַד כְּלֵי חֶרֶס:

משנה ה

כְּלִי חֶרֶס הַבְּרִיא. שֶׁאֵינוֹ לֹא רָעוּעַ וְלֹא שָׁבוּר:

מְטַמְּאִין. אִם נִטְמָא הַכְּלִי מֵאֲוִירוֹ, טְמֵאִים אֳכָלִים וּמַשְׁקִים שֶׁנָּגְעוּ בַּטְּפֵלָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה כִּכְלִי עַצְמוֹ:

הַטּוֹפֶל אֶת הַבְּרִיא טָהוֹר. דְּדַוְקָא הַכְּלִי רָעוּעַ שֶׁצָּרִיךְ לְאוֹתָהּ טְפֵלָה הוּא דַּחֲשִׁיבָה הַטְּפֵלָה כִּכְלִי וְנִטְמְאוּ הָאֳכָלִים הַנּוֹגְעִים בָּהּ כְּשֶׁהַכְּלִי טָמֵא, אֲבָל טְפֵלַת הַבְּרִיא אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כִּכְלִי. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וְכֵן בְּחִדּוּק קֵרוּיָה. כְּשֵׁם שֶׁנֶּחְלְקוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן עִם חֲכָמִים בִּטְפֵלַת הַבְּרִיא כָּךְ נֶחְלְקוּ בְּחִדּוּק קֵרוּיָה, וְהִיא דְּלַעַת יְבֵשָׁה וַחֲלוּלָה שֶׁשּׁוֹאֲבִין בָּהּ מַיִם, וּרְגִילִים לְהַדֵּק סְבִיבוֹתֶיהָ בְּעִגּוּל שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל בַּרְזֶל כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר אִם תִּגַּף בָּאֶבֶן. דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן דִּמְטַמְּאִין בִּטְפֵלַת הַבְּרִיא מִטַּעַם אַף בְּזוֹ, וַאֲפִלּוּ הָיְתָה הַקְּרוּיָה בְּרִיאָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אִם הָיְתָה הַקְּרוּיָה בְּרִיאָה וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְעִגֻּל זֶה לָא חֲשִׁיב הָעִגֻּל כְּגוּפָהּ שֶׁל קְרוּיָה, וְאִם נִטְמֵאת הַקְּרוּיָה לֹא נִטְמָא הָעִגֻּל:

משנה ו

יַבְלִית. מִין עֵשֶׂב שֶׁשְּׁמוֹ יַבְלָא. וּרְגִילִין לְטוּחַ בּוֹ הַכַּדּוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁלֹּא יִפָּלְטוּ הַיַּיִן שֶׁמְּזִיעִין:

פִּטָּסִין. כַּדּוֹת גְּדוֹלוֹת. כְּמוֹ הַלָּלוּ בַּעֲלֵי פִּטָּסִין דִּבְמַסֶּכֶת בֵּיצָה [דַּף טו:]:

משנה ז

מַחַם. כְּלִי שֶׁמְּחַמְּמִים בּוֹ הַמַּיִם:

בְּחֹמֶר. טִיט עָב:

חַרְסִית. דַּק כְּחֶרֶס. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, כִּתִישַׁת חֲרָסִים:

הַנּוֹגֵעַ בַּחֹמֶר טָמֵא. לְפִי שֶׁהוּא נִדְבָּק וּמִתְחַבֵּר בַּמַּחַם וַחֲשׁוּב כְּעַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי, הִלְכָךְ אִם נִטְמָא הַמַּחַם נִטְמָא הַחֹמֶר שֶׁסְּבִיבוֹ כְּמוֹתוֹ, וְהָאֳכָלִים הַנּוֹגְעִים בַּחֹמֶר טְמֵאִים:

וּבַחַרְסִית טָהוֹר. דְּחַרְסִית אֵינוֹ נִדְבָּק וּמִפְרִיךְ וְנוֹפֵל, וְלָא חֲשִׁיב כְּעַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי:

קוּמְקוּם. יוֹתֵר גָּדוֹל מִמַּחַם. וּבְלַעַ"ז קוֹרְאִין לוֹ קומקום"ו:

שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַחַמִּין. שֶׁהַזֶּפֶת נִתָּךְ וְנָמֵס בְּמַיִם חַמִּין. וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לְקַבֵּל אֶת הַצּוֹנֵן אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלִי וְטָהוֹר:

וְכֵן הָיָה אוֹמֵר בִּכְלֵי זֶפֶת. כֵּלִים הָעֲשׂוּיִין מִן הַזֶּפֶת עַצְמוֹ, שֶׁהֵן טְהוֹרִין, הוֹאִיל וְאֵין יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַחַמִּין כַּצּוֹנֵן. וְרִבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ בִּכְלֵי זֶפֶת, בִּכְלִים הַזְּפוּתִים, וּמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל כִּיצַד,

כְּלֵי נְחֹשֶׁת שֶׁזְּפָתָן טְהוֹרִים. אִם הָיוּ הַכֵּלִים טְמֵאִים וְנָגַע אָדָם אוֹ אֳכָלִין וּמַשְׁקִין בַּזֶּפֶת, טְהוֹרִים, דְּאֵין הַזֶּפֶת חִבּוּר וְאֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּעַצְמוֹ שֶׁל כְּלִי:

וְאִם לְיַיִן. וְאִם זְפָתָן מִתְּחִלָּה לָשׂוּם בְּתוֹכָן יַיִן וְאֵין דַּעְתּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחַמִּין כְּלָל:

טְמֵאִין. דְּאָז הֲוֵי הַכְּלִי צָרִיךְ לַזֶּפֶת וְהֲוֵי זֶפֶת חִבּוּר:

משנה ח

יוֹתֵר מִצָּרְכָּהּ. כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב הוּא צָרְכָּהּ, וּמַה שֶּׁהוּא שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב הֲוֵי יוֹתֵר מִצָּרְכָּהּ, וְלֹא חֲשִׁיב חִבּוּר, כֵּיוָן דְּלֹא צָרִיךְ לָחְבִית. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, יוֹתֵר מִצָּרְכָּהּ כְּגוֹן שֶׁעָשָׂה הַסְּתִימָה עָבֶה בְּיוֹתֵר עַד שֶׁיּוּכַל לְהִנָּטֵל מִמֶּנָּה וְתִשָּׁאֵר סְתוּמָה, וַאֲפִלּוּ הַכֹּל כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב:

זֶפֶת שֶׁנִּטְפָּה עַל הֶחָבִית. שֶׁאֵינָהּ נְקוּבָה:

הַנּוֹגֵעַ בָּהּ. בְּטִפַּת הַזֶּפֶת:

טָהוֹר. אַף עַל פִּי שֶׁהֶחָבִית טְמֵאָה. שֶׁאֵין הַזֶּפֶת חִבּוּר לֶחָבִית כֵּיוָן שֶׁאֵין הֶחָבִית צְרִיכָה לָהּ:

שֶׁפִּקְּקוּ בְּזֶפֶת. שֶׁסָּתַם פִּי הַנֶּקֶב שֶׁל הַמַּשְׁפֵּךְ הֶעָשׂוּי לְהַכְנִיס מִמֶּנּוּ יַיִן לֶחָבִית:

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מְטַמֵּא. דַּחֲשִׁיב לֵיהּ סְתִימָה, בֵּין בְּשֶׁל עֵץ בֵּין בְּשֶׁל חֶרֶס:

וְרַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא בְּשֶׁל עֵץ. מִפְּנֵי שֶׁהַזֶּפֶת הוּא מִינוֹ, שֶׁהַזֶּפֶת יוֹצֵא מִן הָעֵץ:

וּמְטַהֵר בְּשֶׁל חֶרֶס. שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְלֹא חֲשִׁיב חִבּוּר. וְלֹא דְּמֵי סְתִימַת פִּי הַמַּשְׁפֵּךְ לְסְתִימַת נֶקֶב הֶחָבִית דַּחֲשִׁיב חִבּוּר, לְפִי שֶׁהַנֶּקֶב שֶׁבְּפִי הַמַּשְׁפֵּךְ שֶׁעָשָׂאוֹ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה חֶלֶק הוּא וְנִקְלָף הַזֶּפֶת מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם, אֲבָל חֲבִית שֶׁנִּקְּבָה לְאַחַר שֶׁהֶסְקָה בַּכִּבְשָׁן אִי אֶפְשָׁר לַנֶּקֶב לִהְיוֹת חָלָק וְשָׁוֶה וְאֵין הַזֶּפֶת נִקְלָף מִמֶּנּוּ, אִי נַמִי, נֶקֶב שֶׁבְּפִי הַמַּשְׁפֵּךְ סוֹפוֹ לְהֶסִיר סְתִימָתוֹ כְּשֶׁיִּרְצֶה לִשְׁפֹּךְ יַיִן בָּהֶבִית, הִלְכָּךְ לָא חֲשִׁיבָא סְתִימָה אֶלָּא בְּמַשְׁפֵּךְ שֶׁל עֵץ לְפִי שֶׁהוּא מִינוֹ, אֲבָל חֲבִית שֶׁנִּקְּבָה אֵין סוֹפוֹ לְהֶסִיר הַסְּתִימָה:

רַבִּי יוֹסֵי מְטַהֵר בִּשְׁנֵיהֶם. דְּסְתִימַת פִּי הַמַּשְׁפֵּךְ לָא חֲשִׁיבָא סְתִימָה, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא נִסְתַּם וְאֵין לוֹ בֵּית קִבּוּל. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק ד

משנה א

הַחֶרֶס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד. כְּגוֹן חֶרֶס הַפּוֹרֵשׁ מִן הֶחָבִית וּמִן הַקְּדָרָה בְּמָקוֹם הָאֹזֶן, וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּלֹא סְמִיכָה מִפְּנֵי כֹּבֶד הָאֹזֶן שֶׁמַּכְבִּיד וּמַכְרִיעוֹ, אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בּוֹ חִדּוּד שֶׁהוּא חַד בְּתַחְתִּיתוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְשֶׁבֶת שֶׁלֹּא מְסֻמָּךְ:

נִטְלָה הָאֹזֶן טָהוֹר. דִּכְלִי חֶרֶס כֵּיוָן שֶׁטָּהַר שָׁעָה אַחַת שׁוּב אֵין לוֹ טֻמְאָה לְעוֹלָם:

וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא. דְּלֵית לֵיהּ הַךְ סְבָרָא:

אוֹ שֶׁנֶּחְלְקָה. לְאָרְכָּהּ כְּמִין שְׁתֵּי עֲרֵבוֹת, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לֵישֵׁב עַל תַּחְתֶּיהָ אֶלָּא עַל דָּפְנוֹתֶיהָ:
רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. דְּסָבַר רַבִּי יְהוּדָה דְּהָא דְתָנַן הַדַּקִּים שֶׁבִּכְלֵי חֶרֶס יוֹשְׁבִים שֶׁלֹּא מְסַמְּכִים שֶׁהֵן טְמֵאִים, הַיְנוּ מִן הַשּׁוּלַיִם וְלֹא מִן הַדְּפָנוֹת, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁבֶר הַכְּלִי יוֹשֵׁב עַל שׁוּלָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁיּוֹשֵׁב כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם:
וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. דְּסָבְרִי כֵּלִים עֲשׂוּיִין לְהוֹשִׁיבָן עַל דָּפְנוֹתֵיהֶן לִפְרָקִים:

משנה ב

וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִטַּלְטֵל בַּחֲצִי קַב גְּרוֹגָרוֹת. מִתּוֹךְ שֶׁהִיא רְעוּעָה וְהַגְּרוֹגָרוֹת מַכְבִּידִים נִשְׁבֶּרֶת לְגַמְרֵי בְּטִלְטוּלָהּ. וּלְכָךְ שִׁעֲרוּ בַּחֲצִי קַב, דְּהוּא שִׁעוּר סְעוּדָה אַחַת. דְּקַב גְּרוֹגָרוֹת הוּא שִׁעוּר שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, כִּדְמוּכָח בְּסוֹף מַסֶּכֶת פֵּאָה גַּבֵּי אֵין פּוֹחֲתִין לֶעָנִי בַּגֹּרֶן מִקַּב גְּרוֹגָרוֹת. וְכָל דְּלֹא חָזְיָא לְטַלְטֵל בָּהּ שִׁעוּר סְעוּדָה אַחַת, כִּשְׁבוּרָה דָּמְיָא:
גַּסְטְרָא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁנֶּחְלַק לִשְׁנַיִם, וְנַעֲשָׂה גִּיסִּי תְּרֵי:
שֶׁאֵין שְׁיָרִים לִשְׁיָרִים. כְּלִי שָׁלֵם חָסִים עָלָיו וּמְשׁוּם סֶדֶק פּוּרְתָּא לֹא שָׁדוּ לֵיהּ, וּמְבִיאִין שְׁיָרִים שֶׁל כְּלִי דְּהַיְנוּ שֶׁבֶר כְּלִי וּמְשִׁימִין תַּחְתָּיו, אֲבָל שֶׁבֶר כְּלִי מִכִּי נִסְדַּק בְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה מִשָּׁדָא שָׁדוּ לֵיהּ, שֶׁאֵין אוֹמְרִים הָבֵא שֶׁבֶר כְּלִי אַחֵר לְהָנִיחַ תַּחַת שֶׁבֶר כְּלִי זֶה:

משנה ג

כֹּל שֶׁנִּטְּלוּ אָזְנֶיהָ. חֲשׁוּבָה גַּסְטְרָא, וַאֲפִלּוּ הִיא שְׁלֵמָה, הוֹאִיל וְאֵין לָהּ אָזְנַיִם לְטַלְטְלָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְאִם נִתְרוֹעֲעָה, שִׁעוּרָהּ כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה:
הָיוּ בָהּ חִדּוּדִים. סְתָם חֶרֶס שֶׁנִּשְׁבָּר יוֹצְאִין מִמֶּנּוּ חִדּוּדִים. כְּמוֹ [אִיּוֹב מא] חַדּוּדֵי חָרֶס:
כֹּל הַמְקַבֵּל עָמָּהּ בְּזֵיתִים. אִם אֵין כַּזַּיִת יוֹצֵא בֵּין חִדּוּד לְחִדּוּד, חֲשׁוּב תּוֹךְ כְּמוֹ הַגַּסְטְרָא עַצְמָהּ וּמְטַמֵּא אֲפִלּוּ בַּאֲוִיר. אֲבָל אִם יוֹצֵא זַיִת מִבֵּינְתַיִם, אֵינוֹ מְטַמֵּא בַּאֲוִיר. אֲבָל מְטַמֵּא בְּמַגָּע מִטַּעַם יָד:
הָיְתָה מֻטָּה עַל צַדָּהּ. שֶׁנֶּחְלְקָה לְאָרְכָּהּ כְּמִין עֲרֵבָה וְאֵינָהּ יוֹשֶׁבֶת אֶלָּא עַל דָּפְנוֹתֶיהָ וְיֵשׁ לָהּ חִדּוּדִים:
כֹּל הַמְקַבֵּל עָמָּהּ בְּזֵיתִים. כְּדֶרֶךְ שֶׁמִּטַּמְּאָה כְּשֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל שׁוּלֶיהָ כָּךְ מִטַּמְּאָה יוֹשֶׁבֶת עַל צִדָּהּ. וּסְתָם מַתְנִיתִין כַּחֲכָמִים דְּלִעֵיל דְּמִטַּמְּאִין בֶּחָבִית שֶׁנֶּחְלְקָה כְּמִין שְׁנֵי עֲרֵבוֹת:
קַתֶּדְרָא. כִּסֵּא שֶׁל נָשִׁים הַהֹלְכוֹת עַל הָעֲגָלָה:
קוֹרְפֵּיוֹת. עַל שֵׁם מְקוֹמָן. וְהֵן כֵּלִים חַדִּים שֶׁאֵין יוֹשְׁבִים שֶׁלֹּא מְסַמְּכִין:
וְקוֹסִים. לְשׁוֹן קְשׁוֹת הַנָּסֶךְ [בְּמִדְבַּר ה], וּבְסַנְהֶדְרִין הַגּוֹנֵב אֶת הַקָּסְוָא, וְהוּא שֵׁם לְכָלִי שָׁרֵת. וְקוֹסִין הֵן מִינֵי כֵּלִים שֶׁשּׁוּלֵיהֶן חַדִּין וּכְשֶׁמְּבַשְּׁלִים בָּהֶן מַנִּיחִין אוֹתָן עַל כְּלִי בַרְזֶל שֶׁקּוֹרִין טריפיד"י בְּלַ"ז, וּכְשֶׁמּוֹרִידִים אוֹתָן סוֹמְכִין אוֹתָן בְּאֵפֶר הַכִּירָה:

הַצִּידוֹנִין. שֶׁנַּעֲשִׂים בְּצִידוֹן:

משנה ד

שְׁפָיוֹת. מִלְּשׁוֹן שָׂפָה. שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ שְׂפָתוֹת לְפִיו, וַאֲוִיר בֵּינְתַיִם בֵּין שָׂפָה לְשָׂפָה:
הַפְּנִימִית עוֹדֶפֶת הַכֹּל טָהוֹר. כָּל מַה שֶּׁהוּא חוּץ מִמָּנָּה נֶחְשָׁב כְּגַבּוֹ שֶׁל כְּלִי וְאֵין כְּלִי חֶרֶס מִטַּמֵּא מִגַּבּוֹ. אֲבָל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַפְּנִימִית טָמֵא:
הַחִיצוֹנָה עוֹדֶפֶת הַכֹּל טָמֵא. דַּהֲוֵי חוּצָה לָהּ כְּגַבּוֹ שֶׁל כְּלִי וְלִפְנִים מִמֶּנָּה חֲשׁוּב תּוֹךְ. וְכֵן אִם אֶמְצָעִית גְּבוֹהָה, מִמֶּנָּה וְלַחוּץ חֲשׁוּב גַּב וְלִפְנִים חֲשׁוּב תּוֹךְ, שֶׁהַכְּלִי מִתְמַלֵּא עַד הַגְּבוֹהָה:
הָיוּ שָׁווֹת. שֶׁאֵין אַחַת מִן הַשְּׂפָתוֹת עוֹדֶפֶת עַל חֲבֶרְתָּהּ:
וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הַכֹּל טָהוֹר. הַשָּׂפָה שֶׁנִּפְלָה הַטְּמֵאָה בַּאֲוִירָהּ בִּלְבַד הִיא טְמֵאָה, וְהַשְּׁאָר הַכֹּל טָהוֹר. וְכֵן הֲלָכָה:
מְשֻׁיְּצָרִפִּים בַּכִּבְשָׁן. וְקֹדֶם צְרוּף הֵן כְּלֵי אֲדָמָה וְאֵין מִטַּמְּאִין:
וְהוּא גְּמָר מְלַאכְתָּן. וְאַף עַל גַּב דִּלְאַחַר צְרוּף הַכִּבְשָׁן צְרִיכִין תִּקּוּן לְמָרְחָן לְהַחְלִיקָן וּלְהַשְׁווֹת שְׂפָתָן, אַף עַל פִּי כֵן מְשֻׁיְּצָרִפִּים בַּכִּבְשָׁן חֲשִׁיב נִגְמָרָה מְלַאכְתָּן וּמִטַּמְּאִין:

פרק ה

משנה א

תַּנּוּר תְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה. סְתָם תַּנּוּר עָשׂוּי כְּמִין קְדֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּלַיִם, וּמְחַבְּרִים אוֹתוֹ בְּטִיט עַל גַּבֵּי קַרְקַע, וְרִצְפַּת הַקַּרְקַע הִיא תַּחְתִּיתוֹ שֶׁל תַּנּוּר. וְאַף עַל פִּי שֶׁמֵּעַצְמוֹ אֵין לוֹ בֵּית קִבּוּל, אַף עַל פִּי כֵן טָמֵא, דִּבְתוֹכוֹ תְּלָה רַחֲמָנָא וַהֲרֵי יֵשׁ לוֹ תּוֹךְ:
תְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה. אֵין גָּבְהוֹ שֶׁל תַּנּוּר פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים:
וּשְׁיָרָיו. אִם הָיָה גָּדוֹל וְנִטְמָא וְאַחַר כָּךְ נִשְׁבַּר, לֹא טָהֵר עַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּשְׁבָרָיו אַרְבָּעָה:
בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. דִּתְחִלָּתוֹ וּשְׁיָרָיו אַרְבָּעָה:
בְּגָדוֹל. הֶעָשׂוּי לֶאֱפוֹת וְלִצְלוֹת בּוֹ כְּדֶרֶךְ הַתַּנּוּרִים:
אֲבָל בְּקָטָן. הֶעָשׂוּי לְתִינוֹקוֹת לְצַחֵק בּוֹ:
תְּחִלָּתוֹ כָּל שֶׁהוּא. וְלָאו דַּוְקָא כָּל שֶׁהוּא, דִּבְצִיר מִטֶּפַח לֹא הָוֵי:
וּשְׁיָרָיו בָּרֹבּוֹ. בְּגָמָרָא בְּפֶרֶק הָעוֹר וְהַרֹּטֶב [חֻלִּין דַּף קכד] מַקְשֶׁה עַל מַתְנִיתִין דְּהָכָא, וּבְצִיר מִטֶּפַח לְמַאי חָזֵי. וּמְשָׁנֵי, הַאי וּשְׁיָרָיו בָּרֹבּוֹ אַגָּדוֹל קָאֵי, וְלֹא אַתַּנּוּר קָטָן. וּמוֹתְבִינַן, בְּגָדוֹל, הָא קָאָמַר וּשְׁיָרָיו אַרְבָּעָה, דְּהָא קָתָנֵי בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּגָדוֹל מַשְׁמַע דְּלֹא פְּלִיגִי חֲכָמִים עַל תַּנָּא קַמָּא בְּגָדוֹל כְּלָל. וּמְשָׁנֵי, הָא בְּתַנּוּר בַּר שִׁבְעָה הָא בְּתַנּוּר בַּר תִּשְׁעָה,

כְּלוֹמַר בַּר שִׁבְעָה שְׁיָרָיו בְּרֻבּוֹ, וְאַף עַל פִּי דְּלָא הָווּ אַרְבָּעָה וְאֵין תַּנּוּר פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה, הוֹאִיל וּמִתְּחִלָּתוֹ הָיָה כְּלִי חָשׁוּב מִשְׁתַּמְּשִׁין בִּשְׁיָרָיו אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן רְאוּיִין כָּל כָּךְ. וּבְתַנּוּר שֶׁל תִּשְׁעָה דְּרֻבּוֹ הֲוֵי שִׁעוּר גָּדוֹל, מְטַמֵּא בִּשְׁיָרָיו בְּאַרְבָּעָה, כִּתְחִלָּתוֹ:

מִשֶּׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתּוֹ. אַתְּחִלַּת תַּנּוּר קָאֵי. מֵאֵימָתַי הַתַּנּוּר מִטַּמֵּא, מִשֶּׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתּוֹ:

מִשֶּׁיְּסִיקֶנּוּ. אַף עַל גַּב דִּשְׁאָר כְּלֵי חֶרֶס סַגִּי לְהוּ בְּצִרּוּף כִּבְשָׁן, תַּנּוּר דְּבָעֵי לְדַבֵּק בּוֹ טִיט לְעַבּוֹתוֹ לְהַחֲזִיק חֲמוֹ לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ עַד שֶׁיְּסִיקֶנּוּ. וּמִיהוּ לֹא בָּעֵי הֶסֵּק גָּדוֹל כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ פַּת, אֶלָּא כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגָנִים, פַּת שֶׁבְּלִילָתָהּ רַכָּה הָעֲשׂוּיָה כִּסְפוֹג, דִּבְהֶסֵּק מֻעָט סַגִּי לַהּ:

מִשֶּׁיְּסִיק אֶת הֶחָדֹשׁ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בַּיִּשָּׁן. דְּחָדֹשׁ כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגָנִים בְּעֵי הֶסֵּק מְרֻבֶּה מִן הַיִּשָּׁן. וְאִם הֶסֵּק הֶחָדֹשׁ הֶסֵּק מֻעָט דִּבְהֶסֵּק כָּזֶה הָיָה יָשָׁן רָאוּי לֶאֱפוֹת בּוֹ סְפָגָנִים, הַיְנוּ גְּמַר מְלַאכְתּוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

כִּירָה. מְקוֹם שְׁפִיתַת שְׁתֵּי קְדֵרוֹת. וּפְעָמִים שֶׁנּוֹתְנִים הַקְּדֵרוֹת לְבַשֵּׁל בְּתוֹכָהּ וּפְעָמִים עַל גַּבָּהּ:

תְּחִלָּתָהּ שָׁלֹשׁ. גָּבְהָהּ אֵין פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת:

מִשֶּׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתָּהּ. מֵאֵימָתַי מִטַּמְּאָה תְּחִלָּתָהּ, מִשֶּׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתָּהּ:

בֵּיצָה קְלָה. בֵּיצַת תַּרְנְגֹלֶת. וְאַמַּאי קָרֵי לַהּ בֵּיצָה קְלָה, שֶׁהִיא קְלָה לְבַשֵּׁל יוֹתֵר מִכָּל הַבֵּיצִים:

טְרוּפָה. כְּשֶׁהִיא טְרוּפָה וּשְׁבוּרָה בַּקְּעָרָה:

וְנִתּוּנָה בְּאַלְפָּס. שֶׁהוּחַם כְּבָר, שֶׁהִיא מְמַהֶרֶת לְהִתְבַּשֵּׁל:

הַכָּפָּח. שִׁעוּר שְׁפִיתַת קְדֵרָה אַחַת. וְחֲמוֹ רַב מֵחֹם הַכִּירָה. וּפְעָמִים שֶׁאוֹפִין בּוֹ פַּת:

שִׁעוּרוֹ כַּתַּנּוּר. כְּדֵי לֶאֱפוֹת סְפָגָנִים:

שִׁעוּרוֹ כַּכִּירָה. לְבַשֵּׁל בּוֹ בֵּיצָה קְלָה:

הָאֶבֶן הַיּוֹצֵא. רְגִילִים לְחַבֵּר אֶבֶן בַּתַּנּוּר שֶׁבּוֹלֶטֶת מִמֶּנּוּ לַחוּץ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְבֵית אֲחִיזָה, וּכְתַנּוּר דַּמְיָא. וְאִם נִטְמָא הַתַּנּוּר נִטְמְאוּ הָאֶבֶן, וְנִטְמָא הַפֹּת שֶׁנָּגַע בָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לַתַּנּוּר, וּכְתִיב (ויקרא יא) תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ וְגוֹ' טְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם, לְכָל שֶׁבְּצָרְכֵיכֶם, לְרַבּוֹת אֶת הַיָּדוֹת שֶׁהֵן צֹרֶךְ לַכְּלִי:

לֹא אָמְרוּ. דְּיוֹתֵר מִטֶּפַח בַּתַּנּוּר וּמִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת בַּכִּירָה לֹא הָוֵי חִבּוּר, אֶלָּא כְּשֶׁהָאֶבֶן בֵּין הַתַּנּוּר וְלַכֹּתֶל, מִפְּנֵי שֶׁמְּעַכֶּבֶת שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְקָרֵב הַתַּנּוּר לַכֹּתֶל וְדוֹחֵק אֶת הַבַּיִת, הִלְכָךְ

יוֹתֵר מִטֶּפַח עוֹמֶדֶת לְנֶטֶל הִיא. אֲבָל לְצַד הַבַּיִת, אֲפִלּוּ גְּדוֹלָה הַרְבֵּה, יָד הִיא לַתַּנּוּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

וְהַשְּׁאָר טָהוֹר. דְּתַנְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה יוֹתֵר מִכַּשֶּׁעוּר, תַּלְמוּד לוֹמַר טְמֵאִים הֵם:

משנה ג

עֲטָרַת כִּירָה. בִּנְיָן עָגֹל עָשׂוּי עַל רֹאשׁ הַכִּירָה כְּדֵי לִשְׁמֹר חֻמָּהּ:

טָהוֹרָה. וְאִם נִטְמֵאת הַכִּירָה לֹא נִטְמֵאת הָעֲטָרֶת, דְּלֹא חֲשִׁיבָא עֲטָרֶת חִבּוּר לַכִּירָה:

טִירַת הַתַּנּוּר. חֲצַר הַתַּנּוּר, לְשׁוֹן בַּחֲצֵרֵיהֶם וּבְטִירוֹתָם. מָקוֹם לִפְנֵי הַתַּנּוּר מָקֹף מְחִצּוֹת שְׁנוֹתְנִים בּוֹ הַלֶּחֶם כְּשֶׁרוֹדִין אוֹתוֹ מִן הַתַּנּוּר:

בִּזְמַן שֶׁהִיא גְּבוֹהָה אַרְבָּעָה. כְּשִׁעוּר גָּבְהוֹ שֶׁל תַּנּוּר שֶׁתְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה:

אֲפִלּוּ עַל שְׁלֹשׁ אֲבָנִים. שֶׁלֹּא הָיְתָה מְחֻבֶּרֶת חִבּוּר יָפֶה אֶלָּא מֻנַּחַת עַל שָׁלֹשׁ אֲבָנִים בִּלְבַד וּדְבֵקָה לַתַּנּוּר, חֲשִׁיבָא חִבּוּר:

בֵּית הַפַּח. מָקוֹם עָשׂוּי בְּצִדֵּי הַכִּירָה שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ פַּח שֶׁמָּן לְהַפְשִׁיר:

בֵּית הַתָּבְלִין. מָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֶת הַתָּבְלִין:

בֵּית הַנֵּר. מָקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ הַנֵּר:

מִטַּמְּאִין בְּמַגָּע. אִם נָגַע שֶׁרֶץ בְּתוֹךְ הַכִּירָה נִטְמְאוּ הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ בְּטֻמְאַת הַכִּירָה. וְכֵן אִם נִטְמָא אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ בְּמַגַּע שֶׁרֶץ נִטְמֵאת הַכִּירָה עִמָּהֶם, דְּחֲשִׁיבִי כְּכִירָה וְהֵם דָּבָר אֶחָד לְעִנְיַן טֻמְאַת מַגָּע:

וְאֵין מִטַּמְּאִין בַּאֲוִיר. אִם נִתְלָה שֶׁרֶץ בַּאֲוִיר כִּירָה וְלֹא נָגַע בָּהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא טְמֵאָה, דִּכְלִי חֶרֶס מִטַּמֵּא בַּאֲוִיר, הֵן טְהוֹרִין, שֶׁאֵינָם חִבּוּר לָהּ אֶלָּא לְעִנְיַן מַגָּע. מִשּׁוּם דְּמִן הַתּוֹרָה אֵינָם חִבּוּר לָהּ, וְרַבָּנָן הוּא דְגָזוּר עֲלֵיהוּ טֻמְאָה, וַעֲבַדוּ רַבָּנָן הֶכֶרַע דְּלָא לְטַמְּאוּ בַּאֲוִיר, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִשְׁרְפוּ עֲלֵיהוּ תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. אֲפִלּוּ בְּמַגָּע, כָּל מָקוֹם שֶׁלֹּא נָגְעָה בּוֹ טֻמְאָה, דְּכָל חַד וְחַד כְּלִי בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ הוּא. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ד

תַּנּוּר שֶׁהֶחֱסַק מֵאֲחוֹרָיו. שֶׁאֵין הַתַּנּוּר מְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיַּסִּיקֶנּוּ, וְאִם לֹא הֶחֱסַק מִבִּפְנִים אֶלָּא מִבַּחוּץ, חֲשִׁיב הֶסֵּק:

אוֹ שֶׁהֶחֱסַק שֶׁלֹּא לְדַעְתּוֹ. [אֲפִלּוּ מִבִּפְנִים]:

אוֹ שֶׁהֶחֱסַק בְּבֵית הָאָמָּן. קֹדֶם שֶׁנִּגְמַר מְלֶאכֶת עֲשִׂיָּתוֹ:

טָמֵא. גָּרְסִינַן. וְיֵשׁ סְפָרִים שֶׁגּוֹרְסִין טָהוֹר, וְשִׁבּוּשׁ הוּא:

משנה ה

מוֹסַף הַתַּנּוּר. תּוֹסֶפְתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר שֶׁמּוֹסִיפִין בְּגָבְהוֹ כְּדֵי לִשְׁמֹר חֲמוֹ:

מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו אֶת הַשַּׁפּוּד. שֶׁל בָּשָׂר, שֶׁרְגִילִים לִצְלוֹת בּוֹ בָּשָׂר, וְהָוֵי דָּבָר צָרֵךְ לְתַּנּוּר. וְרַחֲמָנָא אָמַר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם, לְכָל שֶׁבְּצָרְכֵיכֶם, כִּדְדָרְשִׁינַן לְעֵיל [בְּמִשְׁנָה ב]:

מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹפֶה בּוֹ כְּשֶׁהוּא נִדְחָק. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֳכְלוּסִין מְרֻבִּין וְצָרִיךְ לְפַת מֻרְבֶּה. וְרַבִּי יוֹחָנָן לֹא סָגִי לֵיהּ בְּטַעֲמָא דְּתַנָּא קַמָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עָלָיו אֶת הַשַּׁפּוּד, דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבָעִינַן שֶׁיְּהֵא תַּשְׁמִישׁ הַתּוֹסֶפֶת כְּעֵין תַּשְׁמִישׁ גּוּפוֹ שֶׁל תַּנּוּר:

מוֹסַף הַיְּוֹרָה שֶׁל שׁוֹלְקֵי זֵיתִים. דֶּרֶךְ שׁוֹלְקֵי זֵיתִים וְצַבָּעִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת וְעוֹשִׂים לָהֶם תּוֹסֶפֶת טִיט עַל שְׂפָתָם שֶׁיַּעֲלוּ בָהּ הַמַּיִם בְּעֵת רְתִיחָתָם. וְשֶׁל שׁוֹלְקֵי זֵיתִים טָמֵא, לְפִי שֶׁאוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת צְרִיכָה לַכְּלִי וּמִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהּ:

וְשֶׁל צַבָּעִים טָהוֹר. דְּלֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא לִפְסִיד צְבָעֵיהּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר:

משנה ו

מַעֲפֹר וּלְמַטָּן מִטַּמֵּא בְּמַגָּע. אִם נָגַע שֶׁרֶץ בַּתַּנּוּר מִתּוֹכוֹ לְמַעְלָה מִן הֶעָפָר נִטְמָא מַה שֶּׁלְּמַטָּה מִן הֶעָפָר. אֲבָל אִם נִתְלָה הַשֶּׁרֶץ בָּאֲוִיר וְלֹא נָגַע בְּדָפְנֵי הַתַּנּוּר מִתּוֹכוֹ, לֹא נִטְמָא אֶלָּא מַה שֶּׁלְּמַעְלָה מִן הֶעָפָר:

בּוֹר. חֲפִירָה לְמַטָּה בָּאָרֶץ:

דּוּת. כְּבוֹר הוּא עָשׂוּי, אֶלָּא שֶׁהוּא בִנְיָן לְמַעְלָה מִן הַקַּרְקַע:

וְנָתַן שָׁם אֶבֶן. בֵּין הַבּוֹר וּבֵין דֹּפֶן הַתַּנּוּר, לְהַחֲזִיק הַתַּנּוּר שֶׁלֹּא יִפֹּל לְתוֹךְ הַבּוֹר:

אִם מַסִּיק מִלְּמַטָּה. אִם כְּשֶׁמַּסִּיק הָאוּר מִלְּמַטָּה בְּתוֹךְ הַבּוֹר, הַתַּנּוּר נִסָּק מִתּוֹכוֹ לְמַעְלָה דֶּרֶךְ שׁוּלָיו, טָמֵא. וְאִם לָאו, שֶׁאֵינוֹ נִסָּק מֵהֶסֵּק הָאוּר שֶׁלְּמַטָּה בְּתוֹךְ הַבּוֹר, טָהוֹר. וּפְלֶגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן דְּוָקָא בְּהֶסֵּק רִאשׁוֹן שֶׁהוּא גְּמַר מְלַאכְתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר וְעַל יְדֵי אוֹתוֹ הֶסֵּק הוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה, רַבִּי יְהוּדָה סָבַר צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַתַּנּוּר מְחֻבָּר לָאָרֶץ בְּהֶסֵּק רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ, וְאֵין שְׁיָּךְ לְשׁוֹן נְתִיצָה אֶלָּא בְּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע, דִּבְמִטַּלְטֶל נוֹפֵל לְשׁוֹן שְׁבִירָה לֹא לְשׁוֹן נְתִיצָה, הִלְכָּךְ אִם הַתַּנּוּר נִסָּק דֶּרֶךְ שׁוּלָיו מֵהֶסֵּק שֶׁבְּתוֹךְ הַבּוֹר, חֲשִׁיב כִּמְחֻבָּר לַבּוֹר וְקַרְינַן בֵּיהּ יֻתָּץ, וְאִם אֵינוֹ נִסָּק מֵהֶסֵּק הַבּוֹר הֲרֵי הוּא נִתָּץ וְעוֹמֵד וְאֵי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם בּוֹ תּוּ יֻתָּץ:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הוֹאִיל וְהוּא נִסָּק מִכָּל מָקוֹם טָמֵא. דְּאָמַר קְרָא וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם, מִכָּל מָקוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם מַסִּיקוֹ כְּשֶׁהוּא תָּלוּי בְּצַוָּאר הַגָּמָל הָוֵי הֶסֵּק וְנִטְמְרָה מְלַאכְתּוֹ בְּכָךְ. וְהַכֹּל

מוֹדִים בְּהֶסֵּק שֶׁנִּי לְאַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ שֶׁהוּא מִטַּמֵּא אֲפִלּוּ בְצַוָּאר הַגָּמָל. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ז

תַּנּוּר שֶׁנִּטְמָא. הַתַּנּוּר עָשׂוּי כְּקִדָּרָה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּלַיִם וּמְטַלְטֵל, וּכְשֶׁבָּא לְקָבְעוֹ מְחַבְּרוֹ בָּאָרֶץ וּמְדַבֵּק טִיט מִבַּחוּץ וּמְעַבֵּהוּ כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר חֲמוֹ, וְקָרֵי לַהּ טְפֵלָה, שֶׁמְּטַפְּלָה וּמְחַבְּרָה לוֹ:

כֵּיצַד מְטַהֲרִים אוֹתוֹ. כַּמָּה תְּהֵא שְׁבִירָתוֹ וּתְהֵא מְטַהֲרָתוֹ:

חוֹלְקוֹ לִשְׁלֹשָׁה. לַכְּלִי עַצְמוֹ מִבִּפְנִים. דְּאִי לִשְׁנַיִם, הַגָּדוֹל טָמֵא, דְּאִיכָּא רֻבָּא:

וְגוֹרֵר אֶת הַטְּפֵלָה. שֶׁדָּבֵק עָלָיו, שֶׁגַּם הִיא מְחַבָּרְתּוֹ:

עַד שֶׁיַּהֵא בָּאָרֶץ. כְּלוֹמַר מַפִּילָהּ עַד הַקַּרְקַע. אִי נַמִּי, אַחוֹלְקוֹ קָאֵי, דְּלֹא סַגִּי בַּחֲלֻקָּה עַד רֻבּוֹ, אֶלָּא חוֹלֵק עַד שֶׁיַּגִּיעַ לַקַּרְקַע:

וְלֹא עַד שֶׁיְּהֵא בָּאָרֶץ. וְלֹא לְחַלְקוֹ עַד לְמַטָּה סָמוּךְ לָאָרֶץ:

אֶלָּא מְמַעֲטוֹ מִבִּפְנִים. עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁהוּא שִׁעוּר תְּחִלָּתוֹ שֶׁל תַּנּוּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

צָרִיךְ לְהַסִּיעוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁחִלְקוֹ, לֹא טָהֵר עַד שֶׁיַּפְרִיד הַחֲלָקִים זֶה מִזֶּה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

הַגָּדוֹל טָמֵא. מִשּׁוּם דְּאִיכָּא רֻבּוֹ שֶׁל תַּנּוּר:

משנה ח

חֲתָכוֹ חֲלָיוֹת לָרַחְבּוֹ. כְּמוֹ שֶׁחוֹתְכִין שִׁפּוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה:

פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים. אִם יֵשׁ בְּחֲלָיָא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים וּבָאָה מִתַּנּוּר גָּדוֹל דְּלֵיכָּא רֻבָּא, טְהוֹר. אֲבָל אִיכָּא אַרְבָּעָה טְפָחִים, טָמֵא, אַף עַל גַּב דַּהֲוֵי מְעוּט:

מֵרְחוֹ בְּטִיט. בְּעֵי הֶסֵּק כְּתַנּוּר חָדָשׁ:

הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת הַטְּפֵלָה. טִפּוּל שֶׁל טִיט שֶׁעָשָׂה, לֹא חִבְּרוֹ לַתַּנּוּר אֶלָּא רָחוֹק מִמֶּנּוּ:

וְנָתַן חֹל אוֹ צְרוֹר. בֵּין הַטְּפֵלָה לַתַּנּוּר, וְעַל יְדֵי כָּךְ הַתַּנּוּר מְקַיֵּם חֲמוֹ וְאוֹפִים בּוֹ:

הַנָּדָה וְהַטָּהוֹרָה אוֹפוֹת בּוֹ. דְּלֹא חָשִׁיבָא הַטְּפֵלָה חִבּוּר לַתַּנּוּר, כֵּיוָן שֶׁהִיא מְרֻחֶקֶת מִמֶּנּוּ:

וְהוּא טָהוֹר. שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

משנה ט

תַּנּוּר שֶׁבָּא מְחֻתָּךְ. שֶׁעָשָׂאוּ הָאֻמָּן דַּפִּים דַּפִּים כְּדֵי לְחַבְּרָן יַחַד עַל יְדֵי מִסְגְּרוֹת, הֵן זִירִים שֶׁקּוֹרִין צירקלא"ש, כְּעֵין שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים לֶחָבִיוֹת שֶׁנּוֹתְנִים בָּהֶן יַיִן. וּלְאוֹתָן זִירִים וּמִסְגְּרוֹת קוֹרֵא הַתַּנָּא לְמוּדִין:

וּנְתָנָן עָלָיו וְהוּא טָהוֹר נִטְמָא. לְאַחַר שֶׁנְּתָנָן עָלָיו הַלְמוּדִים וְהָיָה הַתַּנּוּר טָהוֹר מִתְּחִלָּה לְפִי שֶׁהָיָה דַּפִּים דַּפִּים וְלֹא הָיָה מְחֻבָּר, חָזַר לִהְיוֹת מְקַבֵּל טֻמְאָה עַל יְדֵי הַלְמוּדִים הַלָּלוּ שֶׁמְּחַבְּרִים אוֹתוֹ:

סִלֵּק אֶת לְמוּדָיו. וְנִתְפָּרְקוּ הַדַּפִּין זֶה מִזֶּה, אֵין לְךָ נְתִיצָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ, וְנִטְהַר הַתַּנּוּר. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶחֱזִיר הַלְמוּדִים פַּעַם שְׁנִיָּה שׁוּב אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, שֶׁאֵין הַלְמוּדִים מְבִיאִין לוֹ הַטֻּמְאָה אֶלָּא בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה בִּלְבַד כְּשֶׁבָּא מְחֻתָּךְ מִבֵּית הָאֻמָּן:

מֵרְחוֹ בְטִיט. לְתַנּוּר זֶה שֶׁאֵין הַלְמוּדִים מְבִיאִין לוֹ הַטֻּמְאָה, טָמֵא עַל יְדֵי מְרִיחַת הַטִּיט.

וְאֵין צָרִיךְ לְהַסִּיקוֹ. כְּשֶׁאָר כָּל תַּנּוּרִים שֶׁאֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה עַד שֶׁיְּסִיקֵם, לְפִי שֶׁכְּבָר הֶסֵּק בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁבָּא מְחֻתָּךְ מִבֵּית הָאֻמָּן:

משנה י

חֲתָכוֹ חֲלִיּוֹת. שֶׁחָתְכוֹ לְתַנּוּר בְּרָחְבּוֹ לְחֲלִיּוֹת, וְהִנִּיחַ חֲלִיָּא עַל גַּבֵּי חֲלִיָּא:

וְנָתַן חֹל בֵּין חֲלִיָּא לְחֲלִיָּא. וְטָח אוֹתוֹ בְּטִיט וְעָשָׂה לוֹ טְפֵלָה כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין לְתַנּוּרִים:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר. דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ חֹל בֵּין הַסְּדָקִים, כְּשֻׁבּוּר דָּמֵי:

וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. שֶׁהַטְּפֵלָה עוֹשָׂה אֶת כֻּלּוֹ אֶחָד וּמְחַבֶּרֶת אֶת הַסְּדָקִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ חֹל בֵּין חֲלִיָּא לְחֲלִיָּא:

וְזֶהוּ תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנָאי. לְכָךְ נִקְרָא תַּנּוּרוֹ שֶׁל עַכְנַאי, שֶׁהִקִּיפוּהוּ הֲלָכוֹת כְּעַכְנָא זוֹ וְטִמְּאוּהוּ. עַכְנָא, נָחָשׁ שֶׁדִּרְכּוֹ לֵעָשׂוֹת כַּעֲגָלָה לְהַכְנִיס זְנָבוֹ לְתוֹךְ פִּיו, כָּךְ הִקִּיפוּ בְּתַשּׁוּבָה וּרְאָיוֹת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים זֶה אֶת זֶה, עַל תַּנּוּר זֶה. וּלְבַסּוֹף מִפְּנֵי שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יָחִיד כְּנֶגֶד רַבִּים, נִפְסְקָה הַהֲלָכָה כְּרַבִּים דְּלֹא כְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְהֵבִיאוּ כָּל טָהֳרוֹת שֶׁטִּהֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּשְׂרָפוּם בָּאֵשׁ וְנִמְנוּ וּבֵרְכוּהוּ, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה מַחֲזִיק בַּמַּחֲלֹקֶת כְּנֶגֶד רַבִּים:

יוֹרוֹת הָעַרְבִיִּין. לְאֻפּוֹת פַּת הֵן עֲשׂוּיִין. כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל:

שֶׁל בֶּן דִּינַאי. רַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ שֵׁם אָדָם שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה תַּנּוּרִים הַלָּלוּ. וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עַל שֵׁם שֶׁדָּנוּ בּוֹ דִּינִים הַרְבֵּה:

משנה יא

שֶׁל אֶבֶן וְשֶׁל מַתֶּכֶת טְהוֹר. שֶׁל אֶבֶן טָהוֹר לְגַמְרֵי. וְשֶׁל מַתֶּכֶת טָהוֹר מִדִּין כְּלֵי חֶרֶס, שֶׁאֵינוֹ מִטַּמֵּא מֵאֲוִירוֹ, וְיֵשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה:

וְטֻמָּא מִשּׁוּם כְּלֵי מַתֶּכֶת. שֶׁמְּקַבֵּל טֻמְאָה מִגַּבּוֹ וְנַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה. וְאִם הוּא מְחֻבָּר לַקַּרְקַע אֵינוֹ מִטַּמֵּא, דְּכָל הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כַּקַּרְקַע, חוּץ מִתַּנּוּר וְכִירַיִם שֶׁל חֶרֶס דִּכְתִיב בֵּהּ (ויקרא יא) תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ, אֶת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְתִיצָה:

נִקַּב נִפְגַּם נִסְדַּק. וְעָשָׂה טִפּוֹל שֶׁל סִיד לִסְתֹּם הַנֶּקֶב וְהַפְּגָם וְהַסֶּדֶק, אוֹ שֶׁעָשָׂה עַל פִּיו תּוֹסֶפֶת שֶׁל טִיט, טָמֵא, כְּדִין תַּנּוּר שֶׁל חֶרֶס:

וְכֵן בְּכִירָה. וְכֵן שִׁעוּר נֶקֶב שֶׁל כִּירָה, כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הָאוּר, כְּשִׁעוּר נֶקֶב שֶׁל תַּנּוּר:

וְעָשָׂה לָהּ פִּטְפּוּטִין. הָכָא לֹא תָנֵי וְעָשָׂה לָהּ טְפֵלָה, [לְפִי] שֶׁאֵין עוֹשִׂין טְפֵלָה לְכִירָה שֶׁנִּקְּבָה אוֹ נִפְגְּמָה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין לְתַנּוּר, אֶלָּא כְּשֶׁנִּקְּבָה אוֹ נִפְגְּמָה הַכִּירָה בְּמָקוֹם מוֹשָׁבָהּ רְגִילִין בְּמָקוֹם הַנֶּקֶב לַעֲשׂוֹת פִּטְפּוּטִין, הֵן רַגְלֵי הַכִּירָה, כְּמוֹ טריפי"ד בְּלַעַ"ז, שֶׁהַכִּירָה יוֹשֶׁבֶת עַל אוֹתָן פִּטְפּוּטִין:

מֵרָחָהּ בְּטִיט. טְהוֹרָה. שֶׁאֵין מֵרוּחַ שֶׁל טִיט מוֹעִיל אֶלָּא בְּתַנּוּר שֶׁאוֹפִין הַלֶּחֶם בְּתוֹכוֹ, אֲבָל לֹא בְּכִירָה, לְפִי שֶׁאֵין אוֹפִין וּמְבַשְּׁלִין בְּתוֹךְ הַכִּירָה עַצְמָהּ אֶלָּא מַנִּיחִין בְּתוֹכָהּ אוֹ עַל גַּבָּהּ הַקְּדֵרָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ו

משנה א

הָעוֹשֶׂה שְׁלֹשָׁה פִּטְפּוּטִים. שְׁלֹשָׁה רַגְלַיִם יוֹשְׁבִים בָּאָרֶץ:

וְחִבְּרָם בְּטִיט. לְמַעְלָה בְּרֹאשָׁם, כְּעֵין כְּלִי בַּרְזֶל שֶׁקּוֹרִין טריפי"ד:

קָבַע שְׁלֹשָׁה מַסְמְרִים. שֶׁנָּעַץ אוֹתָם בַּקַּרְקַע:

טְהוֹרָה. דִּכְלֵי מַתָּכוֹת הַמְחֻבָּרִים לַקַּרְקַע כְּקַרְקַע דָּמוּ וְאֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה:

וְחִבְּרָם בְּטִיט טְמֵאָה. כְּכִירָה שֶׁל חֶרֶס, שֶׁהַטִּיט שֶׁבְּרֹאשָׁן נוֹתֵן לָהֶן תּוֹרַת חֶרֶס:

עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה שְׁלִישִׁית. כְּעֵין שְׁלֹשָׁה פִּטְפּוּטִין:

אוֹ עַד שֶׁיִּסְמֹךְ לַכֹּתֶל. שֶׁהַכֹּתֶל יִסְמֹךְ אֶת הַקְּדֵרָה מִצַּד אֶחָד:

אַחַת בְּטִיט. אַחַת חִבֵּר לַחֲבֶרְתָּהּ בְּטִיט בְּרֹאשָׁהּ:

וְאַחַת שֶׁלֹּא בְּטִיט. שֶׁהַשְּׁלִישִׁית לֹא חִבֵּר. וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

הָאֶבֶן שֶׁהָיָה שׁוֹפֶת עָלֶיהָ וְעַל הַתַּנּוּר. וְהָאֶבֶן מְחֻבֶּרֶת בְּטִיט:

עָלֶיהָ וְעַל הָאֶבֶן. הַיְנוּ אַחַת בְּטִיט וְאַחַת שֶׁלֹּא בְּטִיט:

וְעַל הַסֶּלַע. הַמְחֻבָּר מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית:

טְהוֹרָה. דִּכְתִיב יֵתֵץ טְמֵאִים הֵם, אֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְתִיצָה יֵשׁ לוֹ טֻמְאָה, אֶת שֶׁאֵין לוֹ נְתִיצָה אֵין לוֹ טֻמְאָה. מִכָּאן אָמְרוּ, אֶבֶן שֶׁהָיָה שׁוֹפֶת עָלֶיהָ וְעַל הַתַּנּוּר, עָלֶיהָ וְעַל הַכִּירָה, עָלֶיהָ וְעַל הַכֵּפָּח, טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן נְתִיצָה. עָלֶיהָ וְעַל הָאֶבֶן, עָלֶיהָ וְעַל הַסֶּלַע, עָלֶיהָ וְעַל הַכֹּתֶל, טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶן נְתִיצָה:

כִּירַת הַנְּזִירִים. לְבַשֵּׁל שַׁלְמֵי נָזִיר שֶׁלּוֹקְחַ מֵהֶן הַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה:

כִּירַת הַסַּבָּחִים. שֶׁמּוֹכְרִים לָרַבִּים, וּמְסַדְּרִים הַרְבֵּה אֲבָנִים זוֹ אַחַר זוֹ וְשׁוֹפְתִין עֲלֵיהֶן קְדֵרוֹת הַרְבֵּה, שֶׁנִּמְצֵאת אֶבֶן אַחַת לִשְׁתֵּי קְדֵרוֹת, וּכְשֶׁנִּטְמֵאת הָאַחַת הָאֲחֵרוֹת טְהוֹרוֹת, מִידֵי דַּהֲוָה אַקַּלְמָרִין הַמִּתְאָמוֹת דִּתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק ב' [מִשְׁנָה ז] שֶׁאִם נִטְמְאָה אַחַת מֵהֶן לֹא נִטְמְאוּ כֻלָּן:

משנה ג

שְׁלֹשׁ אֲבָנִים שֶׁעָשָׂאן שְׁתֵּי כִירַיִם. שֶׁהָאֶבֶן הָאֶמְצָעִית מְשַׁמֶּשֶׁת לְזוֹ וּלְזוֹ:

הָאֶמְצָעִית הַמְשַׁמֶּשֶׁת לַטְּמֵאָה. חֶצְיָהּ שֶׁל הָאֶמְצָעִית הַמְשַׁמֶּשֶׁת לַחִיצוֹנָה שֶׁהִיא טְמֵאָה, טְמֵאָה. וְחֶצְיָהּ הַמְשַׁמֶּשֶׁת לַחִיצוֹנָה שֶׁהִיא טְהוֹרָה, טְהוֹרָה:

נֶחְלְטָה הָאֶמְצָעִית לְטֻמְאָה. וְכֻלָּהּ טְמֵאָה:

לִשְׁפּוֹת עֲלֵיהֶן. עַל שְׁתֵּי הַחִיצוֹנוֹת:

הֶחֱזִירָהּ. לְאֶמְצָעִית:

טְהוֹרָה. שֶׁבָּטְלָה כִּירָה רִאשׁוֹנָה וּכְאִלּוּ נִתַּץ כִּירַת הַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה:

מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִשֶּׁיִּסְתְּקָנָה. דְּבָעֵי הֶסֵּק כְּכִירָה חֲדָשָׁה:

משנה ד

סָמַךְ לָזוֹ אֶבֶן אַחַת מִכָּאן וְלָזוֹ אֶבֶן אַחַת מִכָּאן. וְנִמְצְאוּ עַכְשָׁיו שָׁלֹשׁ כִּירוֹת, הָאֶמְצָעִית טְמֵאָה וְהַחִיצוֹנוֹת טְהוֹרוֹת. הִלְכָּךְ שְׁתֵּי אֲבָנִים אֶמְצָעִיּוֹת חֶצְיָהּ שֶׁל זוֹ וְחֶצְיָהּ שֶׁל זוֹ [שֶׁל צַד הַטָּהוֹר] טָהוֹר, שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לַטָּהוֹר:

נִטְּלוּ הַחִיצוֹנוֹת הַטְּהוֹרוֹת. חָזְרוּ אֶמְצָעִיּוֹת לְטֻמְאָתָן כְּבַתְּחִלָּה וְכֻלָּן טְמֵאוֹת, שֶׁהֲרֵי אֵין כָּאן מְשַׁמֵּשׁ לַטָּהוֹר:

פרק ז

משנה א

הַקַּלְתּוּת שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים. בָּסִיס הֶעָשׂוּי לְכִירָה, וּמְקוֹם מוֹשָׁבָהּ נִקְרָא קֻלְתָּא:

שֶׁנִּפְחֲתָה. קַרְקָעִיתָהּ. וְהָיָה עֹמֶק הַפְּחָת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, הֲרֵי הַכִּירָה מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, שֶׁאִם יֵסִיק בַּפְּחָת מִלְמַטָּה תִּתְבַּשֵּׁל הַקְּדֵרָה שֶׁבַּכִּירָה מִלְמַעְלָה:

יָתֵר מִכָּאן. אִם הָיָה הַפְּחָת עֲמֹקָה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים:

טְהוֹרָה. שֶׁהֲרֵי הָאֵשׁ רְחוֹקָה מִן הַקְּדֵרָה שֶׁבַּכִּירָה וְאֵינָהּ מִתְבַּשֶּׁלֶת:

נָתַן אֶבֶן אוֹ צְרוֹר. עַל מְקוֹם הַפְּחָת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֹמֶק הַפְּחָת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, טְהוֹרָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה מִקַּרְקָעִית הַכִּירָה:

מֵרְחָהּ. לְאֶבֶן זוֹ בְּטִיט:

מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה. הַכִּירָה, מִכָּאן וּלְהַבָּא. שֶׁאֵבֶן זוֹ מִקַּרְקָעִית הַכִּירָה הִיא נֶחְשֶׁבֶת, וַהֲרֵי אֵין עֹמֶק הַפְּחָת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים:

וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבַת רַבִּי יְהוּדָה. כְּשֶׁנֶּחְלְקוּ רַבִּי יְהוּדָה וַחֲכָמִים לְעֵיל בְּפֶרֶק תַּנּוּר תְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה:

בְּתַנּוּר שֶׁנָּתְנוּ עַל פִּי הַבּוֹר אוֹ עַל פִּי הַדּוּת. מִכָּאן הֵבִיא רַבִּי יְהוּדָה רְאָיָה לִדְבָרָיו, דְּכִי הֵיכִי דְּבָעִינַן הָכָא שֶׁיְּהֵא מַסִּיק מִלְמַטָּה וּקְדֵרָה בְּשֵׁלָה מִלְמַעְלָה, הָכִי נַמִּי בָּעִינַן הָתָם:

משנה ב

דָּכוֹן. לְשׁוֹן מָקוֹם. כְּמוֹ דוּךְ פִּלֵּל [בְּרָכוֹת יח:]. וְהוּא מָקוֹם בּוֹלֵט מִן הַכִּירָה שֶׁכְּשֶׁמּוֹצִיאִין הַקְּדֵרָה מִן הַכִּירָה מוֹשִׁיבִין אוֹתָהּ עַל אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה, וּפְעָמִים יֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל שְׁתֵּי קְדֵרוֹת אוֹ שָׁלֹשׁ:

טָהוֹר מִשּׁוּם כִּירָה. דְּאִם נִטְמֵאת הַכִּירָה לֹא נִטְמָא הוּא. אִי נַמִּי, אֵינוֹ מִטַּמֵּא בְּמֶחֱבָר כַּכִּירָה:

הַצְּדָדִים שֶׁלּוֹ. כְּתָלָיו שֶׁל דָּכוֹן שֶׁאֵינָן מִן הַכִּירָה:

הָרַחַב שֶׁלּוֹ. הוּא כֹּתֶל הַכִּירָה עַצְמָהּ לְצַד בֵּית קִבּוּלוֹ שֶׁל דָּכוֹן. וּלְפִי שֶׁהַדָּכוֹן מַרְחִיב וְהוֹלֵךְ לְצַד הַכִּירָה קָרֵי לַהּ רַחַב:

רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר. דְּלָא חֲשִׁיב כַּכִּירָה:

וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא. דַּחֲשִׁיב כַּכִּירָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

וְכֵן הַכּוֹפֶה אֶת הַסַּל. וּבָנָה עַל גַּבָּיו כִּירָה, וּבוֹלֵט חוּץ לַכִּירָה. וְהַסַּל הוּא מִטַּמֵּא מִשּׁוּם כְּלִי עֵץ, וּכְשֶׁבָּנָה עָלָיו כִּירָה וְרִחַב הַסַּל בּוֹלֵט חוּץ לְדָפְנֵי הַכִּירָה וְשׁוֹפְתִים קְדֵרוֹת עַל אוֹתָהּ הַבְּלִיטָה, דִּינוֹ כְּדָכוֹן:

משנה ג

כִּירָה שֶׁנֶּחְלְקָה לְאַרְכָּהּ טְהוֹרָה. כִּירָה מָקוֹם שְׁפִיתַת שְׁתֵּי קְדֵרוֹת. וּכְשֶׁנֶּחְלְקָה לְאָרְכָּהּ בָּטְלוּ שְׁתֵּי שְׁפִיתוֹת, וְאִם נֶחְלְקָה לְרָחְבָּהּ, שְׁתֵּי שְׁפִיתוֹת קַיְמוֹת זוֹ לְבַדָּהּ וְזוֹ לְבַדָּהּ:

כֻּפָּח. מָקוֹם שְׁפִיתַת קְדֵרָה אַחַת. וּבֵין שֶׁנִּסְדַּק לְאָרְכּוֹ בֵּין שֶׁנִּסְדַּק לְרָחְבּוֹ בָּטֵל מָקוֹם הַשְּׁפִיתָה:

חֲצַר הַכִּירָה. כְּעֵין מַחֲבַת גְּדוֹלָה שֶׁל חֶרֶס וְהַכִּירָה יוֹשֶׁבֶת בָּאֶמְצַע מְחֻבֶּרֶת לֶחָצֵר:

שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת. שֶׁכְּתֻלֵּי הֶחָצֵר גְּבוֹהִים שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת. כְּשֵׁם שֶׁשִּׁעוּר כִּירָה תְּחִלָּתָהּ שָׁלֹשׁ, כְּדִתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק הַתַּנּוּר, כָּךְ שִׁעוּר חֲצַר הַכִּירָה גָּבְהוֹ אֵין פָּחוּת מִשָּׁלֹשׁ, וּפָחוּת מִשָּׁלֹשׁ אֵין אָוִיר שֶׁלָּהּ חָשׁוּב. וּמֵיהוּ מִטְמְאָה בְּמַגָּע מִדְּרַבָּנָן. אִי נַמִּי, מְשׁוּם דַּהֲוֵי כְּמוֹ יָד לַכִּירָה, וְיָד יֵשׁ לוֹ מַגָּע וְאֵין לוֹ אָוִיר:

כֵּיצַד מְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ. מִשּׁוּם דְּכִירָה גְּבוֹהָה מֵחָצֵר הַרְבֵּה וּצְרִיכִים אָנוּ לְשַׁעֵר מַה נָּחְשָׁב אֲוִיר הֶחָצֵר:

נוֹתֵן אֶת הַשַּׁפּוּד. רֹאשׁוֹ אֶחָד עַל כֹּתֶל הֶחָצֵר הַנָּמוּךְ וְרֹאשׁוֹ אַחֵר עַל כֹּתֶל הַכִּירָה הַגָּבֹהַּ, וְכָל שֶׁלְּמַטָּה מִן הַשַּׁפּוּד אִם נִתְלָה שָׁם שֶׁרֶץ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּתְלֵי הֶחָצֵר כְּאִלּוּ נִתְלָה לְמַטָּה, דְּכָל זֶה נֶחְשָׁב אֲוִיר הֶחָצֵר:

לֹא נִטְמֵאת הַכִּירָה. דְּחָצֵר טְפֵלָה לַכִּירָה, וְאֵין כִּירָה טְפֵלָה לֶחָצֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

משנה ד

הָיְתָה מַפְרֶשֶׂת. שֶׁלֹּא בָּנָה הָאֻמָּן מִתְּחִלָּה הֶחָצֵר וְהַכִּירָה מְחֻבָּרִים יַחַד, אֶלָּא זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ:

חֲלָקָה. בְּלֹא בֵּית קִבּוּל כְּלָל. וְזוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ קָתָנֵי:

פְּטָפוּטֵי כִירָה. רַגְלֵי הַכִּירָה, שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה רַגְלַיִם וְהֵם גְּבוֹהִים שְׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, נֶחְשָׁבִים כִּכְירָה וּמְטַמְּאִים בְּמַגָּע וּבַאֲוִיר כַּכִּירָה עַצְמָהּ, וְכָל שֶׁכֵּן אִם הֵן פְּחוּתִים מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁהֵם נִדּוֹנִים כִּכִירָה:

וַאֲפִלּוּ הֵן אַרְבָּעָה. רַגְלַיִם, נִדּוֹנִים כִּכִירָה:

משנה ה

נִטַּל אַחַד מֵהֶן. הָיוּ שְׁלֹשָׁה וְנִטַּל אֶחָד מֵהֶן, אַכַּתִּי חֲזוּ קְצָת לִהְיוֹת שׁוֹפֶת עֲלֵיהֶם אֶת הַקְּדֵרָה וַחֲשִׁיב כְּנָתוּץ וְלֹא כְּנִטְרָץ, הִלְכָךְ מְטַמְּאִים בְּמַגָּע וְאֵין מְטַמְּאִין בַּאֲוִיר:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל פְּטָפוּטֵי כִירָה שֶׁאֵין מְטַמְּאִין בַּאֲוִיר אֵין מְטַמְּאִין בְּמַגָּע. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

עָשָׂה שְׁנַיִם. עָשָׂה הָאֻמָּן מִתְּחִלָּתָהּ הַכִּירָה בִּשְׁנֵי פְּטָפוּטִין:

מְטַמְּאִים בְּמַגָּע וּבַאֲוִיר. דַּהֲווּ לְהוּ כִּשְׁתֵּי אֲבָנִים שֶׁעַשָּׁאן כִּירָה, דְּתָנַן לְעֵיל שֶׁהִיא טְמֵאָה:

הָיוּ גְבוֹהִים. הַפְּטָפוּטִים:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. אוֹתוֹ הָעוֹדֵף עַל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וּלְמַעְלָה, בֵּין בְּמַגָּע בֵּין בַּאֲוִיר. דְּכָל פְּטָפוּט לְמַעְלָה מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת לָא חֲשִׁיב כְּכִירָה:

הָיוּ מְשׁוּכִים מִן הַשָּׂפָה. כְּמִין בְּלִיטוֹת עֲשׂוּיִין בְּגוּף הַכִּירָה, וּמֵאוֹתָן בְּלִיטוֹת נִמְשָׁכִין הַפְּטָפוּטִין שֶׁהֵן רַגְלֵי הַכִּירָה, וְהַשְׁתָּא נִמְצָאִים הַפְּטָפוּטִים חוּץ מִן הַשָּׂפָה, וּמַה שֶּׁיֵּשׁ מֵהֶן בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ לַשָּׂפָה נֶחְשָׁב כַּכִּירָה עַצְמָהּ וּמְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבַאֲוִיר, וּבְמַה שֶּׁיֵּשׁ מֵהֶן מִחוּץ לְשָׁלֹשׁ, בְּהָא פְּלִיגִי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וּבְכֻלְּהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ו

כֵּיצַד מְשַׁעֲרִין אוֹתָן. לְפִי שֶׁהַפְּטָפּוּטִים רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וּכְשֶׁנִּמְצָא שֶׁרֶץ בֵּינֵיהֶם אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לָדַעַת אִם הוּא בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ לַשָּׁפָה וְטָמֵא, אוֹ חוּץ לְשָׁלֹשׁ וְטָהוֹר, לְרַבִּי מֵאִיר בַּאֲוִיר וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֵּין בְּמַגָּע בֵּין בַּאֲוִיר, הִלְכָךְ מוֹדֵד לְפִטְפּוּט זֶה שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת מִן הַשָּׂפָה וְכֵן לַשֵּׁנִי, וְנוֹתֵן הָאֶמָּה שֶׁמְּסָרְגְּלִים בָּהּ אֶת הַסְּפָרִים בֵּינְתַיִם מִזֶּה לָזֶה, וְהֵיא נִקְרֵאת כַּנָּה, וּמְסָרְגֵל, וּמִן הַסָּרְגֵל וְלִפְנִים טָמֵא, דְּהַיְנוּ נַמִּי מְקוֹם הַכַּנָּה, וּמִן הַסָּרְגֵל וְלַחוּץ טָהוֹר:

פרק ח

משנה א

הַתַּנּוּר שֶׁחֲצָצוֹ. שֶׁעָשָׂה מְחִצָּה בְּאֶמְצָעִיתוֹ וְחִלְקוֹ עַד לְמַעְלָה מִפִּיו:

הַכֹּל טָמֵא. אֲפִלּוּ אֳכָלִים שֶׁבָּעֵבֶר הַשֵּׁנִי שֶׁל מְחִצָּה:

כְּוֵרֶת פְּחוּתָה וּפְקוּקָה בְּקַשׁ. לְהָכִי נָקֵט פְּחוּתָה, דְּלָאו כְּלִי הִיא, דְּאִי הָוֶה שְׁלֵמָה הָיְתָה מַצֶּלֶת עַל אֳכָלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ, דַּאֲפִלּוּ כְּלִי שֶׁטַח מַצִּיל, אֲבָל הַשְׁתָּא דְּלָאו כְּלִי הִיא הַוְיָא כְּמְחִצָּה בְּעָלְמָא. וּפְקוּקָה בְּקַשׁ לְרִבּוּתָא נָקְטָהּ, דְּאַף עַל גַּב דִּפְחִיתָתָהּ פְּקוּקָה בְּקַשׁ לֹא הַוְיָא כְּלִי וְאֵין מַצֶּלֶת עַל אֳכָלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ:

וּמְשַׁלְשֶׁלֶת. תְּלוּיָה:

אִם הִצִּילָה בְּמַת חֲמוּר. דִּכְוֵרֶת פְּחוּתָה וּפְקוּקָה בְּקַשׁ חוֹצֶצֶת בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה בְּאֹהֶל הַמֵּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁטֻּמְאָתוֹ חֲמוּרָה לְטַמֵּא אָדָם וְכֵלִים טֻמְאַת שִׁבְעָה:

לֹא תַצִּיל בִּכְלִי חֶרֶס הַקַּל. שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא אֳכָלִים וּמַשְׁקִים:

שֶׁכֵּן חוֹלְקִים אֹהָלִים. שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַחֲלֹק אֹהָלִים בְּמְחִצָּה, הִלְכָךְ הַוְיָא כְּוֵרֶת כִּמְחִצָּה וּמַצֶּלֶת בְּאֹהֶל הַמֵּת מִן הַטֻּמְאָה:

שֶׁאֵין חוֹלְקִים כְּלֵי חֶרֶס. שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לַחֲלֹק כְּלֵי חֶרֶס בִּמְחִצָּה. פֵּרוּשׁ אַחַר וְעִקָּר, שֶׁכֵּן חוֹלְקִים אֹהָלִים, שֶׁמּוֹעֶלֶת חֲלֵקַת מְחִצָּה בְּאֹהָלִים, דְּהָא תְּנַן בְּמַסֶּכֶת אֳהָלוֹת פֶּרֶק סָגוֹס עֻבֶּה, בַּיִת שֶׁחֲצָצוֹ בִּנְסָרִים אוֹ בִּירִיעוֹת, טֻמְאָה בַּבַּיִת, כֵּלִים שֶׁבְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה טְהוֹרִים. וְאֵין חֲלֵקַת הַמְּחִצָּה מוֹעֶלֶת בִּכְלֵי חֶרֶס, דְּגַבֵּי תַּנּוּר תְּנַן הָכָא תַּנּוּר שֶׁחֲצָצוֹ בִּנְסָרִים אוֹ בִּירִיעוֹת, נִמְצָא שֶׁרֶץ בְּמָקוֹם אֶחָד הַכֹּל טָמֵא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ב

הָיְתָה שְׁלֵמָה. הַכְּוֵרֶת:

הַתַּנּוּר טָהוֹר. דִּכְתִיב (ויקרא יא) אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ, וְלֹא אֶל תּוֹךְ תּוֹכוֹ. וּבְפִיהָ לְמַעְלָה מִן הַתַּנּוּר אֲיִירֵי, דְּאִי כֻּלָּהּ מְשֻׁקַּעַת בַּתַּנּוּר, כְּחַד תּוֹךְ דָּמֵי:

אֹכָלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טְהוֹרִין. דִּכְתִיב (שם) כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא, וְלֹא שֶׁבְּתוֹךְ תּוֹכוֹ:

נִקְּבוּ. נֶקֶב הַמְטַהֵר אוֹתָן מִידֵי טֻמְאָתָן, שׁוּב אֵין תּוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן וְאֵינָן חוֹצְצִים בֵּין הַתַּנּוּר וּבֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָן. וְכַמָּה הוּא נֶקֶב הַמְטַהֵר אוֹתָן מִטֻּמְאָתָן,
הֶעָשׂוּי לָאֳכָלִים. שֶׁעוּרוֹ כְּמוֹצִיא זֵיתִים:
הֶעָשׂוּי לְכָךְ וּלְכָךְ. לְאֳכָלִים וּלְמַשְׁקִים:
מַטִּילִין אוֹתוֹ לְחֻמְרוֹ. וְאִם נִקַּב כְּשִׁעוּר שֶׁל מַשְׁקִין שֶׁהוּא פָּחוּת מִשִּׁעוּר הֶעָשׂוּי לָאֳכָלִים, שׁוּב אֵינוֹ מַצִּיל מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה:
בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה. כְּשֶׁמְּשִׁימִין הַכְּלִי מִצַּד הַנֶּקֶב עַל הַמַּיִם נִכְנָסִים הַמַּיִם דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב בְּתוֹךְ הַכְּלִי. וְהוּא גָּדוֹל מִמּוֹצִיא מַשְׁקֶה:

משנה ג

סְרִידָא. כְּמִין עֲרֵבָה קְטַנָּה שֶׁהַנַּחְתּוֹם מְשְׁתַּמֵּשׁ לְלוּשׁ בָּהּ, וְאֵין לָהּ בֵּית קִבּוּל. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר שֶׁהוּא לוּחַ שֶׁל חֶרֶס נְקוּבָה עֲשׂוּיָה כְעֵין שְׂבָכָה. מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת, מְתַרְגְּמִינַן עוֹבַד סְרַדְתָּא:
גַּפַּיִם. אֲגָנִים וְאָזְנַיִם:
שֶׁאֵין מַצִּילִים מִיַּד כְּלִי חֶרֶס. מִלִּטַּמֵּא בַּאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס,
אֶלָּא כֵּלִים. וְזוֹ הוֹאִיל וְאֵין לָהּ אָזְנַיִם אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּלִי:
נֶחְשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר. קַרְקָעִיתוֹ וְתַחְתִּיתוֹ. וְדוֹמֶה לוֹ בִּיחֶזְקֵאל יַעַן הִשָּׁפֵךְ נְחֻשְׁתֵּךְ:
הֶחָבִית וְהַמַּשְׁקִין טְהוֹרִים. דְּלֹא נִכְנְסוּ לַאֲוִירוֹ, דְּהָא לְמַטָּה מִנֶּחְשְׁתּוֹ קַיְימִי. וְאַפְּלוּ מְחֻבָּר אֲוִיר הַתַּנּוּר בַּאֲוִיר הֶחָבִית וְאַפְּלוּ הֶחָבִית פְּתוּחָה וְנִכְנָס מֵאֲוִיר הַתַּנּוּר בְּפִיהָ, לֹא נִטְמָא הַיַּיִן בְּכָךְ, שֶׁאֵין אֲוִיר כְּלִי חֶרֶס מְטַמֵּא לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה אֶלָּא בְּתוֹכוֹ:
הָיְתָה כְּפוּיָה. הֶחָבִית עַל פִּיהָ וּתְחוּבָה עַל פִּיו שֶׁל תַּנּוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁרֶץ, וְיֵשׁ בְּשׁוּלֵי הֶחָבִית לַחְלוּחִית יַיִן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, לֹא נִטְמֵאת אוֹתָהּ הַלַּחְלוּחִית מִפְּנֵי אֲוִיר הַתַּנּוּר שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הֶחָבִית, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיְתָה לַחְלוּחִית הַיַּיִן בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר:

משנה ד

הַקְּדֵרָה טְהוֹרָה. וְהוּא שֶׁלֹּא רָאָה הַשֶּׁרֶץ אֲוִיר הַקְּדֵרָה כְּשֶׁנָּפַל בַּתַּנּוּר:
נִטְמָא. הַמַּשְׁקֶה, וְחָזַר וְטִמֵּא אֶת הַקְּדֵרָה, כְּדִין כָּל מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁמְּטַמְּאִים כֵּלִים:
מְטַמְּאִיךְ לֹא טִמְּאוּנִי. הַקְּדֵרָה אוֹמֶרֶת לַמַּשְׁקִין, אֲוִיר כְּלִי חֶרֶס שֶׁקִּבַּלְתְּ מִמֶּנּוּ הַטֻּמְאָה לֹא טִמְּאוּנִי, דְּאֵין כְּלִי חֶרֶס מְטַמֵּא מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס:
וְאַתְּ טִמֵּאתְנִי. שֶׁנִּטְמֵאת הַקְּדֵרָה מֵחֲמַת מַשְׁקִים טְמֵאִים:

משנה ה

וְנָפַל לַאֲוִיר הַתַּנּוּר טָהוֹר. כָּל זְמַן שֶׁהַתַּרְנְגוֹל חַי. דְּטֻמְאָה בְלוּעָה הִיא וְאֵינָהּ מְטַמְּאָה:

וְאִם מֵת טָמֵא. וְהוּא שֶׁלֹּא שָׁהָה כְּדֵי עִכּוּל מִשְׁעָה שֶׁבָּלַע עַד שֶׁמֵּת. וְשִׁעוּר כְּדֵי עִכּוּל בָּעוֹפוֹת, מֵעֵת לְעֵת:

הַפַּת שֶׁבְּתוֹכוֹ שְׁנַיָּה. דִּלֹּא חָזִינַן לַתַּנּוּר כְּמַאן דְּמָלֵא טָמְאָה וּכְאִלּוּ נָגַע הַשֶּׁרֶץ בַּפַּת, אֶלָּא הַתַּנּוּר תְּחִלָּה, שֶׁהַשֶּׁרֶץ [שֶׁ]הוּא אַב הַטֻּמְאָה נָפַל אֶל תּוֹכוֹ וַעֲשָׂאוֹ רִאשׁוֹן, וְחָזַר הַתַּנּוּר שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְטִמֵּא אֶת הַפַּת וְנַעֲשֵׂית שְׁנִיָּה:

משנה ו

בֵּית שְׁאֹר מַקֵּף צָמִיד פָּתִיל. בִּכְלִי חֶרֶס עִסְקִינַן, שֶׁמַּצִּיל בַּאֲוִיר הַתַּנּוּר בְּצָמִיד פָּתִיל כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת, דִּכְתִיב (ויקרא יא) מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, וְלֹא כָּל הָאֹכֶל, פָּרַט לְמַקֵּף צָמִיד פָּתִיל בִּכְלִי חֶרֶס וְנָתוּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר שֶׁאֵינוֹ מִטַּמֵּא מֵאֲוִיר הַתַּנּוּר. אֲבָל כְּלִי שֶׁטַח אֵינוֹ מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל עַל אֳכָלִים שֶׁבְּתוֹכוֹ, דְּהָכִי תְּנֵי בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, [כָּל] הָאֹכֶל, לְהָבִיא הַמַּקֵּף צָמִיד פָּתִיל בִּכְלִי שֶׁטַח וְנָתוּן לְתוֹךְ הַתַּנּוּר, שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל מִיַּד כְּלִי חֶרֶס:

הַשְּׁאֹר וְהַשֶּׁרֶץ בְּתוֹכוֹ וְהַקֶּרֶץ בֵּינְתַיִם. כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לְכָלִי זֶה שְׁנֵי קִבּוּלִין, וְהַמְּחִצָּה הַמַּפְסֶקֶת בֵּין בֵּית קִבּוּל לַחֲבֵרוֹ נִקְרֵאת קֶרֶץ, לְשׁוֹן מֵחֹמֶר קִרְצָתִי גַּם אָנִי (איוב לג), וְהַמְּחִצָּה מַגַּעַת עַד שְׂפָתוֹ, וְהַשְּׁאֹר מִצַּד אֶחָד וְהַשֶּׁרֶץ מִצַּד אַחֵר וְהַקֶּרֶץ הִיא הַמְּחִצָּה הַחוֹצֶצֶת בֵּינְתַיִם, וּמַקֵּף הַכְּלִי כֻּלּוֹ צָמִיד פָּתִיל, דְּנִמְצְאוּ הַשְּׁאֹר וְהַשֶּׁרֶץ שְׁנֵיהֶם מַקְּפִים צָמִיד פָּתִיל:

הַתַּנּוּר טָמֵא. מֵחֲמַת הַשֶּׁרֶץ שֶׁבְּתוֹכוֹ הַצָּמִיד פָּתִיל. שֶׁצָּמִיד פָּתִיל מַצִּיל עַל הַטְּהֵרוֹת שֶׁבְּתוֹכוֹ מִלְּקַבֵּל טֻמְאָה, וְאֵינוֹ מַצִּיל עַל הַטֻּמְאָה שֶׁבְּתוֹכוֹ שֶׁלֹּא לְטַמֵּא אֶת אֲחֵרִים:

וְהַשְּׁאֹר טָהוֹר. דַּהֲרֵי הוּא מֻקָּף צָמִיד פָּתִיל בִּפְנֵי עַצְמוֹ:

וְאִם הָיָה שָׁם פּוֹתֵחַ טָפַח. שֶׁנִּפְרְצָה הַמְּחִצָּה שֶׁבֵּין הַשְּׁאֹר וּבֵין כַּזַּיִת מִן הַמֵּת בְּפוֹתֵחַ טָפַח:

הַכֹּל טָמֵא. דְּטָפַח עַל טָפַח פְּתוּחַ מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה:

משנה ז

בָּעַיִן שֶׁל תַּנּוּר. הוּא חֹר כְּעֵין עַיִן שֶׁעוֹשִׂים בַּתַּנּוּר לְהוֹצִיא הֶעָשָׁן, וּכְשֶׁמַּכְנִיסִים הַפַּת לַתַּנּוּר סוֹתְמִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יֵצֵא הַחֹם, וְאֵינוֹ חָשׁוּב כְּתוֹכוֹ שֶׁל תַּנּוּר:

אִם הָיָה בָאַוִּיר. בְּמָקוֹם מְגֻלֶּה שֶׁלֹּא הָיָה תַּחַת הָאֹהֶל, אֲפִלּוּ כַּזַּיִת מִן הַמֵּת נָתוּן בְּעֵינוֹ, טָהוֹר הַתַּנּוּר, דְּאֵין טֻמְאָה נִכְנֶסֶת לְתוֹכוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין בָּעַיִן פּוֹתֵחַ טָפַח:

וְאִם יֵשׁ בּוֹ פּוֹתֵחַ טָפַח. שֶׁעֲבִי שִׂפַת הָעַיִן הַחִיצוֹנָה בּוֹלֶטֶת וּמַאֲהֶלֶת עַל כַּזַּיִת מִן הַמֵּת בְּטָפַח עַל טָפַח:

הַכֹּל טָמֵא. הָעַיִן וְהַתַּנּוּר. שֶׁטָּפַח עַל טָפַח אֹהֶל מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה:

משנה ח

נִמְצָא בְמָקוֹם הַנָּחַת הָעַצִּים. נִמְצָא הַשֶּׁרֶץ בַּמָּקוֹם שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֵשׁ וְעֵצִים בַּכִּירָה, וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמַּשְׁלִיכִין מִמֶּנּוּ הָאֵשׁ מִשְּׁפַל [מִשְּׁפַת בֵּית] הַמּוֹקֵד:

מִן הַשָּׂפָה הַחִיצוֹנָה וְלִפְנִים טָמֵא. דְּעֵבִי כָתְלֵי הַכִּירָה נֶחְשָׁב כְּלִפְנִים וּכְאִלּוּ הוּא תּוֹךְ הַכִּירָה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵין עֵבִי כָתְלֵי הַכִּירָה נֶחְשָׁב אֶלָּא כְלַחוּץ וְאֵינוֹ כְתוֹכָהּ שֶׁל כִּירָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

מִכְּנֶגֶד שְׂפִיתַת הַקְּדָרָה. מִמָּקוֹם שֶׁמַּתְחִיל לִסְתֹּם אֲוִיר הַכִּירָה:

נִמְצָא. הַשֶּׁרֶץ:

מְקוֹם יְשִׁיבַת הַבַּלָּן. בְּמָקוֹם שֶׁיּוֹשֵׁב הַמְחַמֵּם אֶת הַמַּיִם לַמֶּרְחָץ:

אֵין טָמֵא אֶלָּא מִן הַסְּתִימָה וְלִפְנִים. מִסְּתִימַת הַקְּדָרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַמַּיִם אוֹ הַצֶּבַע אוֹ שְׁלִיקַת הַזֵּיתִים. וּבַתּוֹסֶפְתָּא מוּכָח דְּאֵין טָמֵא אֶלָּא מִן הַסְּתִימָה וְלִפְנִים דְּקָאָמַר הָכָא, הַיְנוּ כְּשֶׁנִּתְלָה הַשֶּׁרֶץ בָּאֲוִיר וְלֹא נָגַע, אֲבָל בְּטֻמְאַת מַגָּע מְטַמֵּא אֲפִלּוּ מִן הַסְּתִימָה וְלַחוּץ:

משנה ט

בּוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית שְׁפִיתָה. הַחוֹפֵר בַּקַּרְקַע וְטָח בְּטִיט וְהַטִּיחַ יָכוֹל לַעֲמֹד מֵאֵלָיו, כְּגוֹן תַּנּוּרוֹ שֶׁל בֶּן דִּינַאי דִּתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק תַּנּוּר תְּחִלָּתוֹ אַרְבָּעָה. וְאִית דְּגָרְסֵי כּוּר בְּכָ"ף, וְהוּא כְּלִי שֶׁמַּתִּיכִין בּוֹ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְהַמַּתָּכוֹת, לְשׁוֹן כּוּר הַבַּרְזֶל. וְלִי נִרְאֶה שֶׁהוּא תַּנּוּר שֶׁל נַפָּחִים:

פּוּרְנָה. תַּנּוּר גָּדוֹל שֶׁל חֶרֶס וּפְתָחוֹ בְּצִדּוֹ כְּעֵין שֶׁלָּנוּ. וְטָהוֹר, מִשּׁוּם דְּמְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע, כִּדְקָתָנֵי בַּתּוֹסֶפְתָּא:

לִזְבֵּז. שָׂפָה עֲבָה:

אִסְטַגְיוֹת. נְקָבִים כְּעֵין אוֹתָן שֶׁעוֹשִׂים לְתַנּוּרִים:

שְׂפָיוֹת. שָׂפָה דַּקָּה. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא. וְרַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ, דִּלְזִבֵּז וְאִסְטַגְיוֹת וּשְׂפָיוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְלֹא פְּלִיגִי אֶלָּא שֶׁכָּל אֶחָד הָיָה שׁוֹנֶה כְּפִי הַלָּשׁוֹן שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ, שֶׁחַיָּב אָדָם לוֹמַר כִּלְשׁוֹן רַבּוֹ:

משנה י

מַגַּע טָמֵא מֵת. אָדָם שֶׁנָּגַע בְּטָמֵא מֵת וְנַעֲשָׂה רִאשׁוֹן, דְּטָמֵא מֵת הָוֵי אַב הַטֻּמְאָה וְעוֹשֶׂה הַנּוֹגֵעַ בּוֹ רִאשׁוֹן, וּמַשְׁקִין שֶׁבְּתוֹךְ פִּיו מְטַמְּאִין אֶת הַתַּנּוּר כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לַאֲוִירוֹ. וְאַף עַל גַּב דְּהוּא עַצְמוֹ אֵינוֹ מְטַמְּאוֹ דְּאֵין כְּלִי מְקַבֵּל טֻמְאָה אֶלָּא מֵאַב הַטֻּמְאָה, הֲרֵי זֶה אוֹמֵר מְטַמְּאֵיךְ לֹא טִמְּאוּנִי וְאַתָּה טִמֵּאתָנִי, כְּדִתְנַן בְּמַסֶּכֶת פָּרָה, דְּרַבָּנָן גָּזְרוּ עַל הַמַּשְׁקִים שֶׁיִּהְיוּ

מְטַמְּאִים כֵּלִים, גְּזֵרָה מִשּׁוּם מַשְׁקֶה זָב וְזָבָה כִּדְאָמְרִינַן בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת. וַאֲכָלִים דְּנָקֵט הָכָא, כִּדְי נָסְבָא, שֶׁהֲרֵי אֵין אֹכֶל מְטַמֵּא כְּלִי, אֶלָּא מַשְׁקִים בִּלְבַד מְטַמְּאִים כֵּלִים. וּקְפִיצַת פִּיו אֵינָהּ מַצֶּלֶת, דְּאֵין צָמִיד פָּתִיל מַצִּיל עַל הַטֻּמְאָה שֶׁבְּתוֹכוֹ מִלְּטַמֵּא אֲחֵרִים כְּדִתְנַן לְעֵיל, וּבַר מִן דֵּין הָא תַּנְיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא דְּכֵלִים הַכֹּל מַצִּילִים מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס אֲפִלּוּ כְּלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲדָמָה חוּץ מִן הָאָדָם. הִלְכָךְ, טָהוֹר שֶׁהָיוּ אֲכָלִים וּמַשְׁקִים לְתוֹךְ פִּיו וְהִכְנִיס רֹאשׁוֹ לָאֲוִיר הַתַּנּוּר שֶׁהוּא טָמֵא, נִטְמְאוּ, דְּאֵין הָאָדָם מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס:

בְּיָדַיִם מְסֹאָבוֹת. יָדַיִם שֶׁהֵם שְׁנִיּוֹת לְטֻמְאָה וּפוֹסְלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה:

הִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו. לִטֹּל אֶת הַצְּרוֹר שֶׁבְּפִיו, אוֹ כָּל מִידֵי:

רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא. הַדִּבְלָה. לְפִי שֶׁהַיָּדַיִם מְסֹאָבוֹת טִמְּאוּ אֶת הָרֹק לִהְיוֹת תְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁקֶה, וְהָרֹק טִמֵּא אֶת הַדִּבְלָה, דְּרִאשׁוֹן עוֹשֶׂה שֵׁנִי בְּחֻלִּין:

וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. סָבַר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָצָא הָרֹק מִן הַפֶּה לֹא חָשִׁיב מַשְׁקֶה.

וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. כְּשֶׁהַפֶּה הַדִּבְלָה מִצַּד זֶה לְצַד זֶה בְּתוֹךְ פִּיו, שֶׁנֶּעֱקָר הָרֹק. וּמְטַהֵר בְּלֹא הַפֶּה, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נֶעֱקַר לֹא נֶחְשַׁב מַשְׁקֶה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה יא

הָאִשָּׁה שֶׁנָּטַף חָלָב מִדַּדֶּיהָ. וְהִיא טְמֵאָה, וְחָלָב הַנּוֹטֵף מִדַּדֶּיהָ הָוֵי כְּמַשְׁקֶה שֶׁנִּגַּע בָּהּ וְנַעֲשָׂה תְּחִלָּה:

שֶׁהַמַּשְׁקֶה מְטַמֵּא לְרָצוֹן וְשֶׁלֹּא לְרָצוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּחָלָב הַנּוֹטֵף מִדַּדֶּיהָ שֶׁלֹּא לִרְצוֹנָהּ הָיָה, דְּלֹא נִיחָא לָהּ, אֲפִלּוּ הָכִי נִטְמָא הַתַּנּוּר. דִּלְעִנְיַן הֶכְשֵׁר זְרָעִים דַּוְקָא בָּעֵינַן דְּנִיחָא לֵיהּ, אֲבָל לֹא לְטַמֵּא:

הָיְתָה גוֹרֶפֶת. שֶׁהָיְתָה גּוֹרֶפֶת הַתַּנּוּר הַטָּמֵא לְהוֹצִיא אֶפְרוֹ:

וְהִכָּה קוֹץ וְיָצָא מִמֶּנָּה דָּם. וְדָם הַמַּכָּה חָשִׁיב מַשְׁקֶה:

וְנָתְנָה אֶצְבָּעָהּ לְתוֹךְ פִּיהָ. כְּדֶרֶךְ הַנִּכְוִים בְּאֶצְבְּעָם שֶׁנּוֹתְנִים אֶצְבְּעָם בְּפִיהֶם:

נִטְמָא. גְּרִסִינַן. כְּלוֹמַר נִטְמָא הַתַּנּוּר מֵחֲמַת הָרֹק וְהַדָּם:

פרק ט

משנה א

מַחַט אוֹ טַבַּעַת. טְמֵאָה:

שֶׁנִּמְצְאוּ בְּנַחֲשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר. בְּרִצְפַּת הַקַּרְקַע שֶׁהַתַּנּוּר מְחֻבָּר בָּהּ:

נִרְאִין. בַּתַּנּוּר:

אֲבָל לֹא יוֹצְאִין. בַּחֲלַל הַתַּנּוּר. כְּגוֹן שֶׁבְּלוּעִים בָּעֲבִי הָרִצְפָּה שֶׁל הַקַּרְקַע וְנִרְאִין בַּאֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר אֲבָל אֵין בּוֹלְטִין לְתוֹכוֹ:

אִם אוֹפֶה הוּא אֶת הַבָּצֵק. אִם בְּשָׁעָה שֶׁמַּדְבִּיק הַפַּת לְתוֹכוֹ נוֹגֵעַ הַבָּצֵק בַּמַּחַט אוֹ בַטַּבַּעַת, נֶחְשָׁב כַּאֲוִירוֹ שֶׁל תַּנּוּר וְטִמְּאוּהוּ. וְאִם לָאו, טָהוֹר, דְּתוֹכוֹ כָּתַב רַחֲמָנָא, וְהַאי לָאו תּוֹכוֹ הוּא. וּכְגוֹן שֶׁהָיוּ שָׁם בְּלוּעִים בָּרִצְפָּה קֹדֶם שֶׁחִבְּרוּ הַתַּנּוּר שָׁם, דְּאִם הִכְנִיסוּ אוֹתָם דֶּרֶךְ פִּיו שֶׁל תַּנּוּר, מִשֶּׁנִּכְנְסוּ לַאֲוִירוֹ נִטְמָא הַתַּנּוּר:

בְּבָצֵק הַבֵּינוֹנִי. לֹא שֶׁבְּלִילָתוֹ רַכָּה, שֶׁיֵּרֵד לְמַטָּה לַסְּדָקִין. וְלֹא שֶׁבְּלִילָתוֹ קָשָׁה, שֶׁאֵינוֹ נִדְבָּק:

בְּטְפַלַּת הַתַּנּוּר. הִיא הַטְּפֵלָה שֶׁל טִיט שֶׁעוֹשִׂים סְבִיב הַתַּנּוּר לְעַבּוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיק חֲמוֹ:

מֻקָּף צָמִיד פָּתִיל. וּמֻנָּח בְּאֹהֶל הַמֵּת:

בְּטָמֵא. אִם הַתַּנּוּר טָמֵא:

טְמֵאִים. הַמַּחַט וְהַטַּבַּעַת הַנִּמְצָאִים בַּטְּפֵלָה שֶׁל תַּנּוּר:

וּבְטָהוֹר טְהוֹרִים. דְּכֵיוָן שֶׁהַתַּנּוּר מֻקָּף צָמִיד פָּתִיל וְנָצוֹל, גַּם הֵם נִצּוֹלִים עִמּוֹ, דִּבְטִילֵי לְגַבֵּי טְפֵלָה:

נִמְצְאוּ בִּמְגוּפַּת הֶחָבִית. בַּטִּיט שֶׁרְגִילִין לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּסוּי עַל פִּי הֶחָבִית:

מִצְּדֶיהָ. שֶׁל חָבִית:

טְמֵאִים. שֶׁאֵין צַדֵּי הֶחָבִית צְרִיכִים לְטִיט:

מִכְּנֶגֶד פִּיהָ. אִם הַמַּחַט וְהַטַּבַּעַת נִמְשָׁכִים כְּנֶגֶד פִּי הֶחָבִית:

טְהוֹרִין. וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיוּ בְּתוֹךְ הַטִּיט שֶׁל מְגוּפָּה וְלֹא יַכְנִיסֵהוּ לַאֲוִיר הֶחָבִית. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם נִרְאִים מִתּוֹכָהּ, הוֹאִיל וְאֵין נִכְנָסִין לַאֲוִירָהּ, טְהוֹרִין:

שׁוֹקְעִים בְּתוֹכָהּ וְתַחְתֵּיהֶן כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם. אִם הָיָה בֵּין הַמַּחַט וְהַטַּבַּעַת וּבֵין אֲוִיר הֶחָבִית מְחִצָּה דַּקָּה כִּקְלִפַּת הַשּׁוּם שֶׁנִּמְצָא שֶׁהֵן בְּלוּעִים לְתוֹךְ הַמְּגוּפָּה וְאֵין נִכְנָס לַאֲוִיר הֶחָבִית כְּלָל, טְהוֹרִים, דִּבְטִילֵי לְגַבֵּי הַמְּגוּפָּה. אֲבָל אִם נִכְנָסִים לְתוֹךְ הֶחָבִית, טְמֵאִים, שֶׁאֵין צָמִיד פָּתִיל מַצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת אֶלָּא עַל כְּלֵי חֶרֶס וְאָכָלִים וּמַשְׁקִים, דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה, אֲבָל עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת כְּגוֹן מַחַט וְטַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה, אֵין צָמִיד פָּתִיל מַצִּיל בָּהֶן, הִלְכָךְ אִם נִכְנָסִים בְּתוֹךְ אֲוִיר הֶחָבִית, שֶׁאֵין בְּטֵלִים לְגַבֵּי מְגוּפָּה, אֵין נִצּוֹלִים בְּצָמִיד פָּתִיל. כָּךְ נִרְאֵית בְּעֵינַי פֵּרוּשׁ מִשְׁנָה זוֹ. וְרַבּוֹתַי לֹא פֵּרְשׁוּהָ כָּךְ. וּפֵרוּשָׁם לֹא יָדַעְתִּי לְהַעֲמִידוֹ מְכֻוָּן וּלְכָךְ לֹא כְּתַבְתִּיו:

משנה ב

וּמְנִיקַת בְּתוֹכָהּ. כְּמִין קָנֶה חָלוּל עָשׂוּי מִמַּתֶּכֶת, שֶׁנּוֹתְנִים רֹאשׁוֹ אֶחָד בְּנֶקֶב הֶחָבִית וּמוֹצִיץ בְּפִיו מֵרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי וְיוֹצְאִין כָּל הַמַּשְׁקִין שֶׁבֶּחָבִית דֶּרֶךְ אוֹתָהּ מְנִיקָת:

הֶחָבִית וְהַמַּשְׁקִין טְהוֹרִים וּמְנִיקַת טְמֵאָה. הֶחָבִית שֶׁל חֶרֶס, וּמְנִיקַת שֶׁבְּתוֹכָהּ שֶׁל מַתֶּכֶת. הִלְכָךְ הֶחָבִית וְהַמַּשְׁקִין שֶׁאֵין לָהֶם טָהֳרָה בַּמְקוָה, וְאִי מְטַהֲרַת לְהוּ וְהֵם שֶׁל עַם הָאָרֶץ לֹא אָתֵי חָבֵר לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי בְּהוּ, שֶׁהֲרֵי הֵם בְּדֵלִים מִמַּגָּעָם וּבְלָאוּ הָכִי נַמִּי כָּל מַאֲכָלָם טָמֵא, לֹא גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן, וְנִצּוֹלִים בְּצָמִיד פָּתִיל, אֲבָל מְנִיקַת שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁיֵּשׁ לָהּ טָהֳרָה בַּמְקוָה, אִם תִּטַּהֲרֶנָּה אָתֵי חָבֵר לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי בָּהּ, שֶׁיִּשְׁאֲלֶנָּה מֵעַם הָאָרֶץ וְיִטְבִּילֶנָּה וְיַעֲרִיב שִׁמְשָׁהּ וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, כְּסָבוּר אֵין בָּהּ אֶלָּא מִשּׁוּם מַגַּע טָמֵא, וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהָיְתָה בְּאֹהֶל הַמֵּת וּצְרִיכָה הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה בִּכְלִי חֶרֶס הַמְּקֻף צָמִיד פָּתִיל, אֵין צָמִיד פָּתִיל שֶׁל כְּלִי שֶׁל עַם הָאָרֶץ מַצִּילִין מִן הַטֻּמְאָה אֵצֶל חָבֵר, שֶׁכָּל כֵּלָיו שֶׁל עַם הָאָרֶץ הֵם בְּחֶזְקַת טֻמְאָה אֵצֶל חָבֵר, וּכְלִי טָמֵא אֵינוֹ מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל, שֶׁאֵין מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל אֶלָּא כְּלִי חֶרֶס הַטָּהוֹר בִּלְבַד. וְאִלּוּ בָּאוּ חֲכָמִים לִגְזוֹר שֶׁלֹּא יַצִּיל שׁוּם כְּלִי חֶרֶס שֶׁל עַם הָאָרֶץ בְּצָמִיד פָּתִיל, לֹא הָיוּ עֲמֵי הָאָרְצוֹת מְקַבְּלִין מֵהֶן, לְפִי שֶׁהֵן סְבוּרִין שֶׁהֵן בְּקִיאִין וְשׁוֹמְרִין כֵּלֵיהֶן בְּטָהֳרָה. הִלְכָךְ בִּכְלֵי חֶרֶס וְאֳכָלִים וּמַשְׁקִין שֶׁאֵין לָהֶן טָהֳרָה בַּמְקוָה, כְּשֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ צָמִיד פָּתִיל שֶׁל כְּלֵי עַם הָאָרֶץ אוֹמְרִים לָהֶן טְהוֹרִים הֵן וְיִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶן הֵן שֶׁמַּחֲזִיקִין כְּלֵיהֶן בְּחֶזְקַת טְהוֹרִים, וְאֵין לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִשְׁאַל הֶחָבֵר מֵהֶן, שֶׁהֲרֵי הֵן אֲצָלוֹ בְּחֶזְקַת טְמֵאִין וְאֵין לָהֶן טָהֳרָה עוֹלָמִית, אֲבָל בִּכְלֵי שֶׁטַח דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִשְׁאַל הֶחָבֵר מֵהֶם וְיִטְבִּילֵם וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּלֹא הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, עָשׂוּ דִּין שָׁוֶה לַכֹּל וְאָמְרוּ דְּאֵין כְּלִי שֶׁטַח נִצּוֹל בְּצָמִיד פָּתִיל:

וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים אַף מְנִיקַת טְהוֹרָה. קֹדֶם שֶׁשָּׁמְעוּ טַעֲמָן שֶׁל בֵּית שַׁמַּאי לֹא הָיוּ יוֹדְעִים מִפְּנֵי מָה אֳכָלִים וּמַשְׁקִין שֶׁבְּתוֹךְ צָמִיד פָּתִיל טְהוֹרִין וּכְלֵי מַתֶּכֶת טְמֵאִים וּלְאַחַר שֶׁשָּׁמְעוּ טַעֲמָן כִּדְפָרְשִׁינַן חָזְרוּ לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי:

משנה ג

לְמַטָּה מִנְּחֻשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר. רִצְפָּה שֶׁמּוֹשִׁיבִין שָׁם הַתַּנּוּר. שֶׁהַתַּנּוּר עָשׂוּי כְּמִין קְדֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּלַיִם, וּמְתַקְּנִים לוֹ רִצְפָּה בַּקַּרְקַע וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ שָׁם, וְאוֹתָהּ רִצְפָּה הִיא נְחֻשְׁתּוֹ שֶׁל תַּנּוּר:

חַי נָפַל. וְלֹא נִטְמָא הַתַּנּוּר. דְּאִי מֵת נָפַל, הָיָה הַתַּנּוּר מִטַּמֵּא בְּאָוִיר כְּשֶׁנָּפַל דֶּרֶךְ פִּיו שֶׁל תַּנּוּר. וְהָא דְּלָא תְּלִינַן שֶׁמָּא שָׁם הָיָה קֹדֶם שֶׁהוֹשִׁיבוּ שָׁם הַתַּנּוּר, לְפִי שֶׁלִּפְעָמִים נִמְצָא הַשֶּׁרֶץ לַח וְנִכָּר שֶׁמֵּחָדָשׁ מֵת וְהַתַּנּוּר יֵשׁ יָמִים מְרֻבִּים שֶׁהוֹשִׁיבוּהוּ שָׁם, וְהַשְׁתָּא אִי אֶפְשָׁר

לוֹמַר שֶׁהַשֶּׁרֶץ קָדַם שָׁם לַתַּנּוּר, דְּאִם כֵּן מֵחֹם הָאֵשׁ הָיָה נִשְׂרָף וְנַעֲשָׂה אֵפֶר, אֶלָּא תָּלִינַן שֶׁמָּא חַי נָפַל, וְדֶרֶךְ שְׂרָצִים לַעֲשׂוֹת חֲפִירוֹת בַּקַּרְקַע לְהִטָּמֵן שָׁם, לְפִיכָךְ נִמְצָא לְמַטָּה מִנְּחֻשְׁתּוֹ:

שָׁם הָיוּ עַד שֶׁלֹּא בָא הַתַּנּוּר. קֹדֶם שֶׁהוֹשִׁיבוּהוּ שָׁם וְלֹא רָאָה אֲוִיר הַתַּנּוּר:

בְּאֵפֶר מִקְלֶה. שֶׁנַּעֲשָׂה מֵחֲמַת שְׂרֵפַת הָאֵשׁ. וְהֵינוּ לְמַעְלָה בַּחֲלַל הַתַּנּוּר. וּמְשׁוּם דְּאַשְׁכְּחַן עָפָר דְּאִקְרֵי אֵפֶר וְהָכָא בְּאֵפֶר שֶׁל שְׂרֵפָה מִשְׁתַּעֵי, מִשּׁוּם הָכִי תָּנָא אֵפֶר מִקְלֶה, לְשׁוֹן קְלוּי בָּאֵשׁ:

משנה ד

וְנָפַל לַאֲוִיר הַתַּנּוּר טָמֵא. דְּמַשְׁקִין טְמֵאִין מְטַמְּאִין כְּלִי. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמַּשְׁקִין בְּלוּעִין לְתוֹךְ הַסְּפוֹג, כִּפְלוּטִים דָּמוּ, לְפִי שֶׁסְּפוֹג עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא בּוֹ:

וְכֵן חֲתִיכָה שֶׁל לֶפֶת וְשֶׁל גֶּמִי. הָווּ כִסְפוֹג. לְפִי שֶׁבְּגֶמִי בּוֹדְקִין בּוֹ אֶת הַיַּיִן וְהֵוֵי גַּם הוּא עָשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא כִּסְפוֹג. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

חֲרָסִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן מַשְׁקִין טְמֵאִים. כְּגוֹן עֲבִיט שֶׁל מֵימֵי רַגְלַיִם שֶׁל זָב וְשֶׁל זָבָה שֶׁנִּשְׁבַּר וַחֲרָסָיו בָּלְעוּ מֵימֵי רַגְלַיִם. וּמֵירֵי כְּגוֹן שֶׁהֶדִיחוּם בְּמַיִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בָּהֶן מַשְׁקֶה טָמֵא. דְּאִי לֹא הֶדִיחוּם, נִטְמָא הַתַּנּוּר מֵחֲמַת הַמַּשְׁקִים הַדְּבוּקִין בְּדָפְנוֹתָיו כְּאִלּוּ הֵן בְּעֵין:

שֶׁסּוֹף מַשְׁקֶה לָצֵאת. כְּלוֹמַר, דֶּרֶךְ מַשְׁקֶה לְצֵאת עַל יְדֵי לִבּוּן הַחֲרָסִים, וְכֵיוָן שֶׁהֵיוּ אֵלּוּ הַחֲרָסִים בַּתַּנּוּר בִּשְׁעַת הֶסֵּקוֹ יָצְאוּ הַמַּשְׁקִין מֵהֶן וְטִמְּאוּ הַתַּנּוּר מֵאֲוִירוֹ:

גֶּפֶת. פְּסֹלֶת שֶׁל זֵיתִים לְאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּ שַׁמְנָן:

חֲדָשָׁה. תּוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ:

יְשָׁנָה. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, דִּבְסְתָמָא יָצָא כָּל הַמַּשְׁקֶה שֶׁבָּהֶן:

משנה ו

וְהַלְכוּ עֲלֵיהֶן טְמֵאִים. בְּנֵי אָדָם טְמֵאִים:

טְהוֹרִים. שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ בִּדְרִיסָתָן, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם טֻמְאָה בָּעוֹלָם:

כּוּשׁ. פֶּלֶךְ שֶׁהָאִשָּׁה טוֹוָה בּוֹ וְיֵשׁ בַּרְזֶל עִקֹּם בְּרֹאשׁוֹ וּשְׁמוֹ צִנּוֹרָא, וּפְעָמִים נִשְׁקַע הַבַּרְזֶל בְּתוֹךְ הָעֵץ וְכָלוּ מְכֻסֶּה בָּעֵץ:

מַלְמָד. מַקֵּל אָרֹךְ וּבְרֹאשׁוֹ כְּעֵין מַסְמֵר דַּק, וּמַדְרִיכִים בּוֹ הַפָּרָה לְתִלְמֶיהָ, לְכָךְ הוּא קָרוּי מַלְמָד הַבָּקָר. וְהַמַּסְמֵר שֶׁבְּרֹאשׁוֹ קָרוּי דָּרְבָּן, כְּמוֹ דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבָנוֹת (קהלת יב):

וּלְבֵנָה שֶׁבָּלְעָה אֶת הַטַּבַּעַת. שֶׁגִּבֵּל הַטַּבַּעַת בְּטִיט הַלְּבֵנָה וְנִצְרְפָה עִמָּהּ בַּכִּבְשָׁן:

נִכְנְסוּ לְאֹהֶל הַמֵּת. כְּשֶׁהֵן בְּלוּעִים וּטְמוּנִים בְּתוֹךְ הַכּוּשׁ אוֹ בְּתוֹךְ הַמַּלְמָד אוֹ בְּתוֹךְ הַלְּבֵנָה:
נִטְמְאוּ. שֶׁאֵין מַצִּיל בְּאֹהֶל הַמֵּת וְכֵן מִיַּד כְּלֵי חֶרֶס אֶלָּא כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹךְ, וְהַאי לֹא דָּמֵי אֶלָּא לְעֻצֶם כַּשְּׂעֹרָה הַבָּרוּךְ בְּסִיב:
הֶסִיטָן הַזָּב. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע בָּהֶן אֶלָּא שֶׁהִכְרִיעָן:
נִטְמְאוּ. שֶׁהַזָּב מְטַמֵּא בְּהֶסֵּט. אֲפִלּוּ הַמֻּקָּף צָמִיד פָּתִיל מְטַמֵּא בְּהֶסֵּט, כָּל שֶׁכֵּן הַאי:
נָגַע בָּהֶן כִּכָּר שֶׁל תְּרוּמָה. כְּשֶׁהֵן בְּלוּעִין:
טָהוֹר. הַכִּכָּר. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא שֶׁל תְּרוּמָה וְשֵׁנִי פּוֹסֵל בּוֹ. וַאֲפִלּוּ הַבַּרְזֶל הַבָּלוּעַ הוּא אַב הַטֻּמְאָה לֹא אָמְרִינַן נַעֲשָׂה הָעֵץ הַמְכַסֶּה אוֹתוֹ רִאשׁוֹן אוֹ שֵׁנִי וְיִהְיֶה הַכִּכָּר שְׁלִישִׁי וְנִפְסָל, אֲבָל מְטַמְּאִים אֶת הַתַּנּוּר וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן בְּלוּעִין, לְפִי שֶׁהַתַּנּוּר מְטַמֵּא מֵאֲוִירוֹ וַאֲפִלּוּ לֹא נָגְעָה הַטֻּמְאָה בּוֹ, וְטֻמְאָה בְּלוּעָה מְטַמְּאָתוֹ כִּדְפָרֵישְׁנָא בְּפִרְקִין דִּלְעֵיל:

משנה ז

סְרֵידָה. כְּמִין עֲרֵבָה קְטַנָּה שֶׁהַנַּחְתּוֹם מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, וְהִיא פְּשׁוּטָה וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה:
שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי הַתַּנּוּר. וּמְמֻרַחַת בְּטִיט כְּדֵי לְהַקִּיף בְּצָמִיד פָּתִיל וְלֹא יִטַּמֵּא הַתַּנּוּר בְּאֹהֶל הַמֵּת:
נִסְדַּק מִן הַתַּנּוּר לַסְּרֵידָה. הַיְנוּ שֶׁנִּסְדַּק הַמֵּרוּחַ:
מִלֹּא פִּי מַרְדֵּעַ שֶׁלֹּא נִכְנָס. הַמַּרְדֵּעַ הוּא מַלְמַד הַבָּקָר, וְיֵשׁ בְּהֶקֵפוֹ טֶפַח וְעָבְיוֹ שְׁלִישׁ טֶפַח, שֶׁכָּל שֶׁיֵּשׁ בְּעָבְיוֹ טֶפַח יֵשׁ בְּהֶקֵפוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְשִׁעוּר הַסֶּדֶק כְּשֶׁנִּסְדַּק הַמֵּרוּחַ, לְרַבָּנָן מְלֹא פִּי הַמַּרְדֵּעַ בְּשָׁוֶה, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַנֶּקֶב גָּדוֹל שֶׁיִּכָּנֵס פִּי מַרְדֵּעַ בְּמִלֹּאוֹ, הוֹאִיל וְשָׁוֶה הַסֶּדֶק מְלֹא פִּי הַמַּרְדֵּעַ אֵין כָּאן צָמִיד פָּתִיל, וּלְרַבִּי יְהוּדָה לְעוֹלָם הָוֵי צָמִיד פָּתִיל עַד שֶׁיִּהְיֶה הַסֶּדֶק גָּדוֹל שֶׁיִּכָּנֵס בּוֹ פִּי הַמַּרְדֵּעַ:
נִסְדְּקָה סְרֵידָה. עַצְמָהּ, לְרַבָּנָן קִיל מִכְּשֶׁנִּסְדַּק הַמֵּרוּחַ וּלְרַבִּי יְהוּדָה קִיל כְּשֶׁנִּסְדַּק הַמֵּרוּחַ מִכְּשֶׁנִּסְדְּקָה סְרֵידָה עַצְמָהּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

שֶׁנִּסְקַב מֵעֵינוֹ. עֵין שֶׁל תַּנּוּר, הוּא הַנֶּקֶב שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ הֶעָשָׁן. וּמֵרְחוּ עֵינוֹ בְּטִיט וּסְתָמוּהוּ וְנִקַּב אַחַר כָּךְ בְּמָקוֹם הַמֵּרוּחַ:
נִכְנָס וְיוֹצֵא דּוֹלֵק. שֶׁהַנֶּקֶב רָחָב וְהַכּוּשׁ נִכְנָס וְיוֹצֵא בָּרֶוַח:
נִקַּב מִצַּדּוֹ. שֶׁל עֵין:
וְכֵן הָיָה אוֹמֵר בִּמְגוּפַּת הֶחָבִית. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בְּכָל הֲנֵי, דִּדְינָם מִן הָאֶמְצַע נִכְנָס וּמִן הַצַּד אֵינוֹ נִכְנָס. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

מִלֹּא מִיצָּה שְׁנַיָּה שֶׁל שִׁיפּוֹן. מִלֹּא קֶשֶׁר שֵׁנִי שֶׁל קְנֶה שֶׁל שִׁיפּוֹן, שֶׁהַשֵּׁנִי דַּק מִן הָרִאשׁוֹן וְעָבֶה יוֹתֵר מִן הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהַקָּנֶה עָב מִלְּמַטָּה וּמִתְדַּקְדֵּק וְעוֹלֶה. שִׁיפּוֹן, ויינ"א בְּלַעַ"ז:

לִשְׁאָר מַשְׁקִין. כְּגוֹן שֶׁמֶן דְּבַשׁ וְחָלָב:

אֲפִלּוּ כָל שֶׁהֵן טְמֵאִים. אֲפִלּוּ נִקַּב כָּל שֶׁהֵן אֵין מַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל וּטְמֵאִים:

שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ בִידֵי אָדָם. שֶׁלֹּא נִקְּבוּ בְּמִתְכַּוֵּן אֶלָּא מֵאֲלֵיהֶן:

נִקְּבוּ, הֶעֱשׂוּי לָאֳכָלִים שֶׁעוּרָן בְּזֵיתִים. הַשְׁתָּא מַיְירֵי בְּשֶׁנִּפְחֲתַת הַכְּלִי עַצְמוֹ וְנִקַּב. וְכָל הָנָךְ שֶׁעוּרִים דִּלְעֵיל כְּשֶׁנִּפְחֲתָה סְתִימָה שֶׁבְּפִתְחוֹ:

שֶׁעוּרָן בְּזֵיתִים. אִם נִפְחֲתַת בְּמוֹצִיא זַיִת בָּעֵי מֵרוּחַ, וּבְפָחוֹת מִכָּאן לֹא בָּעֵי מֵרוּחַ. וּבַגְּמָרָא בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת [דַּף צו] מוֹכִיחַ דִּכְלִי גָּדוֹל שֶׁנִּקַּב בְּמוֹצִיא רִמּוֹן, וּכְלִי קָטָן שֶׁנִּפְחֲתַת בְּרֻבּוֹ, אֵין מֵרוּחַ וּסְתִימָה מוֹעִילִין בּוֹ, וְשׁוּב אֵינוֹ מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל כֵּיוָן דְּבָטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי. וְאִם מֵרְחוֹ, נַעֲשָׂה כְּאֳכָלִים שֶׁגִּבְּלָן בְּטִיט, שֶׁאֵין הַטִּיט מַצִּילָן:

שְׁעוּרָן בְּמַשְׁקִין. בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה:

הֶעֱשׂוּי לָכָף וּלְכַף. לְמַשְׁקִין וּלְאָכָלִין:

מַטִּילִין אוֹתוֹ לְחַמְרוֹ. וְאִם נִקַּב בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה אֵינוֹ מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל עַד שֶׁיְּמָרַח:

פרק י

משנה א

אֵלּוּ כֵלִים. כְּלֵי גְּלָלִים. שֶׁל צְפִיעֵי בָקָר:

כְּלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי אֲדָמָה. דְּכָל הָנֵי אֵין לָהֶם טֻמְאָה לֹא מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וּלְכַף מַצִּילִין בְּצָמִיד פָּתִיל. וְאַף עַל גַּב דְּכָל כְּלִי פָּתוּחַ, בְּכְלִי חֶרֶס מִשְׁתַּעֵי קְרָא, בְּכְלִי שֶׁטֻּמְאָה קוֹדֶמֶת לְפִתְחוֹ דְּהַיְינוּ כְּלִי חֶרֶס שֶׁמִּטַּמֵּא מֵאֲוִירוֹ, מִכָּל מָקוֹם שְׁאָר כֵּלִים נַמִּי מְרַבִּינַן שֶׁמַּצִּילִים, מִדִּכְתִיב וְכָל:

וְעַצְמוֹת הַדָּג. אִם עָשָׂה כְּלֵי מֵעַצְמוֹת בְּרִיּוֹת שֶׁבַּיָּם, מַצִּילִים, לְפִי שֶׁאֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה, כְּדִתְנַן לְקַמָּן בְּפֶרֶק י"ז כָּל שֶׁבַּיָּם טָהוֹר. וְכָל כֵּלִים מֵעַצְמוֹת הָעוֹף טְהוֹרִים, דִּכְתִיב (במדבר לא) וְכָל מַעֲשֵׂה עֵזִים, פְּרָט לָעוֹפוֹת:

כְּלֵי עֵץ הַטְּהוֹרִים. כְּגוֹן כֵּלִים גְּדוֹלִים הַבָּאִים בְּמִדָּה שֶׁמַּחֲזִיקִים אַרְבָּעִים סְאָה בְּלַח שֶׁהֵן כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ, דְּלֹא מְקַבְּלֵי טֻמְאָה, דְּבָעֵינַן דּוּמְיָא דְּשַׁק שֶׁמִּטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן, וְכֵיוָן שֶׁהֵן גְּדוֹלִים כָּל כָּךְ אֵין מִטַּלְטְלִים מְלֵאִים, וּמַצִּילִים בְּצָמִיד פָּתִיל:

מִפִּיהֶן. שֶׁהַצָּמִיד פָּתִיל בְּפִיהֶן:

מִצִּדֵּיהֶן. אִם נִקְּבוּ בְּצִדֵּיהֶן וְהִקִּיפָן צָמִיד פָּתִיל:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַמֵּא. קָסָבַר כְּפוּי אֵינוֹ מַצִּיל, וְאָפִלּוּ מֵרְחוֹ לְמַטָּה בַּקַּרְקַע. שֶׁנֶּאֱמַר צָמִיד פָּתִיל עָלָיו, וְלֹא צָמִיד פָּתִיל עַל גַּבּוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

עַל הַכֹּל מַצִּילִים. כָּל הָנֵי כֵּלִים דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין, מַצִּילִין עַל כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָן בֵּין הָיוּ בְתוֹכָן כְּלֵי שֶׁטַח בֵּין כְּלֵי חֶרֶס בֵּין בְּגָדִים בֵּין אֳכָלִים וּמַשְׁקִים:

חוּץ מִכְּלֵי חֶרֶס. שֶׁאֵין מַצִּילִים אֶלָּא עַל אֳכָלִים וּמַשְׁקִים וּכְלֵי חֶרֶס שֶׁבְּתוֹכָן, דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶן טָהֳרָה בַּמְּקוֶה, וְלֹא עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת וּבְגָדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם טָהֳרָה בַּמְּקוֶה. וְטַעְמָא פָּרֵישְׁנָא בְּפִרְקִין דִּלְעֵיל. וּמִשְׁנָה זוֹ לְאַחַר חֲזָרָה שֶׁחָזְרוּ בֵּית הִלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי:

משנה ב

בַּמֶּה מַקִּיפִין. בַּמֶּה סוֹתְמִים פִּי הַכְּלִי אוֹ מְדַבְּקִים הַכִּסּוּי עַל פִּי הַכְּלִי וְיֵחָשֵׁב צָמִיד פָּתִיל:

גַּפְסִיס. מִין סִיד הוּא, וְיוֹתֵר לָבָן מִסִּיד, וְנִשְׂרָף בְּכִבְשָׁן כְּמוֹ הַסִּיד:

חַרְסִית. כְּתִישַׁת חֲרָסִים, וְלָשִׁים אוֹתָהּ בַּמַּיִם:

בַּעַץ. הוּא בְּדִיל. אֶת הַבְּדִיל, מְתָרְגְּמִינַן יַת אַבְצָא. וְתַרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי בַּעְצָא:

שֶׁהוּא פָּתִיל וְאֵינוֹ צָמִיד. כְּלוֹמַר כִּסּוּי הוּא, אֲבָל אֵינוֹ מְחֻבָּר וּמְדֻבָּק יָפֶה עַל פִּי הַכְּלִי:

לֹא בְדֻבְלָה שְׁמֵנָה וְלֹא בְּבָצֵק שֶׁנִּלּוֹשׁ בְּמֵי פֵּרוֹת. וְאַף עַל גַּב דְּמַצִּילִים שֶׁהֲרֵי לֹא הֶכְשְׁרוּ לְקַבֵּל טֻמְאָה, אַף עַל פִּי כֵן לְכַתְּחִלָּה אֵין מַקִּיפִין בָּהֶן, גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֶכְשְׁרוּ, שֶׁיִּפְלוּ עֲלֵיהֶן מַשְׁקִין הַמַּכְשִׁירִים, וְאֵין דָּבָר טָמֵא מַצִּיל:

וְאִם הִקִּיף. וְלֹא בָא עֲלֵיהֶן מַיִם אוֹ אֶחָד מִן הַמַּשְׁקִין הַמַּכְשִׁירִין, הִצִּילוּ:

משנה ג

הַמְּחֻלְחֶלֶת. מִתְנַעְנַעַת וּמִתְנַדְנֶדֶת, לְשׁוֹן וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מַצֶּלֶת. דַּחֲשִׁיב לָהּ צָמִיד פָּתִיל הוֹאִיל וְאֵינָהּ יוֹצֵאת:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינָהּ מַצֶּלֶת. דְּכֵיוָן דְּמִתְחַלְחֶלֶת לָאו צָמִיד פָּתִיל הוּא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

הָיָה בֵּית אֶצְבַּע. שֶׁל מְגוּפָּה מְשֻׁקַּע וְנִכְנָס לְתוֹךְ הֶחָבִית, חֲשִׁיב הַשֶּׁרֶץ שֶׁבְּתוֹכָהּ כְּאִלּוּ הוּא בְּתוֹךְ הֶחָבִית. וּבֵית אֶצְבַּע הוּא הַמָּקוֹם מִן הַמְּגוּפָּה שֶׁאָדָם מַכְנִיס אֶצְבָּעוֹ לְתוֹכוֹ:

אֳכָלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ. שֶׁבְּתוֹךְ בֵּית אֶצְבַּע הַשּׁוֹקֵעַ וְנִכְנָס לְתוֹךְ הֶחָבִית:

טְמֵאִים. דִּמְגוּפַּת הֶחָבִית כְּחָבִית דָּמְיָא:

משנה ד

הַכַּדּוּר. פלוט"א בְּלַע"ז:

הַפְּקַעַת שֶׁל גֶּמִי. לַח אֲרֹךְ שֶׁכּוֹרְכִים אוֹתוֹ זֶה עִם זֶה וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ עָגֹל כְּמִין פְּקָעִיּוֹת שֶׁל שְׁתִי. גלומור"ש בְּלַע"ז:

עַד שֶׁיִּמָּרַח. מִלְּמַטָּה שֶׁל כַּדּוּר אוֹ שֶׁל פְּקַעַת וּלְמַעְלָה, כְּדֵי שֶׁיִּכָּסֶה כֻּלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָלוּל:

וְכֵן מַטְלִית שֶׁל בֶּגֶד. דְּכָל הָנֵי חֲלוּלִים נִינְהוּ. וְכֻלְּהוּ אֵין מַצִּילִין אֶלָּא כְּשֶׁאֵין בָּהֶם שִׁעוּר לְקַבֵּל טֻמְאָה:

וּקְשָׁרָהּ בְּמִשִּׁיחָה. בְּחוּט דַּק כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים כְּשֶׁמְּכַסִּים פִּי הַנּוֹד בְּבֶגֶד אוֹ בְּנְיָר שֶׁקּוֹשְׁרִים אוֹתוֹ, וּמוֹסֵף עַל הַקְּשִׁירָה בָּעֵי נַמִּי מְרִיחָה מִן הַצְּדָדִין:

משנה ה

חֲבִית שֶׁנִּתְקַלְקְפָה. חָבִית זְפוּתָה מִבִּפְנִים וְנִטַּל חֶרֶס מִמֶּנָּה מִבַּחוּץ, וְהַזֶּפֶת עוֹמֵד כְּנֶגְדּוֹ מִבִּפְנִים:

קְבוּתִים. קְנָקְנִים שֶׁל חֶרֶס שֶׁמַּנִּיחִין בָּהֶן מֶרְיָס נְקֵרָאִים קְבוּתִים:

שֶׁגְּפָתָן. שֶׁכִּסָּה אוֹתָן בְּמִין סִיד שֶׁקּוֹרִין גִּפְּסִים דִּתְנַן לְעֵיל שֶׁמַּקִּיפִין בּוֹ:

עִם הַשָּׂפָה. לְמַטָּה מִשְּׂפַת הַכְּלִי, שֶׁנִּמְצָא הַצֶּמֶד פָּתִיל מִבִּפְנִים וְהַשָּׂפָה מְגֻלָּה מִבַּחוּץ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מַצִּילִין. דְּקָסָבַר צֶמֶד פָּתִיל עָלָיו כְּתִיב, וְלֹא צֶמֶד פָּתִיל מִתּוֹכוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ו

וּסְתָמוּהָ שְׁמָרִים הִצִּילוּהָ. סְתָמָא כַּחֲכָמִים דְּיֵשׁ צֶמֶד פָּתִיל מִבִּפְנִים:

עַד שֶׁיְּמָרַח. סָבִיב לַזְּמוֹרָה מִן הַצְּדָדִים. אֲבָל עַל הַזְּמוֹרָה עַצְמָהּ לֹא בָּעֵי מֵרוּחַ:

נָסָר. פִּשּׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הוּא:

בְּסִינִים. שֶׁנָּתַן בֵּין נָסָר לְנָסָר קְלִפּוֹת דַּקּוֹת שֶׁל סְנֶה:

אוֹ בְּשִׁגְמִין. קְלִפֵּי עֵץ שֶׁל שִׁגְמִין. וְאוֹתָן קְלִפִּין נָתַן בֵּין נָסָר לְנָסָר כְּדֵי לְחַבְּרָן:

משנה ז

תַּנּוּר יָשָׁן. שֶׁהֶסֵּק כְּדֵי לֶאֱפוֹת בּוֹ סֵפְגָנִים, שֶׁזּוֹ הִיא גְּמַר מְלַאכְתּוֹ לִהְיוֹת חָשׁוּב כְּלִי לְקַבֵּל טֻמְאָה:

חָדָשׁ. שֶׁלֹּא הֶסֵּק וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

וְסָרַיְדָא עַל פִּי הַיָּשָׁן. וְאֵינָהּ מְמֻרַחַת בְּטִיט, וְאֵין כָּאן צֶמֶד פָּתִיל:

נִטַּל הַיָּשָׁן וְסָרַיְדָא נוֹפֶלֶת. שֶׁאֵינָהּ נִסְמֶכֶת עַל פִּי הֶחָדָשׁ:

הַכֹּל טָמֵא. שֶׁהַיָּשָׁן שֶׁעָלָיו הַסָּרַיְדָא חָשׁוּב כְּלִי וְאֵינוֹ מַצִּיל אֶלָּא בְּצֶמֶד פָּתִיל, וַהֲרֵי אֵין כָּאן צֶמֶד פָּתִיל. וְהֶחָדָשׁ שֶׁאֵינוֹ כְּלִי הָיָה חוֹצֵץ בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה מִשּׁוּם אֹהֶל אִם הָיְתָה הַסָּרַיְדָא נִסְמֶכֶת עָלָיו, דְּכָל הַמַּצִּיל מִשּׁוּם אֹהֶל אֵינוֹ צָרִיךְ לְצֶמֶד פָּתִיל. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁאֵין הַסָּרַיְדָא נִסְמֶכֶת עָלָיו אֵין כָּאן אֹהֶל, הִלְכָּךְ הַכֹּל טָמֵא:

אִם אֵין בֵּין חָדָשׁ לַסָּרִידָא פּוֹתֵחַ טָפַח. אִם אֵין גֹּבַהּ טֶפַח בֵּין הַכִּסּוּי שֶׁעַל הַיָּשָׁן לַפֶּה שֶׁל הַתַּנּוּר הֶחָדָשׁ, נֶחְשָׁב הַכִּסּוּי שֶׁעַל הַיָּשָׁן כְּאִלּוּ הוּא בְּפִי הֶחָדָשׁ, וְנַעֲשָׂה הֶחָדָשׁ אֹהֶל וְחוֹצֵץ בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ טָהוֹר:

משנה ח

לְפָסִין. כְּמוֹ אִלְפָּסִין. מַחֲבוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁמְּבַשְּׁלִין בָּהֶן:

וְשִׁפְּתוֹתֵיהֶן שָׁווֹת. שֶׁאֵין שִׂפַּת אַחַת מֵהֶן גְּבוֹהָה מֵחֲבֶרְתָּהּ:

בָּעֲלִיוֹנָה. הִיא הַפְּנִימִית שֶׁהַחִיצוֹנָה תַּחְתֶּיהָ:

הִיא טְמֵאָה כוּ'. אִם הַשֶּׁרֶץ בָּעֲלִיוֹנָה, אֲכָלִין שֶׁבַּתַּחְתּוֹנָה טְהוֹרִין, דְּרַחֲמָנָא אְמַר (ויקרא יא) כָּל אֲשֶׁר יִפֹּל אֶל תּוֹכוֹ, וְלֹא אֶל תּוֹךְ תּוֹכוֹ, וְהַשֶּׁרֶץ שֶׁבָּעֲלִיוֹנָה תּוֹךְ תּוֹכוֹ דְּתַחְתּוֹנָה הוּא. וְאִם הַשֶּׁרֶץ בַּתַּחְתּוֹנָה, לֹא נִטְמְאוּ הָאֲכָלִים שֶׁבָּעֲלִיוֹנָה, דְּרַחֲמָנָא אְמַר (שם) כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא, וְלֹא שֶׁבְּתוֹךְ תּוֹכוֹ:

הָיוּ בְכוֹנֵס מַשְׁקֶה. כְּלוֹמַר נְקוּבִים בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה דְּהַיְנוּ כְּדֵי טָהֳרָתָן, דְּאִלְפָּסִין עֲשׂוּיִין לְמַשְׁקִים וּלְאֲכָלִין, וּמְטִילִין אוֹתוֹ לְחַמְרוֹ בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה:

הַשֶּׁרֶץ בָּעֲלִיוֹנָה. דְּהַיְנוּ הַפְּנִימִית:

כֻּלָּן טְמֵאוֹת. דְּרוֹאִין אֶת הַשֶּׁרֶץ כְּאִלּוּ הוּא בְּכָל אַחַת, כֵּיוָן דְּנָקוּבוֹת בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה:

בַּתַּחְתּוֹנָה. דְּהִיא הַחִיצוֹנָה:

הִיא טְמֵאָה וְכֻלָּן טְהוֹרוֹת. דְּאֵין טֻמְאָה נִכְנֶסֶת דֶּרֶךְ שׁוּלָיו. וּמִיהוּ אִם הָיוּ אֲכָלִים וּמַשְׁקִים בַּפְּנִימִית, נִטְמְאוּ, כֵּיוָן דְּלֹא מֵרַח הַנָּקֵב כִּדְמוּכָח לְעֵיל בְּפֶרֶק שְׁמִינִי. וְהַיְנוּ טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּנִקֵּב בִּכְדֵי טָהֳרָתוֹ נֶחְשָׁב כַּאֲוִיר שֶׁל חִיצוֹנָה, וַאֲכָלִים וּמַשְׁקִין מִטַּמְּאִין מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס וְאֵין אָדָם וְכֵלִים מִטַּמְּאִין מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס:

הַשֶּׁרֶץ בָּעֲלִיוֹנָה. הַשְׁתָּא מַיְירֵי בִּלְפָסִין שְׁלֵמוֹת:

הִיא וְהַתַּחְתּוֹנָה טְמֵאָה. דִּכְמַנָּח בְּתוֹכָהּ דְּמֵי כֵּיוָן דְּעוֹדֶפֶת. אֲבָל אֶמְצָעִית טְהוֹרָה, דְּאֵין כְּלִי מְטַמֵּא בַּאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס:

כֹּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ טָמֵא. נִטְמָא מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי הָאֶמְצָעִי מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס, וְחָזַר הַמַּשְׁקֶה וְטִמֵּא אֶת הַכֵּלִים. דְּרַבָּנָן גָּזְרוּ עַל מַשְׁקֶה שֶׁיִּטַּמֵּא כְּלִי, גְּזֵרָה מִשּׁוּם מַשְׁקֶה זָב וְזָבָה. וְהוּא הַדִּין דַּהֲוֵי מָצֵי לְאַשְׁמוּעִינַן חִדּוּשׁ זֶה שֶׁל מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ בָּרִישָׁא כְּשֶׁהַשֶּׁרֶץ בָּעֲלִיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה עוֹדֶפֶת וְיֵשׁ מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ בָּאֶמְצָעִי:

פרק יא

משנה א

כְּלֵי מַתָּכוֹת פְּשׁוּטֵיהֶן טְמֵאִים. דְּלֹא אִתַּקַּשׁ לְשֵׁק:

חָזְרוּ לְטַמְאָתָן הַיְשָׁנָה. חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת שֶׁהִתִּיכָן וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים חֲדָשִׁים, שֶׁיַּחְזְרוּ לְטַמְאָתָן הַיְשָׁנָה. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ שִׁבִּירָתָן שֶׁל כֵּלִים מְטַהֲרָתָן וּטְבִילָתָן מְטַהֲרָתָן. מַה שִּׁבִּירָתָן אֵינָהּ טְעוּנָה הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּטְמְאוּ, וּשְׁבָרָן וְחָזַר וַעֲשָׂאָן חֲדָשִׁים, אַף טְבִילָתָן אֵינָהּ טְעוּנָה הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ, וְאָתְיָא לְמֶעֱבַד תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים בְּכֵלִים שֶׁלֹּא הֶעֱרִיב שִׁמְשָׁן:

לֹא לְכָל טַמְאָה אֶלָּא לְטַמְאַת הַנָּפָשׁ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סָבַר דְּטַעֲמָא דְּגָזְרוּ עַל כְּלֵי מַתָּכוֹת שֶׁיַּחְזְרוּ לְטַמְאָתָן יְשָׁנָה אֵינָהּ אֶלָּא גְּזֵרָה שֶׁמָּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת מֵי חַטָּאת מִן הַכֵּלִים, שֶׁאֵין לְךָ אָדָם מַמְתִּין שִׁבְעַת יָמִים אֶלָּא שׁוֹבְרָן מִיָּד וְחוֹזֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָן חֲדָשִׁים, הִלְכָךְ לֹא גָּזְרוּ אֶלָּא לְטַמְאַת מֵת בִּלְבַד שֶׁצְּרִיכִים הַזָּאַת שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ב

שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ. שֶׁהוּא יָדוּעַ וְנִכָּר וּמְיֻחָד בִּשְׁמוֹ:

טָמֵא. בֵּין יֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל בֵּין אֵין לוֹ בֵּית קִבּוּל:

הַנֶּגֶר. יָתֵד שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁנּוֹעֵץ רֹאשׁוֹ אֶחָד בַּקַּרְקַע וְרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת. אִי נַמִּי, כְּמִין עַמּוּד שֶׁסּוֹגֵר וּמַבְרִיחַ הַדֶּלֶת מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה:

מַנְעוּל. כָּל דָּבָר שֶׁנּוֹעֲלִים וְסוֹגְרִים בּוֹ הַדֶּלֶת נִקְרָא מַנְעוּל. וְדֶגְמָתוֹ בַּמִּקְרָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (פרק ה) עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל:

פּוֹתָה. כְּמִין כּוֹס קָטָן שֶׁל בַּרְזֶל קוֹבְעִים בָּאָרֶץ, וְצִיר הַדֶּלֶת סוֹבֵב עָלָיו כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נוֹחַ לְהִפָּתֵחַ וּלְהִסָּגֵר. וְדֶגְמָתוֹ בַּמִּקְרָא (מלכים א ז) וְהַפּוֹתוֹת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי:

וְהַצִּנּוֹר. קנאל"ר בְּלַעַ"ז:

שֶׁנַּעֲשׂוּ לַקַּרְקַע. לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּקַּרְקַע. וְכָל הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כַּקַּרְקַע וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

משנה ג

הָעֶשֶׁת. חֲתִיכָה שֶׁל בַּרְזֶל כְּשֶׁמּוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִן הַמַּחֲצָב:

חֲרָרָה. לְאַחַר שֶׁמַּתִּיכִים הַבַּרְזֶל עוֹשִׂים מִמֶּנּוּ עִגּוּל כְּמִין עוּגָה:

סוֹבֵב שֶׁל גַּלְגַּל. גַּלְגַּל הָעֲגָלָה שֶׁל עֵץ, עוֹשִׂים סְבִיבוֹ טַס שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁלֹּא יִשָּׁבֵר בַּטְּרָשִׁים וּבַסְּלָעִים:

טַסִּין. וַיִּרְקְעוּ אֶת פַּחֵי הַזָּהָב (שמות לט), מְתַרְגְּמִינַן וְרַדִּידוּ יַת טַסֵּי דְּדַהֲבָא:
כַּנֵּי כֵלִים. בְּסִיסֵי כֵלִים. לְשׁוֹן וְאֶת כַּנּוֹ (שם), דִּמְתַרְגְּמִינַן וְיַת בְּסִיסֵיהּ:
הוֹנֵי כֵלִים. כְּמִין עֲנָק סְבִיבוֹת שְׂפַת הַכֵּלִים:
אָזְנֵי כֵלִים. בֵּית יָד שֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ הַכְּלִי:
הַשְּׁחוֹלוֹת. מַה שֶּׁנִּשְׁתַּיֵּר מִן הַכְּלִי לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה. לְשׁוֹן כְּמִשְׁחַל בֵּינֵיתָא מֵחֲלָבָא (ברכות דף ח.) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ (שמות ב), מְתַרְגְּמִינַן אֲרֵי מִן מַיָּא שְׁחַלְתֵּיהּ:
גְּרוּדוֹת. שֶׁנִּגְרַד מִן הַכְּלִי בִּשְׁעַת עֲשִׂיָּתוֹ. לְשׁוֹן לְהִתְגָּרֵד בּוֹ הָאָמוּר בְּאִיּוֹב (פרק ב):
טָהוֹרִים. דְּלֹא חָיְשִׁינַן בְּכָל הָנֵי שֶׁמָּא מִכְּלֵי טָמֵא בָּאוּ וּכְשֶׁחָזַר וְעָשָׂה מֵהֶן כְּלֵי חָזְרוּ לְטֻמְאָתָן יְשָׁנָה, דְּכָל הָנֵי לֹא נִרְאוּ לְקַבֵּל טֻמְאָה מֵעוֹלָם, מִשּׁוּם דְּגָלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת נִינְהוּ, וְגָלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה. וְהָכִי תַּנְיָא בַּתּוֹסֶפְתָּא, גָּלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת טְהוֹרִים, וְאֵלּוּ הֵן גָּלְמֵי כְּלֵי מַתָּכוֹת, כָּל שֶׁעְתִּיד לְשׁוּף, לְשַׁבֵּץ, לְגָרֵד, וּלְכַרְכֵּב, וּלְהָקִישׁ בְּקָרְנָס, מְחֵסֶר אֹגֶן אוֹ אֹזֶן, טָהוֹר:
אַף מִן הַקְּצוּצוֹת. אִם קָצַץ כֵּלִים לַחֲתִיכוֹת, כֵּלִים הַנַּעֲשִׂים מֵאוֹתָן חֲתִיכוֹת לֹא חָזְרוּ לְטֻמְאָתָן יְשָׁנָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי:
גְּרוּטָאוֹת. כֵּלִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ מִפְּנֵי תַּשְׁמִישָׁן וְנַעֲשָׂה בָּהֶן חֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת אַחֲרֵי בְּלוֹתָן נִקְרָאִים גְּרוּטוֹת. וְהֵן קְטַנִּים מִשְּׁבָרֵי כֵלִים:
וּמִן הַמַּסְמְרוֹת שֶׁיָּדוּעַ שֶׁנַּעֲשׂוּ מִכֵּלִים. אַף עַל גַּב דְּלֹא יָדְעִינַן אִם מִכֵּלִים טְהוֹרִים בָּאוּ אוֹ מִן הַטְּמֵאִין:
טְמֵאִין. טְמֵאִים הַכֵּלִים הַנַּעֲשִׂים מֵהֶם. דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא מִכֵּלִים טְמֵאִין בָּאוּ וְחָזְרוּ לְטֻמְאָתָן הַיְשָׁנָה:
מִן הַמַּסְמְרוֹת. סְתָם. דְּלֹא יָדְעִינַן אִם נַעֲשׂוּ מִכֵּלִים אוֹ מִן הָעֶשֶׁת:
בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין. דְּגָזְרוּ הָנֵי אַטּוּ הָנֵי:
וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. דְּלֹא גָזְרוּ:

משנה ד

בַּרְזֶל טָמֵא. שֶׁבָּא מִשִּׁבְרֵי כֵלִים:
שֶׁבְּלָלוֹ. שֶׁטָּרְפָן זֶה בָּזֶה וְהִתִּיכָן וְעָשָׂה מִשְּׁנֵיהֶם כְּלִי:
בַּרְזֶל טָהוֹר. שֶׁבָּא מִן הָעֶשֶׁת וּמִן הַחֲרָרָה וְכוּ':
אִם רֹב מִן הַטָּמֵא טָמֵא. דְּחוֹזֵר לְטֻמְאָתוֹ הַיְשָׁנָה:
הַחֲלָמָא. טִיט הַדָּבֵק כְּלֹבֶן בֵּיצָה:

וּמִן הַגְּלָלִים. שֶׁעֵרֵב הַטִּיט עִם גְּלָלֵי הַבָּקָר וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים וּצְרָפָן בַּכִּבְשָׁן. אִם רֹב מִן הַחֶלְמָא. מְקַבְּלִים טֻמְאָה כְּדִין כְּלֵי חֶרֶס. וְאִם רֹב מִן הַגְּלָלִים, טְהוֹרִים, דִּכְלֵי גְלָלִים אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה:

קְלוֹסְטָרָא. הַנֶּגֶר שֶׁל הַדֶּלֶת. וְהוּא הַיָּתֵד שֶׁנּוֹעֲלִים בּוֹ הַדֶּלֶת כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל, רְגִילִים לַעֲשׂוֹת בְּרֹאשׁוֹ כְּמִין תַּפּוּחַ, וְהוּא נִקְרָא גְּלוֹסְטָרָא. וְאִם נַעֲשָׂה מִבַּרְזֶל טָמֵא, חוֹזֵר לְטֻמְאָתוֹ הַיְשָׁנָה, לְפִי שֶׁרָאוּי לְדוּף בּוֹ שׁוּמִין בְּמַדּוֹכָה:

וּמְצָפָּה טָהוֹרָה. אִם הָיְתָה שֶׁל בַּרְזֶל טָהוֹר וּמְצֻפָּה שֶׁל מַתֶּכֶת טְמֵאָה, טְהוֹרָה, דְּבָתַר עִקָּרָא אָזְלִינַן וְלֹא בָתַר הַצִּפּוּי שֶׁהוּא שֶׁל מַתֶּכֶת טְמֵאָה:

הַפִּין וְהַפּוּרְנָא. שְׁנַיִם הַקְּבוּעִים בַּפּוֹתַחַת, וְהַפִּין נִכְנָס בְּתוֹךְ הַפּוּרְנָא:

שׁוֹמְטָהּ מִפָּתַח זֶה וְתוֹלֶהּ בַּחֲבֵרוֹ. עַל יְדֵי גְּרִירָה בִּלְבַד, דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד הוּא. אֲבָל טִלְטוּל גָּמוּר, לֹא. וְרַבִּי טַרְפוֹן שָׁרֵי אֲפִלּוּ טִלְטוּל גָּמוּר כִּי אָרְחֵיהּ. וְשָׁמָא אֲתָא תַּנָּא לְאַשְׁמְעִינַן הָכָא דְּקִלּוֹסְטָרָא טְמֵאָה דְּתְנַן בָּרִישָׁא לָאו דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא אֶלָּא פְּלֻגְתָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי טַרְפוֹן, דְּלְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ טְהוֹרָה, דְּכִי הֵיכִי דְּלָא מְשַׁוֵּי לַהּ מָנָא לְעִנְיַן שַׁבָּת הָכִי נַמִּי לֹא מְשַׁוֵּי לַהּ מָנָא לְעִנְיַן טֻמְאָה:

משנה ה

עִקָּרֵב שֶׁל פַּרְמְבְּיָא. מֶתֶג וֶרֶסֶן וּפַרְמְבְּיָא, אֶחָד הֵן. וְהַבַּרְזֶל הַנִּכְנָס בְּפִי הַבְּהֵמָה נִקְרָא עִקָּרֵב:

וּלְחָיַיִם. מְחֻבָּרִים לְעִקָּרֵב כְּמִין שְׁנֵי טַסִּין מְצֻיָּרִים, אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן עַל לְחָיֵי הַבְּהֵמָה, עֲשׂוּיִין לְנוֹי. וְהֵן טְהוֹרִין כְּשֶׁהֵן בִּפְנֵי עַצְמָן, דְּתַכְשִׁיטֵי בְּהֵמָה נִינְהוּ, וְתַכְשִׁיטֵי בְּהֵמָה וְכֵלִים אֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה:

משנה ו

פִּיקָה. כְּמִין כַּדּוּר קָטָן נָקוּב בָּאֶמְצַע שֶׁמְּשִׂימוֹת הַנָּשִׁים בְּרֹאשׁ הַפֶּלֶךְ שֶׁטָּווֹת בּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּכָּבֵד:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. דִּכְלֵי מַתֶּכוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא, וְטָמֵא, כְּדִתְנַן בְּרֵישׁ פִּרְקִין:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. דְּאֵין לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא שֵׁם לְוַי, פִּיקָא שֶׁל כּוּשׁ, אוֹ פִּיקָה שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת לוֹ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וּמְצָפָּה. אִם הִיא שֶׁל עֵץ וּמְצֻפָּה בְּמַתֶּכֶת טְמֵאָה:

טְהוֹרָה. דְּבָתַר עִקָּרָא אָזְלִינַן, וְלֹא בָתַר הַצִּפּוּי שֶׁהוּא שֶׁל מַתֶּכֶת טְמֵאָה:

כּוּשׁ. פֶּלֶךְ שֶׁהַנָּשִׁים טוֹוֹת בּוֹ:

וְהַמַּקֵּל. שֶׁל מַתֶּכֶת טָמֵא. הוֹאִיל וְאָדָם רוֹדֶה בּוֹ אֶת הַבְּהֵמָה, כִּכְלִי עֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ אָדָם הוּא חָשׁוּב:

סְמָפוֹנְיָא. מִין כְּלִי זֶמֶר הוּא, כְּדִכְתִיב בְּדָנִיֵּאל (פרק ג) פְּסַנְתֵּרִין וְסַמְפּוֹנְיָא:

וְחָלִיל. אַף הוּא מִין שֶׁל כְּלִי זֶמֶר, וְחָלוּל הוּא וְקוֹלוֹ נִשְׁמָע עַד לְמֶרְחוֹק:

וּמְצַפִּין טְהוֹרִים. אִם [הוּא] שֶׁל עֵץ וּמְצֻפֶּה נְחֹשֶׁת טָמֵא, טָהוֹר הוּא. דְּבָתַר עִקַּר הַכְּלִי אָזְלִינַן שֶׁהוּא שֶׁל עֵץ, וְלָא חָשִׁיב יֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חָלוּל, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְבֵית קִבּוּל:

אִם יֵשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל כְּנָפַיִם. כֵּלִים דַּקִּים קְטַנִּים כִּדְמוּת כְּנָפַיִם נוֹתְנִים בְּתוֹךְ הַסְּמָפוֹנְיָא. שֶׁמְּסַיְּעִים לְהַשְׁמַעַת קוֹל הַנִּגּוּן. וְאִם עָשׂוּ בְּתוֹכָהּ מָקוֹם לְבֵית קִבּוּל שֶׁל כְּנָפַיִם הַלָּלוּ, חָשִׁיב בֵּית קִבּוּל:

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ. בֵּין שֶׁהִיא מְצֻפָּה וּבֵין שֶׁאֵינָהּ מְצֻפָּה, טְמֵאָה:

משנה ז

קֶרֶן עֲגֻלָּה וְקֶרֶן פְּשׁוּטָה. חֲצוֹצְרוֹת מִקְּרֵנֵי הַבְּהֵמוֹת עֲשׂוּיוֹת פְּרָקִים פְּרָקִים מְחֻבָּרִים, אֶלָּא שֶׁאַחַת מֵהֶן צוּרָתָהּ עֲגֻלָּה וְאַחֶרֶת פְּשׁוּטָה. וְחִבּוּר הַפְּרָקִים שֶׁל עֲגֻלָּה קְשִׁים וּצְרִיכִים אֻמָּן יוֹתֵר מֵחִבּוּר הַפְּרָקִים שֶׁל פְּשׁוּטָה, וּמִפְּנֵי זֶה אָמְרוּ הַמַּחֲזִיר קֶרֶן עֲגֻלָּה בְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּפְשׁוּטָה:

קֶרֶן עֲגֻלָּה טְמֵאָה. שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל. וְקֶרֶן פְּשׁוּטָה טְהוֹרָה, שֶׁאֵין לָהּ בֵּית קִבּוּל. וְקַרְנַיִם דִּין כְּלֵי עֵצִים יֵשׁ לָהֶן, שֶׁפְּשׁוּטֵיהֶן טְהוֹרִים כִּפְשׁוּטֵי כְלֵי עֵץ:

מְצֻפֶּית. מְקוֹם הַנְּחַת הַפֶּה, וְהוּא הַקְּצָר שֶׁבָּהּ. מִלְּשׁוֹן עוֹמְדִים צְפוּפִים:

טְמֵאָה. דְּחִשְׁבִינַן לָהּ כִּכְלֵי מַתֶּכֶת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה מְקֻבֶּלֶת טֻמְאָה:

הַקָּו שָׁלָהּ. הַצַּד הָרָחָב שֶׁבָּהּ, אִם הָיָה שֶׁל מַתֶּכֶת:

רַבִּי טַרְפוֹן מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים. וְהָלְכָה כַּחֲכָמִים:

קְנֵי מְנוֹרָה טְהוֹרִים. שֶׁאֵין לָהֶם שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמָן, וּתְנַן לְעֵיל בְּרֵישׁ פִּרְקִין כָּל כְּלֵי מַתֶּכֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, טָמֵא:

הַפְּרַח. מְקוֹם מוֹשַׁב הַנֵּר שֶׁבְּרֹאשׁ הַמְּנוֹרָה פֶּרַח שְׁמוֹ:

בָּסִיס. רַגְלֵי הַמְּנוֹרָה שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עֲלֵיהֶן:

משנה ח

קַסְדָּא. כּוֹבַע נְחֹשֶׁת שֶׁנּוֹתְנִים אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה עַל רֹאשָׁן:

וּלְחָיַיִם. טַסִּין שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁנּוֹתְנִים עַל לְחָיֵיהֶן:

אִם יֵשׁ בָּהֶן בֵּית קִבּוּל מַיִם. שֶׁשּׁוֹתִין בָּהֶם מַיִם בַּמִּלְחָמָה:

כִּידּוֹן. רֹמַח קָטָן שֶׁבְּיַד הַשָּׂרִים וְהַמְּלָכִים:
נִיקוֹן. כְּמוֹ קִינוֹן. לְשׁוֹן וּמִשְׁקַל קֵינוֹ (שמואל ב כא). וְהוּא הַבַּרְזֶל שֶׁבְּתוֹךְ הָרֹמַח:
מַגָּפַיִם. בָּתֵּי שׁוֹקַיִם שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁנּוֹשְׁאִין אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה:
תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עֲשׂוּיִין לְמִלְאכָה אֶלָּא לְנוֹי, מְרַבִּינַן לְהוּ מִקְּרָא דִּכְתִיב (במדבר לא) וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַמָּיִם:
עִיר שֶׁל זָהָב. כְּמִין עֲטָרָה נוֹתְנוֹת הַנָּשִׁים בְּרֹאשָׁן עֲשׂוּיָה כְּצוּרַת יְרוּשָׁלַיִם:
קַטָּלִיּוֹת. חוּטִים שֶׁל זָהָב שֶׁנּוֹתְנוֹת סְבִיב הַצָּוָאר. וּמִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה חוֹנֶקֶת עַצְמָהּ בָּהֶן כְּדֵי שֶׁתֵּרָאֶה בַּעֲלַת בָּשָׂר, לְכָךְ נִקְרָאִים קַטָּלִיּוֹת:
וּנְזָמִים. יֵשׁ מֵהֶן נְזָמֵי הָאַף וְיֵשׁ מֵהֶן נְזָמֵי הָאֹזֶן:
בְּחוּט שֶׁל פִּשְׁתָּן. שֶׁהָיוּ הַחֲלִיּוֹת נְקוּבוֹת וּמִלְּאוּ מֵהֶן הַחוּט:
הַחֲלִיּוֹת טְמֵאוֹת. דְּכָל חֲדָא בְּאַנְפִּי נַפְשָׁא חֲשִׁיבָא כְּלִי מַעֲשֶׂה:
שֶׁל אֲבָנִים. שֶׁהָיוּ מַרְגָּלִיּוֹת וַאֲבָנִים נְקוּבוֹת וּמִלְּאוּ מֵהֶן הַחוּט:
טְמֵא. הַחוּט, הוֹאִיל וְשֶׁל מַתֶּכֶת הוּא:
כִּמְלֹא צַוַּאר קְטַנָּה. כִּמְלֹא צַוָּאר שֶׁל בַּת קְטַנָּה:

משנה ט

כִּקְדָרָה מִלְּמַטָּה. רָחָב מִלְּמַטָּה וְיֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל:
וְכָעֲדָשָׁה מִלְּמַעְלָה. עַל רֹאשׁ הַנֶּזֶם מִלְּמַעְלָה יֵשׁ לוֹ גַּרְעִין שֶׁל זָהָב אוֹ שֶׁל כֶּסֶף עָשׂוּי כְּעֲדָשָׁה:
וְנִפְרַק. הָעֲדָשָׁה מִן הַקְּדָרָה:
הַקְּדָרָה טְמֵאָה. שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל. וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים, שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ רְאוּיָה לְתַכְשִׁיט כְּמוֹת שֶׁהִיא:
וְהָעֲדָשָׁה טְמֵאָה. שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמָהּ:
צִנּוֹרָא. רֹאשׁ הַנֶּזֶם הַנִּכְנָס בְּנֶקֶב הָאֹזֶן אוֹ בְּנֶקֶב הָאַף. וּלְפִי שֶׁהוּא עָשׂוּי כְּמַזְלֵג קָרוּי צִנּוֹרָא. תַּרְגּוּם מִזְלְגּוֹתָיו צִנּוֹרָיָתֵהּ:
טְהוֹרָה. שֶׁאֵין לָהּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמָהּ:
הֶעָשׂוּי כְּמִין אֶשְׁכּוֹל. נֶזֶם הֶעָשׂוּי אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה גַּרְגְּרִין זֶה עַל גַּבֵּי זֶה כְּמִין אֶשְׁכּוֹל:
וְנִפְרַק טָהוֹר. שֶׁאֵין לְכָל גַּרְגִּיר וְגַרְגִּיר שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְהוּא אֵינוֹ רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ מִשֶּׁנִּפְרַק:

פרק יב

משנה א

טַבַּעַת אָדָם. כְּגוֹן טַבַּעַת שֶׁל אֶצְבַּע. אֲבָל טַבַּעַת שֶׁהִתְקִינָהּ לַחְגּוֹר בּוֹ מָתְנָיו וְלִקְשׁוֹר בָּהּ בֵּין כְּתֵפָיו, טְהוֹרָה, וְהֵינוּ טַבַּעַת כֵּלִים. וְטַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּלֹא רַבִּי קְרָא לְטֻמְאָה אֶלָּא תַּכְשִׁיטֵי אָדָם וְלֹא תַּכְשִׁיטֵי בְהֵמָה וְכֵלִים:

קוֹרַת הַחִצִּים. אִית דְּמָפָרְשֵׁי אַשְׁפָּה שֶׁהַחִצִּים מֻנָּחִים בָּהּ, וְאִית דְּמָפָרְשֵׁי הַמַּטָּרָה לַחֵץ:

וְשֶׁל אֲסִירִין. עוֹשִׂין כְּמִין פְּגִימָה בַּקּוֹרָה לְהַכְנִיס בָּהּ רֶגֶל אָדָם [וּמַנִּיחִין עֵץ אָרֹךְ עַל גַּבָּהּ] וְאֵין יָכוֹל לָצֵאת. וּבִלְשׁוֹן מִקְרָא קוֹרֵהוּ סַד, וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי (איוב יג). וְקוֹרוֹת שֶׁל חִצִּים וְשֶׁל אֲסִירִין הָאֲמוּרִין כָּאן, דְּמַתֶּכֶת נִינְהוּ וְלֹא שֶׁל עֵץ:

קוֹלָר. שֶׁנּוֹתְנִים בְּצַוָּאר הָאֲסִירִים. [וְהוּא סוֹגֵר]. תַּרְגּוּם וַיִּתְּנֵהוּ בַּסּוּגַר (יחזקאל יט), בְּקוֹלָרִין. וּמְשׁוּם דְּקוֹלָר עֲשׂוּי שֶׁיִּשָּׁאֲנוּ עִמּוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ, חֲשׁוּב כְּלִי מַעֲשֶׂה טְפֵי מִקּוֹרַת הָאֲסִירִים שֶׁאֵינוֹ זָז בָּהּ מִמְּקוֹמוֹ, הִלְכָּךְ קוֹלָר טָמֵא:

שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּית נְעִילָה. עוֹשִׂים לַשַּׁלְשֶׁלֶת בֵּית נְעִילָה [וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ בְּרֶגֶל הַסּוּסִים] וְסוֹגְרִים בְּמַפְתֵּחַ, וַחֲשִׁיבָא כְּלִי:

לִכְפִיתָה. שַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁכּוֹפְתִים בָּהֶן הַקּוֹף וְגוּרֵי הַכְּלָבִים הַקְּטַנִּים. וּלְנוֹי הֵן עֲשׂוּיִין וַהֲוּוּ תַּכְשִׁיט דִּבְהֵמָה וְלֹא מִטַּמֵּא:

סִיטוֹנוֹת. סוֹחֲרִים גְּדוֹלִים שֶׁמּוֹכְרִים בְּמִדָּה גַּסָּה. וְיֵשׁ לְהֵן שַׁלְשֶׁלֶת שֶׁקּוֹבְעִים בְּרֹאשָׁהּ אֶחָד הַמִּדָּה, סְאָה אוֹ תַּרְקַב, וְרֹאשָׁהּ הַשֵּׁנִי נוֹתְנִים בְּטַבַּעַת שֶׁבַּדֶּלֶת אוֹ בַּקּוֹרָה, וְסוֹגְרִים עָלֶיהָ בְּמַפְתֵּחַ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּגָּנֵב הַמִּדָּה:

וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים טְהוֹרָה. דִּסְתָמָא עֲשׂוּיָה לְנוֹי וְתַכְשִׁיט לַכֵּלִי:

מַפְתֵּחַ אֶחָד. מֵחֲלִיא אַחַת. דְּשַׁלְשֶׁלֶת בְּחֲלִיָּא אַחַת לֹא עֲבְדֵי אֱינָשֵׁי, וְלָא חֲשִׁיבָא כְּלִי:

אוֹ שֶׁקְּשָׁר חֻלְיוֹן בְּרֹאשָׁהּ. כִּדְמוּת חֻלְיוֹן שֶׁהוּא דָּג שֶׁבַּיָּם שֶׁמִּדָּמוֹ צוֹבְעִים הַתְּכֵלֶת קֶשֶׁר לָהּ בְּרֹאשָׁהּ עֲשׂוּי מִבַּרְזֶל, וְהוּא מְשַׁוֵּי לַהּ מָנָא:

משנה ב

קָנָה מֹאזְנַיִם שֶׁל סָרוּקוֹת. סוֹרְקֵי צֶמֶר וּפִשְׁתִּים, וּמוֹכְרִים אוֹתוֹ בְּמִנְיַן לִיטְרָאוֹת, כְּשֶׁרוֹצִין לִשְׁקֹל יֵשׁ לָהֶם מַקֵּל אָרֹךְ שֶׁל עֵץ וְתָלוּי בְּרֹאשׁוֹ כְּמִין טַבַּעַת מִלְמַעְלָה, וְאֻנְקְלָיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל תְּלוּיִין מִלְמַטָּה בְּשַׁלְשֶׁלֶת, עֲשׂוּיִין כְּמִין וָוִין וְרֹאשֵׁיהֶם כְּפוּפִים מִלְמַעְלָה, וְיֵשׁ לְאוֹתוֹ מַקֵּל טַבַּעַת אַחֶרֶת שֶׁמְּהַלֶּכֶת עַל פְּנֵי כָל הַמַּקֵּל וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לָצֵאת מִמֶּנּוּ, וּכְמִין עֶשֶׂת שֶׁל בַּרְזֶל אוֹ שֶׁל נְחֹשֶׁת עָב וְכָבֵד תְּלוּי בְּאוֹתָהּ טַבַּעַת, וּכְשֶׁבָּא לִשְׁקֹל שַׂק שֶׁל צֶמֶר אוֹ שֶׁל מַטְוֶה, תּוֹחֵב אֶת הָאֻנְקְלִי בַּשַּׂק וְאוֹחֵז בַּטַּבַּעַת שֶׁכְּנֶגְדּוֹ לְמַעְלָה וּמַעֲלֵהוּ בָּאֲוִיר, וְהַטַּבַּעַת שֶׁבּוֹ

הָעֶשֶׂת שֶׁל בַּרְזֶל תְּלוּי מַרְחִיקָהּ מִטַּבַּעַת שֶׁאוֹחֵז בָּהּ, וּמַכְבֶּדֶת עַל הַקֶּנֶה עַד שֶׁיַּבֹא בְּיִשֶּׂר שֶׁלֹּא יַכְרִיעַ לְשׁוּם צַד יוֹתֵר, וּלְפִי הָרְחָקַת הַטַּבַּעַת שֶׁבּוֹ הָעֶשֶׂת שֶׁל בַּרְזֶל יוֹדֵעַ חֶשְׁבּוֹן הַמִּשְׁקָל, שֶׁיֵּשׁ סִימָנִים בַּמַּקֵּל, עַד כָּאן לִיטְרָא אַחַת, עַד כָּאן עֶשְׂרָה, עַד כָּאן מֵאָה. וְזֶה נִקְרָא פֶּלֶס בִּלְשׁוֹן מִקְרָא, כְּדִכְתִיב (ישעיה מ) וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים. פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַה' (משלי טז):

וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים. אֵין רְגִילִים לָתֵת בּוֹ אֲנְקְלְיוֹת שֶׁהֵן אוֹתָן הַוִּוִין שֶׁתּוֹחֲבִים בַּשֹּׂק לְהַעֲלוֹתוֹ, אֶלָּא בְּלֹא אֲנְקְלְיוֹת קוֹשְׁרִים בַּחֶבֶל וְתוֹלִין בַּקָּנֶה. אֲנְקְלְיוֹת גָּרְסִינַן, וְלֹא גָּרְסִינַן אֲנְקְיוֹת:

אֲנְקְלֵי שֶׁל כַּתֵּפִין. עֵץ אָרֹךְ כְּעֵין מוֹט שֶׁהַכַּתֵּף מַנִּיחַ עַל כְּתֵפוֹ וְתוֹלֶה בּוֹ שְׁנֵי שַׂקִּים אֶחָד לְפָנָיו וְאֶחָד מֵאֲחָרָיו בִּשְׁנֵי אֲנְקְלְיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הַתְּחוּבוֹת בַּמּוֹט עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו:

שֶׁל רוֹכְלִים. מוֹכְרֵי בְּשָׂמִים וְתַמְרוּקֵי נָשִׁים:

טְמֵאָה. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל:

שֶׁלְּפָנָיו טְמֵאָה. לְפִי שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ:

וְשֶׁלְּאֲחָרָיו טְהוֹרָה. שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אֶלָּא לִשְׁמִירָה, שֶׁלֹּא יִפֹּל הַמַּשָּׂאוֹי מֵאֲחָרָיו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

דַּרְגָּשׁ. מִטָּה קְטַנָּה שֶׁל עוֹר וְתוֹלִין רְצוּעוֹת בִּשְׂפַת הָעוֹר סָבִיב וְיֵשׁ אֲנְקְלְיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל בַּאֲרֻכּוֹת הַמִּטָּה וּכְשֶׁרוֹצִים לִנְטוֹתָהּ עוֹנְבִין הָרְצוּעוֹת בְּאוֹתָן אֲנְקְלְיוֹת:

נַקְלִיטִין. שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁמַּעֲמִידִין בְּאֶמְצַע דָּפְנֵי הַמִּטָּה, אֶחָד מַרְאֲשׁוֹתֶיהָ וְאֶחָד בְּמַרְגְּלוֹתֶיהָ, וּמְפֻצָּלִין בְּרָאשֵׁיהֶן, וּמַנִּיחִין קָנֶה מִזֶּה לָזֶה וּפוֹרְסִים עָלָיו סָדִין. וּפְעָמִים שֶׁאֵין הָעַמּוּדִים מְפֻצָּלִים, אֶלָּא כְּעֵין שְׁנֵי וָוִין מַנִּיחִין בָּרָאשֵׁי הַנַּקְלִיטִין, וְהוּא אֲנְקְלִי:

שִׁדָּה. תֵּבָה קְטַנָּה:

אָקוֹן. תֵּבָה שֶׁעוֹשִׂין הַצַּיָּדִים לָצוּד בָּהּ דָּגִים:

כָּל הַמְחֻבָּר לַטָּמֵא. אֲנְקְלִי הַמְחֻבֶּרֶת לִכְלִי הַמְקַבֵּל טֻמְאָה, טָמֵא:

לַטָּהוֹר. כְּגוֹן מְנוֹרַת הָעֵץ שֶׁהִיא טְהוֹרָה, טְהוֹרָה:

אַחַת אַחַת בִּפְנֵי עַצְמָן. כָּל אֲנְקְלִי שֶׁפְּרָשָׁה מִכְּלִי:

טְהוֹרָה. לְפִי שֶׁאֵין לָהּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ:

משנה ג

טֶנִי. הוּא כְּלִי שֶׁל מַתֶּכֶת מַחֲזִיק שְׁלֹשָׁה קַבִּים. וְהוּא מִלְּשׁוֹן וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא. וּבַעֲלֵי בָתִּים מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ שֶׁמַּנִּיחִין שָׁם גְּרוּטָאוֹת מִשְּׁבָרֵי כְּלֵי מַתֶּכֶת:

רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא. דְּסָבַר כִּסּוּי חֶשּׁוּב כְּלִי הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. דְּסָבְרֵי אֵין כִּסּוּי חֶשִׁיב כְּלִי. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וְשֶׁל רוֹפְאִים טְמֵא. לְדִבְרֵי הַכֹּל. מִפְּנֵי שֶׁהָרוֹפְאִים מַנִּיחִין בּוֹ סַמָּנִים:

מִגְדַּל. בֵּית הָאוֹצָר שֶׁל עֵץ. ארמריא"ו בְּלַע"ז. וּבַעֲרָבִי אלמנס"ר:
וְשֶׁל רוֹפְאִים טְמֵאָה. מִפְּנֵי שֶׁנּוֹתֵן עָלֶיהָ אֶת הָאִסְפְּלָנִית וְתוֹלֶה בָּהּ הַמִּסְפָּרַיִם:
הַיַּתּוּכִין. מֻלְקָחַיִם שֶׁנּוֹטֵל בָּהֶם הַכְּלִי שֶׁהִתִּיךְ בּוֹ אֶת הַכֶּסֶף, לְהָרִיקוֹ לְתוֹךְ כְּלִי אַחֵר:
וְהַפָּרְכִין. בַּתּוֹסֶפְתָּא מְפָרֵשׁ אֵלּוּ הֵן פָּרָכִין, הַקְּבוּעִים בַּכִּירַיִם. וְרַבּוֹתַי לֹא פֵּרְשׁוּהָ לִי:
עַקְרַב בֵּית הַבַּד. בַּרְזֶל עָקוּם דּוֹמֶה לְעַקְרָב, הַקְּבוּעַ בְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד שֶׁדּוֹרְכִים בָּהּ הַזֵּיתִים:
אֲנָקְלִי שֶׁבַּכְּתָלִים. וָוִין שֶׁל בַּרְזֶל הַקְּבוּעִים בַּכְּתָלִים לִתְלוֹת בָּהֶם כֵּלִים:
טָהוֹרָה. דְּאֵין תַּשְׁמִישָׁן אֶלָּא עִם הַקַּרְקַע:

משנה ד

מַסְמֵר הַנֶּגֶר. אִזְמֵל שֶׁל אֻמָּן הַמַּקִּיז דָּם. וְנִקְרָא גָּרַע עַל שֵׁם שֶׁמְּגָרֵעַ אֶת הַדָּם. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, מַסְמֵר שֶׁל נַפָּחִים שֶׁקְּבוּעַ לְהֶן מַסְמֵר בַּסַּדָּן, כְּשֶׁמְּסַלְקִים חֲתִיכָה שֶׁל בַּרְזֶל מִן הָאֵשׁ וְרוֹצֶה לְחַתּוֹךְ מְמֻנָּה מְנִיחָהּ עַל הַמַּסְמֵר וּמַכֶּה בַּקָּרְנָס וְנִגְרַעַת:
אֲבָן הַשְּׁעוֹת. אֶבֶן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קַוִּים וּרְשׁוּמִים עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת הַשָּׁעוֹת, וּמַסְמִרִים תְּחוּבִים בָּהּ שֶׁבָּהֶם מְכַוְּנִים אֶת הַשָּׁעוֹת:
מַסְמֵר הַגַּרְדִּים. מַסְמֵר אָרֹךְ שֶׁהָאוֹרֵג מַכְנִיס בְּקָנֶה דַּק וּמְחַבֵּר עַל הַקָּנֶה אֶת הַמַּטְוֶה:
אָרוֹן שֶׁל גְּרוֹסוֹת. הָעוֹשִׂין גְּרִיסִין שֶׁל פּוֹל בָּרַחַיִם שֶׁלָּהֶן יֵשׁ לָהֶן כְּמִין אָרוֹן שֶׁל עֵץ:
רַבִּי צָדוֹק מְטַמֵּא. אוֹתוֹ אָרוֹן, דְּתוֹרַת כְּלִי עָלָיו:
וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. דִּכְלִי עֵץ הֶעָשׂוּי לְנַחַת הוּא וְאֵינוֹ עָשׂוּי לְטַלְטֵל. וְרַבִּי צָדוֹק סָבַר, פְּעָמִים מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ לְתַקְּנוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי צָדוֹק:
הָיְתָה עֲגָלָה. שֶׁהָאָרוֹן מֻנָּח עָלֶיהָ, שֶׁל מַתֶּכֶת:
טְמֵאָה. שֶׁהֲרֵי הִיא עֲשׂוּיָה לְתַשְׁמִישׁ:

משנה ה

שֶׁהִתְקִינוּ. שֶׁעִקֵּם רֹאשׁוֹ אוֹ חִדְּדוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ:
הֶעָשׂוּי לִשְׁמִירָה. לְסִימָן לִרְאוֹת אִם נִכְנַס שָׁם אָדָם אִם לָאו, שֶׁאִם לֹא יִמְצָאֶנּוּ כְּמוֹ שֶׁהִנִּיחוֹ בְּיָדוּעַ שֶׁאָדָם בָּא לְשָׁם:
עַד שֶׁיִּצְרְפֶנּוּ. בָּאֵשׁ לְצֹרֶךְ זֶה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:
מַסְמֵר הַשַּׁלְחָנִי. מַסְמֵר קָבוּעַ בָּעַמּוּד שֶׁלְּפָנֵי הַשֻּׁלְחָנִי לְהַעֲמִיד בּוֹ תְּרִיסֵי הַחֲנוּת, וּכְשֶׁמְּסַלֵּק הַתְּרִיסִים נִשְׁאָר שָׁם הַמַּסְמֵר. וּמְטַהֲרִין רַבָּנָן מִשּׁוּם דְּתַשְׁמִישׁוֹ עִם הַקַּרְקַע. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ו

וּתְלוּי הַמַּגְרֵדוֹת. בְּבָתֵּי מֶרְחֲצָאוֹת תּוֹלִין מַגְרֵדוֹת שֶׁל מַתֶּכוֹת, וְהַנִּכְנָסִים שָׁם כָּל אֶחָד לוֹקֵחַ מִגֶּרֶד וּמִתְגָּרֵד בָּהּ רַגְלָיו:

וְגִלְמֵי כְלֵי מַתָּכוֹת. כֵּלִים שֶׁצָּרִיךְ לְשׁוּף לְגָרֵד וּלְהַקִּישׁ בְּקֶרְנָס, אוֹ שֶׁמְּחַסֵּר אֹזֶן, אוֹ אֹזֶן, אֵינָם טְמֵאִים לְדִבְרֵי חֲכָמִים עַד שֶׁתְּגַמֵּר מְלַאכְתָּן:

וְטַבְלָא שֶׁנֶּחְלְקָה לִשְׁנַיִם. טַבְלָא שֶׁל חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לְבִזְבִּזִים וְנַעֲשֵׂית שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת שָׁווֹת, שֶׁאֵין אַחַת מֵהֶן גְּדוֹלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, בְּהָא פְּלִיגֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲכָמִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ז

דִּינָר שֶׁנִּפְסַל. שֶׁפְּסָלַתּוּ מַלְכוּת אוֹ מְדִינָה, אוֹ שֶׁנֶּחְסַר:

וְהִתְקִינוּ. שֶׁנִּקְּבוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְלֶנּוּ בְּצַוָּאר בְּנוֹ אוֹ בְּצַוָּאר בִּתּוֹ:

סֶלַע. אַרְבָּעָה דִינָרִים:

וְהִתְקִינָהּ לִהְיוֹת שׁוֹקֵל בָּהּ. כֶּסֶף אוֹ זָהָב. דְּאִלּוּ דָּבָר הַנִּדְבָּק כְּגוֹן בָּשָׂר וְיַיִן, הָא תַּנְיָא בְּפֶרֶק הַמּוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה [בָּבָא בַּתְרָא דַּף פט] שֶׁאֵין עוֹשִׂין מִשְׁקָלוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת לִשְׁקֹל בָּהֶן דָּבָר הַנִּדְבָּק:

עַד שְׁנֵי דִינָרִים. שֶׁהוּא שֶׁקֶל אֶחָד. וְהוּא חֲצִי סֶלַע:

פְּחוֹת מִכָּאן יָקוּץ. שֶׁלֹּא יְרַמּוּ בָהּ בְּנֵי אָדָם שֶׁיַּחְשְׁבוּ שֶׁהוּא שֶׁקֶל. וְכֵן אִם הוּא יוֹתֵר מִשֶּׁקֶל נַמִּי יָקוּץ שֶׁלֹּא יִטְעוּ בּוֹ וְיִקְחוּהוּ בְּסֶלַע:

משנה ח

הָאוֹלָר. כְּעֵין מִסְפָּרַיִם שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁמְּתַקְּנִים בּוֹ הַקֶּלְמוֹסִין:

וְהַקֶּלְמוֹס. שֶׁל נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל אוֹ שֶׁל כֶּסֶף:

מְטוּטֶלֶת. [חֲתִיכַת] בַּרְזֶל וְעוֹפֶרֶת שֶׁתְּלוּיִ בְּחֶבֶל שֶׁתּוֹפֵס הַבַּנַּאי בְּיָדוֹ לִרְאוֹת שֶׁלֹּא יָבֹא הַכֹּתֶל עָקוּם:

וְהַמִּשְׁקָלוֹת. לִיטְרָא וַחֲצִי לִיטְרָא:

הַכִּירוֹן. כְּלִי בַּרְזֶל שֶׁבּוֹ תּוֹחֲבִים הַזֵּיתִים בַּמַּעֲצָר שֶׁעוֹצְרִים אוֹתָן בּוֹ:

וְהַכַּן וְהַכַּנָּא. הָאַמָּה שֶׁמְּסַרְגְּלִים בָּהּ הַסְּפָרִים, וְהַלּוּחַ שֶׁתַּחְתֶּיהָ. כֵּן פֵּרֵשׁ הֶעָרוּךְ:

גִּלְמֵי כְלֵי עֵץ. שֶׁלֹּא נִשְׁלְמָה מְלַאכְתָּן, כְּגוֹן שֶׁחִסְרִים אֹזֶן, אוֹ אֹזֶן, אוֹ הַבָּסִיס שֶׁלָּהֶן שֶׁהֵן יוֹשְׁבִים עֲלֵיו, אוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהַחְלִיקָן וּלְהַשְׁווֹתָן, נִקְרָאִים גֻּלְמִים:

חוּץ מִשֶּׁל אֶשְׁכְּרוֹעַ. גָּרְסִינַן. וְהוּא מִין אֶרֶז. תְּאַשּׁוּר, מְתַרְגְּמִינַן אֶשְׁכְּרוֹעַ. וְגִלְמֵי כֵלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵעֵץ זֶה, טְהוֹרִין, לְפִי שֶׁקְּלִפְּתוֹ עֲבֵה וְקָשֶׁה, וְאֵין חֲשׁוּבִין כֵּלִים עַד שֶׁתּוֹסֵר קְלִפָּתָם וְתִגָּמֵר מְלַאכְתָּם. וְגִרְסַת הַתּוֹסְפְתָּא, חוּץ מִשֶּׁל פִּירְשָׁע, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְחֻסָּרִים

שְׁלִיקָה. וּפִירְשָׁע הוּא עֲצֵי גֹּפֶר. וְכֵלִים הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנּוּ אֵין מְלַאכְתָּן נִגְמֶרֶת אֶלָּא בִּשְׁלִיקָה, שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹתָן בָּאֵשׁ וּמוֹצִיאִין שֶׁלֶק, וְשׁוּב אֵין יְרֵאִים שֶׁמָּא יִסָּדְקוּ:

גְּרוֹפִית שֶׁל זַיִת. עָנָף שֶׁל זַיִת קָרוּי גְּרוֹפִית. כְּמוֹ שֶׁל תְּאֵנָה דְּנָקְרָא יְחוּר. וְאִם עָשׂוּ כְּלִי מִן הַגְּרוֹפִית, גֹּלֶם הוּא וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

עַד שֶׁיִּשָּׁלֵק. שֶׁיַּכְנִיסוּ אוֹתָן בָּאֵשׁ עַד שֶׁיּוֹצִיאוּ הַשֶּׁלֶק שֶׁלָּהֶן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק יג

משנה א

הַסִּיד וְהַסַּכִּין וְהַפִּגְיוֹן. סַכִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פִּיּוֹת קָרוּי פִּגְיוֹן:

מַגַּל יָד. מַגָּל חָלָק עָשׂוּי לְשַׁבֵּר עֲצָמוֹת וְלַחְתֹּךְ עֵצִים:

מַגַּל קָצִיר. מָלֵא פְּגִימוֹת וּתְלָמִים:

הַשָּׁחוֹר. הֵם מִסְפָּרַיִם קְטַנִּים שֶׁמְּגַלְּחִין בָּהֶם. וְנִקְרָאִים שְׁחוֹר לְפִי שֶׁהֵם מַשְׁחִירִין אֶת הַשֵּׂעָר, דְּמַשְׁחִירִין וּמַשְׁחִירִין חַד הוּא, וְהָכִי אָמְרִינַן בְּפֶרֶק מַשִּׁילִין פֵּרוֹת [בֵּיצָה דַּף לה] מַאן דְּתָנֵי מַשְׁחִילִין לֹא מַשְׁתַּבֵּשׁ. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, הַשָּׁחוֹר, תַּעַר:

וְהַזּוּג שֶׁל סַפָּרִים. מִסְפָּרַיִם גְּדוֹלִים מִן הַשָּׁחוֹר:

שֶׁנֶּחֱלְקוּ. שֶׁהֵן שֶׁל חֲלִיּוֹת וּמְפָרְקִים אוֹתָן זֶה מִזֶּה. וְכֵן הַתַּעַר יֵשׁ שֶׁאֵין בֵּית יָד שֶׁלּוֹ מְחֻבָּר, וּמְפָרְקִין אוֹתוֹ:

הַסָּמוּךְ לַיָּד. חֲזִי לְמִלְאכָה טְפֵי. אֲבָל הַסָּמוּךְ לְרֹאשׁ, יֵרֵא שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ יָדוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

מִסְפֶּרֶת שֶׁנֶּחֱלְקָה. הֵם מִסְפָּרַיִם שֶׁל נָשִׁים, וּכְשֶׁנֶּחֱלְקָה אַכַּתִּי כָּל חַד חֲזִי לַחְתֹּךְ:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁבְּרָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ב

קֻלְגְּרִיפוֹן. כְּלִי שֶׁבְּרֹאשׁוֹ הָאֶחָד כְּמִין שְׁנַיִם שֶׁתּוֹחֲבִין בַּפַּת אוֹ בַבָּשָׂר וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִן הַתַּנּוּר, וּבְרֹאשׁוֹ הָאַחֵר גּוֹרְפִין בּוֹ גֶּחָלִים וָאֵפֶר מִן הַתַּנּוּר:

נִטְלָה כַּפָּהּ. הַצַּד הָרָחָב הֶעָשׂוּי כְּכַף שֶׁגּוֹרְפִין בּוֹ הָאֵפֶר:

טֻמְאָה. מִפְּנֵי הָרֹאשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַשְּׁנַיִם שֶׁרְאוּיִין לְתַשְׁמִישָׁן:

מַכְחוֹל. רֹאשׁוֹ אֶחָד חַד כְּעֵין זַכְרוּת לְכָחֹל בּוֹ אֶת הָעַיִן, וְרֹאשׁוֹ הָאַחֵר רָחָב לְנַקּוֹת בּוֹ אֶת הָאֹזֶן:

מַכְתֵּב. רֹאשׁוֹ אֶחָד חַד כְּמַחַט לִכְתֹּב עַל פִּנְקָס שֶׁל שַׁעֲוָה, וְרֹאשׁוֹ הָאַחֵר עָב וְחָלָק לִמְחֹק בּוֹ הַכְּתָב הֶחָקוּק בַּשַּׁעֲוָה וּלְהַחְלִיקָהּ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רָאוּי לַחֲזֹר וְלִכְתֹּב בּוֹ:

זוֹמָלְסָטְרָא. רֹאשׁוֹ אֶחָד כַּף עָשׂוּי לְקַבֵּל אֶת הַזֶּהֶמָא מִן הַקְּדֵרָה וּלְהַעֲבִירָהּ, וְרֹאשׁוֹ הָאַחֵר כְּעֵין מַזְלֵג לְהַעֲלוֹת הַבָּשָׂר:

וְכֵן הַשֵּׁנִי שֶׁל מַעְדֵּר. בְּרֹאשׁוֹ אֶחָד הוֹפְכִים אֶת הַקַּרְקַע, וּבְרֹאשׁוֹ אַחֵר מְחַבְּרִים כְּלֵי הַמַּחֲרֵשָׁה זֶה עִם זֶה:

שִׁעוּר כֻּלָּן. אִם נִטַּל הָרֹאשׁ הָאֶחָד שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּשָּׁאֵר בָּרֹאשׁ הַשֵּׁנִי כְּדֵי שִׁעוּר בֵּית אֲחִיזָה שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ:

משנה ג

חַרְחוּר. כְּלִי עָשׂוּי כְּמִין מָרָה שֶׁחוֹפְרִים בּוֹ אֶת הַקַּרְקַע, וּבָרְזֶל שֶׁלּוֹ מְחֻדָּד טְפֵי לַחְתֹּךְ בּוֹ הַשָּׁרָשִׁים שֶׁלֹּא יְעַכְּבוּ אֶת הַמַּחֲרֵשָׁה:

שֶׁיְּנָטֵל רֻבּוֹ. רֹב הַבַּרְזֶל אוֹ רֹב חִסּוּמוֹ:

מְקוֹפוֹ. חֹר שֶׁמַּכְנִיס בּוֹ הַקֶּתֶא. כְּמוֹ [בְּרָכוֹת דַּף נה] קוֹפָא דְּמַחֲטָא:

טָהוֹר. דְּתוּ לֹא חָזֵי לְמִלְאכָה כֵּיוָן שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַכְנִיס בּוֹ בֵּית יָד:

קָרְדֹּם. מְחֻדָּד וְחוֹתֵךְ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו. הַצַּד הָאֶחָד רָחָב וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ הַנַּגָּרִים וְקָרוּי עֶשְׁפּוֹ, תַּרְגּוּם מַחֲרֵשְׁתּוֹ עוּשְׁפֵּיהּ. וְהַצַּד הַשֵּׁנִי קָצָר וְקָרוּי בֵּית בִּקּוּעוֹ לְפִי שֶׁבְּאוֹתוֹ צַד בַּעֲלֵי בָתִּים מְבַקְּעִים עֵצִים. וּבַגְּמָרָא בְּמַסֶּכֶת בֵּיצָה [דַּף לא] קוֹרֵא לַצַּד הָרָחָב נַקְבוּת שֶׁלּוֹ, וְלַצַּד הַקָּצָר זַכְרוּת שֶׁלּוֹ:

משנה ד

מַגְרֵפָה. עֲשׂוּיָה לִגְרֹף אֶת הָאֲפָר מִן הַכִּירָה וּמִן הַתַּנּוּר, וּכְשֶׁהוּסְרָה כַּפָּהּ נִשְׁאַר הַבַּיִת יָד שֶׁלָּהּ עָשׂוּי כְּעֵין קֶרֶנֶס שֶׁל נַפָּחִים, וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

מְגֵרָה. הִיא מַשּׁוֹר בְּלָשׁוֹן מִקְרָא. סיג"א בְּלַעַ"ז:

אַחַת מִבֵּינְתַיִם טְהוֹרָה. אִם נִטַּל מִכָּל בֵּין שְׁתֵּי שִׁנַּיִם שֶׁן אַחַת, אִי אֶפְשָׁר יוֹתֵר לִגְרֹר בָּהּ, הִלְכָּךְ טְהוֹרָה, דְּלֹא חָזְיָא לְתַשְׁמִישָׁהּ:

נִשְׁתַּיֵּר בָּהּ. מִן הַשִּׁנַּיִם הַשְּׁלֵמִים שִׁעוּר הַסִּיט בְּמָקוֹם אֶחָד:

טְמֵאָה. הַמְּגֵרָה, דִּבְאוֹתוֹ מָלֹא הַסִּיט שֶׁהוּא שָׁלֵם חָזְיָא לִגְרֹר. וְשִׁעוּר מָלֹא הַסִּיט, כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לָאָדָם לְהַרְחִיב בֵּין אֶצְבַּע לָאַמָּה:

מַעֲצָד. כְּלִי בַּרְזֶל שֶׁהֶחָרֹשׁ מְנַסֵּר בּוֹ הַנְּסָרִים. דולדור"א בְּלַעַ"ז:

אִזְמֵל. תַּעַר קָטָן שֶׁמְּלִין בּוֹ אֶת הַתִּינוֹק. תַּרְגּוּם חַרְבוֹת צוּרִים, אִיזְמְלִין חֲרִיפִין:

וְהַמַּפְסֶלֶת. בַּרְזֶל מְחֻדָּד קָבוּעַ בְּתוֹךְ עֵץ, וּמוֹלִיכִין וּמְבִיאִין אוֹתוֹ עַל הַלּוּחַ וּמַחֲלִיקִין אוֹתוֹ. לְשׁוֹן פְּסָל לְךָ:

מַקְדֵּחַ. כְּלִי שֶׁבּוֹ מְנַקְּבִים הַלּוּחוֹת:

שֶׁנִּפְגְּמוּ. נִתְבַּקְּעוּ:

נִטַּל חִסּוּמָן. בְּפִי הַחֶרֶב וּבְפִי הַסַּכִּין וּבְפִי הַקֶּרֶדֹּם וּבְחֻדּוֹ שֶׁל מַקֵּדַח נוֹתְנִים בַּרְזֶל טוֹב וְנֶחְשָׁב, אצאל"ו בְּלַע"ז, וְחוֹסְמִין פִּיהֶן בּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּהֵא חַד לַחְתֹּךְ יָפֶה, וְזֶה קָרוּי חִסּוּמָן:

וְהָרוּקָנִי. הָעֵץ שֶׁהַמַּפְסֶלֶת קְבוּעָה בּוֹ קָרוּי רוּקָנִי. וְאִם נִטַּל הַבַּרְזֶל שֶׁפּוֹסֵל וּמַחְלִיק וְנִשְׁאַר הָעֵץ לְבַדּוֹ בְּלֹא הַבַּרְזֶל, טָהוֹר:

משנה ה

חֲרִירָה. כְּמוֹ חוֹרָה. הַחוֹר שֶׁמַּכְנִיסִין בּוֹ הַחוּט:

עֻקְצָה. הָרֹאשׁ הַחַד שֶׁמַּכְנִיסִים בַּבֶּגֶד כְּשֶׁתּוֹפְרִין. כְּמוֹ עֻקְצֵי תְאֵנִים, שֶׁהוּא הַחַד שֶׁבַּתְּאֵנִים:

אִם הִתְקִינָהּ לְמַתּוֹחַ. דֶּרֶךְ הָאוֹרְגִים שֶׁלּוֹקְחִים מַחַט שְׁבוּרָה וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ בִּשְׂפַת הַבֶּגֶד כְּדֵי שֶׁיִּמָּתְחוּ שִׁפְתוֹתֶיהָ:

מַחַט שֶׁל סַקָּאִים. מַחַט גָּדוֹל שֶׁתּוֹפְרִים בּוֹ הַשַּׂקִּים הָעֲשׂוּיִים מִשְּׂעַר עִזִּים, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִן הַבְּגָדִים הַגַּסִּין:

שֶׁהוּא כּוֹתֵב בָּהּ. בְּפִנְקָס שֶׁל שַׁעֲוָה:

שֶׁל מְתוּחַ. אִם הִתְקִינָהּ לְמְתֹחַ בָּהּ שְׂפַת הַבֶּגֶד כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאוֹרְגִים עוֹשִׂים:

בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טְמֵאָה. שֶׁהֲרֵי הִיא רְאוּיָה לְמְתֹחַ בְּלֹא עֻקְצָהּ וּבְלֹא חֲרִירָהּ:

אִם מְעַכֶּבֶת אֶת הַתְּפִירָה. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִתְפֹּר בָּהּ מִפְּנֵי הַחֲלַדָּה. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, דְּכָל זְמַן שֶׁרֹשֶׁם הַחֲלַדָּה נִכָּרֶת בַּבֶּגֶד, הַיְנוּ עִכּוּב הַתְּפִירָה, טְהוֹרָה, דְּהָכִי מַשְׁמַע בְּפֶרֶק בַּמֶּה בְּהֵמָה [שַׁבָּת דַּף נב]:

צְנוֹרָא. מַזְלֵג קָטָן עָקֹם בְּרֹאשׁוֹ, וּרְגִילִין לְהַפֵּךְ בּוֹ בָּשָׂר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים. וְיֵשׁ מֵהֶן קְטַנִּים שֶׁמּוֹחֲטִין בָּהֶן פְּתִילוֹת וּמְקַנְּחִים בָּהֶן נֵרוֹת. וּכְשֶׁפִּשְׁטָהּ הָוֵי כְּמַחַט שֶׁנִּטַּל חֲרִירָהּ וְעֻקְצָהּ, וּטְהוֹרָה:

משנה ו

וְהַפִּין. שְׁנַיִם שֶׁל מַפְתֵּחַ שֶׁבָּהֶן פּוֹתְחִים הַדֶּלֶת. וְצוּרַת זֶה הַמַּפְתֵּחַ יְדוּעַ בְּמַלְכוּת מִצְרַיִם וּבְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

אַפִּלּוּ אַחַת טְמֵאָה. וְאַף עַל גַּב דְּהַשְּׁנַיִם בִּפְנֵי עַצְמָן בְּלֹא פּוֹתַחַת טְהוֹרִים, קְבָעָן בַּפּוֹתַחַת טְמֵאִים, מִכָּל מָקוֹם הַשְּׁנַיִם חֲשׁוּבִים עִקָּר וְהַפּוֹתַחַת מְשַׁמֶּשֶׁת:

אַלְמוֹג. קוראל"י בְּלַע"ז, וְהוּא צוֹמַח בְּמִצּוּלַת יָם, וּתְחִלָּתוֹ רַךְ קוֹדֶם שֶׁיַּקְפִּיאֵהוּ הָאֲוִיר, וּמְפַתְּחִים בּוֹ חוֹתָם. וּבַמִּקְרָא, עֲצֵי אַלְמֻגִּים:

הַשֵּׁן שֶׁבַּטַּס. לֹא דָּמֵי לְפִין שֶׁל פּוֹתַחַת, שֶׁהַשֵּׁן מְשַׁמֶּשֶׁת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפִין, הִלְכָּךְ טְמֵאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ:

משנה ז

הַכַּדּוּמִין. עֵץ גָּדוֹל אָרֹךְ וְיוֹצְאִים מִמֶּנּוּ אֲנָקְלִיּוֹת אֵילָךְ וָאֵילָךְ, וְתוֹלִין בְּאוֹתָן אֲנָקְלִיּוֹת צְלוֹחִיּוֹת שֶׁל מַיִם בָּאֲוִיר כְּדֵי לְצַנְּנָן. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, כְּמִין זַר וְאֲנָקְלִיּוֹת סְבִיבוֹתָיו וּבוֹ מַעֲלִין הַכֵּלִים שֶׁנִּפְלוּ לַבּוֹר:

הָאַשְׁקְלוֹנִין. שֶׁנַּעֲשִׂים בְּאַשְׁקְלוֹן:

הַמַּעְבֵּר וְהַמַּזָּרֶה וְהַמָּגוֹב. כֵּלִים עֲשׂוּיִן לְנַקּוֹת הַתְּבוּאָה מִן הַתֶּבֶן וּלְהַעֲבִיר הַתֶּבֶן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הַמַּעְבֵּר יֵשׁ לוֹ שִׁנַּיִם וְדוֹמֶה לְיָד שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּבוֹ מַעֲבִירִין הַתֶּבֶן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְהַמַּזָּרֶה בּוֹ זוֹרִין הַחִטִּין בַּגֹּרֶן, לְפִיכָךְ נִקְרָא מַזָּרֶה, וְשִׁנָּיו מְרֻבּוֹת מִשִּׁנֵּי הַמַּעְבֵּר. וְהַמָּגוֹב, שִׁנָּיו מְרֻבּוֹת מִשִּׁנֵּי הַמַּזָּרֶה, וּבוֹ בּוֹרְרִים הַתְּבוּאָה אַחַר שֶׁזֹּרוּ אוֹתָהּ בַּמַּזָּרֶה:

דָּבָר חָדָשׁ חִדְּשׁוּ סוֹפְרִים. רְאוּיִין הָיוּ לִהְיוֹת טְהוֹרִים, דִּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ נִינְהוּ, וּמִשּׁוּם שֵׁן אַחַת שֶׁל מַתֶּכֶת לֹא נָחֲתָא לְהוּ טֻמְאָה:

וְאֵין לִי מַה לְהָשִׁיב. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ כֵּן:

משנה ח

מַסְרֵק שֶׁל פִּשְׁתָּן. יֵשׁ לוֹ שִׁנַּיִם מְרֻבּוֹת כְּעֵין מְחָטִים אֲרֻכִּים תְּחוּבִים בָּעֵץ, וּבוֹ סוֹרְקִים הַפִּשְׁתָּן:

וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ שְׁתַּיִם טָמֵא. אִם לֹא נִשְׁתַּיְּרוּ בּוֹ אֶלָּא שְׁתֵּי שִׁנַּיִם בִּלְבַד, טָמֵא הַמַּסְרֵק, דְּאַכַּתִּי חֲזוּ לְמַלַּאכְתָּן:

אַחַת אַחַת בִּפְנֵי עַצְמָן טְמֵאוֹת. כָּל שֵׁן וְשֵׁן בִּפְנֵי עַצְמָהּ שֶׁנִּטְּלָה מִן הַמַּסְרֵק, טְמֵאָה, דְּחָזְיָא לְכִתּוֹב בָּהּ בְּפִנְקָס שֶׁל שַׁעֲוָה:

וְשֶׁל צֶמֶר. מַסְרֵק שֶׁל צֶמֶר:

אַחַת מִבֵּינֹתַיִם. שֶׁמִּכָּל שֵׁשׁ הַסְּמוּכוֹת נִטְּלָה הָאֶמְצָעִית, תּוּ לֹא חָזֵי:

הָיְתָה הַחִיצוֹנָה אַחַת מֵהֶן טְהוֹר. הַשֵּׁן הַחִיצוֹנָה שֶׁל הַמַּסְרֵק הִיא רְחָבָה וְאֵינָהּ רְאוּיָה לִסְרֹק בָּהּ, כְּעֵין הַחִיצוֹנָה שֶׁבְּמַסְרֵק הָרֹאשׁ שֶׁלָּנוּ, הִלְכָּךְ אִם הַחִיצוֹנָה אַחַת מִן הַשָּׁלֹשׁ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ, טָהוֹר הַמַּסְרֵק, שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִסְרֹק בָּהּ שֶׁאֵין כָּאן אֶלָּא שְׁתֵּי שִׁנַּיִם:

וַעֲשָׂאָן לְמַלְקֶטֶת. לְלַקֵּט בָּהֶן אֶת הַשֵּׂעָר:

וְהִתְקִינָהּ לְנֵר. לְהוֹצִיא בָּהּ הַפְּתִילָה וּלְהֵיטִיב בָּהּ אֶת הַנֵּר:

וּלְמִתּוֹחַ. גָּרְסִינַן. כְּלוֹמַר לְמִתּוֹחַ בָּהּ שְׂפַת הַבֶּגֶד כְּדֶרֶךְ הָאוֹרְגִים [שֶׁתּוֹחֲבִים] מַחַט בִּשְׂפַת הַבֶּגֶד כְּדֵי שֶׁיִּמָּתְחוּ שְׂפָתוֹתֶיהָ:

פרק יד

משנה א

כְּלֵי מַתֶּכוֹת. שֶׁנִּתְרוֹעֲעוּ וְנִשְׁבְּרוּ:

כַּמָּה הוּא שִׁעוּרָן. כַּמָּה יִהְיֶה שִׁעוּר הַשֶּׁבֶר הַנִּשְׁאָר מֵהֶן וְיִקָּרֵא עוֹשֶׂה מֵעֵין מְלַאכְתּוֹ וְיִהְיוּ חֲשׁוּבִים כֵּלִים לְטַמֵּא:

מַחַם. שֶׁמְּחַמְּמִין בּוֹ מַיִם. וְהוּא גָּדוֹל מִקֻּמְקוּם:

כְּדֵי לְקַבֵּל סְלָעִים. שֶׁכָּל סֶלַע אַרְבָּעָה דִינָרִין:

הַלֶּבֶס. אִית דְּגָרְסֵי הַלֶּפֶס. וְהוּא כְּלִי נְחשֶׁת גָּדוֹל שֶׁמַּרְתִּיחִים בְּתוֹכוֹ מַיִם וְנוֹתְנִים בּוֹ קִיתוֹנוֹת קְטַנִּים לְהַדִּיחָן בְּתוֹכוֹ:

כֵּלָן בִּפְרוּטוֹת. כֵּלָן מְשַׁעֲרִים אִם יֵשׁ בַּשֶּׁבֶר שֶׁלָּהֶן כְּדֵי לְקַבֵּל פְּרוּטוֹת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

הַמְּחֻסָּר הֲגָפָּה טָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָא מַיְרֵי בִּתְחִלַּת עֲשִׂיָּתָן שֶׁל כֵּלִים, וְקָאָמַר, דְּכֵלִים הַמְּחֻסָּרִים הַכְּפוּי שֶׁלָּהֶן, טְמֵאִין, דְּמִכְּרוּ נִגְמָרָה מְלַאכְתָּן. הֲגָפָה, מִלְּשׁוֹן יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת (נחמיה ז). וְהַרְבֵּה יֵשׁ בַּמִּשְׁנָה, כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח וְיִגֹּף וְתִגֹּב. אַף עַל פִּי שֶׁגָּפָן לֹא קָנָה דִּבְמַסֶּכֶת מַעְשֵׂר שֵׁנִי [פ"ג מי"ב], פֵּרוּשׁ, שֶׁכְּפָה אוֹתָן בְּמָגוּפָה:

וּמְחֻסָּר לְטִישָׁה טָהוֹר. שֶׁהוּא חָשׁוּב גָּלְמֵי כְּלֵי מַתֶּכוֹת שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין טֻמְאָה. לְטִישָׁה, לְשׁוֹן לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל (בראשית ד):

משנה ב

חַזְיָנָא. נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת בְּרֹאשׁ הַמַּקֵּל כְּמִין תַּפּוּחַ שֶׁל בַּרְזֶל וְהוּא הַנִּקְרָא חַזְיָנָא. וְכָל עַבְדֵי מֶלֶךְ מִצְרַיִם הַיּוֹם נוֹשְׂאִים בְּיָדָם מַקְלוֹת הַלָּלוּ, וְקוֹרִין לָהֶם אלדבו"ס. וּפְעָמִים שֶׁנּוֹעֲצִים בָּהֶם מַסְמְרִים כְּדֵי שֶׁיַּכּוּ בָּהֶם מַכָּה רַבָּה וְקָשָׁה:

שְׁלֹשָׁה סָדָרִים. שֶׁל מַסְמְרִים, וְאֵז חָשׁוּב כְּלִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

עֲשָׂאָן לְנוֹי. כְּגוֹן שֶׁעָשָׂאוֹ בְּמַסְמְרִים דַּקִּים מְצֻיָּרִים כְּדֵי לְיַפּוֹת אֶת הַמַּקֵּל:

טָהוֹר. דַּהֲוֵי מַתֶּכֶת הַמְשַׁמֶּשֶׁת אֶת הָעֵץ, דִּתְנַן לְעֵיל שֶׁהוּא טָהוֹר. אֲבָל כְּשֶׁעֲשָׂאוֹ לְהַכּוֹת וְלַחְבֵּט, הֲרֵי עֵץ מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַמַּתֶּכֶת וְטָמֵא:

מְנִיקָת. כְּמִין שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל מַתֶּכֶת, וְהִכְנִיס בָּהּ אֶת הַמַּקֵּל:

וְכֵן בַּדֶּלֶת. תַּחַת הַדֶּלֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכְלֶנָּה הָאָרֶץ:

הָיְתָה כֵּלִי. הָיְתָה שְׁפוֹפֶרֶת זוֹ כְּלִי בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְחִבְּרָהּ לְמַקֵּל וְאַחַר שֶׁחִבְּרָהּ רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בִּכְלִי:

טְמֵאָה. מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, וּטְמֵאָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה:

מֵאֵימָתַי הִיא טְהֳרָתָהּ. מְנִיקֶת שֶׁנִּטְמְאָה מֵאֵימָתַי תִּטְהַר וְתֵצֵא מִידֵי טֻמְאָתָהּ:
מִשֶּׁיְּחַבֵּל. מִשֶּׁיַּשְׁחִיתֶנָּה וְיִפְחֹת צוּרָתָהּ:
מִשֶּׁיְּחַבְּרֶנָּה. מִשֶּׁיְּחַבְּרֶנָּה בַּדֶּלֶת אוֹ בַּמַּקֵּל וְיִקְבְּעֶנָּה בְּמַסְמְרִים שֶׁלֹּא תְּשַׁמֵּשׁ עוֹד בִּכְלִי, כְּבָר בָּטַל שֵׁם כְּלִי מִמֶּנָּה וְיָצְאָה מִידֵי טֻמְאָתָהּ:

משנה ג

הַקַּנְטָר שֶׁל בַּנַּאי. פִּרְשׁוּ בּוֹ שֶׁהוּא שֵׁבֶט וּמַטֶּה שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁהַבַּנָּאִים חוֹתְכִים בּוֹ אֶת הַכֹּתֶל:
הַדָּקוֹר. יְתֵד. כְּמוֹ יַחְפֹּר בַּדֶּקֶר וִיכַסֶּה דִּתְנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא דְּבֵיצָה:
חָרָשׁ. נַגָּר:
יִתְדוֹת אֹהָלִים. נוֹעֲצִים יְתֵדוֹת שֶׁל בַּרְזֶל בָּאָרֶץ וּמוֹתְחִים אֹהָלִים וְקוֹשְׁרִים מֵיתָרִים בַּיְתֵדוֹת. וְאֵין זֶה תַּשְׁמִישׁוֹ עַל יְדֵי קַרְקַע, שֶׁהֲרֵי לְדָבָר הַמִּטַּלְטֵל הֵן מְשַׁמְּשִׁים:
וְיִתְדוֹת הַמְּשׁוֹחוֹת. מוֹדְדֵי הַקַּרְקַע לַחֲלֻקַּת אַחִים, נוֹעֲצִים יְתֵדוֹת בַּקַּרְקַע וְקוֹשְׁרִים בּוֹ חֶבֶל וּמוֹדְדִים:
שַׁלְשֶׁלֶת שֶׁל מְשׁוֹחוֹת טְמֵאָה. לְפִי שֶׁבְּמִדַּת הַחֶבֶל יֵשׁ עָוֶל. פְּעָמִים שֶׁמּוֹתֵחַ לָזֶה יוֹתֵר מִזֶּה, לְפִיכָךְ רְגִילִים לַעֲשׂוֹת שַׁלְשֶׁלֶת לְמִדַּד בָּהּ:
עֲשׂוּיָה לְעֵצִים. לִקְשֹׁר בָּהּ חֲבִילָה שֶׁל עֵצִים, אוֹ לְמִדַּד בָּהּ עֵצִים, שֶׁיֵּשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמּוֹכְרִים עֵצִים בְּמִדָּה מְלֹא חֶבֶל. וְהַשַּׁלְשֶׁלֶת הַמְיֻחֶדֶת לְכָךְ טְהוֹרָה, דְּהַוְיָא כְּמַתֶּכֶת הַמְשַׁמֶּשֶׁת אֶת הָעֵץ:
אַרְבָּעָה טְפָחִים. וְיוֹתֵר מִכֵּן לָא חֲשִׁיב יָד:
חֲמוֹר שֶׁל נַפָּחִים. הָעֵץ שֶׁהַמַּפּוּחַ שֶׁל נַפָּחִים רוֹכֵב עָלָיו נִקְרָא חֲמוֹר. כָּךְ פֵּרְשׁוּהָ לִי רַבּוֹתַי. וּבְמָקוֹם אַחֵר מָצָאתִי שֶׁהוּא כְּלִי בַּרְזֶל כְּצוּרַת חֲמוֹר, וְהָאֻמָּן רוֹכֵב עַל הַקָּצֶה הָאֶחָד וּמַכֶּה עַל הַקָּצֶה הַשֵּׁנִי, וְעוֹשִׂים כָּךְ כְּשֶׁרוֹצִים לְהַכּוֹת עַל הַכֵּלִים הַגְּדוֹלִים שֶׁשְּׁפָתָן גְּבוֹהָה וּגְדוֹלָה מְאֹד:
מְגֵרָה. הַמַּסָּר שֶׁנּוֹסְרִים בָּהּ הַלּוּחוֹת, שֶׁנִּטְמֵאת, וְעָשָׂה שִׁנֶּיהָ בְּתוֹךְ הַחוֹר שֶׁל דֶּלֶת, לֹא יָצְאָה מִידֵי טֻמְאָה, וַהֲרֵי הִיא טְמֵאָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה, עַד שֶׁיְּקַבְּעֶנָּה בַּדֶּלֶת בְּמַסְמֵר. וְהָכִי מְפֹרָשׁ בַּתּוֹסֶפְתָּא:
עֲשָׂאָהּ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. שֶׁהֲפָכָהּ וּנְתָנָהּ הֲפוּכָה בְּחוֹר הַדֶּלֶת:
טְהוֹרָה. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קְבָעָהּ בְּמַסְמֵר:
כָּל הַכְּסוּיִן טְהוֹרִין. לְפִי שֶׁאֵין לַכְּסוּיִין שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמָן:
חוּץ מִשֶּׁל מַחַם. וְכָל כֵּיוֹצֵא בּוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּמוֹ כְּסוּי טֶנִי שֶׁל רוֹפְאִים דִּתְנַן לְעֵיל פֶּרֶק טַבַּעַת אָדָם [מִשְׁנָה ג] דְּטָמֵא לְדִבְרֵי הַכֹּל, לְפִי שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ סַמְמָנִים:

משנה ד

הָעֹל שֶׁל מַתֶּכֶת טְמֵאָה. דִּפְשׁוּטֵי כְּלֵי מַתֶּכוֹת מְקַבְּלִין טֻמְאָה:

קַטָּרָב. שְׁנֵי עֵצִים יֵשׁ, מִצַּד זֶה מִן הָעֹל וּמִצַּד זֶה מִן הָעֹל, וְהֵן נְקוּבִים, וּמַכְנִיסִין בְּתוֹךְ אוֹתוֹ נָקָב עֵץ וּשְׁמוֹ קַטָּרָב, וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁמְטוּ הַבָּקָר. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, שֶׁהַקַּטָּרָב הוּא הָעֵץ שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל שְׁנֵי צְדָדֵי הַבְּהֵמוֹת, וְהָעֹל בְּאֶמְצָעוֹ:

וְהַכְּנָפַיִם. הֵם שְׁנֵי קְצָווֹת שֶׁל קַטָּרָב. מִלְּשׁוֹן עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם. וְהֵם שֶׁל בַּרְזֶל:

הַמְקַבְּלוֹת אֶת הָרְצוּעוֹת. כְּלוֹמַר, אִם נַעֲשׂוּ הַקְּצָווֹת שֶׁל קַטָּרָב לְקַבֵּל בָּהֶם אֶת הָרְצוּעוֹת, הֵן טְמֵאִים, שֶׁחֲשׁוּבִין כְּלִי. אֲבָל אִם נַעֲשׂוּ לְנוֹי, טְהוֹרִים, לְפִי שֶׁהִיא מַתֶּכֶת הַמְשַׁמֶּשֶׁת אֶת הָעֵץ:

וְהַבַּרְזֶל שֶׁתַּחַת צַוְּארֵי בְּהֵמָה. קוֹשְׁרִים עַל צַוְּארֵי בְּהֵמָה בַּרְזֶל כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּחָנֵק בַּחֶבֶל שֶׁקּוֹשְׁרִים בּוֹ הַקַּטָּרָב:

הַסּוֹמֵךְ. יֵשׁ בְּאֶמְצַע הָעֹל כְּמִין טַבַּעַת גְּדוֹלָה וּבוֹ נִכְנָס רֹאשׁ הַמַּחֲרֵשָׁה וְרֹאשׁ הָעֲגָלָה, וְאוֹתוֹ טַבַּעַת קָרוּי סוֹמֵךְ:

מַחְגֵּר. חֶבֶל שֶׁקּוֹשְׁרִים תַּחַת צַוָּאר הַשּׁוֹר. וְאִית דְּגָרְסֵי וְהַמַּסְגֵּר, וְהוּא יָתֵד [שֶׁל בַּרְזֶל] שֶׁנּוֹתְנִים בְּקֵצֵה הָעֹל שֶׁלֹּא תִּתְעַוֵּת הָעֲגָלָה מִפְּנֵי אֹרֶךְ הָעֹל:

תַּמְחוּיוֹת. כְּמִין קְעָרוֹת קְטַנּוֹת שֶׁל עֹל, וּקְרוּיִין תַּמְחוּיוֹת:

עִנְבָּל. הוּא הַבַּרְזֶל הַמְקַשְׁקֵשׁ בְּתוֹךְ הַזּוֹג:

צִנּוֹרָא. אֲנָקְלֵי שֶׁתּוֹחֲבִים בַּמַּשְׁאוֹי שֶׁבָּעֲגָלָה שֶׁלֹּא יִפֹּל:

וּמַסְמֵר הַמְחַבֵּר אֶת כֻּלָּם. כְּלוֹמַר, כָּל מַסְמֵר שֶׁנַּעֲשָׂה לְחַבֵּר הַפְּרָקִין שֶׁל עֲגָלָה זוֹ בְּזוֹ. לַאֲפוֹקֵי הַמַּסְמְרִים שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין לְחַבֵּר, אֶלָּא לְנוֹי. שֶׁאֵלּוּ אֵין מְטַמְּאִין:

משנה ה

הָעֹל הַמְצֻפֶּה. בַּרְזֶל, טָהוֹר, לְפִי שֶׁהוּא מַתֶּכֶת שֶׁמְּשַׁמֶּשׁ אֶת הָעֵץ:

וּשְׁפוֹפָרוֹת. כְּמִין שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה חָלוּל רְגִילִין לַעֲשׂוֹת מִמַּתָּכוֹת לְהַשְׁמִיעַ קוֹל:

וְהָאֲבָר. עוֹפֶרֶת שֶׁנּוֹתְנִין בְּצַד צַוְּארֵי בְּהֵמָה לְנוֹי:

וְהַסּוֹבֵב שֶׁל גַּלְגַּל. גַּלְגַּל עֲגָלָה שֶׁל עֵץ עוֹשִׂים סְבִיבוֹתֶיהָ שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁלֹּא יִשָּׁבֵר בַּטְּרָשִׁים וּבַסְּלָעִים:

טַסִּין. לוּחוֹת דַּקּוֹת. פַּחֵי הַזָּהָב, מְתַרְגְּמִינַן טַסֵּי דְּדַהֲבָא:

סַנְדְּלֵי בְּהֵמָה שֶׁל מַתֶּכוֹת טְמֵאִין. לְפִי שֶׁעֲשׂוּיִין לִשְׁתּוֹת בָּהֶן אַנְשֵׁי הַחַיִל בַּמִּלְחָמָה:

שַׁעַם. מִין גֶּמִי:

הַסִּיד מֵאֵימָתַי מְקַבֵּל טֻמְאָה. בְּסִיד שֶׁהֶעֱלָה חֲלַדָּה מֵיָרֵי, שֶׁהוּא טָהוֹר. וּמֵאֵימָתַי מְקַבֵּל טֻמְאָה:

מִשֶּׁיִּשּׁוּפָנּוּ. כְּלִי יֵשׁ לְצוֹרְפִין וּלְחָרְשֵׁי בַרְזֶל שֶׁקָּרוּי הַצּוֹרְפִים בִּלְשׁוֹן מִקְרָא, וְתַרְגּוּמוֹ שׁוּפִינָא, וּבוֹ שָׁפִין וּמַחֲלִיקִין אֶת הַכֵּלִים שֶׁהֶעֱלוּ חֲלֻדָּה לְהָסִיר חֲלֻדָּתָן:
מִשֶּׁיִּשְׁחִיזָנּוּ. בַּמַּשְׁחֶזֶת שֶׁלּוֹ לְהָסִיר חֲלֻדָּתוֹ:

משנה ו

כְּסוּי טֶנִי שֶׁל מַתֶּכֶת. שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים, טָהוֹר, כְּדִבְרֵי חֲכָמִים דִּפְלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל לְעֵיל בְּפֶרֶק י"ב [מִשְׁנָה ו]. וְאִם מֵרְקוֹ וְלִטְּשׁוֹ וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ מַרְאָה: **רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר**. דְּסָבִירָא לֵיהּ מַרְאָה לֹא מְשַׁוֵּי לֵיהּ מָנָא:
וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. דְּמַרְאָה מְשַׁוֵּי לֵיהּ מָנָא. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ז

כְּלֵי מַתָּכוֹת מְטַמְּאִין וּמְטַהֲרִין שְׁבוּרִים. כְּלֵי מַתָּכוֹת שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמֵת וְנִשְׁבְּרוּ, וְחָזַר וְעָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים בּוֹ בַּיּוֹם, שֶׁחָזְרוּ לְטֻמְאָתָן יְשָׁנָה, כֵּיוָן שֶׁהוּזֶה עֲלֵיהֶן בְּעוֹדָן שְׁלֵמִים וְנִשְׁבְּרוּ, אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין לְהַזָּאָה שְׁנִיָּה עַד הַשְּׁבִיעִי, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד מִזֶּה שְׁתֵּי הַזָּאוֹת, אַחַת קֹדֶם שְׁבִירָה וְאַחַת לְאַחַר שְׁבִירָה, וְהֵן טְהוֹרִין מִיָּד. דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר לְעֵיל בְּפֶרֶק י"א דִּלֹּא אָמְרוּ חָזְרוּ לְטֻמְאָתָן יְשָׁנָה אֶלָּא לְכֵלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּטֻמְאַת נָפֶשׁ בִּלְבַד, וְטַעַם גְּזֵרָה זוֹ מִשּׁוּם גְּדֵר מֵי חַטָּאת כִּדְפָרֵישְׁנָא לְעֵיל, הִלְכָךְ לֹא חָשׁוּ אֶלָּא שֶׁיִּהֵא כָּאן שְׁתֵּי הַזָּאוֹת. וּמִיהוּ בָּעוֹדָן שְׁבוּרִים לֹא מַהֲנֵי הַזָּאָה, דִּלֹּא שַׁיְכָא הַזָּאָה בִּשְׁבָרִים. וּבָעֵי נַמֵּי שֶׁתְּהֵא שְׁבִירָה מַפְסֶקֶת בֵּין הַזָּאָה לְהַזָּאָה, לְפִי שֶׁיֵּשׁ הֶפְסֵק יָמִים בֵּין הַזָּאַת שְׁלִישִׁי לְהַזָּאַת שְׁבִיעִי. וְלֹא רָצוּ לְהַחְמִיר בַּחֲזָרַת טֻמְאָה יְשָׁנָה, שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן, וְהֵקֵלּוּ שֶׁתּוֹעִיל בָּהּ הַזָּאָה אֲפִלּוּ שְׁתֵּיהֶן הַהַזָּאוֹת בְּיוֹם אֶחָד:
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אֵין הַזָּאָה פְּחוֹת מִשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. דְּתַקּוּן כְּעֵין דְּאוֹרָיְתָא. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

משנה ח

מַפְתֵּחַ שֶׁל אַרְכֻּבָּה. שֶׁמִּתְקַפֵּל כְּאַרְכֻּבָּה עִם הַשּׁוֹק, שֶׁעָשׂוּי כְּמִין נו"ן כְּפוּפָה שֶׁלָּנוּ. וְרֹב מַפְתְּחוֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם כֵּן:
רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
וְשֶׁל גַּם. כְּמִין גַּ"ם יְוָנִית שֶׁהִיא כְּמִין נו"ן הֲפוּכָה:
הָיוּ בּוֹ חָפִין. כְּשֶׁנִּשְׁבַּר מִתּוֹךְ גּוּפוֹ, נִשְׁתַּיְּרוּ בּוֹ חָפִין אוֹ נְקָבִין. חָפִין הֵם הַשִּׁנַּיִם. נְקָבִין, שֶׁנִּכְנָסִים בָּהֶן שִׁנֵּי הַמַּנְעוּל, שֶׁפְּעָמִים יֵשׁ בַּמַּפְתֵּחַ שִׁנַּיִם וְהֵן נִכְנָסִים בִּנְקָבֵי הַמַּנְעוּל וּפוֹתְחִים, וּפְעָמִים יֵשׁ נְקָבִים בַּמַּפְתֵּחַ וּמַכְנִיס אוֹתָן נְקָבִים בְּשִׁנֵּי הַמַּנְעוּל וּפוֹתֵחַ:

אוֹ שֶׁפָּרְצוּ זֶה לְתוֹךְ זֶה. שֶׁלֹּא נִטְלוּ הֶחָפִין וְלֹא נִסְתְּמוּ הַנְּקָבִין, אֶלָּא שֶׁפָּרְצוּ, כְּגוֹן שֶׁנֶּעֱקְמוּ הֶחָפִין וְנִתְרַחֲבוּ הַנְּקָבִין, שֶׁנּוֹגְעִים זֶה בָּזֶה:

מְסַנֶּנֶת שֶׁל חַרְדָּל. כְּמִין נָפָה שֶׁל מַתֶּכֶת שֶׁהַחַרְדָּל נָתוּן בָּהּ וּמְסַתֵּנֵן וְקוֹלֶטֶת אֶת הַפְּסֹלֶת:

מִלְמַטָּן. בְּשׁוּלֵי הַמְסַנֶּנֶת מִשֶּׁנִּפְרְצוּ בָהּ שִׁלְשָׁה נְקָבִין וְנַעֲשׂוּ שִׁלְשְׁתָּן נָקֵב אֶחָד, תּוּ לֹא חַזְיָא לְסַנֵּן בָּהּ:

אֲפַרְכֵּס. כְּלִי שֶׁל רֵחַיִם רָחָב מִלְמַעְלָה וּמֵצַר וְהוֹלֵךְ מִלְמַטָּה, וְנוֹתְנִים בּוֹ חִטִּים וְהוּא מוֹצִיא אוֹתָם קְמָעָא קְמָעָא בְּרֵחַיִם:

פרק טו

משנה א

כְּלֵי עֵץ. מִשְׁנָה זוֹ שְׁנוּיָה לְמַעְלָה בְּפֶרֶק ב', וַהֲדַר תַּנְיָא הָכָא מִשּׁוּם דִּינָא דִּכְלֵי עֵץ וּכְלֵי עוֹר דְּבָעֵי לְאוֹרוּיֵי בְּהוּ בְּהָנָךְ פִּרְקִין:

הַשַּׁדָּה. כְּמִין אָרוֹן:

וְהַתֵּבָה. תֵּבַת הַשֻּׁלְחָנִין:

וְהַמִּגְדָּל. בֵּית הָאוֹצָר שֶׁל עֵץ. בְּלַ"ז ארמריא"ו, וּבַעֲרָבִי אלמנס"ר:

וְכַוָּרַת הַקַּשׁ. חֲשׁוּבָה כִּכְלֵי עֵץ, לְפִי שֶׁעֲשׂוּיָה מִזְּנֵבוֹת הַשִּׁבֳּלִין שֶׁהֵן קָשִׁין:

וּבוֹר סְפִינָה אֲלָכְסַנְדְּרִית. סְפִינָה גְּדוֹלָה שֶׁפּוֹרְשִׁין בָּהּ לַיָּם הַגָּדוֹל, קְרוּיָה סְפִינָה אֲלָכְסַנְדְּרִית, לְפִי שֶׁאֵין פּוֹרְשִׁים בַּיָּם מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לַאֲלָכְסַנְדְּרִיָּא אֶלָּא בִּסְפִינָה גְּדוֹלָה. וּמִפְּנֵי שֶׁמֵּי הַיָּם מְלוּחִים וְאֵין רְאוּיִין לִשְׁתִיָּה, עוֹשִׂים בִּסְפִינוֹת גְּדוֹלוֹת כְּעֵין בּוֹר שֶׁל עֵץ וּמְמַלְּאִים אוֹתוֹ מַיִם מְתוּקִין הָרְאוּיִין לִשְׁתִיָּה:

שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שׁוּלַיִם. שֶׁאֵין תַּחְתִּיתָהֶן חַד מִלְמַטָּה, אֶלָּא רָחָב וְיוֹשֵׁב עַל הַקַּרְקַע:

כּוֹרִים. שִׁשִּׁים סְאָה:

בְּיָבֵשׁ. כְּגוֹן הַתְּבוּאָה וְזֶרְעוֹנִים וּפֵרוֹת:

טָהוֹרִין. דְּאִתַּקַּשׁ כְּלֵי עֵץ וּכְלֵי עוֹר, לְשַׁק הַמִּטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן, וְזֶה אֵינוֹ מִטַּלְטֵל מָלֵא לְפִי שֶׁגָּדוֹל יוֹתֵר מִדַּאי, וְאִם יְטַלְטְלוּהוּ מָלֵא יִשָּׁבֵר:

בֵּין מְקַבְּלִים בֵּין שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִים. בֵּין שֶׁמְּקַבְּלִין יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים סְאָה, בֵּין שֶׁאֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא פָּחוֹת:

דַּרְדּוּר עֲגָלָה. חֲבִית שֶׁל עֵץ עֲגָלָה עֲשׂוּיָה לוּחוֹת, כְּעֵין אוֹתָן שֶׁעוֹשִׂין בְּאֶרֶץ רוֹמִ"י. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא גְּדוֹלָה, כֵּיוָן שֶׁהִיא לַעֲגָלָה, מִטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה וְרֵיקָנִית, דְּסָבַר הַאי תַּנָּא טִלְטוּל עַל יְדֵי שְׁוָרִים שְׁמֵיהּ טִלְטוּל:

וְקַסְטוֹת הַמְּלָכִים. כְּמִין מִגְדָּל שֶׁל עֵץ עֲשׂוּי חֲדָרִים חֲדָרִים, שֶׁנּוֹתְנִים בּוֹ מִינֵי מַאֲכָל וְכֵלִים שֶׁל מַשְׁקֶה. וְהַמְּלָכִים מוֹלִיכִין אוֹתוֹ בַּעֲגָלָה שֶׁהוֹלְכִים בָּהּ:

וַעֲרֵבַת הָעַבְדָנִים. עֲרֵבָה שֶׁל עֵץ שֶׁהָעַבְדָנִים שׁוֹרִין בָּהּ עוֹרוֹתֵיהֶן:

אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבְּלִין, טְמֵאִין. כְּלוֹמַר, אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבְּלִין אַרְבָּעִים סְאָה אוֹ יוֹתֵר:

טְמֵאִין. כְּדִמְפָרֵשׁ טַעֲמָא, שֶׁאֵין מִטַּלְטְלִים אֶלָּא בְּמַה שֶּׁבְּתוֹכָן, כְּשֶׁהֵן מְלֵאִים דַּרְכָּן לְטַלְטֵל:

עֲרֵבַת בַּעַל הַבָּיִת. לְרַבִּי מֵאִיר טְמֵאָה, דְּהוּא טְהוֹרִין קָחֲשִׁיב, לְמֵימְרָא דְּהָנֵי דַּוְקָא טְהוֹרִין, וְהַשְׁאָר טְמֵאִין. לָרַבִּי יְהוּדָה טְהוֹרָה, דְּרַבִּי יְהוּדָה טְמֵאִים קָחֲשִׁיב, לְמֵימְרָא דְּהָנֵי דַּוְקָא טְמֵאִין, וְהַשְׁאָר טְהוֹרִין. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

אֲרוּבוֹת שֶׁל נַחְתּוֹמִים. לוּחוֹת שֶׁהַנַּחְתּוֹמִים עוֹרְכִים עֲלֵיהֶן אֶת הַלֶּחֶם. וְאִית סְפָרִים דְּגָרְסֵי עֲרֻבוֹת:

טְמֵאוֹת. לְפִי שֶׁעֲשׂוּיִין בְּצוּרַת כְּלִי. וְאַף עַל גַּב דִּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ נִינְהוּ, טְמֵאוֹת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים טְהוֹרוֹת. שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן צוּרַת כְּלִי:

סַרְקָן. יִפֶּן בִּסְרִיקוֹן. וְהוּא שֵׁשֶׁר בִּלְשׁוֹן מִקְרָא. וּמָשׁוֹחַ בַּשֶּׁשֶׁר (ירמיה כב). בַּעֲרָבִי זנגפו"ר. וּבְלַעַ"ז מיני"ו:

כִּרְכְּמָן. צְבָעָן בְּכַרְכֹּם:

דַּף שֶׁל נַחְתּוֹמִין. דַּף שֶׁל מַתֶּכֶת. דְּאִלּוּ דַף שֶׁל עֵץ, פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה. וְאַף עַל גַּב דְּטָמֵא מִדְּרַבָּנָן, כְּשֶׁקִּבְּעוֹ בַּכֹּתֶל טָהוֹר לְדִבְרֵי הַכֹּל:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

סְרוֹד. הִיא סְרִידָא דִּתְנַן לְעֵיל בְּכַמָּה דּוּכְתֵי. וְהִיא עֲרֵבָה קְטַנָּה שֶׁהַנַּחְתּוֹם מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. כִּדְמְתַרְגְּמִינַן אֶת בִּגְדֵי הַשְּׂרָד (שמות לא) יַת לְבוּשֵׁי שְׁמוּשָׁא:

גַּפְּפוֹ. עָשָׂה לוֹ מִסְגֶּרֶת סָבִיב. תַּרְגּוּם וַיְחַבֵּק, וְגַפֵּיף:

אִם הִתְקִינוֹ. לַסְּרוֹד שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים:

לִהְיוֹת קוֹרֵץ עָלָיו. כְּלוֹמַר לַחְתֹּךְ עָלָיו הַבָּצֵק. לְשׁוֹן מַחְמֶר קֹרֶצְתִּי (איוב לג):

טָמֵא. דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מִפְּנֵי מָה סְרוֹד שֶׁל נַחְתּוֹמִים טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁקּוֹרֵץ עָלָיו אֶת הַבָּצֵק וּמוֹלִיךְ עָלָיו מִקְרָצוֹת לַתַּנּוּר, וְשֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים נַמִּי אִם הִתְקִינוֹ לִהְיוֹת קוֹרֵץ עָלָיו אֶת הַבָּצֵק וּלְהוֹלִיךְ עָלָיו מִקְרָצוֹת לַתַּנּוּר, טָמֵא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ג

יַם נָפָה. יְרִיעָה אֲרוּנָה מִשֵּׁעָר לְהוֹצִיא אֶת הַסֹּלֶת נָקִי מִן הַסֶּבִּין. וּלְפִי שֶׁיֵּשׁ סְבִיב הַיְרִיעָה זֵר שֶׁל לוּחַ גָּבוֹהַּ, נִקְרָא יָם, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ סְבִיב הַיָּם יַבָּשָׁה:

שֶׁל סִלְתִּים. בּוֹרְרִים הַסֹּלֶת:

גּוֹדֶלֶת. הָאִשָּׁה שֶׁגּוֹדֶלֶת וְקוֹשֶׁרֶת שִׂעַר הַנָּשִׁים:

מִפְּנֵי שֶׁהַבָּנוֹת. הַנַּעֲרוֹת בְּשָׁעָה שֶׁגּוֹדְלוֹת רֹאשָׁן מוֹשִׁיבוֹת אוֹתָן בְּתוֹךְ יַם נָפָה, לְקַבֵּל שָׁם מַה שֶּׁיִּפֹּל מֵרֹאשָׁן מִן הָעַפְרוּרִית וְעֵרְבוּבְיתָא דְּרֵישָׁא. וְהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

כָּל הַתְּלוּיִים. הָעֲשׂוּיִין לַכְּלִי לְתְלוֹתוֹ בּוֹ:

טְמֵאִין. דַּהֲווּ חִבּוּר לַכְּלִי:

כִּבְרַת גְּרָנוֹת. עֲשׂוּיָה לְהוֹצִיא הַחִטִּים וְלִקְלֹט הַמֹּץ, וּמַנִּיחִים הַכְּבָרָה עַל שְׁנֵי עֲצִים וּמְנַהֲלִין, וּכְשֶׁהֵן יְגֵעִים מַכְנִיסִים יְדֵיהֶן בַּתְּלוֹי שֶׁלָּהּ וּמְנַהֲלִין, וְהֵינוּ דְקָתָנֵי דִּמְסַיְּעִין בִּשְׁעַת מְלָאכָה:

מַקֵּל הַבַּלָּשִׁין. הַמְחַפְּשִׂין בְּתוֹךְ הַכֵּלִים לִרְאוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ דָּבָר שֶׁרָאוּי לִתֵּן מִמֶּנּוּ מֶכֶס לַמֶּלֶךְ. תַּרְגּוּם וְיַחֲפֵשׂ, וּבְלַשׁ:

שֶׁהֵם מְסַיְּעִים בִּשְׁעַת מְלָאכָה. מַכְנִיסִין יְדֵיהֶם בַּתְּלוֹי כְּשֶׁרוֹצִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכְּלִי, וּמִסְתַּיְּעִים בּוֹ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתָּן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ה

רַחַת. שֶׁזּוֹרִים בָּהּ תְּבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת. בַּעֲרָבִי אלרח"ה, וּבְלַעַ"ז פאל"א:

הַגָּרוֹסוֹת. הָעוֹשִׂים גְּרִיסִים שֶׁל פּוֹל:

טְמֵאָה. לְפִי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל וַעֲשׂוּיָה לְהַכְנִיס בָּהּ לֶחָחִים:

וְשֶׁל אוֹצָרוֹת. עֲשׂוּיָה לְלִקֹּט בָּהּ הַחִטָּה שֶׁהִיא מִן הַצְּדָדִים מִכָּאן וּמִכָּאן. וּלְנַקּוֹתָהּ שֶׁתִּתְיַשֵּׁב בָּאוֹצָר:

וְשֶׁל גִּתּוֹת. לְהַשְׁלִיךְ הַחָרְצַנִּים וְהַזָּגִין חוּץ מִן הַגַּת:

לְכִנּוּס. מִמְּקוֹם פִּזּוּרָן, אֲבָל לֹא לְקַבֵּל בְּתוֹכוֹ:

משנה ו

נִבְלֵי הַשָּׂרָה. נְבָלִים שֶׁמְּשׁוֹרְרִים בָּהֶם. לְשׁוֹן נֵבֶל וְכִנּוֹר:

טְמֵאִין. שֶׁהַנְּבָלִים וְהַכִּנּוֹרוֹת חֲלוּלִים הֵם וּמְנֻקָּבִים לְצַד הַנִּימִין לְהַשְׁמִיעַ קוֹל הַנִּגּוּן, וְדֶרֶךְ הַמְנַגְּנִים לְהַנִּיחַ בְּתוֹכָן הַמָּעוֹת שֶׁמְּקַבְּצִין מִבְּנֵי אָדָם הַבָּאִים לִשְׁמֹעַ, וְהָוֵי לֵיהּ מִטַּלְטֵל מְלֵא וְרֵיקָן:

נִבְלֵי בְנֵי לֵוִי. הַמְנַגְּנִים עַל הַדּוּכָן:

טְהוֹרִין. שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין לְתֵת בְּתוֹכָן מָעוֹת, וְאֵין עֲשׂוּיִין לְקַבֵּל:
כָּל הַמַּשְׁקִין טְמֵאִין. כָּל אֶחָד מִשִּׁבְעָה מַשְׁקִין, שֶׁהֵן, מַיִם יַיִן שֶׁמֶן דְּבַשׁ חָלָב דַּם טַל, מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וּמַכְשִׁירִין הַזְּרָעִים לְקַבֵּל טֻמְאָה:
וּמַשְׁקֵה בֵית מַטְבְּחַיָּא. הַמַּיִם וְהַדָּם שֶׁבְּבֵית הַמִּטְבָּחַיִם שֶׁבָּעֲזָרָה:
טְהוֹרִין. שֶׁהֵם אֵינָם מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וְלֹא מַכְשִׁירִין הָאֳכָלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה:
כָּל הַסְּפָרִים מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם. לְפִי שֶׁבִּתְחִלָּה הָיוּ מַצְנִיעִים אֳכָלִים שֶׁל תְּרוּמָה אֵצֶל סֵפֶר תּוֹרָה, דְּאָמְרֵי הַאי קֻדְשׁ וְהַאי קֻדְשׁ, כֵּיוָן דְּחָזוּ דְּקָאָתוּ סְפָרִים לִידֵי פְּסִידָא, שֶׁהָעַכְבָּרִים שֶׁהָיוּ מְצוּיִין אֵצֶל הָאֳכָלִים הָיוּ מַפְסִידִים אוֹתָן, גָּזְרוּ שֶׁיִּהְיוּ הַסְּפָרִים כָּל כְּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ פּוֹסְלִים אֶת הַתְּרוּמָה בְּמַגָּעָן, וְגָזְרוּ עוֹד שֶׁהַיָּדַיִם הַנּוֹגְעוֹת בַּסְּפָרִים יִהְיוּ שְׁנִיּוֹת לַטֻּמְאָה וּפוֹסְלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה:
מִסֵּפֶר הָעֲזָרָה. סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל קוֹרֵא בּוֹ בְּעֲזָרַת נָשִׁים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יְשִׁימוּ אֳכָלִים שֶׁל תְּרוּמָה אֲצָלוֹ, מִפְּנֵי מוֹרָאוֹ וַחֲשִׁיבוּתוֹ:
מַרְכּוֹף. סוּס שֶׁל עֵץ שֶׁעוֹשִׂים הַלֵּיצָנִים לִרְכֹּב עָלָיו לְצַחֵק בּוֹ:
הַבַּטְנוֹן. כְּלִי נִגּוּן גָּדוֹל, שֶׁהַמְנַגֵּן בּוֹ סוֹמְכוֹ עַל בִּטְנוֹ. וְקוֹרִים לוֹ בְּלַעַ"ז ציטר"א:
הַנַּקְטְמוֹן. מִין כְּלִי שֶׁל נִגּוּן עֲשׂוּי בְּצוּרַת רֶגֶל שֶׁל עֵץ שֶׁעוֹשֶׂה מִי שֶׁנֶּחְתְּכָה רַגְלוֹ:
וְהָאַרוּס. עֲשׂוּי כְּמִין נָפָה שֶׁדְּפְנוֹתֶיהָ עֲגֻלּוֹת וְשׂוֹטְחִין עַל פִּיו עוֹר דַּק, וּמַכִּין עָלָיו בְּמַקֵּל וּמוֹצִיא קוֹל צָלוּל. וּבְלַעַ"ז טמבור"ו:
טָמֵא מוֹשָׁב. אִם יָשַׁב עָלָיו זָב וְזָבָה נִדָּה וְיוֹלֶדֶת, נַעֲשָׂה אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם לְטַמֵּא בְּגָדִים. דְּכְלִי הַמְיֻחָד לִישִׁיבָה הוּא:
שֶׁהָאַלְיָת. כְּלוֹמַר הַמְקוֹנֶנֶת וּמְיַלֶּלֶת יוֹשֶׁבֶת עָלָיו, לְפִי שֶׁרְגִילִין לִסְפֹּד וּלְקוֹנֵן עַל יְדֵי נִגּוּן שֶׁל אוֹתוֹ כְּלִי. וְכֵן הַמִּנְהָג הַיּוֹם בְּאַרְצוֹת הַיִּשְׁמְעֵאלִים:
אַלְיָת. לְשׁוֹן אֱלִי כִּבְתוּלָה חֲגֻרַת שַׂק (יואל א). וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
מְצַדַּת הַחֲלָדָה טְמֵאָה. שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ צוּרַת כְּלִי. מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמִצּוֹדַת עַכְבָּר:

פרק טז

משנה א

כָּל כְּלֵי עֵץ. שֻׁלְחָן הַכָּפוּל. עֲשׂוּי חֲלִיּוֹת אוֹ פְּרָקִים, וּלְאַחַר שֶׁמְּסִירִים אוֹתוֹ כּוֹפְלִים חֲלִיּוֹתָיו אוֹ פְּרָקָיו זוֹ עַל זוֹ, וְכָל חֲלָיָא הַוְיָא כְּלִי בִּפְנֵי עַצְמָהּ:
וְתַמְחוּי הַמְּזֻנּוֹן. קְעָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד וּבְתוֹכָהּ קְעָרוֹת קְטַנּוֹת, וְנוֹתְנִים בְּכָל קְעָרָה מִן הַקְּטַנּוֹת מִין אֶחָד שֶׁל תַּבְשִׁיל. וּלְפִי שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכָהּ מִינִים הַרְבֵּה, נִקְרָא תַּמְחוּי הַמְּזֻנּוֹן. תַּרְגּוּם לְמִינוֹ לְזֻנּוֹהִי:

אֲפִיפוֹרִין. כִּסֵּא שֶׁל פְּרָקִים:
הַמָּגֵס. תַּרְגּוּם קְעָרָה מְגִיסְתָּא:
וְקוֹד הַבַּבְלִי. כְּמִין קְעָרָה שֶׁל עֵץ. וּלְשׁוֹן חֲכָמִים הוּא, בְּמִקְדָּה בְּזוּיָה, פֵּרוּשׁ קְעָרָה בְּזוּיָה. וְכָל הַכֵּלִים הַלָּלוּ, אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחְלְקוּ, נִשְׁאָר לְכָל חֵלֶק מֵהֶם צוּרַת כְּלִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
מִשֶּׁיְּשׁוּפֵם בְּעוֹר הַדָּג. לְהָסִיר קִסְמִין שֶׁבָּהֶם, דְּקֹדֶם לָכֵן לֹא חָזוּ לְמַלֹּאכְתָּן, שֶׁמְּשָׁרְטִים אֶת הַבָּשָׂר. אֲבָל אִם אֵינָן מְחֻסָּרִין אֶלָּא שִׁיפָּה שֶׁל צְחִצּוּחַ וּמְרִיקָה, הָא קַיְמָא לָן [חֻלִּין כה] דְּגַלְמֵי כְּלֵי עֵץ שֶׁעָתִיד לְשַׁבֵּץ וְלָשׁוּף טְמֵאִין:
גָּמַר שֶׁלֹּא לָשׁוּף. שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָשׁוּף עוֹד:
שְׁלֹשָׁה בָתִּים. כְּשֶׁמְּסָרְגִים הַמִּטָּה בַּחֲבָלִים, בֵּין כָּל חֶבֶל לְחֶבֶל קְרוּי בַּיִת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ב

הַסַּלִּים שֶׁל עֵץ. מֵאֵימָתַי גָּמַר מְלַאכְתָּן:
מִשֶּׁיַּחְסֹם. כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה קֻפָּה אוֹ סַל וְגוֹמֵר אֶת שְׂפָתוֹ זוֹ הִיא חֲסִימָה:
וְיַקְנֵב. לְאַחַר שֶׁגּוֹמֵר הַשָּׂפָה, וְנִשְׁתַּיְּרוּ קְסָמִין רָאשֵׁי קְרוּמִיּוֹת הַבּוֹלְטִין, פּוֹסְקָן וְקוֹטְמָן, וְזוֹ הִיא קְנִיבָה:
שֶׁל תְּמָרָה. סַלִּים הָעֲשׂוּיִן מֵחֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל:
שֶׁכֵּן מְקַיְּמִין. בְּלֹא קְנִיבָה:
כַּלְכָּלָה. סַל שֶׁל גֶּמִי:
הַתְּלוּיָה. שֶׁיִּגְמֹר הַחֶבֶל שְׁתּוֹלֶה בָהּ:
בֵּית הַלְּגִינִים. כְּלִי שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ לְגִינִין לִשְׁמֹר:
בֵּית הַכּוֹסוֹת. כְּלִי שֶׁמַּצְנִיעִין בּוֹ כּוֹסוֹת:

משנה ג

הַקְּנוֹנִין. קָנוֹן שֶׁבּוֹרְרִים בּוֹ קְטָנִית. וְהוּא נַעֲשֶׂה מֵחֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל:
קְלָתוֹת. קֻפּוֹת קְטַנּוֹת:
סוּגִים. קֻפּוֹת גְּדוֹלוֹת:
שְׁנֵי דוּרִים לָרֹחַב שָׁלָהֶן. לְאַחַר שֶׁאָרְגוּ שׁוּלֵי הַקֻּפָּה, אוֹרְגִים סְבִיבוֹתֶיהָ עִגּוּלִים כְּפִי מַה שֶּׁרוֹצֶה שֶׁתִּהְיֶה רְחָבָה בְּדָפְנוֹתֶיהָ בְּגָבְהָהּ, וְאוֹתָן עִגּוּלִים שֶׁל דְּפָנוֹת קְרוּיִין דּוּרִים:
וְכַן שֶׁל מֹאזְנַיִם. הַבָּסִיס שֶׁנּוֹתְנִים עָלָיו הַמֹּאזְנַיִם:
דּוּר אֶחָד. מִשֶּׁיַּגְבִּיהַּ עַל שְׂפָתוֹ עִגּוּל אֶחָד:
שְׁתֵּי צְפִירוֹת. שְׁתֵּי סְבִיבִים:

וְהָעָרָק. שֶׁאֵין שְׁפָתוֹ גְּבוֹהָה כִּשְׁפַת הַקֻּפָּה:

מִשֶּׁיַּעֲשֶׂה צְפִירָה אַחַת טָמֵא. וְעָרָק עָשׂוּי מִשַּׁעַם וְאָרְכּוֹ יוֹתֵר מֵרָחְבּוֹ, כְּתֵבָה שֶׁל רַצְעָנִים. וְקָרוּי עָרָק, וְעַד שְׁרוֹךְ נַעַל (בראשית יד), תַּרְגּוּם וְעַד עַרְקַת מְסָאנָא. וּמִשּׁוּם דִּכְלֵי גֶּמִי וְשַׁעַם דִּין כְּלֵי עֵץ יֵשׁ לָהֶם, הִלְכָךְ תְּנִינְהוּ גַּבֵּי הֲדָדֵי עִם כְּלֵי עֵץ:

משנה ד

תּוּרְמַל. כִּיס שֶׁל עוֹר גָּדוֹל, שֶׁהָרוֹעֶה נוֹתֵן בּוֹ מְזוֹנוֹת וְכָל דָּבָר. וְדוֹמֶה לוֹ, וְלֹא הָרוֹעֶה בְּתַרְמִילוֹ:

קִיחוֹתָיו. מִסְגְּרוֹתָיו, כְּמִין אָזְנַיִם קְטַנּוֹת סְבִיבוֹת הַתּוּרְמַל, וּמַכְנִיסִים בְּאוֹתָן אָזְנַיִם חֲבָלִים שֶׁסּוֹגְרִים אוֹתוֹ:

סְקוֹרְטָיָא. עוֹר שֶׁלּוֹבְשִׁים הָעַבָּדִים בִּשְׁעַת מְלַאכְתָּן:

צִיצָתָהּ. כְּעֵין צִיצִית שֶׁל טַלִּית, כָּךְ עוֹשִׂין לָהּ פְּתִילִים עַל כְּנָפַיִם לְקִשְׁרָם בָּהֶן. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, סְקוֹרְטָיָא עוֹר שֶׁאוֹכְלִים עָלָיו, וְצִיצָתָהּ, הוּא אֶמְצַע הָעוֹר שֶׁנּוֹתְנִים בּוֹ טַס שֶׁל מַתֶּכֶת לְנוֹי, לְשׁוֹן צִיץ הַזָּהָב, שֶׁהוּא טַס שֶׁל זָהָב:

טַבָּעוֹתֶיהָ. טַבַּעַת נְחשֶׁת אוֹ בַּרְזֶל שֶׁנּוֹתְנִים בְּקִצֵּה הַסְּקוֹרְטָיָא:

קָטָבוֹלְיָא. עוֹר שֶׁמַּצִּיעִים עַל גַּבֵּי מִטָּה. וְקוֹרִים לוֹ בַּעֲרֵבִי נט"ע, וּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עוֹר מְקַבְּלִים טֻמְאָה מִדְּרַבָּנָן בִּלְבַד, כִּפְשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ, וְדִינָן בָּזֶה שָׁוֶה, שֶׁאֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה מִדְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן בְּכָל שְׁאָר טֻמְאוֹת, חוּץ מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, שֶׁהֵן נַעֲשִׂים מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב מִדְּאוֹרַיְתָא כְּשֶׁהֵן מְיֻחָדִים לְכָךְ:

הַכַּר וְהַכֶּסֶת. כַּר קָטָן מִכֶּסֶת, וְעָשׂוּי לְהַנִּיחַ תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו. וְכֶסֶת תַּחַת כָּל גּוּפוֹ:

פָּחוֹת מֵחֲמִשָּׁה טְפָחִים. מְשִׁירִים מִשּׁוּם פֶּתַח לְהַכְנִיס מִשָּׁם הַמּוֹךְ לְמַלְאוֹת הַכַּר וְהַכֶּסֶת:

משנה ה

פָּטִילְיָא. קֻפָּה עֲשׂוּיָה מִמִּינִים שֶׁל עֲרָבָה, וְאוֹצְרִים בָּהּ גְּרוֹגָרוֹת:

וַחֲסִינָה. כְּמִין קֻפָּה עֲשׂוּיָה מִקּוֹצִים, וּמְשִׁימִין בָּהּ טִיט:

סוּגְנִיּוֹת. לְשׁוֹן סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, עוֹשִׂין כְּמִין כְּפִיפָה קְטַנָּה מִן הֶעָלִים וּמְכַסִּים בָּהּ פֵּרוֹת, וְאֵינָהּ אֶלָּא מְלֶאכֶת עֲרָאי:

נְצָרִים. מְצוּרֵי הַדֶּקֶל:

חוֹתָל. כְּלִי שֶׁעוֹשִׂים מֵחֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל, וּמַנִּיחִין בּוֹ תְּמָרִים לַחִים וְהֵן מִתְבַּשְּׁלִים בְּתוֹכוֹ:

נוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְנוֹטֵל מִתּוֹכוֹ. אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַתְּמָרִים אֶלָּא אִם כֵּן יְקָרְעֶנּוּ אוֹ יַתִּיר הַחֲרִיּוֹת שֶׁלּוֹ, טָהוֹר, דְּכֵיוָן דְּקוֹרְעוֹ אוֹ מַתִּירוֹ מַשְׁלִיכוֹ לְאַשְׁפָּה, וְהָוֵי לְתַשְׁמִישׁ עֲרָאי:

משנה ו

קְסָיָה. בֵּית יָד שֶׁל עוֹר:

שֶׁל זוֹרֵי גָּרְנוֹת וְהוֹלְכֵי דְּרָכִים וְשֶׁל עוֹשֵׂי פִּשְׁתָּן טְמֵאָה. דְּכֵיוָן דְּהִיא עֲשׂוּיָה כְּדֵי לֶאֱחֹז הַדָּבָר בְּיָדוֹ יָפָה שֶׁלֹּא יִשְׁמֵט מִמֶּנּוּ, אוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַב לוֹ קוֹץ בְּיָדוֹ, מִקְּרֵי עָשׂוּי לְקַבָּלָה, כֵּיוָן שֶׁהַדָּבָר שֶׁהוּא אוֹחֵז בּוֹ נִשְׁעָן עַל הַבֵּית יָד וּמְקַבְּלוֹ:

שֶׁל גָּרוֹסוֹת. הָעוֹשִׂים גְּרִיסוֹת שֶׁל פּוֹל בָּרֵחַיִם:

מִפְּנֵי הַזֵּעָה. לִשְׁאֹב אֶת הַזֵּעָה כְּדֵי לְהָקֵר בְּשָׂרוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיעַ. אִי נַמִּי, שֶׁלֹּא תִטַּנֵּף זֵיעַת יָדָיו הַדָּבָר שֶׁהוּא אוֹחֵז בּוֹ:

טָהוֹר. דְּתַשְׁמִישׁ עֲרַאי חָשׁוּב:

משנה ז

מַלְקוֹט. עוֹר שֶׁמְּשִׁימִין בְּעֵינֵי הַפָּרָה כְּדֵי שֶׁתִּסַּבֵּב וְתָדוּשׁ:

הֶחָסוּם. כְּמִין מְצוּדָה קְטַנָּה שֶׁל חֲבָלִים שֶׁחוֹסְמִים בָּהּ פִּי הַפָּרָה שֶׁלֹּא תֹּאכַל:

מַדָּף שֶׁל דְּבוֹרִים. כְּלִי שֶׁמְּשִׁימִים בּוֹ אֵשׁ וּגְלָלֵי בָקָר וּמְעַשְּׁנִים כְּדֵי שֶׁיִּבָּרְחוּ הַנְּחִילִים שֶׁל דְּבוֹרִים מִן הַכַּוֶּרֶת וְיִקַּח הַדְּבַשׁ. מִלְּשׁוֹן אֲשֶׁר תִּדְפֶּנּוּ רוּחַ (תהלים א):

וְהַמְּנָפָה. כְּלִי שֶׁמְּנִיפִין בּוֹ בֵּימוֹת הַחַמָּה לְהָבִיא הָרוּחַ:

קַפְסָא. כְּמִין אַרְגָּז קָטָן שֶׁהָאִשָּׁה נוֹתֶנֶת בּוֹ תַּכְשִׁיטֶיהָ וְנוֹתֶנֶת עָלָיו כְּסוּת מִלְמַעְלָה:

קַמְטָרָא. תֵּבָה שֶׁשּׁוֹמְרִים בָּהּ הַבְּגָדִים. עַל הַמֻּלְתָּחָה (מלכים ב י), מְתַרְגְּמִינַן עַל קוּמְטָרָה:

וְהַמַּכְבֵּשׁ. [כָּל חָרֹשׁ עֵצִים] לְפִי מְלַאכְתּוֹ יֵשׁ לוֹ מָקוֹם שֶׁכּוֹבֵשׁ וְעוֹצֵר הָעֵץ כְּשֶׁהוּא מְעָוֶת וְעָקֹם עַד שֶׁמְּיַשְּׁרוֹ:

וְהַקְּמָרוֹן. הַמִּכְסֶה שֶׁעַל הַתֵּבָה הֶעָשׂוּי כְּעֵין קֻבָּה:

אַנְגְּלִין. נַרְתִּיק שֶׁל עוֹר שֶׁעוֹשִׂין לַסֵּפֶר וּמַכְנִיסִים אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ:

בֵּית הַנֶּגֶר. נַרְתִּיק שֶׁל עוֹר שְׁנוֹתְנִים בְּתוֹכוֹ הַנֶּגֶר, הוּא הַיְתֵד שֶׁמְּשִׁימִים אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת:

וּבֵית הַמַּנְעוּל. נַרְתִּיק שֶׁל עוֹר שְׁנוֹתְנִים בּוֹ הַמַּנְעוּל שֶׁנּוֹעֲלִים בּוֹ הַדֶּלֶת:

וּבֵית הַמְּזוּזָה. קֻנֶּה שֶׁל מַתְכוֹת שְׁנוֹתְנִים בּוֹ הַמְּזוּזָה:

וְהָאֵמוּם שֶׁל גּוֹדְלֵי מִצְנָפוֹת. דְּפוּס כְּעֵין רֹאשׁ שֶׁל אָדָם שֶׁמְּתַקְּנִים עָלָיו הַמִּצְנָפֶת:

וְהַמַּרְכוֹף. כְּמִין סוּס שֶׁל עֵץ שֶׁהַלֵּיצָנִים מְשַׂחֲקִים בּוֹ. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי, כְּלִי שֶׁל עֵץ אֶרֶז הֶעָשׂוּי לְזַמֵּר:

וּרְבִיעִית שֶׁל אַלְיָה. וּבְמְנַעֲנְעִים וּבְמְצַלְצְלִין, מְתַרְגְּמִינַן וּבְרְבִיעִין וּבְצֶלְצֶלִין:

שֶׁל אַלְיָה. שֶׁל הַמְקוֹנָנֶת. כְּמוֹ (יואל א) אֱלִי כִבְתוּלָה חֲגוּרַת שָׂק:

גְּנוֹנְנִית הֶעָנִי. תַּרְמִילוֹ שֶׁל עָנִי:

וְסָמוֹכוֹת הַמִּטָּה. קוֹרוֹת שֶׁסּוֹמְכִין בָּהֶן הַמִּטָּה שֶׁלֹּא תִפֹּל:

טְפוּס שֶׁל תְּפִלִּין. כְּמוֹ דְּפוּס שֶׁל תְּפִלִּין:
אֻמּוּם שֶׁל עוֹשֵׂי סַאגּוֹת. דְּפוּס שֶׁל עוֹשֵׂי שַׁלְשְׁלָאוֹת. שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן עַל גַּבֵּי אֻמּוּם הַיְנוּ [עַל גַּבֵּי] דְּפוּס. וְרַמְבַּ"ם גָּרִיס, עוֹשֵׂי סוּתוֹת, לְשׁוֹן וּבְדַם עֲנָבִים סוּתוֹ (בראשית מט), וְהוּא הַדְּפוּס שֶׁל עֵץ שֶׁאוֹרְגִין עָלָיו הַבְּגָדִים:
מְשַׁמְּשֵׁי מְשַׁמְּשָׁיו שֶׁל אָדָם. כְּגוֹן כִּסּוּיֵי כֵּלִים וְנַרְתִּיקֵי כֵּלִים, שֶׁהֵם נַעֲשׂוּ לְשַׁמֵּשׁ הַכֵּלִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הָאָדָם:
בְּשָׁעַת מְלָאכָה וְשֶׁלֹּא בְּשָׁעַת מְלָאכָה. בִּזְמַן שֶׁהַכִּסּוּי מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַכְּלִי לִשְׁמֹר מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, וְהַיְנוּ שָׁעַת מְלָאכָה דִּידֵיהּ, וּכְשֶׁאֵין כְּלוּם בַּכְּלִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְכִסּוּי קָרֵי לֵיהּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת מְלָאכָה. וְיֵשׁ כֵּלִים שֶׁמַּנִּיחִים עֲלֵיהֶן הַכִּסּוּי תָּמִיד בֵּין כְּשֶׁהוּא מָלֵא בֵּין כְּשֶׁהוּא רֵיקָן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכִּסּוּי מְחֻבָּר בּוֹ, חֲשִׁיב כַּכְּלִי גּוּפֵיהּ לְקַבֵּל טֻמְאָה אֲפִלּוּ בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מְחֻבָּר בּוֹ, כֵּיוָן שֶׁרָגִיל לִהְיוֹת תָּמִיד עָלָיו. וְהַאי כְּלָלָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, אַפְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הַכֵּלִים קָאֵי. אֲבָל כְּלֵי קִבּוּל, מִטַּמְּאִין בְּכָל עִנְיָן. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

הַפְּגִיוֹן. סַכִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי פִּיּוֹת:
תִּיק מִכְחוֹל. תִּיק הַכְּלִי שֶׁבּוֹ כּוֹחֲלִין הָעַיִן:
וּבֵית הַכְּחוֹל. הַכְּלִי שֶׁשּׁוֹמְרִים בּוֹ אֶת הַכְּחוֹל:
מַכְתֵּב. קַלְמוֹס שֶׁל נְחשֶׁת וּבַרְזֶל:
תְּרוּנְתֵּק. תֵּרִין תִּיק. וְהוּא כְּלִי אֶחָד וּבוֹ תִּיקִין הַרְבֵּה חֲלוּקִים, לְקַלְמוֹס וְלַסַּכִּין וְלַמִּסְפָּרִים. וְרוֹפְאֵי הַחַבּוּרוֹת מִשְׁתַּמְּשִׁים בִּכְלִי זֶה הַרְבֵּה. וּבְלַעַ"ז פינארו"ל:
פְּגוֹשׁוֹת. חִצִּים רְחָבִים. וּמְחִי קְבָלוֹ [יְחֶזְקֵאל כו], מִתַּרְגְּמִינַן וּמְחַת פְּגוֹשׁוֹהִי:
סְמְפּוֹנְיָא. כְּלִי זֶמֶר שֶׁל מַתֶּכֶת:
מִצְּדוֹ טָהוֹר. שֶׁכָּל שֶׁמַּכְנִיסוֹ מִן הַצַּד אֵינוֹ חֲשׁוּב נַרְתִּיק, אֶלָּא מִכְסֶה בְּעָלְמָא:
הָאַלָּה. שֵׁבֶט שֶׁל בַּרְזֶל וּבְרֹאשׁוֹ עִגּוּל כְּמוֹ כַּדּוּר, וְיוֹצְאִים בּוֹ יְתֵדוֹת שֶׁדּוֹמוֹת לִשְׁקֻדִּים, בַּעֲרָבִי קוֹרִין לוֹ דבו"ס, וּבְלַעַ"ז מאצ"א:
הֶעָשׂוּי לְחַפּוּי. לְמִכְסֶה. תַּרְגּוּם מִכְסֶה, חוֹפָאָה:
טָהוֹר. דְּתַנְיָא, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה חִפּוּי כֵּלִים לְטֻמְאָה, תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא יא) אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָהֶם, פָּרַט לְחִפּוּי כֵּלִים:

פרק יז

משנה א

כָּל כְּלֵי בַעֲלֵי בָתִּים שֶׁעוּרָן בְּרִמּוֹנִים. אִם נִקְּבוּ בְּמוֹצִיא רִמּוֹן, טְהוֹרִים:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בְּמַה שֶּׁהֵן. כָּל הַכֵּלִים שֶׁעוּרָן כְּשֶׁאֵין רְאוּיִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן מֵעֵין הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶן תְּחִלָּה, כְּגוֹן כֵּלִים הַמְיֻחָדִים לַתְּאֵנִים שֶׁעוּרָן בְּמוֹצִיא תְּאֵנָה, וְהַמְיֻחָדִים לַזֵּיתִים שֶׁעוּרָן בְּמוֹצִיא זַיִת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

קַפּוֹת הַגַּנָּנִים. קֻפּוֹת בַּעֲלֵי הַגִּנּוֹת שֶׁעֲשׂוּיִין לִתֵּן בָּהֶם יְרָקוֹת:

שֶׁעוּרָן בְּמוֹצִיא אֲגֻדּוֹת יָרָק. וּבְהָא מוֹדֶה תַּנָּא קַמָּא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאֵין שֶׁעוּרָן בְּמוֹצִיא רִמּוֹן:

בְּתֶבֶן. בְּמוֹצִיא תֶּבֶן:

גְּבָבָא. תֶּבֶן דַּק מְעֹרָב בְּזֶבֶל. תַּרְגּוּם לְקוֹשֵׁשׁ קַשׁ (שמות ה), לְגַבְּבָא גִילָא. וְהַבַּלָנִים דְּהַיְנוּ בַּעֲלֵי הַמֶּרְחָצָאוֹת שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בַּמֶּרְחָצָאוֹת:

כֶּלֶן בְּרִמּוֹנִים. בֵּין שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים בֵּין שֶׁל גַּנָּנִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

משנה ב

בִּפְקָעִיּוֹת שֶׁל שָׁתִי. מַטְוֶה הַשְּׁתִי דַּק מִשֶּׁל עֵרֶב. כִּדְמוּכָח בִּכְתֻבּוֹת בְּפֶרֶק אַף עַל פִּי [דַּף סד]. וּפְקָעִיּוֹת שֶׁל שְׁתִי הֵן קְטַנִּים מִפְּקָעִיּוֹת שֶׁל עֵרֶב. וּפֵרוּשׁ פְּקָעִיּוֹת, גלוממור"י בְּלַעַ"ז. אִי נַמִּי מטאס"י בְּלַעַ"ז:

אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבֶּלֶת שֶׁל עֵרֶב טְמֵאָה. הָכִי קָאָמַר, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שֶׁל שְׁתִי אִם מְקַבֶּלֶת שֶׁל עֵרֶב טְמֵאָה, שֶׁשְּׁעוּרָהּ בְּמוֹצִיא עֵרֶב, שֶׁהוּא גָּדוֹל מִמּוֹצִיא שְׁתִי. וְכֵן אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבֶּל אֶת הַתַּמְחוּיִין טְמֵא, כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁהַנֶּקֶב גָּדוֹל שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אֶת הַקְּעָרוֹת, אִם מְקַבֵּל אֶת הַתַּמְחוּיִין שֶׁהֵן גְּדוֹלִים מִן הַקְּעָרוֹת, עֲדַיִן מִקְרֵי חָזֵי לְתַשְׁמִישׁוֹ הָרִאשׁוֹן וְטָמֵא:

אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבֵּל אֶת הָרֵעִי. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אֶת הַמַּשְׁקִין, אִם מְקַבֵּל אֶת הָרֵעִי טָמֵא. בֵּית הָרֵאִי, כְּמוֹ בֵּית הָרֵעִי. כְּלִי שֶׁנִּפְקָעָה בּוֹ וְיֵשׁ בּוֹ צוֹאָה וּמֵי רַגְלַיִם:

מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְקַיְּמִין אוֹתוֹ. גָּרְסִינַן. וְאִית דְּגָרְסֵי, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְקַיְּמִין אוֹתוֹ, וְאַמְּלְתָא דְּתַנָּא קַמָּא קָאֵי, דְּאָמַר אִם מְקַבֵּל אֶת הָעֵרֶב וְאֶת הַתַּמְחוּיִין וְאֶת הָרֵעִי טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְקַיְּמִין וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, כֵּיוָן דַּחָזֵי לְהָכִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ג

שֶׁעוּרָן בְּכַכָּרוֹת שֶׁל פֹּת. שִׁעוּר שְׁבִירָתָן, בְּמוֹצִיא כִּכָּרוֹת שֶׁל פַּת:

אֲפִיפְיָרוֹת. כְּלִי אָרוּג מְקֻנִּים אוֹ זְמוֹרוֹת:

שֶׁעָשָׂה לָהּ קָנִים מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. שֶׁנִּפְחֲתוּ שׁוּלֵיהֶן וְהִכְנִיס קָנִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה לְהַחְזִיק הַשּׁוּלַיִם:

גַּפַּיִם. שֶׁגִּפְּפָהּ סָבִיב. תַּרְגּוּם וַיְחַבֵּק, וְגַפֶּיךָ. פֵּרוּשׁ אַחֵר, גַּפַּיִם, שֶׁעָשָׂה לָהּ אָזְנַיִם:

אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִנָּטֵל בַּגַּפַּיִם. שֶׁכְּשֶׁאוֹחֵז בַּגַּפַּיִם אֵין הַכְּלִי עוֹלֶה עִמּוֹ:

משנה ד

הָרִמּוֹנִים שֶׁאָמְרוּ. הָא דִּתְנַן בְּרֵישׁ פִּרְקִין כָּל כְּלֵי בַעֲלֵי בָתִּים שִׁעוּרָן בְּרִמּוֹנִים, כְּשֶׁיִּהְיוּ שְׁלֹשָׁה רִמּוֹנִים אֲחוּזִים זֶה בָּזֶה וְיֵצֵא הָאֶחָד דֶּרֶךְ הַנָּקָב, זֶהוּ שִׁעוּר שֶׁל מוֹצִיא רִמּוֹן:

כְּדֵי שֶׁיִּטֹּל וְיַהֲלֹךְ. שֶׁמִּתּוֹךְ נְעָנוּעַ שֶׁל נְטִילָה וְהִלּוּךְ מְמַהֵר הָרִמּוֹן לָצֵאת דֶּרֶךְ הַנָּקָב:

וּבְקַפָּה כְּדֵי שֶׁיַּפְשִׁיל לַאֲחוֹרָיו. שֶׁמִּתּוֹךְ הַפְשָׁלָה לַאֲחוֹרָיו הוּא מְמַהֵר לָצֵאת:

שֶׁאֵינָן יְכוֹלִים לְקַבֵּל רִמּוֹנִים. שֶׁהֵן קְטַנִּים:

כְּגוֹן הָרַבָּע. רֹבַע הַקַּב:

שִׁעוּרָן בְּרֻבָּן. כְּיָוֹן דְּנִפְחַת רֻבּוֹ, טָהוֹר:

נִפְרְצוּ. נִפְחֲתוּ וְחָסְרוּ:

נִגְמְמוּ. בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶן:

שִׁעוּרָן בְּמַה שֶּׁהֵן. אִם נִשְׁאַר בָּהֶן כְּדֵי לְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא, טְמֵאִין. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

הָרִמּוֹן שֶׁאָמְרוּ. דִּכְלִי שֶׁנִּקַּב בְּמוֹצִיא רִמּוֹן טָהוֹר:

וּלְמָה הַזְכִּירוּ רִמּוֹנֵי בָדָאן. כֵּיוָן שֶׁאֵין מְשַׁעֲרִין בָּהֶן, אֶלָּא בְּרִמּוֹן בֵּינוֹנִי:

שֶׁיִּהוּ מְקֻדָּשִׁים בָּהֶן. שֶׁאִם אֶחָד מֵרִמּוֹנֵי בָדָאן שֶׁל עָרְלָה אוֹ שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם נִתְעָרֵב עִם אֶלֶף רִמּוֹנִים שֶׁל הֶתֵּר, נִתְקַדְּשׁוּ כֻּלָּן וְנֶאֱסְרוּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּרִמּוֹנִים שֶׁל שְׁאָר מְקוֹמוֹת:

בָּדָאן. שֵׁם מָקוֹם:

לְשַׁעֵר בּוֹ אֶת הַכֵּלִים. קָסָבַר דְּמוֹצִיא רִמּוֹן דְּכֵלִים, בְּרִמּוֹנֵי בָדָאן מְשַׁעֲרִינַן:

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא הַזְכִּירוּ רִמּוֹנֵי בָדָאן וְכוּ'. אֲבָל לְעִנְיַן קְדוּשׁ אֵין חִלּוּק בֵּין רִמּוֹנֵי בָדָאן לִשְׁאָר רִמּוֹנִים, דְּכֻלָּן מְקֻדָּשִׁים, דְּסָבַר רַבִּי יְהוּדָה כָּל שֶׁדַּרְכּוֹ לִמָּנוֹת מְקֻדָּשׁ. בְּפֶרֶק הַתַּעֲרֹבוֹת וּבְרֵישׁ מַסֶּכֶת בֵּיצָה:

בָּדָאן וְגַבַע. שְׁנֵי מְקוֹמוֹת שֶׁל כּוּתִים הֵן, וְנִכְרִים הָיוּ רִמּוֹנִים וְחָצִיר שֶׁל מְקוֹמוֹת הַלָּלוּ [מֵרִמּוֹן וְחָצִיר] שֶׁל שְׁאָר מְקוֹמוֹת. וְכוּתָאֵי וַדַּאי לֹא מְעַשְּׂרֵי מַאי דְּמִזַּבְנֵי לְאַחֲרִינֵי, דְּלֹא חָיְשֵׁי אַלְפְּנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, אַף עַל גַּב דִּלְנַפְשַׁיְהוּ מְעַשְּׂרֵי. הִלְכָךְ מִתְעַשְּׂרִים וַדַּאי בְּכָל מָקוֹם:

חֲצִירֵי. כָּרְתִי פורו"ש בְּלַע"ז. כְּמוֹ אֶת הֶחָצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים (במדבר יא):

משנה ו

כַּבֵּיצָה שֶׁאָמְרוּ. גַּבֵּי טֻמְאַת אֳכָלִים, שֶׁאֵין מְטַמְּאִין בְּפָחוֹת מִכַּבֵּיצָה:

נוֹתֵן לְתוֹךְ הַמַּיִם. מְמַלֵּא כּוֹס מַיִם, וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ גְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת וּקְטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת, וְחוֹלֵק הַמַּיִם הַיּוֹצְאִין לִשְׁנֵי חֲלָקִים, וְהַחֵלֶק הָאֶחָד הוּא שִׁעוּר בֵּיצָה:

וְכִי מִי מוֹדִיעֲנִי. כְּלוֹמַר כְּשֶׁלּוֹקֵחַ גְּדוֹלָה שֶׁבַּגְּדוֹלוֹת שֶׁמָּא יֵשׁ יוֹתֵר גְּדוֹלָה הֵימֶנָּה. וְכֵן קְטַנָּה שֶׁבַּקְּטַנּוֹת שֶׁמָּא יֵשׁ יוֹתֵר קְטַנָּה מִמֶּנָּה:

הַכֹּל לְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁל רוֹאֶה. לְפִי אָמֶד דַּעְתּוֹ שֶׁהִיא בֵּינוֹנִית לְמַרְאֵה עֵינָיו. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ז

כַּגְּרוֹגֶרֶת שֶׁאָמְרוּ. לְהוֹצָאַת שַׁבָּת, וּלְשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

כַּזַּיִת שֶׁאָמְרוּ. כְּגוֹן כַּזַּיִת מִן הַמֵּת וּמִן הַנְּבֵלָה שֶׁמְּטַמֵּא, וְרֹב שִׁעוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה בְּכַזַּיִת:

אֲגוֹרִי. שֶׁשָּׁמְנוּ אָגוּר בְּתוֹכוֹ:

כַּשְּׁעוֹרָה שֶׁאָמְרוּ. עֶצֶם כַּשְּׁעוֹרָה:

כָּעֲדָשָׁה שֶׁאָמְרוּ. שֶׁרֶץ מְטַמֵּא בְּכָעֲדָשָׁה, וּמִחְיָה בְּכָעֲדָשָׁה:

מְבִיאִין טֻמְאָה. עַל אָדָם הַנּוֹשְׂאָן:

בָּעֲבִי הַמַּרְדֵּעַ. דְּהַיְנוּ מַלְמָד הַבָּקָר. וְעָבְיוֹ אֶצְבַּע וּשְׁלִישׁ אֶצְבַּע בְּגֶדֶל, שֶׁהֵם שִׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת בְּקְטַנּוֹת. שֶׁהַטֶּפַח אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת בְּגֶדֶל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת קְטַנּוֹת. וְנִמְצָא הֶקֵּפוֹ טֶפַח. שֶׁכָּל שֶׁיֵּשׁ בְּרָחְבּוֹ טֶפַח יֵשׁ בְּהֶקֵּפוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְגָזְרוּ עַל שֶׁיֵּשׁ בְּהֶקֵּפוֹ טֶפַח, אַטּוּ עַל שֶׁיֵּשׁ בְּעָבְיוֹ טֶפַח שֶׁהוּא מֵבִיא אֶת הַטֻּמְאָה מִן הַתּוֹרָה:

משנה ט

הָאַמָּה שֶׁאָמְרוּ. לְעִנְיַן שַׁבָּת וְעֵרוּבִין וְסֻכָּה וּמִדּוֹת וְכִלְאַיִם:

בְּאַמָּה בֵּינוֹנִית. הִיא אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים. דְּאִיכָּא אַמָּה בַּת חֲמִשָּׁה [וְקְטַנָּה מִמֶּנָּה], וְאִיכָּא אַמָּה גְּדוֹלָה בַּת שִׁשָּׁה וְאֶצְבַּע, וְאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה הִיא הַבֵּינוֹנִית:

שְׁתֵּי אַמּוֹת. שְׁתֵּי מִדּוֹת שֶׁבָּהֶן מוֹדְדִים הָאַמּוֹת, וְכָל אַחַת מֵהֶן אַמָּה:

בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. חֶדֶר אֶחָד בָּנוּי עַל שַׁעַר מִזְרְחִי שֶׁל עֲזָרָה, וְעָלָיו שׁוּשָׁן הַבִּירָה מְצֻיֶּרֶת, כְּדַי שֶׁתְּהֵא עָלֶיהָ אֵימַת מַלְכוּת:

עַל שֶׁל מֹשֶׁה. עַל אַמָּה בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים:

שֶׁהָאַמְּנִין נוֹטְלִים בַּקְּטַנָּה. שֶׁהָיְתָה הַגִּזְבָּר מִתְנֶה עִם הָאַמְּנִים, כַּךְ וְכַךְ אַמּוֹת בְּנָיִן תַּעֲשׂוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת מֵאַמּוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, בְּכָךְ וְכָךְ דְּמִים, וּמַחְזִירִים לוֹ בְּמִדַּת הָאַמָּה הַיְתֵרָה עָלֶיהָ אֶצְבַּע, כְּדֵי שֶׁיּוֹסִיפוּ מִשֶּׁלָּהֶם עַל תְּנָאָם, פֶּן יִפְחֲתוּ וְנִמְצְאוּ בָאִין לִידֵי מְעִילָה שֶׁנֶּהֱנוּ מִן

הַהֶקְדֵּשׁ. וְלָמָּה שְׁתַּיִם, חָדָא לְכַסְפָּא וְדַהֲבָא, שֶׁכְּשֶׁמַּתְנִים עִם צוֹרְפֵי זָהָב וָכֶסֶף לַעֲשׂוֹת טַבְלָא בַּת אַרְבַּע וְחָמֵשׁ אַמּוֹת בָּאַמָּה שֶׁל מִשָּׁה, מַחֲזִירִים לַמִּדָּה הַיְתֵרָה עָלֶיהָ חֲצִי אֶצְבַּע, לֹא לַמִּדָּה הַיְתֵרָה עָלֶיהָ אֶצְבַּע, לְפִי שֶׁאֻמָּנוּת יְקָרָה הִיא וְאֵין מַפְסִידִין אוֹתָן כָּל כָּךְ:

משנה י

כָּל הָאַמּוֹת הָיוּ בֵינוֹנִיּוֹת. בְּאַמָּה בַּת שִׁשָּׁה:

חוּץ מִמִּזְבַּח הַזָּהָב. שֶׁהָיָה אַמָּה עַל אַמָּה:

וְהַקֶּרֶן. שֶׁל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת. שֶׁהָיוּ לוֹ עַל אַרְבַּע פִּנּוֹתָיו אַרְבַּע אֲבָנִים שֶׁל אַמָּה גֹּבַהּ, וְאַמָּה עַל אַמָּה עֶבְיָ. וְאוֹתָהּ אַמָּה הָיְתָה בְּאַמָּה בַּת חָמֵשׁ:

וְהַסּוֹבֵב וְהַיְסוֹד. שֶׁל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת. וּבְפֶרֶק ג' דְּמַסֶּכֶת מִדּוֹת הֵן מְפֹרָשִׁים:

אַמַּת בִּנְיָן. כְּגוֹן חוֹמַת הַבַּיִת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה:

אַמַּת כֵּלִים. כְּגוֹן אָרוֹן וְשֻׁלְחָן וּמִזְבַּח הַזָּהָב. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה יא

בְּמִדָּה דַקָּה. שֶׁל מִדְבָּר קְרוּיָה מִדָּה דַקָּה. לְפִי שֶׁיֵּשׁ מִדְבָּרִית יְרוּשַׁלְמִית וְצִפּוֹרִית, וּמִדְבָּרִית קְטַנָּה שֶׁבְּכֻלָּן:

מִדּוֹת הַלַּח. הַיַּן וַחֲצִי הַיַּן:

וְהַיָּבֵשׁ. עִשָּׂרוֹן וַחֲצִי עִשָּׂרוֹן:

בְּאִיטַלְקִי. בְּמִדָּה שֶׁל אִיטַלְיָאה שֶׁל יָוָן. וְזוֹ הִיא מִדְבָּרִית שֶׁהָיְתָה בִּימֵי מֹשֶׁה:

כְּפִי מַה שֶּׁהוּא אָדָם. בֵּין קָטָן וּבֵין גָּדוֹל:

קוֹמֵץ הַמְּנָחָה. דִּכְתִיב (ויקרא ב) וְקָמַץ מִמֶּנּוּ מְלֹא קֻמְצוֹ:

וְחוֹפְנֵי קְטֹרֶת. שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, דִּכְתִיב (שם טז) וּמְלֹא חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה:

כְּמִלֹּא לֻגְמָיו. אִם שָׁתָה מְלֹא לֻגְמָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, חַיָּב. וּלְפִי לֻגְמָיו שֶׁל שׁוֹתֶה מְשַׁעֲרִינַן:

כְּמִזּוֹן שְׁתֵּי סְעֻדּוֹת לָעֲרוּב. עֵרוּבֵי תְּחוּמִין אֵינוֹ בְּפָחוֹת מִמִּזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת:

מְזוֹנוֹ לְחֹל. כְּמָזוֹן לִשְׁתֵּי סְעוּדוֹת שֶׁל חֹל שֶׁאוֹכֵל מְעַט, וְלֹא כְּמִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת דְּאָכֵיל טְפֵי, מִשּׁוּם דִּבְסִים תַּבְשִׁילֵיהּ, וְרַוְחָא לְבָסוּמֵי שְׁכִיחַ:

לַשַּׁבָּת אֲבָל לֹא לַחֹל. דְּאַדְרַבָּה, שְׁתֵּי סְעוּדוֹת שֶׁל שַׁבָּת פְּחוּתִים מִשְּׁתֵּי סְעוּדוֹת שֶׁל חֹל, כֵּיוָן דִּבְשַׁבָּת סָעִיד שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, אֵינוֹ מַרְבֶּה לֶאֱכֹל בְּכָל סְעוּדָה:

וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְכַּוְּנִים לְהָקֵל. כָּל אֶחָד מֵהֶן מִתְכַּוֵּן לְמַעֵט בַּכְּכָר שֶׁל עֵרוּב:

מִשְּׁתֵּי יָדוֹת לְכִכָּר מִשְּׁלֹשׁ לְקָב. דַּי לְעֵרוּב בִּשְׁתֵּי יָדוֹת שֶׁל כִּכָּר שֶׁל שְׁלֹשׁ כִּכָּרוֹת לַקָּב, נִמְצָא כִּכָּר שָׁלֵם שְׁלִישִׁית הַקָּב, וּשְׁתֵּי יְדוֹתֶיהָ הֲוֵי כִּכָּר שֶׁל עֵרוּב:

מִכִּכָּר בְּפַנְדְּיוֹן. כִּכָּר הַלְקוּחַ בְּפַנְדְּיוֹן מִן הַנֶּחְתּוֹם כְּשֶׁנִּמְכָּרִים אַרְבַּע סְאִים בְּסֶלַע. וְאַרְבַּע סְאִים הֵן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קַבִּין שֶׁכָּל סְאָה הִיא שִׁשָּׁה קַבִּין, וְהַסֶּלַע הִיא אַרְבָּעָה דִינָרִים,

וְהַדִּינָר שֵׁשׁ מָעִין, נִמְצָא הַסֶּלַע עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מָעִין, וְנִמְצָא עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה קַבִּין לְעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מָעִין קַב לְכָל מָעָה, וְהַמָּעָה שְׁנֵי פֻּנְדְּיוֹנִים, הֲרֵי הַכְּכָּר הַנִּמְכָּר בְּפֻנְדְּיוֹן הוּא חֲצִי קַב. אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁהַחֶנְוָנִי רוֹצֶה לְהִשְׁתַּכֵּר, וְיֹצִיאַת הָאֲפִיָּה וְהַטִּחִינָה, לֹא יִהְיֶה הַכִּכָּר הַנִּמְכָּר בְּפֻנְדְּיוֹן כְּשֶׁנִּמְכָּרִים אַרְבַּע סְאִין בְּסֶלַע אֶלָּא רֹבַע קַב, וְהָרֹבַע הָאַחֵר הוֹלֵךְ בְּשִׂכַּר הַחֶנְוָנִי וְיֹצִיאַת הָאֲפִיָּה וְהַטִּחִינָה. הֲרֵי כִּכָּר הַלָּקוּחַ בְּפֻנְדְּיוֹן הוּא רֹבַע הַקַּב, דְּהַיְנוּ שֵׁשׁ בֵּיצִים, וְהוּא שְׁעוּר שְׁתֵּי סְעָדוֹת, וְהַיְנוּ כִּכָּר שֶׁל עֵרוּב. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה יב

מְלֹא תַרְוָד רָקָב. מְלֹא כַף עַפְרוּרִית מִן הַמֵּת אַחַר שֶׁכָּלָה כָּל לַחוּת שֶׁבּוֹ:

מְלֹא תַרְוָד גְּדוֹל שֶׁל רוֹפְאִים. שֶׁהוּא גָּדוֹל מִשְּׁאָר תַּרְוָדִים. וְשִׁעוּרוֹ מְלֹא חָפְנַיִם:

כַּגְּרִיס הַקִּלְקִי. כַּחֲצִי פּוֹל הַבָּא מִמָּקוֹם שֶׁשְּׁמוֹ קִלְקִי, וְהַפּוֹלִים שֶׁבּוֹ גְּדוֹלִים מִשְּׁאָר פּוֹלִים. וְשִׁעוּר מָקוֹם גְּרִיס הַקִּלְקִי, תֵּשַׁע עֲדָשׁוֹת שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְרֻבָּעוֹת. וּמָקוֹם עֲדָשָׁה, אַרְבַּע שְׂעֹרוֹת, נִמְצָא מָקוֹם הַגְּרִיס שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שְׂעֹרוֹת:

כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה. גְּדוֹלָה מִשְּׁאָר תְּמָרִים. וְשִׁעוּרָהּ מְעַט פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה:

כָּמוֹהָ וּכְגַרְעִינָתָהּ. שֶׁצָּרִיךְ לִמְעֹךְ חֲלָלָהּ:

וְנוֹדוֹת יַיִן וָשֶׁמֶן. שֶׁל עוֹר שֶׁנִּקְבוּ, שִׁעוּר הַנֶּקֶב שֶׁלָּהֶן:

כְּפִיקָה גְּדוֹלָה. שֶׁמְּשִׁימִים בַּפֶּלֶךְ כְּשֶׁהַנָּשִׁים טוֹוֹת בּוֹ:

וּמָאוֹר. כְּמִין חַלּוֹן שֶׁמַּמְנִּו הָאוֹרָה נִכְנֶסֶת לַבַּיִת:

שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּיֹדֵי אָדָם. כְּגוֹן חוֹר שֶׁחֵרְרוּהוּ מַיִם אוֹ שְׂרָצִים, אוֹ שֶׁנָּפַל הֶעָפָר מֵאֵלָיו וְנַעֲשָׂה שָׁם נֶקֶב. וְאִם לֹא חָשַׁב עָלָיו לְתַשְׁמִישׁ אוֹ לְמָאוֹר, שִׁעוּרוֹ לְהָבִיא אֶת הַטֻּמְאָה מֵאֹהֶל הַמֵּת לַבַּיִת לְדֶרֶךְ הַנֶּקֶב:

כְּאֶגְרוֹפּוֹ שֶׁל בֶּן בָּטִיחַ. דְּהַיְנוּ אָדָם יָדוּעַ אֶצְלָם, וּבֶן בָּטִיחַ שְׁמוֹ, שֶׁהָיָה אֶגְרוֹפּוֹ גָּדוֹל:

וְשֶׁנַּעֲשָׂה בְּיֹדֵי אָדָם. שֶׁעָשָׂאוֹ אָדָם לְהַכְנִיס אֶת הָאוֹרָה:

נֵירוֹנִית. מַטְבֵּעַ שֶׁל נֵירוֹן קֵיסָר:

כִּמְלֹא נֶקֶב שֶׁבָּעֹל. מְלֹא מַקֵּדַח שֶׁל לִשְׁכָּה. וּפֻנְדְּיוֹן הָאִיטַלְקִי וְסֶלַע הַנֵּירוֹנִית וּמְלֹא נֶקֶב שֶׁבָּעֹל, כֻּלָּן שִׁעוּר אֶחָד לָהֶן. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים בְּאֶחָד מֵהֶן וְלֹא בְּאַחֵר, הִלְכָךְ תְּנִינְהוּ לְכֻלְּהוּ:

משנה יג

כֹּל שֶׁבַּיָּם טָהוֹר. כָּל בְּרִיּוֹת שֶׁבַּיָּם אִם עָשָׂה מֵעוֹרָן כֵּלִים, אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה, דִּכְתִיב (ויקרא יא) אוֹ בֶגֶד אוֹ עוֹר אוֹ שָׂק, מַה בֶּגֶד מִן הַגָּדֵל מִן הָאָרֶץ, אַף עוֹר מִן הַגָּדֵל מִן הָאָרֶץ:

חוּץ מִכֻּלָּם הַמַּיִם. לְפִי שֶׁכָּל שְׁאָר בְּרִיּוֹת שֶׁבַּיָּם אֵין אֶחָד מֵהֶם בּוֹרֵחַ לַיַּבָּשָׁה כְּשֶׁבָּאִים לָצוּד אוֹתָם, אֶלָּא כֻּלָּם הַיָּם בִּלְבַד, הִלְכָּךְ הָוֵי בִּכְלַל עוֹרוֹת הַיַּבָּשָׁה, וְאִם עָשָׂה כְּלִי מֵעוֹרוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

אֲפִלּוּ חוּט אֲפִלּוּ מְשִׁיחָה. וּבִלְבַד שֶׁיְּחַבְּרֶנּוּ לוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם מִן הַגָּדֵל בָּאָרֶץ מְחֻבָּרִים בְּחִבּוּר כָּזֶה הָיָה טָמֵא הָאֶחָד כְּשֶׁנִּטְמָא חֲבֵרוֹ:

משנה יד

יֵשׁ בְּמַה שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן טֻמְאָה. הֵכִי קָאָמַר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהָעוֹשֶׂה כְּלִי מֵהֶם יֵשׁ בָּהֶם טֻמְאָה, כְּגוֹן הָאָרֶץ שֶׁנִּבְרֵאת בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וּכְלֵי חֶרֶס הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנָּה טְמֵאִים:

בַּשֵּׁנִי אֵין בּוֹ טֻמְאָה. שֶׁבּוֹ נִבְרָא רָקִיעַ וְאֵין בּוֹ טֻמְאָה:

בַּשְּׁלִישִׁי. נִבְרְאוּ אִילָנוֹת, וּכְלֵי עֵץ הַנַּעֲשִׂים מֵהֶם מְקַבְּלִים טֻמְאָה:

בָּרְבִיעִי. נִתְלוּ הַמְּאוֹרוֹת, וְאֵין בָּהֶם טֻמְאָה:

בַּחֲמִישִׁי. עוֹפוֹת וְדָגִים, וְאִם עָשָׂה מֵהֶן כֵּלִים אֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה:

חוּץ מִכְּנַף הָעוֹז. כְּנַף הָעֲזָנְיָה. דְּרַבָּנָן גָּזְרוּ טֻמְאָה בִּכְלֵים הַנַּעֲשִׂים מִמֶּנָּה, דְּאָתֵי לְאַחְלוּפֵי בִּשְׁאָר כֵּלִים:

וּבִיצַת הַנַּעֲמִית הַמְּצֻפָּה. בַּת הַיַּעֲנָה מְתַרְגְּמִינַן נַעֲמִיתָא. וְרַבָּנָן גָּזְרוּ טֻמְאָה בְּבֵיצָתָהּ כְּשֶׁהִיא מְצֻפָּה, כֵּיוָן דְּבֹלֵא צִפּוּי נַמִּי עוֹמֶדֶת. אֲבָל בִּשְׁאָר בֵּיצִים, אֲפִלּוּ בִּמְצֻפָּה לֹא גָּזְרוּ, כֵּיוָן דְּבֹאֵינָהּ מְצֻפָּה לֹא קַיְמָא כְּלָל:

כֹּל שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי טָמֵא. חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וּשְׁרָצִים וְאָדָם. אִם עָשָׂה כֵּלִים מֵעַצְמוֹתֵיהֶן אוֹ מֵעוֹרוֹתֵיהֶן, מְקַבְּלִים טֻמְאָה:

משנה טו

הָעוֹשֶׂה כְּלִי קִבּוּל מִכָּל מָקוֹם. וַאֲפִלּוּ לֹא עֲשָׂאוֹ רְאוּי לְקַבֵּל אֶלָּא מַשֶּׁהוּ:

מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב מִכָּל מָקוֹם. לִישִׁיבָה מֻעֶטֶת. כְּגוֹן שֶׁהָיָה נִשְׁעָן אוֹ נִתְלֶה בּוֹ:

מֵעוֹר הַמֻּצָּה. דְּלֹא מָלִיחַ וְלֹא קָמִיחַ וְלֹא עָפִיץ:

וּמִן הַנְּיָר. הֶעָשׂוּי מֵעֲשָׂבִים:

שֶׁיֵּשׁ לָהֶן מַעֲשֶׂה. כֵּיוָן שֶׁחֲקָקוּם:

וְאֵין לָהֶם מַחֲשָׁבָה. אִם חִשְׁבוּ לִמֹּד בָּהֶן עָפָר כְּמוֹת שֶׁהֵן חֲקוּקִים מֵאֲלֵיהֶן וְלֹא עָשׂוּ בָהֶן מְלָאכָה, אֵין מַחְשַׁבְתָּן מְבִיאָתָן לִידֵי טֻמְאָה:

משנה טז

קְנַה הַמֹּאזְנַיִם. הָרַמָּאִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ חָלוּל וּמַנִּיחִין בַּחֲלָלוֹ כֶּסֶף חַי, וּכְשֶׁשּׁוֹקְלִין מַטִּין בַּקָּנֶה מְעַט וְהוֹלֵךְ הַכֶּסֶף חַי לְצַד הַדָּבָר הַנִּשְׁקָל וּמַכְבִּיד וּמַכְרִיעוֹ:

וְהַמָּחוֹק. שֶׁמּוֹחֲקִין בּוֹ הַמִּדָּה כְּשֶׁהִיא גְּדוּשָׁה. וְאִם עוֹשִׂין אוֹתָהּ שֶׁל דְּלַעַת וְכֵיוֹצֵא בָּהּ מִן הַדְּבָרִים הַקַּלִּים, הוּא מֻקָּל, וְרַע לַמּוֹכֵר. וְאִם עוֹשִׂים אוֹתוֹ מִמַּתֶּכֶת, הוּא מַכְבִּיד, וְרַע לַלּוֹקֵחַ. אֲבָל עוֹשִׂים אוֹתוֹ שֶׁל זַיִת וְשֶׁל אֱגוֹז וְשֶׁל אֶשְׁכְּרוֹעַ. וְהָרַמַּאי עוֹשֶׂה הַמָּחוֹק שֶׁל זַיִת וְשֶׁל אֱגוֹז חָלוּל, כְּשֶׁהוּא מוֹכֵר מַכְנִיס בּוֹ מַתֶּכֶת כְּדֵי שֶׁיַּכְבִּיד, וּכְשֶׁהוּא קוֹנֶה מְסַלְקוֹ:

וְהָאֵסֶל. מוֹט שֶׁנּוֹשְׂאִים בּוֹ בַּכָּתֵף. וּכְשֶׁיֵּשׁ פּוֹעֲלִים מְרֻבִּים, לְאַחַר שֶׁקִּבֵּל שָׂכָר מֵשִׂים בְּבֵית קִבּוּל שֶׁבַּמּוֹט אֶת שְׂכָרוֹ, וְאוֹמֵר לְבַעַל הַבַּיִת לֹא נָתַתָּ לִי שְׂכָרִי, וּכְשֶׁמְּחַפְּשִׂים אוֹתוֹ אֵין נוֹתְנִים לֵב לְחַפֵּשׂ שָׁם:

קָנֶה שֶׁל עָנִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל מַיִם. וְשׁוֹתֶה מֵהֶן, וּכְשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ אִם טָעַם כְּלוּם, אוֹמֵר אֲנִי מִתְעַנֶּה הַיּוֹם. וְרַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ, בֵּית קִבּוּל מַיִם, בֵּית קִבּוּל מַשְׁקִין, וּכְשֶׁטּוֹרֵחַ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת בְּבֵית הַבַּד גּוֹנֵב בּוֹ מִן הַשֶּׁמֶן:

מַקֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל מְזוּזָה וּמַרְגְּלִית. וְעוֹשִׂין כֵּן כְּדֵי לִגְנֹב בּוֹ אֶת הַמֶּכֶס:

אוֹי לִי אִם אֹמַר. שֶׁמָּא יִלְמְדוּ מִמֶּנִּי בְּנֵי אָדָם לְרַמּוֹת:

וְאוֹי לִי אִם לֹא אֹמַר. שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הָרַמָּאִין, אֵין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּקִיאִים בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹאוּ לְרַמּוֹת יוֹתֵר. וְלָמָּה אֲמָרָם, מִשּׁוּם דִּכְתִיב (הושע יד) כִּי יִשָּׁרִים דַּרְכֵי ה' צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם:

משנה יז

תַּחְתִּית הַצּוֹרְפִים. צוֹרְפֵי זָהָב וָכֶסֶף יֵשׁ תַּחְתִּיהֶם כְּלִי שֶׁשְּׁמוֹ תַּחְתִּית, וְהוּא עָשׂוּי לָתֵת בְּתוֹכוֹ גְּרוּטָאוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב. אֲבָל שֶׁל נְפָחִים אֵין עָשׂוּי לְקַבֵּל וְלֹא מְיֻחָד נַמִּי לִישִׁיבָה:

מַשְׁחֶזֶת. שֶׁל עֵץ שֶׁמַּשְׁחִיזִין בָּהּ אֶת הַסַּכִּין. וְעוֹשִׂין לָהּ בֵּית קִבּוּל שֶׁמֶן, שֶׁמּוֹשְׁחִין בָּהּ שֶׁמֶן לְהַשְׁחִיז:

פִּנְקָס שֶׁל שַׁעֲוָה. שֶׁיֵּשׁ לַחֲנָנִי וְלַשַּׁלְחָנִי שֶׁכּוֹתֵב עָלָיו בְּחֶרֶט:

קַשׁ. זַנְבוֹת הַשִּׁבֳּלִים. וְעוֹשִׂים מֵהֶם מַחְצְלָאוֹת:

וּשְׁפוֹפֶרֶת הַקַּשׁ. שֶׁהוּא חָלוּל וְיֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. וְאַף עַל פִּי שֶׁקִּבּוּלוֹ מֻעָט, דְּהָא תְּנַן לְעֵיל הָעוֹשֶׂה כְּלִי קִבּוּל מִכָּל מָקוֹם טָמֵא. וְקַמִּפְלְגֵי אִי הָוֵי דָּבָר הָעוֹמֵד אִי לֹא, דְּאֵין טָמֵא אֶלָּא דָּבָר הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו. וְרַבִּי עֲקִיבָא חָשִׁיב לֵיהּ דָּבָר הָעוֹמֵד, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לָא חָשִׁיב לֵיהּ דָּבָר הָעוֹמֵד. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פַּקּוּעוֹת. דְּלַעַת מִדְּבָרִית. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֲבַטִּיחִים קְטַנִּים מָרִים, וְקָנֶה שֶׁלָּהֶן חָלוּל כִּשְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קַשׁ:

חֻלָּף. מִין עֵשֶׂב הוּא וְעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ חֲלָפִים וּמַחְצָלָאוֹת. וְקוֹרִין לוֹ בַּעֲרָבִי חלפ"ה:

טְהוֹרָה. מִטֻּמְאַת שֶׁרֶץ. אֲבָל לֹא מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב. שֶׁהִיא מִטַּמְּאָה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב דְּאוֹרַיְתָא אִם אֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְסַכֵּךְ:

קָנֶה שֶׁחֲתָכוֹ לְקַבָּלָה. לָתֵת בּוֹ כְּחֹל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ:

הַכָּכִי. הַמּחַ הַלָּבָן שֶׁבְּתוֹךְ הַקָּנֶה. וְקוֹדֶם לָכֵן אֵין לַקָּנֶה טֻמְאָה וַאֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

פרק יח

משנה א

הַשְּׁדָּה. נִמְדֶּדֶת מִבִּפְנִים. דִּתְנַן לְעֵיל (פרק טו) כְּלֵי עֵץ שֶׁהַמַּחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה בְלַח שֶׁהֵן כּוֹרִים בְּיִבֵּשׁ, טָהוֹר, וְהֵינוּ אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שָׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְהָכָא קָמִפְלְגִי כִּיצַד מוֹדְדִים, לְבֵית שַׁמַּאי מוֹדְדִין חָלָל שֶׁבִּפְנִים, וְלֹא עֲבִי הַדְּפָנוֹת וְהַשּׁוּלַיִם. וּלְבֵית הִלֵּל הַכֹּל מוֹדְדִין, חוּץ מֵעֲבִי הָרַגְלַיִם וּלְבַזְבְּזִים שֶׁהוּא הַזֵּר שֶׁעַל הַשָּׂפָה. וּלְרַבִּי יוֹסֵי מוֹדְדִים אַף עֲבִי רַגְלֵי הַשִּׁדָּה וְהַלְּבַזְבְּזִים. וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן אִם אֵין רַגְלֶיהָ גְּבוֹהִים טֶפַח מוֹדְדִים אַף הָאֲוִיר שֶׁבֵּין רֶגֶל לְרֶגֶל. וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל אַלִּיבָּא דְתַנָּא קַמָּא:

משנה ב

מוּכְנִי. אוֹפַן כְּעֵין אוֹפַנֵּי הָעֲגָלָה. וּלְפִי שֶׁהַשִּׁדָּה נִשֵּׂאת עָלֶיהָ קְרוּיָה מוּכְנִי. לְשׁוֹן אֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ (שמות ל):

בִּזְמַן שֶׁהִיא נִשְׂמֶטֶת. שֶׁאָדָם יָכוֹל לְסַלְּקָהּ מִן הָעֲגָלָה:

אֵינָהּ חִבּוּר לָהּ. וְהִיא חֲשׁוּבָה כְּלִי לְעַצְמָהּ. וְאִי שִׁדָּה בַּת קִבּוּלֵי טֻמְאָה שֶׁאֵינָהּ מַחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה וְנִטְמֵאת הַשִּׁדָּה, לֹא נִטְמֵאת הַמּוּכְנִי, וְאִי לָאו בַּת קִבּוּלֵי טֻמְאָה הִיא וְנָגְעָה טֻמְאָה בַּמּוּכְנִי, הַמּוּכְנִי טְמֵאָה, דְּלָא חֲשִׁיבָא מִן הַשִּׁדָּה, וְהִיא מִטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה וְרֵיקָנִית וְיֵשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל:

וְאֵינָהּ נִמְדֶּדֶת עִמָּהּ. בְּחֶשְׁבּוֹן אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שָׁלֹשׁ אַמּוֹת. דְּלָא חֲשִׁיבָא כָּעֲבִי הָרַגְלַיִם, וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי יוֹסֵי אֵינָהּ נִמְדֶּדֶת עִמָּהּ:

וְאֵינָהּ מַצֶּלֶת עִמָּהּ בְּאֹהֶל הַמֵּת. שֶׁאִם הַשִּׁדָּה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת מַצֶּלֶת עַל כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ, כֵּיוָן דְּמַחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה. וְאִם בּוֹלְטִים מִמֶּנָּה כֵּלִים כְּנֶגֶד [גּבהּ] הַמּוּכְנִי מִלְמַעְלָה, אֵין הַמּוּכְנִי מַצֶּלֶת עָלֶיהָ, דְּמוּכְנִי מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה וְאֵינָהּ חוֹצֶצֶת בִּפְנֵי הַטֻּמְאָה:

בִּזְמַן שֶׁבְּתוֹכָהּ מָעוֹת. דִּכְלִי בִּפְנֵי עַצְמָהּ הִיא, וּבָסִיס לְדָבָר הָאָסוּר. אֲבָל אִם אֵינָהּ נִשְׁמֶטֶת שָׂרֵי, מֵאַחַר דְּלֹא הָווּ בְּתוֹךְ הַשַּׁדָּה שֶׁהִיא עִקַּר הַכְּלִי:

קְמָרוֹן. כְּעֵין קֻבָּא שֶׁעוֹשִׂין עַל גַּבֵּי הַשַּׁדָּה:

נִמְדָּד עִמָּהּ. לְהַשְׁלִים אַרְבָּעִים סְאָה:

כֵּיצַד מוֹדְדִים אוֹתוֹ. כְּשֶׁהוּא קָבוּעַ:

רֹאשׁ תּוֹר. בַּאֲלַכְסוֹן. דְּהַאי קְמָרוֹן אֵינוֹ כְּנֶגֶד כָּל הַשַּׁדָּה אֶלָּא כִּפָּה כְּנֶגֶד מִקְצָת חֲלָלָהּ, וּכְשֶׁבָּא לְמִדַּד אֲוִירָהּ רוֹאִין כְּאִלּוּ חוּט נָתוּן בַּאֲלַכְסוֹן מִכֹּתֶל הַשַּׁדָּה עַד רֹאשׁ הַכִּפָּה, וְחָלָל שֶׁתַּחְתָּיו נִמְדָּד:

אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ. הַשַּׁדָּה בְּלֹא הַקְּמָרוֹן הַקָּבוּעַ בָּהּ:

טְהוֹרָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מַחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ג

אַף עַל פִּי שֶׁמְּקַבָּלִים. כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקְּבוּ בְּנִטְילַת הָרַגְלַיִם וְיֵשׁ לָהֶן בֵּית קִבּוּל כְּבַתְּחִלָּה:

טְהוֹרִין. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּטַּל אַחַת מִן רַגְלֵיהֶן שׁוּב אֵינָן חֲשׁוּבִין כְּלִי, לְפִי שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין כְּדַרְכָּן אֶלָּא נוֹטִין לְצַד אֶחָד וְכִשְׁבוּרִים דָּמוּ:

רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִקְּבוּ בְּנִטְילַת אַחַת מֵרַגְלֵיהֶן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. וְרַמְבַּ"ם גָּרִיס, וְשֶׁאֵינָן מְקַבְּלִים כְּדַרְכָּן רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. וּמִלְּתָא בְּאַנְפֵּי נַפְשַׁהּ הִיא, וְהָכִי קָאָמַר, שְׂדֵה תֵּבָה וּמִגְדָּל שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סְאָה כְּשֶׁהֵן יוֹשְׁבִין כְּדַרְכָּן וְאִם מַטִּין אוֹתָן מְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סְאָה, רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא כֵּיוָן שֶׁאֵין מְקַבְּלִים כְּדַרְכָּן, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הוֹאִיל וּמְקַבְּלִים מִכָּל מָקוֹם, חֲשִׁיבֵי מַחְזִיקִים אַרְבָּעִים סְאָה וּטְהוֹרִין:

וְנַקְלִיטֵי הַמִּטָּה. שְׁנֵי עַמּוּדִים אֶחָד מְרַאֲשׁוֹתֵי הַמִּטָּה וְאֶחָד בְּמַרְגְּלוֹתֶיהָ, וּמְשִׁימִין מַקֵּל מִזֶּה לָזֶה וּמַשְׁלִיכִין עָלָיו סָדִין וְנַעֲשָׂה אֹהֶל:

וַחֲמוֹר. תַּחַת מַלְבֶּן הַמִּטָּה מְשִׂימִין עֵץ חָלוּל שֶׁהַמַּלְבֵּן מֻנָּח עָלָיו וְנִקְרָא חֲמוֹר:

וְחִפּוּי. כְּגוֹן צִפּוּי שֶׁמְּצַפִּים הַמִּטָּה וְנַקְלִיטֶיהָ:

טְהוֹרִים. דְּהֲוֵי מַתֶּכֶת הַמְשַׁמֶּשֶׁת לְעֵץ:

מַלְבֵּן. לוּחוֹת חֲלוּלִים עֲשׂוּיִים לְהַנִּיחַ תַּחַת כַּרְעֵי הַמִּטָּה שֶׁלֹּא יֵרָקְבוּ מִלַּחְלוּחִית הַקַּרְקַע. וּמִשְׁלְטִלִּים עִם הַמִּטָּה, הֵלְכָךְ טְמֵאִים, דְּכַמִּטָּה דָּמוּ:

וּמַלְבְּנֵי בְנֵי לֵוִי טְהוֹרִין. לְפִי שֶׁרְגִילִין לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְהוֹלְכִים מֵעִיר לְעִיר, וְאֵין מוֹלִיכִין הַמִּטּוֹת עִמָּהֶן וּמוֹלִיכִין הַמַּלְבְּנִים, הֵלְכָךְ אֲפִלּוּ קְבוּעִים בְּקַרְקַעֵי הַמִּטָּה הוֹאִיל וְסוֹפָן לְנָטֵל לְאוֹ כַּמִּטָּה חֲשִׁיבֵי:

משנה ד

מַלְבֵּן שֶׁנִּתְּנוּ עַל לְשׁוֹנוֹת. עֵץ הֶעָשׂוּי כְּעֵין לְשׁוֹן שֶׁהַמַּלְבֵּן מֻנָּח עָלָיו:

רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַמְּאִין. שֶׁאַף הוּא מִטַּלְטֵל עִם הַמִּטָּה כְּמוֹ מַלְבֵּן:

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֲרִין. דְּלֹא מִטַּלְטֵל בַּהֲדֵי מִטָּה כֻּלֵּי הַאי. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן:

שְׁמַלְבְּנֵי בְנֵי לֵוִי טְהוֹרִין. וְאַף עַל גַּב דִּקְבִיעֵי בְּכַרְעֵי הַמִּטָּה, הוֹאִיל וְסוֹפָן לִנָּטֵל טְהוֹרִים, הֲנֵי לְשׁוֹנוֹת נַמִּי פְּעָמִים נִטָּלִים מִמַּלְבְּנֵי הַמִּטָּה וְלָאו כַּמִּטָּה חֲשִׁיבִי:

משנה ה

מִטָּה שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה מִדְּרָס. שֶׁשָּׁכַב עָלֶיהָ זָב, אוֹ נִתְלָה אוֹ נִשְׁעַן:

קְצָרָה. אוֹתָן עֵצִים שֶׁבִּרֹחַב הַמִּטָּה לְצַד מְרַאֲשׁוֹתֶיהָ אוֹ מַרְגְּלוֹתֶיהָ:

אֲרֻכָּה. אוֹתָן עֵצִים שֶׁבְּאֹרֶךְ הַמִּטָּה מִיָּמִין אוֹ מִשְּׂמֹאל, וְהֵם נִקְרָאִים אֲרֻכּוֹת הַמִּטָּה:

טְהוֹרָה. דְּתוּ לֹא חַזְיָא וְהַוְיָא כִּשְׁבָרֵי כֵלִים שֶׁהֵן טְהוֹרִים:

רַבִּי נְחֶמְיָה מְטַמֵּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי נְחֶמְיָה:

גָּדַד. חָתַךְ וְקָטַע. כְּמוֹ גֹּדּוּ אִילָנָא:

שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת לוֹכְסָן. שְׁנֵי עֵצִים הָעֲשׂוּיִין כְּלָשׁוֹן, שֶׁמַּלְבְּנֵי הַמִּטָּה מֻנָּחִים עֲלֵיהֶן. חֲתָכָן בָּאֲלַכְסוֹן, אֶחָד שֶׁבְּמִקְצוֹעַ מִזְרָחִית דְּרוֹמִית וְאֶחָד שֶׁבְּמִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית צְפוֹנִית, טְהוֹרָה, דְּתוּ לֹא חַזְיָא. וְכֵן אִם גָּדַד שְׁתֵּי כְרָעַיִם טֶפַח עַל טֶפַח לוֹכְסָן, מִכָּרַע שֶׁבְּמִקְצוֹעַ מִזְרָחִית דְּרוֹמִית גָּדַד טֶפַח, וּמִכָּרַע שֶׁבְּמִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית צְפוֹנִית גָּדַד טֶפַח, כִּשְׁבוּרָה דָּמְיָא:

אוֹ שֶׁמִּעֲטָה מִטֶּפַח. שֶׁגָּדַד רַגְלֶיהָ וְאֵין טֶפַח מִן הַמִּטָּה לָאָרֶץ, לֹא חֲשִׁיבָא:

משנה ו

וְתִקְּנָהּ טְמֵאָה מִדְּרָס. עֲדַיִן עוֹמֶדֶת בְּטֻמְאָתָהּ, כֵּיוָן דְּקַיְמָא שְׁנִיָּה:

טְהוֹרָה מִן הַמִּדְרָס. אַף עַל גַּב דְּנִתַּקְּנָה רִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה, מִכָּל מָקוֹם טְהוֹרָה, דְּפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן, שֶׁלְּאַחַר שֶׁיָּרְדָה לָהּ טֻמְאַת מִדְרָס נִתְחַדְּשׁוּ לָהּ פָּנִים הַלָּלוּ וְאֵין זוֹ הָרִאשׁוֹנָה, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְקַלְקֵל בָּהּ כְּדֵי בְּטוּלָהּ:

אֲבָל טְמֵאָה מַגַּע מִדְּרָס. מִשּׁוּם דַּאֲרֻכָּה רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁנִּשְׁבְּרָה וְתִקְּנָהּ שֶׁהֵבִיא אֲרֻכָּה אַחֶרֶת תַּחַת הַשְּׁבוּרָה וְחִבְּרָהּ לַמִּטָּה, נִטְמֵאת מַגַּע מִדְּרָס, שֶׁהֲרֵי נָגְעָה בַּמִּטָּה הַטְּמֵאָה מִדְּרָס, וְכִי נִשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה דְּפָרַח מִנָּהּ טֻמְאַת מִדְרָס, אִשְׁתַּיֵּר בָּהּ טֻמְאַת מַגָּע, דְּכָל הַמִּטָּה מְחֻבֶּרֶת לְרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּתְקַנָּה:

עַד שֶׁנִּשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה טְהוֹרָה. דְּכֵיוָן דְּנִשְׁבְּרוּ שְׁתֵּי הָאֲרֻכּוֹת, תּוּ לֹא חַזְיָא. וְלֹא דָּמֵי לְהֵיכָא דְּנִתְפָּרְקָה וְכֻלָּהּ קַיֶּמֶת, דְּהָתָם סוֹפוֹ לְהַחֲזִיר פְּרָקֶיהָ וּלְחַבְּרָהּ:

משנה ז

כָּרַע. שֶׁל מִטָּה שֶׁהָיְתָה טְמֵאָה מִדְּרָס. שֶׁדְּרַס הַזָּב עַל הַכָּרַע כְּשֶׁהָיָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁלֹּא הָיָה מְחֻבָּר לַמִּטָּה:

כֻּלָּהּ טְמֵאָה מִדְּרָס. דְּחִבּוּר עָבִיד לְהּ כְּאִלּוּ כֻּלָּהּ גּוּף אֶחָד:

הָיְתָה טְמֵאָה טְמֵאַת שִׁבְעָה. כְּגוֹן שֶׁנִּגְּעָה בְּמֵת:

טְמֵאַת עֶרֶב. כְּגוֹן שֶׁנִּגְּעָה בְּטְמֵא מֵת:

וְהַמִּטָּה טְהוֹרָה. דְּלֹא נִטְמְאַת בִּנְגִיעַת הַכָּרַע. דְּרֹאשׁוֹן הָוֶה, וְאֵין אָדָם וְכֵלִים מְקַבְּלִין טֻמְאָה אֶלָּא מֵאָב הַטֻּמְאָה:

מַעְדֵּר. כְּלִי עֵץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁנַּיִם וּמְהַפְּכִים בּוֹ אֶת הַתֶּבֶן, וְשִׁנָּיו שֶׁל מַתֶּכֶת. וּלְפִי שֶׁהַשִּׁנַּיִם שֶׁל פְּרָקִים וּנְעוּצִים בּוֹ, דֵּינוֹ כְּדִין מִטָּה שֶׁהִיא שֶׁל פְּרָקִים. וְהַאי וְכֵן, אַטֻּמְאַת שִׁבְעָה קָאֵי, דְּאֵין מַעְדֵּר מִטַּמֵּא מִדְּרָס:

משנה ח

תְּפִלָּה. בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁנִּגְּעוּ בְּמֵת אֵירֵי, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אַרְבָּעָה בָּתִּים, וְכָל בַּיִת נִקְרֵאת קְצִיצָה:

הִתִּיר קְצִיצָה. הֶעֱבִיר בַּיִת אֶחָד וְהֵבִיא אַחֵר תַּחְתָּיו:

טְמֵאָה טְמֵא מֵת. דְּחִבּוּרָן מְשַׁוֵּי לְהוּ גּוּף אֶחָד:

וְכֵן שְׁנַיָּה וְכֵן שְׁלִישִׁית. כָּל זְמַן שֶׁהָרְבִיעִית קַיֶּמֶת, מֻחֶמֶת שֶׁמְּחֻבֶּרֶת לָרְבִיעִית. אֲבָל כְּשֶׁהֶעֱבִיר גַּם הָרְבִיעִית וְהֶחְלִיפָהּ בְּאַחֶרֶת, פָּרְחָה מִנַּיְהוּ טְמֵאַת מֵת, וְנִשְׁתַּיֵּר בַּשְּׁלֹשׁ קְצִיצוֹת טְמֵאַת מַגַּע טְמֵא מֵת, שֶׁהָרֵי נָגְעוּ בָּרְבִיעִית כְּשֶׁחִבְּרָן וְהִיא עֲדַיִן קַיֶּמֶת. אֲבָל רְבִיעִית כְּשֶׁהֻחְלְפָה, אֵין בְּגוּפָהּ טֻמְאָה כְּלָל, דְּאִי מִשּׁוּם דְּנָגְעָה בַּשְּׁלֹשׁ, אֵין מַגָּע עוֹשֶׂה מַגָּע, שֶׁהַשְּׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת חֲדָשׁוֹת נִינְהוּ שֶׁנָּגְעוּ בִּטְמֵא מֵת, וְאֵין הָרְבִיעִית הַחֲדָשָׁה מְקַבֶּלֶת מֵהֶן טֻמְאָה, וְאֵין טֻמְאָה בָּרְבִיעִית הַחֲדָשָׁה אֶלָּא מֻחֶמֶת שֶׁמְּחֻבֶּרֶת לַשְּׁלֹשׁ הַטְּמֵאוֹת מַגָּע. הִלְכָךְ כְּשֶׁחָזַר וְהֶחְלִיף הַשָּׁלֹשׁ פַּעַם שְׁנִיָּה, טָהֲרוּ כֻּלָּן וְאַפִּלּוּ מַגָּע לֵית בְּהוּ:

משנה ט

טְהוֹרָה. וַאֲפִלּוּ אִיכָּא אַרְכָּה וּשְׁתֵּי כְרָעַיִם, הוֹאִיל וְאֵין בְּדַעְתָּם לְהַחֲזִיר. וְכִי מַהֲנֵי, דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁהַכֹּל לְאָדָם אֶחָד:

מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. אֲבָל לְמַפְרֵעַ לֹא, דְּכֵיוָן דְּחִלְקוּהָ פָּרְחָה טֻמְאָה מִנַּהּ:

מִטַּמֵּאת חֲבִילָה. אִם פֵּרְשָׁה הַכָּרַע מִן הָאַרְכָּה וְעוֹמֶדֶת עִם הַקְּצָרָה, הֲוֵי חִבּוּר, וְאִם נִטְמֵאת הַכָּרַע נִטְמֵאת הַקְּצָרָה. כְּשֵׁם שֶׁכְּשֶׁכָּלְתָה שְׁלֵמָה אִם נִטְמָא אֶחָד מֵאֲבָרֶיהָ נִטְמֵאת

כֻּלָּהּ, כָּךְ נַמִּי כְּשֶׁפֵּרֵשׁ הַכֶּרַע מִן הָאֲרֻכָּה וְעוֹמֶדֶת עִם הַקְּצָרָה, נַעֲשֵׂית חֲבִילָה עִם הַקְּצָרָה, וּכְשֶׁנִּטְמֵאת הַכֶּרַע נִטְמֵאת הַקְּצָרָה עִמָּהּ:

וּמִטַּהֲרֶת חֲבִילָה. שֶׁאִם הִטְבִּיל הַכֶּרַע עִם הַקְּצָרָה אֵין הַקְּצָרָה חוֹצֶצֶת עָלֶיהָ, כִּי הֵיכִי דְּלָא חַיְצָה עָלֶיהָ כְּשֶׁמַּטְבִּילָהּ כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מִטַּמֵּאת אֲבָרִים. וְלֹא חֲבִילָה. דְּאִם נִטְמֵאת כֶּרַע, הִיא טְמֵאָה וְלֹא קְצָרָה, דְּאֵינָהּ חִבּוּר כְּשֶׁלֵּמָה:

וּמִטַּהֲרֶת אֲבָרִים. כְּשֶׁבָּא לְהַטְבִּילָהּ מַטְבִּיל הַכֶּרַע בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְלֹא חֲבִילָה עִם הַקְּצָרָה, שֶׁהַקְּצָרָה חוֹצֶצֶת עָלֶיהָ, דְּאֵינָהּ חִבּוּר כְּשֶׁלֵּמָה, דְּמַטְבִּיל מִטָּה שְׁלֵמָה טְהוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פֵּרְקָהּ, אֲבָל הַשְׁתָּא דְּפֵרְשָׁה הַכֶּרַע מִן הָאֲרֻכָּה לֹא הָוֵי חֲבִילָה עִם הַקְּצָרָה, וְצָרִיךְ לְהַטְבִּילָהּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. כָּךְ נִרְאֵית פֵּרוּשׁ מִשְׁנָה זוֹ מִן הַתּוֹסְפְתָּא, וְכָךְ פֵּרְשׁוּהָ רַבּוֹתַי:

פרק יט

משנה א

הַמְפָרֵק אֶת הַמִּטָּה לְהַטְבִּילָהּ. אַף עַל פִּי שֶׁמִּטַּהֶרֶת כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה, פְּעָמִים שֶׁהִיא גְּדוֹלָה וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לִכָּנֵס בַּמִּקְוֶה וְצָרִיךְ לְפָרְקָהּ:

וְהַנּוֹגֵעַ בַּחֲבָלִים. גְּרְסִינַן, כְּלוֹמַר, בֵּין מְפָרֵק בֵּין נוֹגֵעַ בַּחֲבָלִים טָהוֹר. וּבְמִטָּה שֶׁנִּטְמֵאת בְּמֵת אוֹ בְּמִשְׁכַּב הַזָּב אַיְרֵי, וּכְגוֹן שֶׁאֵין בַּמִּטָּה אָרְכָּה וּשְׁתֵּי כְרָעַיִם, וַאֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לְהַטְבִּילָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּחֲזֹר לְטֻמְאָתָהּ כְּשֶׁיְּחַבְּרֶנָּהּ. וְהַנּוֹגֵעַ בַּחֲבָלִים טָהוֹר, דְּמִכְּיוָן שֶׁפֵּרְקָהּ שׁוּב אֵין הַחֲבָלִים חִבּוּר:

הַחֶבֶל מֵאֵימָתַי חִבּוּר. בִּתְחִלָּה כְּשֶׁאָדָם מְסָרֵג אֶת הַמִּטָּה שְׁלֵמָה וְסוֹרֵג בָּהּ שְׁלֹשָׁה בָּתִּים וַעֲדַיִן נִשְׁאָר הַחֶבֶל אֹרֶךְ הַרְבֵּה, נִטְמֵאת הַמִּטָּה נִטְמָא הַחֶבֶל, וְהַנּוֹגֵעַ בַּחֶבֶל, טָמֵא, דְּכֻלּוֹ חִבּוּר הוֹאִיל וְסוֹפוֹ לְסָרְגוֹ:

מִן הַקֶּשֶׁר וְלִפְנִים. אִם קְשַׁר חֶבֶל אַחֵר לְזֶה הַחֶבֶל שֶׁסּוֹרֵג בּוֹ, אֵין הַחֶבֶל הָאַחֵר חִבּוּר מִן הַקֶּשֶׁר וְלַחוּץ:

נִימֵי הַקֶּשֶׁר. כְּשֶׁקּוֹשְׁרִים שְׁנֵי חֲבָלִים זֶה בָּזֶה מַנִּיחִין מְעַט מֵרָאשֵׁי הַחֲבָלִים מִזֶּה וּמִזֶּה יוֹצְאִים חוּץ לַקֶּשֶׁר, וְהֵן נִקְרָאִים נִימֵי הַקֶּשֶׁר:

הַנּוֹגֵעַ בְּצָרְכּוֹ טָמֵא. דְּכִיוָן דְּצֹרֶךְ לַקֶּשֶׁר הֵם, שֶׁאִם הָיָה קוֹשֵׁר בְּרֹאשׁ הַחֶבֶל מַמָּשׁ הָיָה הַקֶּשֶׁר נִתָּר, נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַנִּימִין מַעֲמִידִים הַקֶּשֶׁר וְכַקֶּשֶׁר דָּמוּ:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת. הָוֵו חִבּוּר, דְּהוּא צֹרֶךְ הַקֶּשֶׁר. טְפֵי לֹא:

משנה ב

הַחֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַמִּטָּה. מַה שֶּׁנִּשְׁאַר מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁגָּמַר הַסֵּרוּג:

עַד חֲמִשָּׁה טְפָחִים טָהוֹר. דְּלֹא חָזֵי לְמִידִי לְצֹרֶךְ הַמִּטָּה, וְלָא חָשִׁיב לָהּ יָד:

מֵחֲמִשָּׁה וְעַד עֲשָׂרָה טָמֵא. דַּחֲזֵי לִקְשׁוֹר בָּהּ הַפְּסָחִים. שֶׁהָיוּ רְגִילִים לִקְשׁוֹר שָׁם הַפֶּסַח בַּחֶבֶל שֶׁבְּכַרְעֵי הַמִּטָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְזֻמָּן לָהֶם. וַחֲזֵי נַמִּי לְשַׁלְשֵׁל בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, כְּלוֹמַר לְהוֹרִידָהּ מִן הָעֲלִיָּה לַגֶּג, אִי נַמִּי לְהוֹרִידָהּ אֶל הַמְּקוֹם לְהַטְבִּילָהּ כְּשֶׁנִּטְמֵאת:

מֵעֲשָׂרָה וְלַחוּץ טָהוֹר. דְּמַה שֶּׁיֵּשׁ בַּחֶבֶל יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ לְצֹרֶךְ הַמִּטָּה כְּלוּם:

משנה ג

הַמְּזָרָן. כְּמִין אֵזוֹר אוֹ אַבְנֵט שֶׁל אָרִיג שֶׁכּוֹרְכִים אוֹתוֹ סְבִיב הַמִּטָּה כְּדֵי לְחַבֵּר פְּרָקֶיהָ. וּפְעָמִים שֶׁהוּא גָּדוֹל הַרְבֵּה וְנִגָּרָר וְיוֹצֵא חוּץ מִן הַמִּטָּה:

הַיּוֹצֵא מִן הַמִּטָּה. וְהַמִּטָּה טְמֵאָה מִדְּרָס:

כָּל שֶׁהוּא. אֲפִלּוּ יוֹצֵא כַּמָּה אַמּוֹת חוּץ לַמִּטָּה, הַכֹּל טָמֵא:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. טָמֵא בְּטֻמְאַת הַמִּטָּה. מֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה טָהוֹר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

שִׁירֵי מִזְרָן. מִזְרָן שֶׁבָּלָה וְנִקְרַע, כַּמָּה יִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנּוּ וְיִהְיֶה טָמֵא:

שִׁבְעָה טְפָחִים. דִּבְצִיר מֵהָכִי לֹא חָזֵי לְמִידִי וְלָא חָשִׁיב כְּלִי:

חֶבֶק. יֵשׁ מְפָרְשִׁים, בֶּגֶד עָב וְקָשֶׁה שֶׁמְּשִׁימִים עַל הַחֲמוֹר כְּשֶׁבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְהוּא מַזִּיעַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן לְאַחַר שֶׁמְּסִירִין מִמֶּנּוּ הָאֲכָפִים. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, שֶׁמְּשִׁימִים אוֹתוֹ עַל מַשְׂאוֹי הַחֲמוֹר כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵפָסַד אִם יֵרְדוּ עָלָיו גְּשָׁמִים:

משנה ד

נִשָּׂא הַזָּב עַל הַמִּטָּה וְעַל הַמִּזְרָן. לָאו דַּוְקָא נִשָּׂא עַל הַמִּזְרָן, אֶלָּא נִשָּׂא הַזָּב עַל הַמִּטָּה שֶׁהַמִּזְרָן כָּרוּךְ סְבִיבוֹתֶיהָ וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה:

מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי מֵאִיר לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר לְעֵיל דַּאֲפִלּוּ הַמִּזְרָן יוֹצֵא מִן הַמִּטָּה כָּל שֶׁהוּא וַאֲפִלּוּ טוֹבָא הָוֵי חִבּוּר לַמִּטָּה וּמְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, כַּמִּטָּה עַצְמָהּ. שֶׁכָּל שֶׁהַזָּב נִשָּׂא עָלָיו וְנַעֲשָׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁל זָב, הָוֵי אַב הַטֻּמְאָה, וְהַנּוֹגֵעַ בּוֹ הָוֵי רִאשׁוֹן, וְרִאשׁוֹן עוֹשֶׂה שֵׁנִי, וְשֵׁנִי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי לִפְסֹל אֶת הַתְּרוּמָה בִּלְבַד אֲבָל לֹא לְטַמֵּא. וְהֵינוּ מְטַמֵּא שְׁנַיִם דְּהֵינוּ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וּפוֹסֵל אֶחָד וְהוּא שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא פָּסוּל בַּתְּרוּמָה בִּלְבַד, וְהַמִּזְרָן כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרַשׁ מִן הַמִּטָּה חֲשִׁיב כְּאַב הַטֻּמְאָה וּמְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, אֲבָל לְאַחַר שֶׁפֵּרַשׁ לֹא הָוֵי אֶלָּא כְּוֹלֵד הַטֻּמְאָה וּמְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד, כְּדִין נוֹגֵעַ בְּמִשְׁכַּב הַזָּב:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר וְכוּ'. רַבִּי יוֹסֵי לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר לְעֵיל [עַד] עֲשָׂרָה טְפָחִים וְתוּ לֹא. הִלְכָךְ זֶה שֶׁבְּתוֹךְ עֲשָׂרָה חֲשׁוּב חִבּוּר לַמִּשְׁכָּב וּמְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרַשׁ, אֲבָל מַה שֶּׁחוּץ לַעֲשָׂרָה לֹא חֲשׁוּב חִבּוּר לַמִּשְׁכָּב, וְדִינוֹ כְּפֵרַשׁ, דְּמְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד:

נִשָּׂא עַל הַמִּזְרָן מֵעֲשָׂרָה וְלִפְנִים טְמֵאָה. גְּרְסִינַן, וְלֹא גְּרְסִינַן טָמֵא. וְהָכִי פֵּרוּשָׁא, נִשָּׂא הַזָּב עַל הַמִּזְרָן הַיּוֹצֵא מִן הַמִּטָּה, אִם נִשָּׂא מֵעֲשָׂרָה וְלִפְנִים לְצַד הַמִּטָּה, הַמִּטָּה טְמֵאָה מִדְּרָס, דְּכִיוָן דְּכָל עֲשָׂרָה חֲשִׁיבֵי חִבּוּר לַמִּטָּה, כְּשֶׁנִּטְמָא מִזְּרָן נִטְמֵאת הַמִּטָּה. אֲבָל מֵעֲשָׂרָה וְלַחוּץ דְּלֹא הָווּ חִבּוּר לַמִּטָּה, טְהוֹרָה הַמִּטָּה וְלֹא נִטְמֵאת [בְּטֻמְאַת] הַמִּזְרָן. כְּךְ נִרְאֵית בְּעֵינַי פֵּרוּשׁ מִשְׁנָה זוֹ. וְגִרְסַת רַבּוֹתַי דְּגָרְסֵי טָמֵא וְטָהוֹר וּפֵרוּשָׁן, לֹא נִתְקַבֵּל לִי. וְכֵן דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ מִשְׁנָה זוֹ לֹא נִכְנְסוּ בְּאָזְנַי כְּלָל. וְדִקְדַּקְתִּי אַחַר כָּךְ בְּחִבּוּרוֹ בְּהִלְכוֹת כֵּלִים פֶּרֶק כ"א [הֲלָכָה ט], נִרְאֶה לִי שֶׁשָּׁם חָזַר בּוֹ וּפֵרֵשׁ מִשְׁנָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּיהָ כָּאן:

משנה ה

כֵּלָה טְמֵאָה מִדְּרָס. וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא פֵּרַשׁ הַמִּזְרָן מִן הַמִּטָּה הֲוֵי כְּמִטָּה עַצְמָהּ כִּדְפָרֵשׁית:

וְהַמִּזְרָן מַגַּע מִדְּרָס. וּמְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד, כִּדִּין כָּל נוֹגֵעַ בְּאַב הַטֻּמְאָה:

משנה ו

וְנָגַע בָּהֶן הַמֵּת. כְּשֶׁהֵן כְּרוּכִים יַחַד:

טְמֵאִים טֻמְאַת שִׁבְעָה. בְּהָא לֹא פְּלִיג רַבִּי יוֹסֵי. דְּדַוְקָא בְּטֻמְאַת מִדְּרָס קָאָמַר עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים טָמֵא מֵעֲשָׂרָה וְלַחוּץ טָהוֹר, אֲבָל לִשְׁאָר טֻמְאוֹת, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה כֻּלּוֹ חִבּוּר. כְּגוֹן מִזְרָן שֶׁהוּא כָּרוּךְ עַל הַמִּטָּה וְנִכְנְסָה הַמִּטָּה לְאֹהֶל הַמֵּת אוֹ נָגְעָה בְּשֶׁרֶץ, וְכֵן אִם נִכְנַס קָצֶה מִן הַמִּזְרָן לְאֹהֶל הַמֵּת אוֹ נָגַע בְּשֶׁרֶץ, נִטְמֵאת הַמִּטָּה נִטְמָא הַמִּזְרָן, נִטְמָא הַמִּזְרָן נִטְמֵאת הַמִּטָּה, וַאֲפִלּוּ הָיָה הַמִּזְרָן יוֹצֵא מִן הַמִּטָּה מֵאָה אַמָּה:

פֵּרְשׁוּ טְמֵאִים טֻמְאַת שִׁבְעָה. וְלֹא הָווּ כְּכֵלִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, כֵּיוָן דְּכָל אֶחָד מֵהֶן כְּלִי בְּפָנֵי עַצְמוֹ. אַף עַל גַּב דִּלְעִנְיַן קַבָּלַת טֻמְאָה חֲשׁוּבִים כִּכְלִי אֶחָד וּכְשֶׁנִּגְּעָה טֻמְאָה בְּאֶחָד מֵהֶן נִטְמָא הָאַחֵר:

שֶׁנִּטְלוּ שְׁתֵּי אֲרֻכּוֹת שֶׁלָּהּ. וְלֹא נִשְׁתַּבְּרוּ, וְהֵן רְאוּיוֹת לְהַחְזִירָן לְמָקוֹמָן, הִלְכָךְ לֹא טָהֲרָה הַמִּטָּה מִטֻּמְאָתָהּ בִּנְטִילַת הָאֲרֻכּוֹת:

נִשְׁתַּבְּרוּ חֲדָשׁוֹת טְמֵאָה. שֶׁהֲרֵי הַיְשָׁנוֹת קַיָּמוֹת וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ הַנְּקָבִים, וְהָוֵי כְּנִתְפָּרְקָה אֵבֶר אֵבֶר וְכָל אֵבָרֶיהָ שְׁלֵמִים. אֲבָל נִשְׁתַּבְּרוּ הַיְשָׁנוֹת, טְהוֹרָה, לְפִי שֶׁהַיְשָׁנוֹת הֵן שֶׁהָיוּ בַּמִּטָּה כְּשֶׁנִּטְמֵאת, וּכְשֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ הָוֵי הַמִּטָּה שָׁבָר כְּלִי, דְּלֹא חַזְיָא בְּלֹא אֲרֻכּוֹת:

משנה ז

תֵּבָה שֶׁנִּפְחֲתָה מִלְּמַעְלָן. הַכְּסוּי שֶׁלָּהּ:

טְמֵאָה טָמֵא מֵת. דְּכֵיוָן דְּשׁוּלֶיהָ קַיְימִים אַכַּתִּי חַזְיָא לְתַשְׁמִישׁ. וְדָוְקָא טָמְאַת מֵת. אֲבָל לֹא טֻמְאַת מִדְרָס, דְּלֹא חַזְיָא לִישִׁיבָה:

נִפְחֲתָה מִלְּמַטָּן. בְּשׁוּלֶיהָ. בָּטַל בֵּית קִבּוּל שֶׁלָּהּ וּטְהוֹרָה לְגַמְרֵי:

מְגוּרוֹת שֶׁלָּהּ. אוֹצָרוֹת שֶׁבָּהּ, דְּהַיְינוּ חֲדָרִים שֶׁבְּתוֹכָהּ שֶׁלֹּא נִפְחֲתוּ עִמָּהּ, טְמֵאוֹת:

משנה ח

הַתּוּרְמַל. כִּיס גָּדוֹל שֶׁל עוֹר שֶׁהָרוֹעֶה נוֹתֵן חֻפָּצָיו לְתוֹכוֹ, וּבְתוֹךְ הַתּוּרְמַל יֵשׁ כִּיסִין קְטַנִּים כְּמוֹ הַמְּגוּרוֹת בַּתֵּבָה:

הַחֻמָּת. נֹאד שֶׁל עוֹר:

שֶׁהַבִּיצִים שָׁלָהּ מְקַבְּלוֹת עִמָּהּ. כְּשֶׁמַּפְשִׁיטִין עוֹרוֹת הָאֵילִים וְהַתְּיָשִׁים הַזְּכָרִים נִשְׁאָר הָעוֹר שֶׁבְּמָקוֹם הַבֵּיצִים כְּמִין כִּיס קָטָן, וְאִם נִפְחֲתוּ טְהוֹרוֹת, דְּבָטַל בֵּית קִבּוּל שֶׁלָּהֶן:

משנה ט

שֶׁפִּתְחָהּ מִצַּדָּהּ. כְּשֶׁפִּתְחָהּ מִלְּמַעְלָה אֵינָהּ טְמֵאָה מִדְּרָס, דְּאִם יָשַׁב עָלֶיהָ וּבָאִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ אוֹמְרִים לוֹ עֲמֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ. אֲבָל כְּשֶׁפִּתְחָהּ מִן הַצַּד, יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹשֵׁב עָלֶיהָ:

בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים. כְּשֶׁגְּבוֹהָה עֲשָׂרָה לֹא חַזְיָא לִישִׁיבָה כְּלִי הַאי:

אוֹ שֶׁאֵין לָהּ לְזָבִּז. דִּכְשֶׁיֵּשׁ לָהּ לְזָבִּז מַזִּיק לַיּוֹשֵׁב:

נִפְחֲתָה מִלְּמַטָּן. בְּשׁוּלֶיהָ. לֹא חַזְיָא לְתַשְׁמִישׁ, אֲבָל חַזְיָא לִישִׁיבָה:

מִפְּנֵי שֶׁבָּטַל הָעִקָּר. עִקַּר הַתֵּבָה הִיא עֲשׂוּיָה לְהַחְזִיק בְּשׁוּלֶיהָ מַה שֶּׁמְּשִׁימִים בְּתוֹכָהּ, וְעַל יְדֵי הִיא נִקְרֵאת כְּלִי. וְכֵיוָן שֶׁנִּפְחֲתוּ שׁוּלֶיהָ וּבָטְלוּ, בָּטְלוּ גַּם דְּפְנוֹתֶיהָ מִלְּמַעְלָן וְשׁוּב אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שׁוּם טֻמְאָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה י

מִשְׁפֶּלֶת. קֻפָּה גְּדוֹלָה שֶׁמּוֹלִיכִין בָּהּ הַזֶּבֶל וְהָאַשְׁפָּה:

שֶׁנִּפְחֲתָה מִלְּקַבֵּל רִמּוֹנִים. שֶׁזֶּהוּ שִׁעוּרָהּ לִטַּהֵר כְּשֶׁנִּקְבָה בְּמוֹצִיא רִמּוֹן:

רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא טְהוֹרָה מִשְּׁאָר טֻמְאוֹת, טְמֵאָה הִיא מִדְּרָס, שֶׁרְאוּיָה לִישִׁיבָה:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

פרק כ

משנה א

הַכָּרִים. עֲשׂוּיִין לְמַלְאוֹתָן צֶמֶר אוֹ נוֹצָה, וְאָדָם נוֹתְנָן תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו:

וְהַכְּסָתוֹת. כְּמוֹ כָּרִים הֵן, אֶלָּא שֶׁהֵן אֲרֻכִּים וּגְדוֹלִים וְכָל גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם שׁוֹכֵב עֲלֵיהֶן:
מַרְצוּפִין. כְּמִין שַׁקִּים שֶׁל עוֹר גְּדוֹלִים שֶׁנּוֹתְנִים בָּהֶן סְחוֹרוֹת שֶׁמּוֹלִיכִין בַּסְּפִינוֹת:
חֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים מִדָּרָס. דְּכָל הֲנֵי עֲבִידֵי נַמֵּי לִשְׁכִּיבָה:
קְלוֹסְטוֹר. כְּמִין סַל וּכְפִיפָה שֶׁתּוֹלִין בְּפִי הַבְּהֵמָה, וְנוֹתְנִים בָּהּ מִסְפּוֹא וּשְׂעֹרִים וְהַבְּהֵמָה אוֹכֶלֶת כְּשֶׁהִיא מְהַלֶּכֶת:
תּוּרְמַל. כִּיס גָּדוֹל שֶׁל עוֹר שֶׁהָרוֹעֶה נוֹתֵן שָׁם כָּל חֲפָצָיו:
כְּרִיתִית. שַׂק שֶׁל עוֹר קָטָן:
רַבְצָל. חֵמֶת קָטָן שֶׁל עוֹר שֶׁמְּשִׁימִים בּוֹ בְּשָׂמִים:
מְזָוָדָה. כְּלִי שֶׁנּוֹתְנִים בּוֹ צֵידָה לַדֶּרֶךְ. תַּרְגּוּם צֵידָה זְוָדִין:
חֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים מִדָּרָס. כָּל אֵלּוּ הַשְּׁנוּיִים בַּמִּשְׁנָה, אִם יֵשׁ בְּכֻלָּן הַשִּׁעוּר הַמְפָרָשׁ בָּהֶן אוֹ יוֹתֵר, מְטַמְּאִין מִדָּרָס, דִּמְשַׁמְּשִׁין שְׁכִיבָה עִם מְלַאכְתָּן. אֲבָל בְּפָחוֹת מִכְּשִׁעוּר הַמְפֹרָשׁ בָּהֶן, לֹא:
נִפְחֲתוּ טְהוֹרִין. שֶׁכָּל אֵלּוּ עֲשׂוּיִין לְקַבֵּל, שֶׁהַקִּבּוּל הַהוּא מְכִינָם וּמַזְמִינָם לִהְיוֹת רְאוּיִין לְמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וּכְשֶׁנִּפְחַת בָּטַל הָעִקָּר שֶׁהוּא הַקִּבּוּל שֶׁבַּעֲבוּרוֹ הָיָה קָרוּי כְּלִי:
וּבָטְלָה הַטְּפֵלָה. שֶׁהִיא טְמֵאַת מִדָּרָס:

משנה ב

חֵמֶת חֲלִילִין. חֵמֶת מָלֵא רוּחַ וּמְשִׁימִין הַחֲלִילִים בְּפִי הַחֵמֶת וְהָרוּחַ יוֹצֵא דֶּרֶךְ הַנְּקָבִים וּמוֹצִיא מִן הַחֲלִילִים קוֹל שֶׁל שִׁיר:
טְהוֹרָה מִן הַמִּדָּרָס. דְּלֹא חָזְיָא לִשְׁכִּיבָה:
עֲרֵבַת פִּיסוֹנוֹת. עֲרֵבָה שֶׁמְּבִיאִין בָּהּ אֲבָנִים קְטַנּוֹת וְרִגְבֵי אֲדָמָה כְּדֵי לָתֵת בַּנְּדָבָכִים שֶׁל בִּנְיָן. וּפִיסוֹנוֹת לְשׁוֹן שְׁקַל פִּיסָא שְׁדָא בֵּיהּ דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא בְּסַנְהֶדְרִין גַּבֵּי מַרְקוּלִיס:
בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מִדָּרָס. קָסְבְרֵי מְשַׁמֶּשֶׁת שְׁכִיבָה עִם מְלַאכְתָּהּ. וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי אֵינָהּ מְשַׁמֶּשֶׁת:
שֶׁנִּסְדְּקָה טְמֵאָה מִדָּרָס. וְאִם לֹא נִסְדְּקָה אֵינָהּ טְמֵאָה מִדָּרָס, דְּאוֹמְרִין לוֹ עָמֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ. אֲבָל כְּשֶׁנִּסְדְּקָה וּמוֹצִיאָה מַשְׁקִין, אֵינָהּ רְאוּיָה אֶלָּא לִשְׁכִּיבָה. וּפְחוּתָה מִשְּׁנֵי לֻגִּים, אוֹ יְתֵרָה מִתִּשְׁעָה קַבִּין, אֵינָהּ טְמֵאָה מִדָּרָס וַאֲפִלּוּ נִסְדְּקָה:
וְנִתְפַּחָה. מֵחֲמַת גְּשָׁמִים מִתְנַפַּח הָעֵץ וְנִסְתָּם הַסֶּדֶק:
טְמֵאָה טְמֵאַת מַת. כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִלָּה קֹדֶם שֶׁנִּסְדְּקָה, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל. וְאֵינָהּ טְמֵאָה מִדָּרָס, דְּאֵינָהּ מְיֻחֶדֶת לִשְׁכַּב עָלֶיהָ, הוֹאִיל וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ בְּלִישָׁה:
בְּקָדִים וְנִסְדְּקָה. לְאַחַר שֶׁנִּתְפַּח הָעֵץ וְנִסְתַּם הַסֶּדֶק, הִנִּיחָהּ בְּרוּחַ קָדִים וְנִסְדְּקָה:
טְמֵאָה מִדָּרָס. דְּחָזְרָה לִהְיוֹת רְאוּיָה לִשְׁכִּיבָה וְלֹא לְלוּשׁ בָּהּ:

וֶה חֹמֶר בִּשְׁיָרֵי כְּלֵי עֵץ. דְּתִתְחַלְּתָן אֵין טְמֵאִין מִדְּרָס, וּכְשֶׁנִּסְדְּקוּ טְמֵאִים מִדְּרָס:
כְּלֵי נְצָרִים. סַלִּים עֲשׂוּיִין מִנְּצָרִים שֶׁל עֲרָבָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:
עַד שֶׁיִּתְחַסֵּמוּ. שֶׁתִּתְגַּמֵּר שְׁפָתָן הָעֶלְיוֹנָה:
אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁרוּ שִׁפְתוֹתֵיהֶן כָּל שֶׁהֵן. שֶׁנִּפְלוּ שִׁפְתוֹתֵיהֶן וְלֹא נִשְׁאַר בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶן אֶלָּא כָּל שֶׁהֵן, טְמֵא:

משנה ג

מַקֵּל. שֶׁל עֵץ בְּעִלְמָא שֶׁעָשָׂאוֹ בֵּית יָד לַקֶּרֶדֹּם לְפִי שָׁעָה, שֶׁלֹּא קָבָעוֹ בְּתוֹכוֹ:
חִבּוּר לַטָּמְאָה בִּשְׁעַת מְלָאכָה. דְּאַף עַל גַּב דִּבְאַפֵּי נַפְשַׁיהּ פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ לֹא מְקַבְּלֵי טֻמְאָה, הָכָא בֵּית יָד הוּא, וְיָדוֹת נִתְרַבּוּ לְכָל תּוֹרַת טֻמְאַת הַכְּלִי אוֹ הָאֹכֶל, וְאִם נִטְמָא הַקֶּרֶדֹּם נִטְמָא הַבַּיִת יָד, וְכֵן אִם נָגְעָה טֻמְאָה בַּבַּיִת יָד נִטְמָא הוּא וְנִטְמָא הַקֶּרֶדֹּם עִמּוֹ. וְדַוְקָא בִּשְׁעַת מְלָאכָה הָוֵי חִבּוּר לַטָּמְאָה, שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה לֹא, דְּשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה אָדָם עָשׂוּי לְזָרְקוֹ לְבֵין הָעֵצִים:
דְּיוֹסְטָר. כְּלִי הַמְשַׁמֵּשׁ לִשְׁנֵי צְדָדִים. דְּיוֹ, שְׁנַיִם. סְטָר, צַד. כְּדִמְתַרְגְּמִינַן לִסְטָר חַד. וְהוּא מַקֵּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁנֵי נְקָבִים אֶחָד מִלְּמַטָּה וְאֶחָד מִלְּמַעְלָה, וּשְׁתֵּי יְתֵדוֹת תְּחוּבוֹת בָּהֶן אַחַת מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב וְאַחַת מִצָּפוֹן לְדָרוֹם, וְהַנְּשָׁמִים מְסֻכּוֹת בּוֹ אֶת הַמַּטְוֶה שֶׁמַּבַּפֶּלֶךְ, וְקוֹרִין לוֹ נספ"א בְּלַעַ"ז. וּפְעָמִים שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן יְדוֹת מִבַּרְזֶל וּמְקַבְּלִין טֻמְאָה:
קָבְעוֹ בִּכְלוֹנָס. קֹבַע הַדְּיוֹסְטָר דְּהַיְנוּ הַמַּקֵּל עִם שְׁתֵּי יְתֵדוֹתָיו בִּכְלוֹנָס, דְּהַיְנוּ עֵץ אָרֹךְ וְגָדוֹל הַתָּקוּעַ בָּאָרֶץ:
טָמֵא. הַדְּיוֹסְטָר מִכָּאן וָאֵילָךְ אִם נָגְעָה בּוֹ טֻמְאָה, דַּהֲוֵי הַמַּקֵּל חִבּוּר לְיָתֵדוֹת בֵּין בִּשְׁעַת מְלָאכָה בֵּין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה, כֵּיוָן שֶׁנִּנְקַבּע, שֶׁאֵין אָדָם עָשׂוּי לְזָרְקוֹ לְבֵין הָעֵצִים. אֲבָל הַכְּלוֹנָס עַצְמוֹ אֵינוֹ חִבּוּר לוֹ, שֶׁאִם נָגְעָה טֻמְאָה בַּכְּלוֹנָס לֹא נִטְמָא הַדְּיוֹסְטָר:
עָשָׂה בּוֹ הַדְּיוֹסְטָר. שֶׁקָּבַע שְׁתֵּי הַיְתֵדוֹת בְּגוּפוֹ שֶׁל כְּלוֹנָס:
אֵין טָמֵא. מִן הַכְּלוֹנָס אֶלָּא מַה שֶּׁהוּא לְצֹרֶךְ הַיְתֵדוֹת לְהָסֵךְ אֶת הַמַּטְוֶה, וְהַשְּׁאָר בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִלְּמַטָּה טָהוֹר, שֶׁהַכְּלוֹנָס אָרֹךְ הוּא וְגָדוֹל:
כִּסֵּא. שֶׁהוּא עָשׂוּי, וּקְבָעוֹ בִּכְלוֹנָס, הַכִּסֵּא טָמֵא מִדְּרָס, וְאֵין הַכְּלוֹנָס חִבּוּר לוֹ לִהְיוֹת מְטַמֵּא מִדְּרָס כְּמוֹתוֹ:
עָשָׂה בּוֹ כִּסֵּא. מִן הַכְּלוֹנָס עַצְמוֹ עָשָׂה כִּסֵּא:
אֵין טָמֵא אֶלָּא מְקוֹמוֹ. דְּהַיְנוּ צֹרֶךְ הַיְשִׁיבָה. וּשְׁאָר הַכְּלוֹנָס טָהוֹר:
קָבַע הַכִּסֵּא בְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד. שֶׁעוֹצְרִים בָּהּ הַשֶּׁמֶן מִן הַזֵּיתִים. הַכִּסֵּא טָמֵא מִדְּרָס, וְהַקוֹרָה אֵינָהּ חִבּוּר וּטְהוֹרָה. וְאִם מֵעֵץ הַקוֹרָה עַצְמָהּ הַכִּסֵּא עָשׂוּי בְּרֹאשָׁהּ הָאֶחָד, אַף הַכִּסֵּא

טָהוֹר, דְּאוֹמְרִים לוֹ עֲמֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ. וְתַנְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא, יָכוֹל אֲפִלּוּ יֵשֵׁב עַל הָאֶבֶן וְעַל הַקּוֹרָה, תַּלְמוּד לוֹמַר, כְּלִי, וְלֹא אֶבֶן וְלֹא קוֹרָה. אוֹצִיא אֶת אֵלּוּ, וְלֹא אוֹצִיא כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲדָמָה, תַּלְמוּד לוֹמַר הַכְּלִי, כְּלִי הַמְיֻחָד לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְכֵלִים הַלָּלוּ אֵין מְקַבְּלִים טֻמְאָה לְעוֹלָם. אֵין לִי אֶלָּא כִּסֵּא וְסַפְסָל וְקַתֶּדְרָא הַמְיֻחָדִים לִישִׁיבָה, מְנַיִן תֵּבַת הַבַּלָּנִים, תֵּבָה שֶׁפְּתוּחָה מִצִּדָּהּ, עֲרֵבָה מִשְּׁנֵי לֹג עַד תִּשְׁעָה קַבִּין שֶׁנִּסְדְּקָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְרַחֵץ בָּהּ רַגְלוֹ אַחַת, תַּלְמוּד לוֹמַר וְכָל הַכְּלִי, רַבָּה. יָכוֹל אֲפִלּוּ כָּפָה סְאָה וְיָשַׁב עָלֶיהָ, תַּרְקֵב וְיָשַׁב עָלָיו, תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר יֵשֵׁב, הַמְיֻחָד לִישִׁיבָה, לֹא שֶׁאוֹמְרִים לוֹ עֲמֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ:

משנה ד

עַד שֶׁיְּקַצַּע. שֶׁיַּחְתְּכֶנָּה וִיתַקְּנֶנָּה לִישִׁיבָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

אַף עַל פִּי שֶׁקִּבָּעָהּ בַּכֹּתֶל טָמֵאָה. טֻמְאַת מֵת אוֹ שֶׁרֶץ. וְלֹא בָטְלָה מִתּוֹרַת כְּלִי וְלֹא אָמְרִינַן כְּלִי הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע כְּקַרְקַע דְּמֵי אֶלָּא כְּשֶׁהָיָה מְחֻבָּר לַקַּרְקַע מִתְּחִלָּתוֹ, אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה כְּדֵי לְשַׁמֵּשׁ אֶת הַקַּרְקַע:

משנה ה

כֹּפֶת. כְּלִי הַמְיֻחָד לִישִׁיבָה, וְשֶׁל תְּמָרָה הוּא:

שֶׁקִּבָּעוֹ בְּנִדְבָּךְ. בְּשׁוּרַת הַבִּנְיָן:

בָּנָה עָלָיו וְלֹא קִבָּעוֹ. כְּדֶרֶךְ שֶׁהָאֻמָּנִים עוֹשִׂים שֶׁבּוֹנִים כִּפָּה עַל גַּבֵּי נְסָרִים וְאַחַר כָּךְ מְסִירִים אוֹתָם:

טָמֵא. אִם יָשַׁב הַזָּב עַל הַבִּנְיָן שֶׁעָלָיו, נִטְמָא הַכֹּפֶת שֶׁתַּחַת הַבִּנְיָן, שֶׁהַזָּב מְטַמֵּא אֶת הַמִּשְׁכָּב וְאֶת הַמּוֹשָׁב שֶׁתַּחַת אֶבֶן מְסָמָא. וְכֵן כְּשֶׁקִּבָּעוֹ וְלֹא בָנָה עָלָיו וְיָשַׁב הַזָּב עָלָיו כְּשֶׁהוּא קָבוּעַ, טָמֵא, דְּלֹא נִתְבַּטֵּל בְּהָכִי. אֲבָל כְּשֶׁקִּבָּעוֹ וּבָנָה עָלָיו, בָּטֵל לְגַבֵּי כֹּתֶל וּכְכֹתֶל דָּמֵי:

מַפָּץ. כְּמִין מַחְצֶלֶת עֲשׂוּיָה מִקָּנִים אוֹ מִגֶּמִי:

עַל גַּבֵּי הַקּוֹרוֹת. שֶׁל עֲלִיָּה:

מַעֲזִיבָה. טִיט וּצְרוֹרוֹת שֶׁל אֲבָנִים שֶׁנּוֹתְנִים עַל גַּבֵּי הַתִּקְרָה. וְכָל כַּמָּה שֶׁלֹּא קָבַע הַמַּפָּץ בַּקּוֹרוֹת וְיָשַׁב הַזָּב עַל הַמַּעֲזִיבָה, נִטְמָא הַמַּפָּץ שֶׁתַּחְתֶּיהָ וְלֹא בָטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי, דְּאִי בָעֵי שְׁקֵיל לֵיהּ. וְכֵן אִם קִבָּעוֹ וְלֹא נָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה וְיָשַׁב הַזָּב עָלָיו, טָמֵא מוֹשָׁב. וְלֹא בָטֵיל עַד שֶׁיְּקַבֵּע וְיִתֵּן עָלָיו הַמַּעֲזִיבָה:

כְּדֶרֶךְ קַבָּלָתָהּ. שׁוּלֶיהָ לְמַטָּה:

שֶׁלֹּא כְדֶרֶךְ קַבָּלָתָהּ. שׁוּלֶיהָ לְמַעְלָה:

משנה ו

סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא מִדְּרָס. שֶׁרָאוּי לִטַּמֵּא מִדְּרָס קָאָמַר, וְלֹא שֶׁנִּטְמָא מִדְּרָס מַמָּשׁ. דְּאִם כֵּן אַדְּתָנֵי סֵיפָא אֲבָל טָמֵא טָמֵא מֵת, לִתְנֵי אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס, כִּדְתָנֵי בְּהַקּוֹמֵץ רַבָּה:

וַעֲשָׂאוֹ וִילוֹן. מָסָךְ לַפֶּתַח, אוֹ וִילוֹן לַסְּפִינָה. וְדָוְקָא שֶׁעָשָׂה בּוֹ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, אֲבָל מַחֲשָׁבָה אֵינָהּ מוֹצִיאָתוּ מִידֵי טֻמְאָה שֶׁהָיוּ רְאוּיִין לָהּ:

אֲבָל טָמֵא טְמֵא מֵת. מִפְּנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מִתְחַמֵּם כְּנֶגְדּוֹ וּמִתְעַטֵּף בְּשׁוּלָיו לִפְעָמִים, הִלְכָךְ לֹא בָטֵיל מִתּוֹרַת כְּלִי:

מֵאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ. שֶׁבָּטַל תּוֹרַת מִדְּרָס מִמֶּנּוּ:

מִשֶּׁיִּתָּפֵר. בַּתּוֹסֶפְתָּא מוּכָח דְּבֵית שַׁמַּאי בָּעוּ שֶׁיְּקָרֲעֶנּוּ וְיִתַּקְּנֶנּוּ לְמִדַּת הַפֶּתַח, וְיִתְפֹּר בּוֹ לוּלְאוֹת לְתָלוֹתוֹ בְּמָסָךְ אוֹ בִסְפִינָה. וּבֵית הִלֵּל דְּאָמְרֵי מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר, לֹא בָּעוּ קְרִיעָה, אֶלָּא מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר בּוֹ הַלּוּלְאוֹת כְּדֵי לְתָלוֹתוֹ בָהֶם. וְאִית סְפָרִים דְּגָרְסִי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מִשֶּׁיִּתָּבֵר. וְהִיא הִיא. כְּלוֹמַר מִשֶּׁיִּשָּׁבְרוּהוּ וְיִקָּרְעוּהוּ כְּדֵי לְתָפְרוֹ לְמִדַּת הַפֶּתַח:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִשֶּׁיְּקַבֵּעַ. מֵעֵת שֶׁיִּתְלֶה אוֹתוֹ עַל הַפֶּתַח אוֹ עַל הַסְּפִינָה. וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל:

משנה ז

לְאָרְכָּהּ טְהוֹרָה. אֹרֶךְ הַקָּנֶה לְאֹרֶךְ הַמַּחְצֶלֶת, טְהוֹרָה. דְּלֹא חַזְיָא לִשְׁכִּיבָה, שֶׁהַקָּנִים מַזִּיקִין לַשּׁוֹכֵב, וְלֹא חַזְיָא כִּי אִם לְסִכּוּךְ:

כְּמִין כִּי. יְוָנִית. שֶׁהִיא כְּמִין כ' הֲפוּכָה שֶׁלָּנוּ. כְּלוֹמַר, לְעוֹלָם הִיא טְמֵאָה עַד שֶׁיִּמְשֹׁךְ הַקָּנִים מִשְּׁלֹשָׁה צְדָדִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

עֲשָׂאָם לְרָחְבָּהּ. אֹרֶךְ הַקָּנֶה לִרְחַב הַמַּחְצֶלֶת:

אַרְבָּעָה טְפָחִים. כְּשֶׁיֵּשׁ בֵּין קָנֶה לְקָנֶה אַרְבָּעָה טְפָחִים, חַזְיָא לִשְׁכִּיבָה בֵּין שְׁנֵי הַקָּנִים:

נָחְלְקָה לְרָחְבָּהּ. וְנִשְׁבְּרוּ הַקָּנִים שֶׁלָּהּ לְחֻצְיִי:

רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר. דְּלֹא חַזְיָא לִשְׁכִּיבָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הַמַּתִּיר רָאשֵׁי הַמַּעֲדַנִּים. מִנְהַג עוֹשֵׂי מַחְצָלָאוֹת כְּשֶׁמַּשְׁלִימִין הַמַּחְצֶלֶת נִשְׁאָר כְּמִין מֶלֶל, וְגוֹדְלִים אוֹתוֹ בְּכָל שְׁנֵי טְפָחִים גְּדִיל אֶחָד וְקוֹשְׁרוֹ שֶׁלֹּא יִסָּתֵר הָאָרִיג. וְאִם נִתַּר עוֹמֵד לִסְתִירָה וְנִתְבַּטֵּל מִתּוֹרַת כְּלִי וּטְהוֹרָה:

מַעֲדַנִּים. קְשָׁרִים. כְּמוֹ וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אָגָג מַעֲדַנּוֹת (שמואל א טו), כְּלוֹמַר, קְשׁוּר כְּדֶרֶךְ שֶׁקּוֹשְׁרִים הָאֲסוּרִים. וְכֵן הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה (איוב לח):

שֶׁהֵם שֶׁל שִׁשָּׁה טְפָחִים. שְׁנֵי טְפָחִים בֵּין מַעֲדָן לְמַעֲדָן וְטֶפַח מִכָּאן וְטֶפַח מִכָּאן:

מִשְׁתַּקְּנִב. מִשְׁתַּחְתֵּךְ וְיִקְטֹם רָאשֵׁי קְרוּמִים הַבּוֹלְטִים. וְזוֹ הִיא קְנִיבָה:

פרק כא

משנה א

הַנּוֹגֵעַ בַּכֹּבֶד הָעֶלְיוֹן. שְׁנֵי עֵצִים עֲגֻלִּים יֵשׁ לְאוֹרֶג, הָאֶחָד שָׁחוּט הַשְּׁתִי כְּרוּךְ בּוֹ, וְהַשֵּׁנִי שֶׁלְּפָנָיו שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאוֹרֵג וְהוֹלֵךְ כּוֹרֵךְ בּוֹ הַיְרִיעָה הַנֶּאֱרֶגֶת. וּלְפִי שֶׁהֵם כְּבֵדִים, נִקְרָאִים כֹּבֶד. וְכֹבֶד הָעֶלְיוֹן הוּא שֶׁלְּפָנָיו, וְכֹבֶד הַתַּחְתּוֹן הוּא הָרָחוֹק מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּל הַשְּׁתִי כָּרוּךְ בּוֹ:

בַּנִּירִים. הֵן חוּטִים הָאֲרוּגִין עַל הַקָּנֶה, וּבַעֲבוּרָן מַגְבִּיהִין קְצָת הַחוּטִים וְעוֹשִׂין דֶּרֶךְ שֶׁיֵּלֵךְ בּוֹ הָאֶרֶג בַּחוּט:

וְקֵירוֹס. מַסֵּרֶק שֶׁבּוֹ מַכִּים עַל הָאֲרִיגָה וּמְחַבְּרִים הַחוּטִים:

בְּחוּט שֶׁהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי אַרְגָּמָן. לְאַחַר שֶׁנַּעֲשֵׂית הָרִקְמָה מְשִׁימִין חוּטִין עֲלֵיהָ שֶׁלֹּא תִּתְלַכְלֵךְ, וְאוֹתָן חוּטִין לֹא הָווּ חִבּוּר לַבֶּגֶד:

וּבְעֵירָה. הוּא אִירָא הָאָמוּר בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (דף יא) וְלֹא גָּרְדִי בְּאִירָא שֶׁבָּאָזְנוֹ. וְהִיא חֲתִיכָה קְטַנָּה מִצֶּמֶר אוֹ מִפִּשְׁתָּן אוֹ מִצֶּמֶר גֶּפֶן שֶׁאוֹרְגִים בְּתוֹךְ הַמִּטְפָּחוֹת לְנוֹי, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַשְּׁתִי וְחוּט שֶׁל עֵרֶב כָּרוּךְ בְּתוֹכָהּ, וְיֵשׁ מֵהֶן שְׁחוֹרִים וַאֲדֻמִּים. וְאִם אֵינוֹ עָתִיד לְהַחֲזִירָהּ, כְּגוֹן שֶׁהִיא אֲדֻמָּה וְעַתָּה רוֹצֶה לְהַכְנִיס אִירָא שְׁחוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פְּסָקָהּ מִן הַבֶּגֶד לֹא הַוְיָא חִבּוּר:

בְּנֶפֶשׁ הַמַּסֶּכֶת. חוּטֵי הָעֵרֶב שֶׁהוֹלְכִים בְּתוֹךְ הַמַּסֶּכֶת כְּנֶפֶשׁ בְּתוֹךְ הַגּוּף, וְכָל דָּבָר שֶׁהָאוֹרֵג נוֹתֵן בְּתוֹךְ הַמַּסֶּכֶת לְתַקֵּן אֲרִיגָתוֹ, קְרוּי נֶפֶשׁ. וְהַנּוֹגֵעַ בָּהֶן כְּנוֹגֵעַ בַּבֶּגֶד, דַּהֲווּ חִבּוּר:

שְׁתִי הָעוֹמֵד. שֶׁצְּרִיךְ עֲדַיִן לַבֶּגֶד וְעוֹמֵד לֵאָרֵג:

וּבְכִפּוּל שֶׁהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי הָאַרְגָּמָן. חֲתִיכַת בֶּגֶד שְׁתּוּפְרִים עַל הָאַרְגָּמָן שֶׁלֹּא יִתְלַכְלֵךְ, הֲוֵי חִבּוּר לַבֶּגֶד:

עִירָה שֶׁעָתִיד לְהַחֲזִירָהּ. כִּדְפָרֵישְׁנָא לְעֵיל:

בַּצֶּמֶר שֶׁעַל הָאֵימָה. וְיֵשׁ שֶׁגּוֹרְסִים הָעִימָה בָּעֵי"ן, וְהַכֹּל אֶחָד. וְהוּא מַקֵּל אֹרֶךְ אוֹ קָנֶה שֶׁהַנְּשִׁים כּוֹרְכוֹת בּוֹ אֶת הַצֶּמֶר וְטוֹוֹת:

בָּאַשָּׁוָיָא. בַּצֶּמֶר שֶׁעַל הָאַשָּׁוָיָא. וְאִימָא וְאַשָּׁוָיָא שְׁתֵּיהֶן לִטְווֹת עֲשׂוּיוֹת, אֶלָּא שֶׁמְּשֻׁנּוֹת זוֹ מִזּוֹ בְּצוּרָתָן:

טָהוֹר. דְּאֵינוֹ חִבּוּר:

פִּיקָה. כְּמִין עִגּוּל קָטָן שֶׁל מַתֶּכֶת וְיֵשׁ בּוֹ נָקֵב, וְהַנָּשִׁים נוֹתְנוֹת אוֹתוֹ בְּרֹאשׁ הַפֶּלֶךְ לְהַכְבִּידוֹ. וְקוֹרִים לוֹ בְּלַעַ"ז פוסרול"ו:

עַד שֶׁלֹּא פֵּרָעָהּ. קֹדֶם שֶׁיַּתִּירֶנָּה:

מִשֶּׁפֵּרָעָהּ. לְאַחַר שֶׁהִתִּירָהּ:

משנה ב

קַטָרָב. מִפֹּרֶשׁ לְמַעְלָה פֶּרֶק כְּלֵי מַתֶּכוֹת, שֶׁהֵן שְׁנֵי עֵצִים מִשְּׁנֵי צִדֵּי הָעֹל וְהֵן נְקוּבִים, וּמַכְנִיסִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ נֶקֶב עֵץ וּשְׁמוֹ קַטָרָב, וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִשָּׁמְטוּ הַבָּקָר:

בְּעַיִן. בֶּגֶד שֶׁל צֶמֶר אוֹ עוֹר אוֹ שַׂק שֶׁכּוֹרְכִים עַל צַוָּאר הַבְּהֵמָה, וְהָעֹל עָלָיו:

עֲבוֹת. עֵץ אֹרֶךְ וְעָב שֶׁבְּמַחֲרֵשָׁה, שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הָעֹל:

וְהָחָרָב. עֵץ עָשׁוּי כִּדְמוּת חֶרֶב שֶׁתּוֹפֵס בּוֹ הַחוֹרֵשׁ:

וְהַכֹּרַךְ. עֵץ עָקֹם דּוֹמֶה לְמֶרְכָּב, וְהוּא הַנָּטוּשׁ עַל הַקַּרְקַע בְּעֵת הַחֲרִישָׁה:

בַּיְצוּל. עֵץ שֶׁתּוֹפֵס אוֹתוֹ הַחוֹרֵשׁ בְּיָדוֹ, וּבוֹ מַטֶּה הַמַּחֲרֵשָׁה לְכָל צַד שֶׁיִּרְצֶה. וּפֵרוּשׁ יָצוּל, מַטֶּה. לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט (דברים טז), מְתַרְגְּמִינַן לֹא תַצְלֵי דִּין:

עֵין שֶׁל מַתֶּכֶת. טַבַּעַת שֶׁל מַתֶּכֶת:

לְחָיַיִם. שְׁנֵי עֵצִים שֶׁבְּנִקְבֵי הָעֹל:

עֲרָיִין. עֲשׂוּי כְּמִין כְּלִי שֶׁל מְסַתֵּת אֲבָנִים וּבוֹ מְשַׁבֵּר גּוּשִׁים שֶׁל עָפָר. וְקִרְוִי עֲרָיִין מִלְּשׁוֹן עֲרֵעֵר תִּתְעָרְעַר (ירמיה נא), עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ (תהלים קלז) וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה שֶׁמְּטַהֵר בַּלְּחָיַיִם:

משנה ג

מְגֵרָה. בַּרְזֶל מָלֵא פְּגִימוֹת שֶׁמְּנַסְּרִים בּוֹ הַלּוּחוֹת וְהַנְּסָרִים. וּבְלַעַ"ז סיג"א. וְיֵשׁ לַמְּגֵרָה שְׁנֵי עֵצִים, אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה, שֶׁבָּהֶם תּוֹפֵס חֶרֶשׁ עֵצִים בְּשָׁעָה שֶׁמְּנַסֵּר הַלּוּחוֹת, וְהָעֵצִים הַלָּלוּ הֵן בֵּית יָד לַמְּגֵרָה. וְאִם נִטְּמֵאת הַמְּגֵרָה, הַנּוֹגֵעַ בָּהֶן טָמֵא, דַּהֲווּ לַהּ יָדוֹת:

בַּחוּט וּבַמְּשִׁיחָה. בְּרֹאשׁ הָעֵצִים הַלָּלוּ שֶׁהֵן בֵּית יָד, קוֹשְׁרִין חוּט וּמְשִׁיחָה וְחֶבֶל שֶׁהוֹלֵךְ עַל אֹרֶךְ הַמְּגֵרָה וּמְחַבֵּר בֵּין שְׁנֵיהֶן וּמַעֲמִידוֹ:

בָּאַמָּה. עֵץ אֹרֶךְ שֶׁבְּאֶמְצַע אֵלּוּ הַשְּׁנֵי עֵצִים וְהוֹלֵךְ עַל אֹרֶךְ הַמְּגֵרָה, קְרוּי אַמָּה:

וּבַסְּנִיפִין. עֵץ קָטָן נָתוּן מִן הַחוּט וְהַמְּשִׁיחָה עַד הָאַמָּה, וּבוֹ פּוֹתְלִין וְגוֹדְלִין הַחוּט וְהַמְּשִׁיחָה, וְרֹאשׁוֹ אֶחָד בְּתוֹךְ הַחוּט וְרֹאשׁוֹ אֶחָד בָּאַמָּה. וּפְעָמִים יֶשׁ שְׁנַיִם:

מַכֻּבֵּשׁ. מָקוֹם יֵשׁ לוֹ לֶחָרֵשׁ עֵצִים שֶׁכּוֹבֵשׁ וְעוֹצֵר שָׁם הָעֵצִים הָעֲקוּמִים וְהַלּוּחוֹת הָעֲקֻמּוֹת וְהָעֲקֻשׁוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְיַשְּׁרוּ, וְכֵן עוֹצֵר שָׁם הָעֵצִים וְהַנְּסָרִים שֶׁלֹּא יִתְנוֹעֲעוּ לְכָאן וּלְכָאן עַד שֶׁיִּתָּקְנֵם לְמַלַּאכְתּוֹ:

קַשְׂטָנִית. כְּמִין קֶשֶׁת קָטָן שֶׁל עֵץ שֶׁתּוֹחֲבִים בּוֹ בַּרְזֶל שֶׁל מַקֵּדֵחַ כְּשֶׁרוֹצֶה לְקַדֵּחַ בּוֹ, וְהָאָדָם אוֹחֵז בַּקֶּשֶׁת וּמְגַלְגֵּל בּוֹ אֶת הַבַּרְזֶל. וְאִם הַבַּרְזֶל טָמֵא לֹא נִטְמָא הַקֶּשֶׁת, דְּלֹא הָוֵי חִבּוּר, שֶׁדַּרְכָּם הָיָה שֶׁלֹּא לְחַבֵּר הַקֶּשֶׁת בַּבַּרְזֶל:

מַסָּר הַגָּדוֹל. מְגֵרָה גְּדוֹלָה שֶׁעֲשׂוּיָה לְנַסֵּר קוֹרוֹת, וְעוֹשִׂים לָהּ כְּמִין מֶרֶבַּע מֵעֵצִים דַּקִּים, וְהַמְּגֵרָה בָּאֶמְצַע, וְאוֹתוֹ הַמֶּרֶבַּע קְרוּי מַלְבֵּן:

טָהוֹר. שֶׁאֵין טָמֵא אֶלָּא מְקוֹם אֲחִיזַת בֵּית יָד בִּלְבַד. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
בַּיֶּתֶר. חֶבֶל הַקָּשֶׁת. לְשׁוֹן כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר (תהלים יא):
אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְתוּחָה. אַף עַל פִּי שֶׁהַחֵץ בַּיֶּתֶר וּבַקֶּשֶׁת וּמְתוּחָה לִירוֹת בָּהּ וְנִטְמָא הַחֵץ, לֹא נִטְמָא הַקֶּשֶׁת וְהַיֶּתֶר, שֶׁאֵין הַחֵץ חִבּוּר לְקֶשֶׁת וְיֶתֶר:
אֵישׁוּת. בְּרִיָּה שֶׁאֵין לָהּ עֵינַיִם. הַתִּנְשֶׁמֶת מְתַרְגְּמִינַן אֵישׁוּתָא. וְצָדִין אוֹתָהּ לְפִי שֶׁמַּפְסֶדֶת אֶת הַשָּׂדוֹת:
טָהוֹרָה. שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּלִי:
כָּל זְמַן שֶׁהִיא מְתוּחָה. וְהַחֵץ שֶׁל בַּרְזֶל בָּהּ, אִם נִטְמָא הַחֵץ נִטְמֵאת הַמְצוֹדָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק כב

משנה א

הַשֻּׁלְחָן וְהַדַּלְפָּקִי. כְּלֵי עֵץ שֶׁמְּשַׁיְּמִין בּוֹ צְלוֹחִיּוֹת וַאֲשִׁישׁוֹת וְאֻכְלִין וּמַשְׁקִין, וּמִמֶּנּוּ נוֹטְלִין וּמְשַׁיְּמִין עַל הַשֻּׁלְחָן:
וְשִׁיֵּר בָּהֶן מְקוֹם הַנָּחַת הַכּוֹסוֹת. שֶׁלֹּא נִפְחֲתוּ אוֹ שֶׁלֹּא חִפָּן. דְּאִי הֲוָה כֻּלּוֹ מְחֻפֶּה שַׁיָּישׁ, הָיָה טָהוֹר כִּכְלֵי אֲבָנִים, דְּבָתַר חִפּוּי אָזְלִינַן:
מְקוֹם הַנָּחַת חֲתִיכוֹת. שֶׁל לֶחֶם וְשֶׁל בָּשָׂר. דְּאִם אֵין בַּשֻּׁלְחָן מְקוֹם הַנָּחַת חֲתִיכוֹת, לְאוֹ שֻׁלְחָן הוּא וְלְאוֹ דַּלְפָּקִי הוּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

נִטְלָה אַחַת מֵרַגְלָיו טָהוֹר. דְּלֹא חֲזִי לְשֻׁלְחָן, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לֶאֱכֹל עָלָיו:
נִטְלָה שְׁלִישִׁית טָמֵא. שֶׁרָאוּי לֶאֱכֹל עָלָיו כְּמוֹ עַל גַּבֵּי טַבְלָא. וְהוּא שֶׁיַּחְשֹׁב לֶאֱכֹל עָלָיו:
אֵינוֹ צָרִיךְ מַחְשָׁבָה. דְּכֵיוָן שֶׁרָאוּי לֶאֱכֹל עָלָיו הֲרֵי הוּא מְקֻבָּל טָמְאָה:
וְכֵן הַדַּלְפָּקִי. דֵּינוֹ כְּדִין הַשֻּׁלְחָן, וּכְשֶׁם שֶׁנֶּחְלְקוּ בַּשֻּׁלְחָן כָּךְ נֶחְלְקוּ בַּדַּלְפָּקִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

סַפְסָל. דַּף רָחָב וְאָרֹךְ, בְּרֹאשׁוֹ אֶחָד תְּקוּעַ מִתַּחְתָּיו דַּף גָּבֹהַּ וְכֵן בְּרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי, כְּדֵי לְהַגְבִּיהוֹ מִן הַקַּרְקַע שֶׁיְּהֶיה רָאוּי לֵישֵׁב עָלָיו:
נִטַּל הַשֵּׁנִי טָהוֹר. וְלֹא דָּמֵי לְשֻׁלְחָן דִּכְשֶׁנִּטְלוּ שָׁלֹשׁ רַגְלָיו טָמֵא, דְּסַפְסָל שֶׁנִּשְׁבְּרוּ שְׁנֵי רַאשָׁיו לֹא חֲזִי לִישִׁיבָה, שֶׁהַיּוֹשֵׁב עָלָיו כְּיוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי קַרְקַע:
אִם יֵשׁ בּוֹ גֹּבַהּ טֶפַח טָמֵא. שֶׁהַדַּף הָעֵב טֶפַח חֲזִי לִישִׁיבָה:

שְׂרַפְרַף. סַפְסָל לַהֲדוֹם רַגְלָיו שֶׁל אָדָם:
הַכִּסֵּא שֶׁלִּפְנֵי קַתֶּדְרָא. דִּינוֹ כִּשְׂרַפְרַף:

משנה ד

שֶׁנִּטְּלוּ חִפּוּיָו. לְשׁוֹן חֻפֵּי פּוֹתַחַת, כְּמִין שְׁנַיִם יוֹצְאִים מִכָּל צַד בְּכִסֵּא שֶׁל כַּלָּה, וְעָשׂוּיִין כְּדֵי שֶׁיִּסְמְכוּ עֲלֵיהֶן:
בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין. דְּאַכַּתִּי חֲזִי לִישִׁיבָה:
וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. דְּלֹא חֲזִי לְכַלָּה, וְהָוֵי כְּנִשְׁבָּר:
אַף מַלְבֵּן הַכִּסֵּא טָמֵא. כְּלוֹמַר, אַף מַלְבֵּן הַכִּסֵּא בִּפְנֵי עַצְמוֹ בְּלֹא הַכִּסֵּא וּבְלֹא חִפּוּיָו טָמֵא, כֹּל שֶׁכֵּן שֶׁהַכִּסֵּא בְּלֹא חִפּוּיָו טָמֵא. מַלְבֵּן, צוּרַת לְבֵנָה מְרֻבַּעַת עוֹשִׂים עַל הַכִּסֵּא וְיוֹשְׁבִים עָלָיו:
כִּסֵּא שֶׁקְּבָעוֹ בָּעֲרָבָה. הֵבִיא כִּסֵּא מִמָּקוֹם אַחֵר וּקְבָעוֹ בָּעֲרָבָה דֶּרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ. וַעֲרָבָה אֵינָהּ טְמֵאָה מִדְּרָס, דְּחַזְיָא לְלִישָׁה:
בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין. דְּלֹא בָטֵל כִּסֵּא לְגַבֵּי עֲרָבָה:
וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. מִמִּדְרָס. דְּבָטֵל כִּסֵּא לְגַבֵּי עֲרָבָה. אֲבָל כִּסֵּא הֶעָשׂוּי בָּעֲרָבָה עַצְמָהּ מוֹדוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל דְּטָהוֹר:
וְשַׁמַּאי אוֹמֵר. אַף כִּסֵּא הֶעָשׂוּי בָּעֲרָבָה עַצְמָהּ טָמֵא מִדְּרָס:

משנה ה

כִּסֵּא שֶׁלֹּא הָיוּ חִפּוּיָו יוֹצְאִים. שֶׁאֵין הַנְּסָרִים בּוֹלְטִים חוּץ מִן הַכִּסֵּא. שֶׁהַכִּסֵּא עָשׂוּי מֵאַרְבָּעָה עֵצִים וּנְסָרִים קְבוּעִין מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת הַכִּסֵּא עוֹמְדִין גְּבוֹהִים תַּחַת הָעֵצִים מְהֻדָּקִים זֶה אֵצֶל זֶה, וּמִמַּעַל לָעֵצִים לוּחוֹת עֲשׂוּיִין לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן. וְאִם נִשְׁבְּרוּ הַלּוּחוֹת הָעֲשׂוּיוֹת לְמוֹשָׁב, יְכוֹל לְהַטּוֹת הַכִּסֵּא לְכָל צַד שֶׁיִּרְצֶה וְלֵישֵׁב עַל אוֹתָן הַנְּסָרִים הַקְּבוּעִים בְּשָׁלֹשׁ רוּחוֹת שֶׁל כִּסֵּא, אֲבָל כְּשֶׁהֵן בּוֹלְטִים לַחוּץ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַטּוֹתוֹ עַל צִדּוֹ. וְחִפּוּיָו דְּהָכָא לָאו כְּחִפּוּיָו דְּרֵישָׁא שֶׁהֵן כְּמוֹ שְׁנַיִם בּוֹלְטִים, אֶלָּא לַנְּסָרִים שֶׁמְּחַפִּין הָעֵצִים קְרֵי חִפּוּיָו:

משנה ו

שֶׁנִּטַּל חִפּוּיוֹ הָאֶמְצָעִי. שֶׁנִּטַּל לוּחַ הָאֶמְצָעִי וְנִשְׁאַר לוּחַ מִכָּאן וְלוּחַ מִכָּאן:
טָמֵא. דַּחֲזִי לִישִׁיבָה:
אִם הָיָה רָחָב טֶפַח. חֲזִי לִישִׁיבָה. וְאִם לֹא, לֹא:

משנה ז

שְׁנַיִם מֵחִפּוּיָו. מִלּוּחוֹת הָעֲשׂוּיוֹת לְמוֹשָׁב:
רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ בֵּית קִבָּלָה. שֶׁהוּא חָלוּל קְצָת וְרָאוּי לְקַבֵּל רִמּוֹנִים, טָהוֹר. וְלֹא מְטַמְּאִינַן לֵיהּ מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל:

מִפְּנֵי שֶׁבָּטַל הָעִקָּר. דְּעִקָּרוֹ לִישִׁיבָה עֲבִיד וְלֹא לְבֵית קִבּוּל, וְהוֹאִיל וְנִתְבַּטֵּל הָעִקָּר שֶׁבַּעֲבוּרוֹ הָיָה חָשׁוּב כְּלִי, בָּטְלָה הַטְּפֵלָה, וְלֹא מִטַּמֵּא מִטַּעַם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל. וְכֵן הֲלָכָה. דְּהָכִי תְּנַן לְעֵיל פֶּרֶק הַמְפָרֵק גַּבֵּי מִשְׁפָּלֶת. וּבְפֶרֶק כָּרִים וּכְסָתוֹת גַּבֵּי חֵמֶת:

משנה ח

שִׁדָּה. עֲשׂוּיָה כְּמִין אָרוֹן. וּבְשִׁדָּה שֶׁאֵינָהּ מַחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה מַיָּרֵי, שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה:

שֶׁנִּטַּל הָעֶלְיוֹן. הַכִּסּוּי שֶׁעָלֶיהָ:

הַתַּחְתּוֹן. שׁוּלֶיהָ:

נִטַּל הָעֶלְיוֹן וְהַתַּחְתּוֹן. וְהַדְּפִין שֶׁבַּצְּדָדִין נִשְׁאֲרוּ:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

הַסַּתָּת. מְסַתֶּת אֲבָנִים. וְהוּא מְתַקֵּן לוֹ מָקוֹם לְשֶׁבֶת בְּקָצֶה הָאֶחָד מֵהָאֶבֶן כְּשֶׁמְּסַתֶּת בַּקָּצֶה הַשֵּׁנִי:

משנה ט

כִּפָּת. חֲתִיכַת עֵץ עֲבָה וּרְחָבָה. וְהָכִי מַשְׁמַע פֵּרוּשׁוֹ בַּתּוֹסְפְתָּא:

סַרְקוֹ. צִיָּרוֹ:

וְכִרְכְּמוֹ. צְבָעוֹ בְּכַרְכֹּם:

וְעָשָׂאוֹ פָּנִים. פִּסְּלוֹ בְּמַעֲצָד וְהִשְׁוָהוּ בְּרִהִיטָנִי, שֶׁיִּהְיוּ נִרְאִים לוֹ פָּנִים יָפִים:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. דְּמוֹשֵׁב הוּא:

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. דְּכַחֲתִיכַת עֵץ בְּעָלְמָא חֲשִׁיב:

עַד שֶׁיְּחֹק. שֶׁיַּחְקֹק בּוֹ מָקוֹם יְשִׁיבָה:

הִתְקִינָן לִישִׁיבָה טְהוֹרִים. מִמִּדְרָס. לְפִי שֶׁאֵין עֲשׂוּיִין לִישִׁיבָה וּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם:

סַרְנָן בְּגָמִי. עַל פִּיהֶן, כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּסָרְגִין אֶת הַמִּטּוֹת:

טְמֵאִין. דְּאֵין הַתֶּבֶן וְהַמּוֹכִין יְכוֹלִין לִפֹּל, וְחָזֵי לִישִׁיבָה:

משנה י

הָאַסְלָה. בֵּית מוֹשָׁב שֶׁל בַּרְזֶל מְכֻסֶּה עוֹר, וְיוֹשְׁבִים עָלָיו בְּבֵית הַכִּסֵּא:

פִּרְשָׁה. הָעוֹר מִן הַבַּרְזֶל:

הָעוֹר טָמֵא מִדְּרָס. דְּעוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ חָזֵי לִישִׁיבָה, וְהַבַּרְזֶל בְּלֹא עוֹר לֹא חָזֵי לִישִׁיבָה, וַחֲזֵי לְשִׁאָר תַּשְׁמִישִׁים:

טְרַסְקָל. סַל קָטָן עָשׂוּי מֵעֲרָבָה קְלוּפָה, וְאוֹכְלִים עָלָיו לֶחֶם:

וְהַטַּרְסְקַל טָהוֹר מִכְּלוּם. דְּמִפְּנֵי קָטְנוֹ לֹא חָזִי לִישִׁיבָה. וְלֹא לִשְׁאָר תַּשְׁמִישִׁין, שֶׁאֵין לוֹ דְּפָנוֹת:

סַפְסָלִים שֶׁבַּמֶּרְחָץ. שֶׁל שַׁיִשׁ הֵן:

שֶׁשְּׁתֵּי רַגְלָיו שֶׁל עֵץ טְמֵאָה. אִם יָשַׁב הַזָּב עָלָיו טְמֵאִין הָרַגְלַיִם: שֶׁל עֵץ. מִשּׁוּם מוֹשָׁב. אֲבָל הַסַּפְסָל עַצְמוֹ טָהוֹר, דִּכְלֵי אֲבָנִים אֵין לָהֶם טֻמְאָה כְּלָל לֹא מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְלֹא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים:

וְאַחַת שֶׁל אֶבֶן טָהוֹר. דַּהֲוֵי כְּאִלּוּ הַסַּפְסָל כֻּלּוֹ מֵאֶבֶן:

שֶׁשִּׁגְמָן. שֶׁפִּסְלָן וְתִקְּנָן בִּרְהִיטְנִי:

שֶׁיְּהוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים תַּחְתֵּיהֶן. וְלָאו לִישִׁיבָה עֲבִידִי, אֶבָל בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבִים שָׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטַּנְפוּ מִמֵּי הַמֶּרְחָצָאוֹת הַיּוֹצְאִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

קַנְקִילִין. כְּלֵי שֶׁמְּשַׁמְּרִין תַּחְתָּיו אֵשׁ וְנִפְרֶרֶת כְּדֵי לְעַשֵּׁן הַבְּגָדִים שֶׁעֲלָיו:

שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּית קִבְלַת כְּסוּת. שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל לְקַבֵּל הַבְּגָדִים שֶׁעֲלֶיהָ:

כְּכַוָּרֶת. מְפֻלֶּשֶׁת מִשְּׁנֵי צְדָדִים:

פרק כג

משנה א

הַדּוּר. פלוט"א בְּלַע"ז:

וְהָאֲמוּם. דְּפוּס שֶׁל מְנָעֵל. וְכָל אֵלּוּ חִיצוֹנֵיהֶם עוֹר וּמְלֵאִין מִבִּפְנִים שֵׂעָר אוֹ מוֹכִין:

וְהַקְּמַע וְהַתְּפִלִּין. יֵשׁ בְּתוֹךְ הַבָּתִּים שֶׁל עוֹר פָּרָשִׁיוֹת כְּתוּבוֹת בְּקֻלָּף:

וּבְמֵה שֶׁבְּתוֹכָן טָהוֹר. אִם נִטְמָא אַחַת מֵאֵלּוּ בְּמֵת וְאַחַר כָּךְ נִקְרַע, וְנָגַע אֶחָד בְּמַה שֶׁבְּתוֹכָן, טָהוֹר, לְפִי שֶׁאֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָן חִבּוּר לָהֶן וְאֵין מַה שֶּׁבְּתוֹכָן טָמֵא כְּמוֹתָן:

הַכָּאוּף. כְּמוֹ אָכֻף:

הַנּוֹגֵעַ בְּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ טָמֵא. אִם נִטְמָא הָאָכֻף בְּמֵת, כְּשֵׁם שֶׁהַנּוֹגֵעַ בּוֹ טָמֵא, כָּךְ הַנּוֹגֵעַ בְּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ טָמֵא:

מִפְּנֵי שֶׁהַתֶּפֶר מְחַבְּרוֹ. וְעוֹשֶׂהוּ אֶחָד, זֶה שֶׁבִּפְנִים עִם הַחִיצוֹן:

משנה ב

זֶרִיז הָאַשְׁקְלוֹנִי. חֲגוֹרָה רְחָבָה שֶׁבָּהּ חוֹבְשִׁים אֶת הַבֶּהֱמָה. תַּרְגּוּם וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמוֹרוֹ, וְזָרִז (בראשית כב) וּבְאַשְׁקְלוֹן עוֹשִׂים אוֹתָן שֶׁל עֵץ, וּקְרוּיִין זֶרִיז אַשְׁקְלוֹנִי עַל שֵׁם מְקוֹמָן:

מְדוֹכָה הַמְּדִית. מַכְתֶּשֶׁת הָעֲשׂוּיָה בְּמָדַי. לוֹקְחִים חֲתִיכַת עֵץ גְּדוֹלָה עֲבָה וַאֲרֻכָּה, וְחוֹקְקִים כְּמִין מַכְתֶּשֶׁת בְּאֶמְצָעָהּ, וְרוֹכְבִים עָלֶיהָ מִכָּאן וּמִכָּאן וְכוֹתְשִׁים. וּלְפִיכָךְ יֵשׁ עָלֶיהָ תּוֹרַת מֶרְכָּב:

עֲבִיט שֶׁל גָּמָל. תַּרְגּוּם בְּכַר הַגָּמָל, בַּעֲבִיטָא דְגַמְלָא (שם לא):
טַפֵּיטָן שֶׁל סוּס. אֲכָף שֶׁעַל הַסּוּס בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה טַפֵּיטָן שְׁמוֹ, וְשֶׁל גָּמָל עֲבִיט שְׁמוֹ, וְשֶׁל נָאקָה אֲכַף שְׁמוֹ, כָּל אֶחָד שְׁמוֹ עָלָיו. וְכֻלָּן מָרְכָּב הֵן, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ מֵהֶן שֶׁפְּעָמִים עֲשׂוּיִין לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן:
טַפֵּיטָן שֶׁל סוּס טָמֵא מוֹשָׁב. דְּאֵין טָמֵא מֶרְכָּב אֶלָּא הַמְיֻחָד לִרְכִיבָה בְּפִסּוּק רַגְלַיִם, וְאֵינוֹ עָשׂוּי לִישִׁיבָה כְּלָל:
בַּקֶּנְפּוֹן. שֶׁדֶּה שֶׁשּׁוֹחֲקִים שָׁם הַמְּלָכִים, וּרְגִילִים לָשֶׁבֶת עַל הַטַּפֵּיטָן שֶׁל סוּס לִרְאוֹת בְּשַׁחוֹק הַמֶּלֶךְ, הִלְכָּךְ טָמֵא מוֹשָׁב. קוּנְפּוֹן, שֶׁדֶה, בִּלְשׁוֹן לע"ז קנפ"ו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:
אֲבָל אֲכָף שֶׁל נָאקָה טָמֵא. רַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, טָמֵא מוֹשָׁב. וְתַנָּא קַמָּא קָאָמַר לַהּ, דְּפָלֵיג אַטַּפֵּיטָן שֶׁל סוּס וּמוֹדֶה בְּאֲכָף שֶׁל נָאקָה שֶׁהוּא טָמֵא מוֹשָׁב. וְרַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ, אֲבָל אֲכָף שֶׁל נָאקָה טָמֵא מֶרְכָּב. וְרַבִּי יוֹסֵי קָאָמַר לַהּ, דְּמוֹדֶה לְתַנָּא קַמָּא בְּאֲכָף שֶׁל נָאקָה שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָד אֶלָּא לִרְכִיבָה:

משנה ג

חָלַק מַגָּעוֹ מִמַּשָּׂאוֹ. דְּנוֹשֵׂא מְטַמֵּא בְּגָדִים וְאֵין נוֹגֵעַ מְטַמֵּא בְּגָדִים:
תָּפִית שֶׁל חֲמוֹר. עֲצִים שֶׁנּוֹתְנִים עַל גַּב הַחֲמוֹר לְחַבֵּר וּלְקַשֵּׁר עֲלֵיהֶם הַמַּשָּׂא. וְאֵינָן רְאוּיִין לֹא לִרְכִיבָה וְלֹא לִישִׁיבָה:
שִׁנָּה אֶת הַנְּקָבִים. דִּבְשִׁנּוּי נְקָבֶיהָן נוֹתֵן מָקוֹם לְאָדָם לֵישֵׁב שָׁם:
אוֹ שֶׁפֵּרְצָן. שֶׁהֵסִירָם מִמְּקוֹמָם וּנְתָנָן זֶה לְצַד זֶה. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, תָּפִית שֶׁל חֲמוֹר טְהוֹרָה לְפִי שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ טֶפַח, וְכָל שֶׁאֵין בְּרָחְבָּהּ טֶפַח לֹא חָזוּ לִישִׁיבָה, וּכְשֶׁשִּׁנָּה אֶת הַנְּקָבִים דְּהַיְנוּ שֶׁהִרְחִיב מְקוֹם הַמּוֹשָׁב אוֹ שֶׁפֵּרְצָן וְנַעֲשָׂה מְקוֹם הַמּוֹשָׁב רָחָב טֶפַח, טְמֵאָה:

משנה ד

הַמִּטָּה וְהַכֶּסֶת שֶׁל מֵת. אַף עַל גַּב דְּמֵת אֵינוֹ מְטַמֵּא מִדְּרָס וְהָנָךְ לַמֵּת עֲשׂוּיִין וְלֹא לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן, אֶפְלוּ הָכִי טְמֵאִים מִדְּרָס, מִפְּנֵי שֶׁהַנָּשִׁים יוֹשְׁבוֹת עֲלֵיהֶן [וּמְבַכּוֹת אֶת מֵתֵיהֶן]:
וּמַשְׁבֵּר שֶׁל חַיָּה. מוֹשַׁב הָאִשָּׁה הַיּוֹלֶדֶת. עַל הָאֲבָנַיִם (שמות א) מְתַרְגְּמִינַן עַל מַתְבְּרָא:
שֶׁהוּא כּוֹרֵם עָלָיו. גָּרְסִינַן. כְּלוֹמַר מְקַפֵּל וּמְתַקֵּן שָׁם אֶת הַבְּגָדִים:
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם מוֹשָׁב. וּמַתְנִיתִין דְּפִרְקִין דִּלְעֵיל דְּתָנֵן כִּסֵּא שֶׁל כַּלָּה שֶׁנִּטְלוּ חִפּוּיָו דְּמַשְׁמַע הָא לֹא נִטְלוּ חִפּוּיָו טָמֵא, פְּלִינָא אַדְּרַבִּי יוֹסֵי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

הַחֵרֶם. לְשׁוֹן מְצוֹדִים וַחֲרָמִים (קהלת ז). רֶשֶׁת עֲשׂוּיָה מִחוּטִים נִקְשָׁרִים זֶה בָּזֶה וּבוֹ נִקְבִים נְקָבִים, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ מְעַט בְּתַחְתִּית הָרֶשֶׁת שֶׁהוּא אָרוּג כְּבֶגֶד, וְקִרְוִי זוּטוֹ. וְהָרֶשֶׁת כֻּלָּהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִפְּנֵי הָאָרוּג כְּבֶגֶד שֶׁבְּתַחְתִּיתָהּ:

הָרְשָׁתוֹת וְהַמִּכְמָרוֹת. מִינֵי מְצוֹדוֹת שֶׁצָּדִין בָּהֶן חַיּוֹת וְעוֹפוֹת וְדָגִים:

מַדָּף. הַצַּיָּדִין שֶׁצָּדִין עוֹפוֹת מְבִיאִין לוּחַ שֶׁל עֵץ וּמַנִּיחִים תַּחַת הַלּוּחַ חִטִּין אוֹ פְּתִיתִים, וְהָעוֹף בָּא לֶאֱכֹל אוֹתָם וְנוֹפֵל הַדַּף עָלָיו וְנִתְפָּס:

פְּלָצוּר. מִין מְצוֹדָה שֶׁל עֵץ:

הַסָּכָרִין. הַסּוֹתְמִים וְסוֹכְרִים אֶת הַמַּיִם. לְשׁוֹן וַיְסָכְרוּ מַעְיְנוֹת תְּהוֹם (בראשית ח):

טְמֵאִים. מְקַבְּלִים טֻמְאָה אִם נָגְעוּ בְּמֵת אוֹ שֶׁרֶץ:

אָקוֹן. סַל שֶׁצָּדִים בּוֹ דָּגִים:

רָטוֹב. סַל שֶׁצָּדִים בּוֹ עוֹפוֹת:

כְּלוּב. עֲשׂוּי מִנְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה אוֹ מִגֶּמִי, וְיֵשׁ חָלָל כְּאֶצְבַּע אוֹ פָּחוֹת בֵּין נֵצֶר לְנֵצֶר, וּמַנִּיחִים שָׁם עוֹפוֹת. וְקוֹרִים לוֹ בְּלַעַ"ז גביא"ה. וּבַמִּקְרָא, כִּכְלוּב מָלֵא עוֹף (ירמיה ה):

פרק כד

משנה א

שְׁלֹשָׁה תְּרִיסִין הֵן. שְׁלֹשָׁה דִּינִים חֲלוּקִין זֶה מִזֶּה יֵשׁ בִּתְרִיסִין, דְּהַיְנוּ מָגִנִּים:

תְּרִיס הַכָּפוּף. הַמְּצוּיִין אֶצְלֵנוּ, שֶׁמַּקִּיפִים אֶת הָאָדָם מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹת:

טָמֵא מִדְּרָס. דְּעָשׂוּי לִשְׁכִּיבָה, שֶׁשּׁוֹכְבִים עָלָיו בַּמִּלְחָמָה. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁטָּמֵא טָמֵא מֵת, דְּקַיְמָא לָן כָּל הַטָּמֵא מִדְּרָס טָמֵא טָמֵא מֵת:

שֶׁמְּשַׁחֲקִים בּוֹ בַּקֻּמְפּוֹן. בַּשָּׁדֶה שֶׁל עֵמֶק הַמֶּלֶךְ, בָּאִים שְׁנַיִם כָּל אֶחָד חַרְבּוֹ בְּיָדוֹ וּתְרִיס קָטָן עָגֹל שֶׁאֵינוֹ כָּפוּף בְּיָדוֹ הַשְּׂמְאִלִּית, וּלְמַדִּין לְהָגֵן כָּל אֶחָד בְּמָגִנּוֹ שֶׁלֹּא יַכֶּהוּ חֲבֵרוֹ. וְקוֹרִין לוֹ אשגרימ"ר בְּלַעַ"ז:

טָמֵא טָמֵא מֵת. וְהוּא הַדִּין שֶׁטָּמֵא טֻמְאַת שֶׁרֶץ וּנְבֵלָה וּשְׁאָר טֻמְאוֹת כֵּלִים, חוּץ מִמִּדְרָס, שֶׁאֵינוֹ נַעֲשֶׂה אַב הַטֻּמְאָה אִם שָׁכַב עָלָיו הַזָּב אוֹ יָשַׁב, אֶלָּא רִאשׁוֹן כְּמַגָּעוֹ שֶׁל זָב:

וְדִיצַת הָעַרְבִיִּין. תְּרִיס קָטָן בְּיוֹתֵר שֶׁהָעַרְבִיִּים עוֹשִׂים לְדִיצָה וּלְשִׂמְחָה וְלִשְׂחוֹק, וְאֵינוֹ כְלִי שֶׁל תַּשְׁמִישׁ:

משנה ב

בְּקַתֶּדְרָא. שֶׁהִיא קְצָרָה וּמְקֻפֶּפֶת מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹת:

טָמֵאָה מִדְּרָס. דִּמְיֶחֶדֶת לִישִׁיבָה:

כְּמִטָּה. שֶׁהִיא אֲרֻכָּה וּמְיֻחֶדֶת לְהַנִּיחַ בָּהּ פְּרַקְמַטְיָא, וְהַשּׁוֹכֵב בָּהּ אוֹמְרִים לוֹ עָמֹד וְנַעֲשֶׂה מְלַאכְתֵּנוּ:

וְשֶׁל אֲבָנִים. הָעֲשׂוּיָה לְהוֹלִיךְ בָּהּ אֲבָנִים:

טְהוֹרָה מִכְּלוּם. לְפִי שֶׁפְּרוּצָה מִתַּחְתִּיתָהּ נְקָבִים גְּדוֹלִים כְּמוֹצִיא רִמּוֹן:

משנה ג

שֶׁנִּסְדְּקָה טְמֵאָה מִדְּרָס. דְּכֵיוָן שֶׁנִּסְדְּקָה וְאֵינָהּ רְאוּיָה לְלִישָׁה, מְיַחֲדִין אוֹתָהּ לִישִׁיבָה:

טְמֵאָה טְמֵאָה מֵת. דִּכְלִי תַּשְׁמִישׁ הִיא:

הַבָּאָה בַּמִּדָּה. שֶׁמַּחְזֶקֶת אַרְבָּעִים סְאָה בְּלַח שֶׁהֵן כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ:

טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שֶׁמִּפְּנֵי כָּבְדָהּ וְגָדְלָהּ אֵינָהּ מִטַּלְטֶלֶת מְלֵאָה, וַאֲנַן דּוּמְיָא דְשַׁק בָּעִינַן דְּמִטַּלְטֵל מָלֵא וְרֵיקָן:

משנה ד

תֵּבָה שֶׁפִּתְחָהּ מִצַּדָּהּ. מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה עִם מְלַאכְתָּהּ, שֶׁיְּכוֹלִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב, בִּזְמַן שֶׁפִּתְחָהּ מִצַּדָּהּ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁפִּתְחָהּ מִלְּמַעְלָן. וְהַבָּאָה בְּמִדָּה דְּתָנִינַן בְּמַתְנִיתִין שֶׁהִיא טְהוֹרָה מִכְּלוּם, אַאֵינָהּ מְיֻחֶדֶת לְמִדְרָס קָאֵי, דְּהַטְמֵאָה מִדְּרָס אֲפִלּוּ בָּאָה בְּמִדָּה לְעוֹלָם הִיא טְמֵאָה:

משנה ה

תַּרְבּוּסִים. כֵּלִים שֶׁל עוֹר כְּעֵין אַרְגָּזִים:

שֶׁל סַפָּרִים. מַקִּיזִים דָּם:

טְמֵא מִדְּרָס. גָּדוֹל הוּא וַחֲזִי לִישִׁיבָה אוֹ לְמִזְנָא עֲלֵיהּ:

שֶׁאוֹכְלִים עָלָיו. כְּלִי תַּשְׁמִישׁ הוּא:

וְשֶׁל זֵיתִים. שֶׁסּוֹחֲטִין בּוֹ הַזֵּיתִים, לָא חֲשִׁיב כְּלִי שֶׁל מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם:

משנה ו

בְּסִיסָאוֹת. וְאֶת כַּנּוֹ מְתַרְגְּמִינַן וְיַת בְּסִיסֵיהּ:

וְשֶׁל דְּלֶפֶקִי. כְּלִי עֵץ שֶׁמְּשִׁימִים בּוֹ צְלוֹחִיּוֹת וַאֲשִׁישׁוֹת וַאֲכָלִים וּמַשְׁקִים, וּמֵמֶנּוּ נוֹטְלִים וְנוֹתְנִים עַל הַשֻּׁלְחָן. וְהַבָּסִיס שֶׁלְּפָנָיו אֵינוֹ לִישִׁיבָה, אֲבָל תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו:

וְשֶׁל מִגְדָּל. אוֹצָר שֶׁל עֵץ. ארמריא"ו בְּלַעַ"ז:

טָהוֹר מִכְּלוּם. דְּלְאו כְּלִי הוּא וְצוּרְתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו:

משנה ז

שָׁלֹשׁ פִּנְקְסִיּוֹת הַן. הָעֲשׂוּיִין לִכְתֹּב בָּהֶן. כְּמוֹ חֶנְוָנִי עַל פִּנְקָסוֹ:

אֲפִיפוֹרִין. לוּחַ שֶׁמַּנִּיחִים עָלָיו אָבָק שֶׁל עָפָר וְכוֹתְבִים בּוֹ חֶשְׁבּוֹנוֹת. וְגָדוֹל הוּא וַחֲזִי לִישִׁיבָה:

שֶׁיֵּשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל שַׁעֲוָה. לוּחַ שֶׁטָּחִין פָּנָיו בְּדוֹנֵג וְרוֹשְׁמִין עַל הַדּוֹנֵג בְּחֶרֶט:

וַחֲלָקָה. שֶׁאֵין בָּהּ שַׁעֲוָה, וְכוֹתְבִים עָלֶיהָ בִּדְיוֹ, וְאֵין לָהּ בֵּית קִבּוּל:

משנה ח

שֶׁל זַגְּגִים. שֶׁמַּנִּיחִים עָלֶיהָ כְּלֵי זְכוּכִית:

סַרְגִּין. עוֹשֵׂי הַמֶּרְכָּבוֹת. בָּעֲרֵבִי קוֹרִין לְמֶרְכָּב סיר"ג. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, שֶׁמְּסָרְגִים אֶת הַשְּׁבָכוֹת. וּטְהוֹרָה מִכְּלוּם לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִמְּשַׁמְּשֵׁי אָדָם:

משנה ט

מַשְׁפֵּלוֹת. קֻפּוֹת עֲשׂוּיוֹת לְהוֹצִיא בָּהֶם זְבָלִים לַשָּׂדוֹת:

שֶׁל זֶבֶל טְמֵאָה מִדְּרָס. לְפִי שֶׁרְאוּיָה לִישִׁיבָה:

וְהַפַּחֲלָץ. עָשׂוּי כְּעֵין מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת, וְהַנְּקָבִים שֶׁלּוֹ רְחָבִים יוֹתֵר מִמַּשְׁפֶּלֶת שֶׁל תֶּבֶן. וְאֵינָהּ רְאוּיָה אֲפִלּוּ לְקַבֵּל תֶּבֶן, שֶׁנְּקָבֶיהָ רְחָבִים בְּיוֹתֵר, וְגַם אֵינָהּ רְאוּיָה לִישִׁיבָה, שֶׁחֲבָלִים שֶׁלָּהּ קָשִׁים וְאֵין רְאוּיִין לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן, הִלְכָּךְ טְהוֹרָה מִכְּלוּם:

משנה י

מַפָּצִים. כְּמִין מַחְצְלָאוֹת עֲשׂוּיוֹת מֵחִילְף וּמִסִּיב וְקָנֶה וְגֹמֶא וְגֶמִי וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן:

וְשֶׁל צַבָּעִים. שֶׁהַצַּבָּעִים נוֹתְנִים עֲלֵיהֶם הַבְּגָדִים:

טְמֵא טְמֵא מֵת. שֶׁאֵינָם מְיֻחָדִים לִישִׁיבָה, אֲבָל תּוֹרַת כֵּלִים יֵשׁ לָהֶן:

וְשֶׁל גִּתּוֹת. הָעֲשׂוּיוֹת לְכַסּוֹת בָּהֶן עֲנָבִים וְזֵיתִים:

משנה יא

חֲמָתוֹת. נֹאדוֹת שֶׁל עוֹר:

תּוּרְמָלִין. כִּיסִין גְּדוֹלִים שֶׁל עוֹר, שֶׁהָרוֹעֶה מַנִּיחַ חֲפָצָיו לְתוֹכָן:

הַמְקַבְּלִים כַּשְׁעוּר. הַמִּפְרָשׂ לְמַעְלָה בְּרֵישׁ פֶּרֶק כָּרִים, הַחֻמָּת שֶׁל שִׁבְעַת קַבִּים, וְהַתּוּרְמֵל שֶׁל חֲמִשָּׁה קַבִּין. וְכָל שֶׁכֵּן אִם מַחֲזִיקִים יוֹתֵר, דְּאָז מְשַׁמְּשִׁים יְשִׁיבָה עִם מְלַאכְתָּן. אֲבָל פָּחוֹת מִכָּאן לֹא:

וְשֶׁל עוֹר הַדָּג טְהוֹרִים מִכְּלוּם. דְּכָל הַבָּא מִבְּרִיּוֹת שֶׁבַּיָּם, טָהוֹר:

משנה יב

לְשָׁטִיחַ. לִשְׁטוֹחַ בָּאָרֶץ לֵישֵׁב עָלָיו:

לְתַכְרִיךְ הַכֵּלִים. לְכָרֹךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים, כְּגוֹן סַכִּינִים וּמִסְפָּרַיִם וּמְחָטִים כְּדֵי לְשָׁמְרָן:

וְשֶׁל רְצוּעוֹת וְשֶׁל סַנְדָּלִים. עוֹר הָעוֹמֵד לַחְתּוֹךְ מִמֶּנּוּ רְצוּעוֹת וְסַנְדָּלִים, טָהוֹר מִכְּלוּם, דִּמְחֻסַּר מְלָאכָה הוּא. אֲבָל רְצוּעוֹת הַמְתֻקָּנוֹת כְּבָר, טְמֵאוֹת, כִּדְמוּכָח בְּמַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק י"א:

משנה יג

לְוִילוֹן טָמֵא טְמֵא מֵת. הֶעָשׂוּי לְמָסָךְ לִפְנֵי הַפֶּתַח, טָמֵא, לְפִי שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מִתְעַטֵּף בְּשׁוּלָיו לִפְעָמִים וּמִתְחַמֵּם בּוֹ:

שֶׁל צוּרוֹת. בֶּגֶד שֶׁהוּא בְיַד רוֹקֵם וּבוֹ מִינֵי צוּרוֹת כְּדֵי לִרְאוֹת בּוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹתוֹ בְּבֶגֶד אַחֵר:

משנה יד

שֶׁל יָדִים טְמֵאָה מִדָּרָס. לְפִי שֶׁפְּעָמִים נוֹתְנָהּ עַל הַכֶּסֶת וְיָשֵׁן עָלֶיהָ:

וְשֶׁל תַּכְרִיךְ נִבְלֵי בְנֵי לֵוִי. שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּים כּוֹרְכִים כְּלֵי הַשִּׁיר שֶׁלָּהֶן בְּמִטְפַּחַת. וְדֶרֶךְ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת לָהֶן תִּיק שֶׁל עוֹר, וְאַף הֵן טְהוֹרִים:

משנה טו

פְּרֻקְלִינִין. צוּרַת יָד שֶׁל עוֹר שֶׁנּוֹשְׁאִים צַיָּדֵי עוֹפוֹת כְּשֶׁתּוֹפְסִים בִּידֵיהֶן הָעוֹף שֶׁקּוֹרִין אשטו"ר וְאשפרוי"ר, וּבוֹ יוֹצְאִים לָצוּד חַיָּה אוֹ עוֹף:

טְמֵא מִדָּרָס. לְפִי שֶׁנִּשְׁעָן עָלָיו:

וְשֶׁל חֲגָבִים. הַהוֹלְכִים לָצוּד חֲגָבִים וְנוֹתְנִים אוֹתָם בּוֹ:

וְשֶׁל קוֹצִים. לְלֶקֶט קוֹצִים. וְאִית דְּגַרְסֵי שֶׁל קַיָּצִים, הַמְיַבְּשִׁים פֵּרוֹת הַקַּיִץ, כְּגוֹן הָעוֹשִׂים גְּרוֹגָרוֹת וְצִמּוּקִים בַּשָּׂדֶה:

משנה טז

סְבָכוֹת. כִּפָּה שֶׁנּוֹשְׁאוֹת הַנָּשִׁים עַל רֹאשָׁן, עֲשׂוּיָה כְּעֵין רֶשֶׁת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ נְקָבִים דַּקִּין:

שֶׁל יַלְדָּה. רָאוּי לִישִׁיבָה, וּלְכָךְ טְמֵאָה מִדָּרָס:

שֶׁל זְקֵנָה. מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִים עָלֶיהָ שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לִישִׁיבָה. וּבַתּוֹסֶפְתָּא תַּנְיָא, שֶׁל זְקֵנָה טְמֵאָה מִדָּרָס, שֶׁאֵינָהּ מַקְפֶּדֶת עָלֶיהָ וּפְעָמִים יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ. וְשֶׁל יַלְדָּה שֶׁמַּקְפֶּדֶת עַל כֵּלֶיהָ, אֵינָהּ יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ, וּלְכָךְ טְמֵאָה טְמֵא מֵת:

וְשֶׁל יוֹצְאוֹת הַחוּץ. סוּדָר שֶׁנּוֹתְנוֹת הַנָּשִׁים עַל רֹאשָׁן כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת לַחוּץ. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, יוֹצְאוֹת הַחוּץ, תַּרְגּוּם זוֹנָה נַפְקַת בָּרָא, כְּלוֹמַר סְבָכוֹת שֶׁל זוֹנוֹת:

טְהוֹרוֹת. לְפִי שֶׁאֵינָן חֲשׁוּבוֹת כְּלִי. פֵּרוּשׁ אַחֵר, סְבָכוֹת שֶׁנִּקְרְעוּ וְרֹב שְׂעַר הָאִשָּׁה יוֹצֵא לַחוּץ, שֶׁאֵינָן מְקַבְּלוֹת רֹב שְׂעַר רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה:

משנה יז

מְהוּהָה. בֶּגֶד יָשָׁן וּבָלוּי:

שֶׁטָּלָיָה. כְּמוֹ שֶׁטְּלָאָה. מִלְּשׁוֹן טְלַאי עַל גַּבֵּי טְלַאי. כְּלוֹמַר שֶׁשָּׁם הַיְשָׁנָה טְלַאי עַל הַחֲדָשָׁה:

הוֹלְכִים אַחַר הַבְּרִיאָה. דָּנִין אוֹתָהּ כְּדִין הַבְּרִיאָה, אִם טְמֵאָה טְמֵאָה, וְאִם טְהוֹרָה טְהוֹרָה:

קְטַנָּה עַל הַגְּדוֹלָה. בֵּין שְׁתֵּיהֶן מְהוּהוֹת בֵּין שְׁתֵּיהֶן בְּרִיאוֹת:

הוֹלְכִים אַחַר הַגְּדוֹלָה. וְאִם הַגְּדוֹלָה נְקוּבָה כְּמוֹצִיא רִמּוֹן שֶׁבִּשְׁבִירָה כָּזוֹ נִטְהֲרָה, גַּם הַקְּטַנָּה הַמְחֻבֶּרֶת עִמָּהּ טְהוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא שְׁלֵמָה. וְאִם הַגְּדוֹלָה שְׁלֵמָה וַהֲרֵי הִיא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, אַף הַקְּטַנָּה הַמְחֻבֶּרֶת עִמָּהּ טְמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא נְקוּבָה כְּמוֹצִיא רִמּוֹן:

הוֹלְכִים אַחַר הַפְּנִימִית. אִם טְמֵאָה הַפְּנִימִית טְמֵאָה הַחִיצוֹנָה, וְאִם הַפְּנִימִית טְהוֹרָה הַחִיצוֹנָה נַמִּי טְהוֹרָה:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כַּף מֹאזְנַיִם. לְפָרוּשֵׁי מִלְּתָא דְתַנָּא קַמָּא קָאָתֵי. וּבְכַף מֹאזְנַיִם שֶׁל מַתְּכוֹת טְמֵאָה אֲיִרֵי, דְּאִם טְלָאָהּ בְּתַחְתִּית הַמֵּחַם מִבִּפְנִים, טְמֵא הַמֵּחַם, וְאִם טְלָאָהּ מִבַּחוּץ, טָהוֹר הַמֵּחַם:

טְלָיָה עַל צַדָּהּ. שֶׁהִדְבִּיק הַטְּלַאי עַל דְּפָנוֹת הַמֵּחַם לֹא בְּתַחְתִּיתוֹ, בֵּין מִבַּחוּץ בֵּין מִבִּפְנִים, טָהוֹר. וּמַסְקָנָא דְּכֻלְּהוּ פִּרְקִין וְטַעֲמָא דְּכֻלְּהוּ טְמֵא מִדְּרָס וְטָמֵא טְמֵא מֵת וְטָהוֹר מִכְּלוּם הָאֲמוּרִים כָּאן הוּא, דְּכָל דָּבָר הָרָאוּי לִשְׁכִיבָה, וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה עָשׂוּי לִשְׁכִיבָה אוֹ לִישִׁיבָה אוֹ לְהִשָּׁעֵן עָלָיו, טָמֵא מִדְּרָס, לְבַד אִם הוּא כְּלִי חֶרֶס דְּאֵינוֹ מְטַמֵּא מִדְּרָס, דְּהָכִי יָלְפִינַן מִקְּרָא דִכְתִיב (ויקרא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ, מַקִּישׁ מִשְׁכָּבוֹ לוֹ, מַה הוּא יֵשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה אַף מִשְׁכָּבוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה, יָצָא כְּלִי חֶרֶס שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה. וְהַמַּפָּץ הֶעָשׂוּי לִשְׁכִיבָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה מִדִּכְתִיב (שם יא) כָּל כְּלִי אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָהֶם בַּמַּיִם יָבֹא, וְהַאי לָאו כְּלִי הוּא, מִכָּל מָקוֹם טָמֵא מִדְּרָס, דִּמְרַבִּינַן לֵיהּ מִקְּרָא דִכְתִיב כָּל הַמִּשְׁכָּב, כָּל לְרַבּוֹת אֶת הַמַּפָּץ, וְאֵין לוֹ טָהֳרָה עַד שֶׁיַּחְתֹּךְ וְיִשָּׁאֵר מִמֶּנּוּ פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה. וּכְלֵי אֲבָנִים וּכְלֵי גְלָלִים וּכְלֵי אֲדָמָה, טְהוֹרִים מִכְּלוּם. וְכֵן כָּל דָּבָר הַבָּא מִן הַיָּם, טָהוֹר. וּכְלֵי עֵץ הַבָּא בְּמִדָּה, שֶׁמַּחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה בְּלַח שֶׁהֵם כּוֹרִים בְּיָבֵשׁ, נַמִּי טָהוֹר מִכְּלוּם, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִטַּלְטֵל מָלֵא. וְכֵן דָּבָר שֶׁאֵין עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹרַת כְּלִי וְאֵינוֹ מִמְּשַׁמְּשֵׁי אָדָם אֶלָּא מְשַׁמְּשֵׁי מְשַׁמְּשֵׁיו, טָהוֹר, כְּגוֹן תַּרְבּוּס שֶׁל זֵיתִים וּמַפָּץ שֶׁל גִּתּוֹת וְסָדִין שֶׁל צוּרוֹת, דְּאָמְרִינַן בְּמַתְנִיתִין שֶׁהֵן טְהוֹרִין מִכְּלוּם, דְּלָא חֲשִׁיבִי כֵּלִים שֶׁל מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם:

פרק כה

משנה א

כָּל הַכֵּלִים יֵשׁ לָהֶם אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. כֵּלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין טְמֵאִים, אִם נָגְעוּ הַמַּשְׁקִין מֵאֲחוֹרֵיהֶן שֶׁל כֵּלִים נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵיהֶן וְלֹא נִטְמָא תוֹכָן, מִשּׁוּם דְּטָמְאַת מַשְׁקִים לְטַמֵּא כֵּלִים לָאו דְּאוֹרָיְתָא, הֵקֵלּוּ חֲכָמִים בְּטֻמְאָתָן. אֲבָל אִם נִטְמָא תוֹכָן, כְּגוֹן שֶׁנָּגְעוּ מַשְׁקִין טְמֵאִין בְּתוֹכָן, נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵיהֶם. וְהֵיכִי דְּתָנַן יֵשׁ לָהֶן אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ, כְּלוֹמַר שֶׁחָלוּק דִּין אֲחוֹרֵיהֶם מִדִּין תּוֹכָן:

כְּגוֹן הַכָּרִים וְהַכְּסָתוֹת. וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶן בְּתוֹכָן וּבַאֲחוֹרֵיהֶן, שֶׁרָאוּי לְהַפְכָן וְלַעֲשׂוֹת תּוֹכָן אֲחוֹרֵיהֶן וַאֲחוֹרֵיהֶן תּוֹכָן, אַף עַל פִּי כֵן חָלוּק דִּין תּוֹכָן מִדִּין אֲחוֹרֵיהֶן:

מַרְצוּפִין. שַׁקִּין גְּדוֹלִים שֶׁל עוֹר שֶׁמּוֹלִיכִים בָּהֶן סְחוֹרוֹת בַּסְּפִינוֹת:

כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹבָרוֹת. לוּלָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְמִכְנָסַיִם, תְּפוּרוֹת לַאֲחוֹרָיו שֶׁל בֶּגֶד:

יֶשׁ לוֹ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ לוֹ תּוֹבָרוֹת לֹא חֲזִי לְהָפְכוֹ, וְתוֹכוֹ חָלוּק מֵאֲחוֹרָיו. אֲבָל כְּשֶׁאֵין לוֹ תּוֹבָרוֹת, דַּחֲזִי לְהָפְכוֹ, אֵין תּוֹכוֹ חָלוּק מֵאֲחוֹרָיו, אֶלָּא כְּשֶׁנָּגְעוּ מַשְׁקִים טְמֵאִים בֵּין מֵאֲחוֹרָיו בֵּין מִתּוֹכוֹ נִטְמָא כֻּלּוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הַשַּׁלְחָן וְהַדַּלֶּפְקִי. קָסָבַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּיוָן דְּפָנָיו מְשֻׁפִּים וַחֲלָקִין, הַפָּנִים הֵהֵם נִדּוֹנִים תּוֹכוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ב

מַרְדֵּעַ. הוּא מַקֵּל אָרֹךְ עֻגֹל וְעֵב שְׁלִישׁ טֶפַח, וּבְרֹאשׁוֹ הָאֶחָד בַּרְזֶל רָחָב מְחֻדָּד לַחְתֹּךְ בּוֹ שָׂרָשִׁים, וּשְׁמוֹ חַרְחוּר, וּבְרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי בַּרְזֶל כְּמוֹ מַרְצֵעַ, וּשְׁמוֹ דָּרְבָן, שֶׁבּוֹ מְלַמֵּד הַפָּרָה לִתְלֹמָיהּ:

מִשְּׁבָעָה לַחַרְחוּר מֵאַרְבָּעָה לַדָּרְבָן. אִם נָפְלוּ מַשְׁקִין טְמֵאִים עַל הַחַרְחוּר, אֵין טָמֵא מִן הַמַּרְדֵּעַ אֶלָּא שִׁבְעָה טְפָחִים. וְאִם עַל הַדָּרְבָן נָפְלוּ, אֵין טָמֵא אֶלָּא אַרְבָּעָה. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, שֶׁאִם נָפְלוּ מַשְׁקִין טְמֵאִין בַּמַּרְדֵּעַ חוּץ לְשִׁבְעָה טְפָחִים מִן הַחַרְחוּר אוֹ חוּץ לְאַרְבָּעָה טְפָחִים מִן הַדָּרְבָן, הֲוֵי כִּכְלִי שֶׁנִּטְמְאוּ אֲחוֹרָיו וְלֹא נִטְמָא תּוֹכוֹ, וְאוֹתָן שִׁבְעָה טְפָחִים הַסְּמוּכִים לַחַרְחוּר וְהָאַרְבָּעָה הַסְּמוּכִים לַדָּרְבָן לֹא נִטְמְאוּ:

אֶלָּא לַשְּׁיָרִים. כְּשֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים שִׁעוּר לַחַרְחוּר שִׁבְעָה וְלַדָּרְבָן אַרְבָּעָה, לֹא נָתְנוּ אֶלָּא לְעִנְיָן זֶה שֶׁאִם נִשְׁבַּר הַמַּרְדֵּעַ וְנִשְׁאַר סָמוּךְ לַחַרְחוּר שִׁבְעָה טְפָחִים אוֹ סָמוּךְ לַדָּרְבָן אַרְבָּעָה, טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת מֵעֵין מְלַאכְתּוֹ. פָּחוֹת מִכָּאן, הֲוֵי כְּשִׁבְרֵי כְּלִי וְטָהוֹר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ג

זוֹמָא לִסְטָרָא. כְּלִי שֶׁרֹאשׁוֹ אֶחָד כַּף וְרֹאשׁוֹ הָאַחֵר מַזְלֵג. בַּכַּף מַעֲלִין בּוֹ מָרָק מִן הַקְּדֵרָה וּבַמַּזְלֵג מַעֲלִין בּוֹ בָּשָׂר:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין לָהֶם. אֲחוֹרִים וְתוֹךְ. טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם דְּכָל הָנֵי כֵּלִים יֵשׁ מֵאֲחוֹרֵיהֶן חֻקָּק בֵּית מוֹשָׁב כְּעֵין שֶׁעוֹשִׂים לִכְלֵי כֶסֶף, וּפְעָמִים שֶׁכּוֹפֵהוּ עַל פִּיו וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֻקָּק שֶׁבַּאֲחוֹרָיו:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר יֵשׁ לָהֶם. לְעִנְיַן מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי יֵשׁ לָהֶן דִּין אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ, שֶׁאִם נִטְמְאוּ אֲחוֹרָיו לֹא נִטְמָא מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי. אֲבָל לְעִנְיַן הַכְּלִי עַצְמוֹ אֵין חִלּוּק דִּין אֲחוֹרָיו מִדִּין תּוֹכוֹ, שֶׁאִם נִטְמְאוּ אֲחוֹרָיו צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת כֻּלּוֹ כְּאִלּוּ נִטְמָא תּוֹכוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

הָרֹבַע וַחֲצִי הָרֹבַע. כְּגוֹן חֲתִיכַת עֵץ עָבָה וַאֲרֻכָּה וּבוֹ שְׁתֵּי מִדּוֹת חֲקוּקוֹת זוֹ אֵצֶל זוֹ, אֶחָד מַחֲזִיק רֹבַע וְאֶחָד מַחֲזִיק חֲצִי רֹבַע, וְדֹפֶן מַפְסִיק בֵּין זוֹ לְזוֹ:

כְּלִי שֶׁנִּטְמָא תּוֹכוֹ. בְּתִמְיָהּ. וְכִי כְּלִי שֶׁנִּטְמָא תּוֹכוֹ לֹא נִטְמְאוּ אֲחוֹרָיו, וְאַמַּאי תְּנַן לֹא נִטְמָא חֲצִי רֹבַע, וַהֲלֹא אֲחוֹרָיו שֶׁל רֹבַע הִיא:

[שֶׁלּוֹוֹת] **קוֹדְמִין הִיא**. כָּל אַחַת מֵהֶן לְוָתָהּ הַקְּדִימָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, כְּלוֹמַר שֶׁאֵין לָהֶם קְדִימָה זוֹ עַל זוֹ. וּכְשֵׁם שֶׁאַתָּה אוֹמֵר שֶׁחֲצִי רֹבַע אֲחוֹרַיִם לְרֹבַע, כָּךְ תֹּאמַר שֶׁהָרֹבַע אֲחוֹרַיִם לַחֲצִי רֹבַע, וּכְשֶׁנִּטְמָא הָרֹבַע, אֲחוֹרָיו שֶׁל חֲצִי רֹבַע נִטְמְאוּ וְלֹא תּוֹכוֹ. וְגִרְסַת רַבּוֹתַי, שֶׁל כַּת קוֹדְמִים הִיא, לְפִי שֶׁכִּתּוֹת שֶׁל תַּלְמִידִים הָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו שׁוּרוֹת, אָמַר לָהֶם שְׁאֵלָה זוֹ כְּבָר שְׁאָלוּהָ מִמֶּנִּי הַכַּת שֶׁל תַּלְמִידִים יוֹשְׁבִים בַּשּׁוּרָה הַקּוֹדֶמֶת, וְכָךְ הֵשַׁבְתִּי לָהֶם אוֹ שֶׁמָּא וְכוּ':

משנה ה

הָרֹבַע וַאֲחוֹרָיו טְמֵאִים. הָרֹבַע הַיְנוּ תּוֹכוֹ, וַאֲחוֹרָיו הַיְנוּ הַדְּפָנוֹת הַמַּקִּיפוֹת אֶת הָרֹבַע מִבַּחוּץ. אֲבָל דֹּפֶן הַמַּפְסִיק בֵּין שְׁנֵיהֶם, בִּכְלַל תּוֹכוֹ שֶׁל חֲצִי רֹבַע, וְטָהוֹר צַד שֶׁכְּלַפֵּי חֲצִי רֹבַע. וְכֵן כְּשֶׁנִּטְמָא חֲצִי הָרֹבַע, חֲצִי רֹבַע וַאֲחוֹרָיו טְמֵאִין. חֲצִי הָרֹבַע הַיְנוּ תּוֹכוֹ, וַאֲחוֹרָיו הַיְנוּ דְּפָנוֹת הַמַּקִּיפוֹת חֲצִי הָרֹבַע מִבַּחוּץ, וְדֹפֶן הַמַּפְסִיק, צַד שֶׁל כְּלַפֵּי הָרֹבַע בִּכְלַל תּוֹכוֹ שֶׁל רֹבַע:

נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הָרֹבַע. הַיְנוּ דְּפָנוֹת הַמַּקִּיפוֹת מִבַּחוּץ:

אֵין חוֹלְקִין אֶת הַגַּבָּיִים. הַיְנוּ הָאֲחוֹרַיִם, וְכָל הָאֲחוֹרַיִם טְמֵאִין כְּשֶׁנִּטְמָא אֶחָד מִן הָאֲחוֹרַיִם:

מַטְבִּיל אֶת כֻּלּוֹ. רֹבַע וְחֲצִי רֹבַע. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר. וְדִין דִּפָּן הָאֶמְצָעִי מְפֹרָשׁ לְעֵיל בְּסוֹף פֶּרֶק ב', דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר חוֹלְקִין אֶת עָבְיוֹ, הַמְשַׁמֵּשׁ לַטָּמֵא טָמֵא וְהַמְשַׁמֵּשׁ לַטָּהוֹר טָהוֹר:

משנה ו

כַּנֵּי הַכֵּלִים. בְּסִיסֵי הַכֵּלִים. לְשׁוֹן וְאֶת כַּנּוֹ, דִּמְתַרְגְּמִינַן וְיַת בְּסִיסֵיהּ:

וְהוֹגְנֵיהֶן. כְּמוֹ וְאָגְנֵיהֶן, כְּלוֹמַר שִׁפְתוֹתֵיהֶן:

וְאָזְנֵיהֶן. מָקוֹם שֶׁתּוֹחֲבִין בּוֹ הַבַּיִת יָד:

הַמְקַבְּלִין. שֶׁיֵּשׁ לָהֶן תּוֹךְ:

מְנַגְּבָן וְהֵן טְהוֹרִין. דְּלָא חָשִׁיבִי הָנֵי חִבּוּר לְהָבִיא טֻמְאַת מַשְׁקִין לִכְלֵי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל, וְסָגֵי בְּנִגּוּב. אֲבָל לִכְלֵי שֶׁאֵין לוֹ תוֹךְ בְּעֵי טְבִילָה:

וְאָזְנָיו וְיָדָיו טְהוֹרִין. עֲבַדוּ רַבָּנָן בֵּיהּ הֶכְרֵא, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִשְׁרֹף עֲלֵיהוּ תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים. וְדַוְקָא בַּתְּרוּמָה עֲבַדוּ הֶכְרֵא, אֲבָל לֹא בַקָּדָשִׁים, כְּדִתְנַן לְקַמָּן בְּפִרְקִין:

משנה ז

בֵּית הַצְּבִיטָה. גֶּרְסִינַן. מָקוֹם שֶׁאוֹחֲזִין הַכְּלִי כְּשֶׁמּוֹשִׁיטִין אוֹתוֹ מִזֶּה לָזֶה. לְשׁוֹן וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי (רות ב) שֶׁפֵּרוּשׁוֹ וַיּוֹשֶׁט. וְאִית דְּגָרְסִי, בֵּית הַצְּבִיעָה, מָקוֹם שֶׁאוֹחֵז בּוֹ בְּאֶצְבָּעוֹ:

וְיֵשׁ לָהֶן בֵּית הַצְּבִיטָה. שֶׁאִם נִטְמְאוּ אֲחוֹרָיו, בֵּית הַצְּבִיטָה טָהוֹר. וְאִם נִטְמָא בֵּית הַצְּבִיטָה, אֲחוֹרָיו טְהוֹרִין:

לַעֲרֵבָה גְּדוֹלָה שֶׁל עֵץ. יֵשׁ לָהּ בֵּית צְבִיטָה. אֲבָל לִשְׁאָר כֵּלִים, לֹא. שֶׁבַּעֲרֵבָה גְּדוֹלָה יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין בֵּית הַצְּבִיטָה לַאֲחוֹרִים, שֶׁאִם יֵשׁ מַשְׁקִים בַּאֲחוֹרֵי הָעֲרֵבָה וְיָדָיו טְמֵאוֹת, אוֹחֵז בְּבֵית הַצְּבִיטָה וְאֵין חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִגַּע בַּמַּשְׁקִין שֶׁבַּאֲחוֹרָיו וְיִחְזְרוּ וִיטַמְּאוּ אֶת הָעֲרֵבָה:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לְכוֹסוֹת. אַף לְכוֹסוֹת יֵשׁ לָהֶן בֵּית צְבִיטָה:

לְיָדַיִם הַטְּמֵאוֹת וְהַטְּהוֹרוֹת. יֵשׁ הֶפְרֵשׁ בֵּין בֵּית הַצְּבִיטָה לַאֲחוֹרַיִם, לְיָדַיִם הַטְּמֵאוֹת כְּדִפָּרֵישִׁית, וְלִטְהוֹרוֹת כְּדִמְפָרֵשׁ לְקַמָּן כֵּיצַד. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר לְיָדַיִם טְהוֹרוֹת בְּלָבַד לֹא חָיְשִׁינַן, אֲבָל לְיָדַיִם טְמֵאוֹת חָיְשִׁינַן. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא וּכְדִמְפָרֵשׁ רַבִּי יוֹסֵי:

משנה ח

הָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת. וַעֲלֵיהֶם מַשְׁקֶה טוֹפֵחַ:

אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמְאוּ. מַשְׁקִין שֶׁעַל יָדָיו בַּאֲחוֹרֵי הַכּוֹס וְיִחְזְרוּ וְיִטַּמְּאוּ אֶת הַיָּדַיִם:

משנה ט

אֵין לָהֶם אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. דְּהַנּוֹגֵעַ בְּאֶחָד מֵהֶן כְּנוֹגֵעַ בְּכֻלּוֹ. וְיֵשׁ לָהֶן אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ דִּתְנַן לְעֵיל, דַּוְקָא לִתְרוּמָה:

וְאֵין מַטְבִּילִין כֵּלִים לְתוֹךְ כֵּלִים. כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם טְמֵאִים, מִפְּנֵי שֶׁכָּבְדוֹ שֶׁל כְּלִי חוֹצֵץ. וְחָשׁוּ לְקֹדֶשׁ יוֹתֵר מִבַּתְּרוּמָה:

יוֹרְדִים לִידֵי טֻמְאָתָן בְּמַחֲשָׁבָה. כְּגוֹן טַבַּעַת בְּהֵמָה שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, חָשַׁב עָלֶיהָ לִתְּנָהּ בְּאָצְבַּע אָדָם, מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ. אֲבָל טַבַּעַת אָדָם שֶׁחָשַׁב עָלֶיהָ לִתְּנָהּ לִבְהֵמָה, לְעוֹלָם הִיא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה, עַד שֶׁיֵּעָשֶׂה בָהּ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְשַׁנּוֹת צוּרָתָהּ:

וּמַחֲשָׁבָה אֵינָהּ מְבַטֶּלֶת לֹא מִיַּד מַעֲשֶׂה וְלֹא מִיַּד מַחֲשָׁבָה. אִם לְאַחַר שֶׁחָשַׁב עַל טַבַּעַת בְּהֵמָה לַעֲשׂוֹתָהּ לְאָדָם, שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה בְּמַחֲשָׁבָה זוֹ, חָזַר וְחָשַׁב עָלֶיהָ לְהַחְזִירָהּ לַבְּהֵמָה, אֵין מַחֲשָׁבָה זוֹ הַשְּׁנִיָּה מַעֲלָה מִיֵּדֵי טֻמְאָה שֶׁיָּרְדָה לָהּ בַּמַּחֲשָׁבָה הָרִאשׁוֹנָה:

פרק כו

משנה א

סַנְדָּל עִמְקִי. סַנְדָּלִים הַנַּעֲשׂוֹת בִּכְפַר עִמְקִי:

כִּיס שֶׁל שְׂנָצוֹת. כְּמִין רְצוּעוֹת תְּחוּבוֹת בְּלוּלָאוֹת בִּשְׂפַת הַכִּיס וּמוֹשְׁכִים אוֹתָן אֵילָךְ וְאֵילָךְ וְהַכִּיס נִסְגָּר מֵאֲלֵיהֶן:

כְּפִיפָה מִצְרִית. סַל עָשׂוּי מִצּוּרֵי הַדֶּקֶל. מְבִיאִין נְצָרִים וְהוּצִין וְקוֹרְעִין אוֹתָן וְעוֹשִׂים מֵהֶן כְּמִין חוּטִין וְעוֹשִׂין מֵהֶן כְּפִיפָה וַחֲבָלִים:

סַנְדָּל לָדִיקִי. סַנְדָּל שֶׁעוֹשִׂים אַנְשֵׁי לָדִיקְיָא:

חֲרֵי אֵלּוּ מִטַּהֲרִין וּמִטַּמְּאִין שֶׁלֹּא בְאֻמָּן. מִשּׁוּם דְּכָל הָנֵי יֵשׁ לָהֶן רְצוּעוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְקַשְּׁרָן, אֶלָּא מוֹתֵחַ בָּרְצוּעוֹת וְהֵן נִסְגָּרִים מֵאֲלֵיהֶן, וְכֵן נִפְתָּחִין מֵאֲלֵיהֶן עַל יְדֵי רְצוּעוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁמּוֹשֵׁךְ בָּהֶן, כְּעֵין שֶׁעוֹשִׂין לְכִיסִין בִּמְקוֹמֵנוּ. וְאִם הֶתִּירוּ אוֹתָן הָרְצוּעוֹת דְּשׁוּב אֵין רְאוּיִין לִסְגֹּר וְלִפְתֹּחַ, טְהוֹרִים. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר דְּאַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֻתָּרִים, טְמֵאִין, כֵּיוָן דְּהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחְזִירָם. חוּץ מִן הַכְּפִיפָה, דְּאַף הָאֻמָּן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחְזִירָם. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ב

שֶׁנִּטְּלוּ שְׂנָצָיו. לְרַבָּנָן מֵיְרֵי שֶׁלֹּא נִטְּלוּ לְגַמְרֵי אֶלָּא שֶׁנִּתְּקוּ מִן הַלּוּלָאוֹת וַעֲדַיִן תְּלוּיוֹת בַּכִּיס. וּלְרַבִּי יוֹסֵי אֲפִלּוּ נִטְּלוּ לְגַמְרֵי, מִפְּנֵי שֶׁהֶדְיוֹט יָכוֹל לְהַחְזִירָם:

נִפְּשַׁט. הַכִּיס וְנַעֲשָׂה כְּמִין עוֹר חָלָק שֶׁאֵין לוֹ בֵּית קִבּוּל, טָהוֹר:

טָלָה עָלָיו מַטְלִית. נָתַן בְּשׁוּלָיו טְלָאִי, כְּלוֹמַר חֲתִיכָה קְטַנָּה שֶׁל עוֹר חִבֵּר בּוֹ מִלְמַטָּה, דְּדֶרֶךְ הַכִּיסִים מַכְנִיסִים עוֹר קָטָן בֵּין הַתְּפִירָה וּכְשֶׁפּוֹשְׁטוֹ נִשְׁאָר אוֹתוֹ הָעוֹר וְלֹא בָטַל קִבּוּלוֹ:

לֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ. דְּטֻמְאַת מַשְׁקִין לְטַמֵּא כֵּלִים לָאו דְּאוֹרַיְתָא וְלָא חֲשִׁיב חִבּוּר:
צְרוֹר הַמַּרְגָּלִית. מַנִּיחִין מַרְגָּלִית בְּתוֹךְ עוֹר לִהְיוֹת שְׁמוּרָה שָׁם וְקוֹשְׁרִים אוֹתוֹ, וּכְשֶׁמּוֹצִיאִין הַמַּרְגָּלִית נִשְׁאָר הָעוֹר כְּמוֹ כִיס עַד שֶׁיִּטְרַח וִיפַשֵּׁט, מֵחֲמַת אוֹתָהּ מַרְגָּלִית שֶׁעָמְדָה יָמִים רַבִּים וְנִצְרַר:
צְרוֹר הַמָּעוֹת. כְּמוֹ צְרוֹר הַמַּרְגָּלִית. וְטַעֲמָא דְּצְרוֹר הַמַּרְגָּלִית מִטַּמֵּא טְפֵי, מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ צְרוֹר הַמַּרְגָּלִית לַעֲמֹד יוֹתֵר מִצְּרוֹר הַמָּעוֹת, שֶׁצְּרוֹר הַמָּעוֹת רְגִילִים לְהַתִּיר תָּמִיד, מִשּׁוּם דְּלְהוֹצָאָה נִתְּנוּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ג

כַּף לוֹקְטֵי קוֹצִים. כְּמִין כַּף יָד שֶׁל עוֹר תּוֹפְשִׁים מְלַקְּטֵי קוֹצִים בִּידֵיהֶן, שֶׁלֹּא יְנַקְּבוּ יְדֵיהֶן בַּקּוֹצִים:
טְהוֹרָה. דְּאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְקַבָּלָה:
הַזּוֹן. אֵזוֹר כְּמִין אַבְנֵט. וּבִלְשׁוֹן יָוָנִי קוֹרִין לַחֲגוֹר זונ"י:
בִּרְכָּיָר. דְּפוּס שֶׁל עוֹר נָתוּן עַל הַבִּרְכַּיִם, כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְעָמֹד עַל בִּרְכֵּיהֶן:
טְמֵאִים. דַּעֲשׂוּיִים לְקַבָּלָה:
שַׁרְווּלִים. כְּמִין בֵּית יָד שֶׁל עוֹר דָּחוּק וָצַר שֶׁנּוֹתְנִים בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת בִּזְרוֹעוֹתֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפָּלוּ בִּגְדֵיהֶן הָרְחָבִים עַל יָדָן וִיבַטְּלוּ אוֹתָן מִמְּלַאכְתָּן:
פְּרַקְמִינִין. גֶּרְסִינַן. וְהוּא דָּבָר שֶׁמְּחַתֵּל וְקוֹשֵׁר בּוֹ פַּדְּחָתּוֹ:
בֵּית אֻצְבָּעוֹת. כְּמִין יָד שֶׁל עוֹר עָשׂוּי לְהַכְנִיס אֻצְבָּעוֹתָיו לְתוֹכוֹ:
קַיָּצִין. מְלַקְּטֵי קוֹצִים. פֵּרוּשׁ אַחֵר, מְלַקְּטֵי פֵּרוֹת הַקַּיִץ:
הָאוֹג. פִּרְי אָדוֹם הַמָּצוּי בָּאִילָן שֶׁגָּדֵל בַּיַּעַר מֵאֵלָיו. וּפְעָמִים שֶׁהַמְלַקְּטִים קוֹצִים בַּיְּעָרִים מְלַקְּטִים הָאוֹג וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּבֵית אֻצְבָּעוֹת, נִמְצָא שֶׁהוּא עָשׂוּי לְקַבָּלָה:

משנה ד

וְתִקְּנָהּ טָמֵא מִדְּרָס. עֲדַיִן עוֹמֵד בְּטֻמְאָתוֹ, כֵּיוָן דְּאֵזֶן שְׁנִיָּה קַיְימָא:
טָהוֹר מִן הַמִּדְרָס. אַף עַל פִּי דְּנִתְּקָנָה רִאשׁוֹנָה קֹדֶם שֶׁנִּשְׁבְּרָה שְׁנִיָּה, מִכָּל מָקוֹם טָהוֹר, דְּפָנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן, שֶׁלְּאַחַר שֶׁיָּרְדָה לָהּ טֻמְאַת מִדְּרָס נִתְחַדְּשׁוּ לָהּ פָּנִים הַלָּלוּ, וְאֵין זוֹ הָרִאשׁוֹנָה מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתְקַלְקֵל בָּהּ כְּדֵי בִּטּוּלָהּ:
אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס. מִשּׁוּם דְּאֵזֶן רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁנִּשְׁבְּרָה וְתִקְּנָהּ שֶׁהֵבִיא אֵזֶן אַחֶרֶת תַּחַת הַשְּׁבוּרָה וְחִבְּרָהּ לַסַּנְדָּל, נִטְמֵאת מַגַּע מִדְּרָס, שֶׁהֲרֵי נִגְּעָה בַּסַּנְדָּל הַטָּמֵא מִדְּרָס, וְכִי נִשְׁבְּרָה אֵזֶן שְׁנִיָּה דְּפָרַח מִנֵּהּ טֻמְאַת מִדְּרָס אִשְׁתַּיֵּר בֵּיהּ טֻמְאַת מַגָּע, דְּכָל הַסַּנְדָּל מְחֻבָּר לָאֵזֶן רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּתְקָנָה:

עַד שֶׁנִּפְסְקָה. אֹזֶן שְׁנִיָּה:

טָהוֹרָה. דְּכֵיוָן דְּנִשְׁבְּרוּ שְׁתֵּי אָזְנַיִם תּוּ לֹא חָזֵי לְמִידֵי:

עָקְבוֹ. עוֹר שֶׁל סַנְדָּל הַמְכַסֶּה אֶת גַּבֵּהּ הָרֶגֶל שֶׁכְּנֶגֶד שׁוֹקוֹ מֵאֲחוֹרָיו:

חוֹטְמוֹ. שֶׁעוֹלֶה כְּנֶגֶד אֶצְבְּעוֹת הָרֶגֶל מִלְּפָנָיו:

טָהוֹר. מִשֶּׁמְּאָה דִּלְמַפְּרֵעַ, אֲבָל מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא:

סוֹלָיִם. עוֹר שֶׁתַּחַת פַּרְסַת הָרֶגֶל בִּלְבַד, שֶׁאֵין לוֹ עָקֵב. וּבְלַע"ז סול"א:

הָאֻמּוּם. דְּפוּס שֶׁל מִנְעָל עָשׂוּי מֵעוֹר מָלֵא שֵׂעָר:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר. דְּסָבַר לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ שֶׁל מִנְעָל עַד שֶׁיִּשְׁמְטֶנּוּ מֵעַל גַּבֵּי הָאֻמּוּם:

וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין. דְּחִשְׁבֵי לֵיהּ נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

כָּל חֲמָתוֹת צְרוּרוֹת. נֹאדוֹת שֶׁנִּנְקְבוּ נָקֵב הַמּוֹצִיאָן מִידֵי טֻמְאָתָן וְקִשֵּׁר הַנָּקֵב:

טְהוֹרִין. כְּמוֹ שֶׁהָיוּ, מִפְּנֵי שֶׁעָתִיד לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר:

חוּץ מִקֶּשֶׁר שֶׁל עַרְבִיִּים. שֶׁאֵינוֹ נוֹחַ לְהַתִּיר:

צְרוֹר שָׂעָה. קֶשֶׁר הֶעָשׂוּי לְפִי שָׂעָה וְעוֹמֵד לְהַתִּיר:

צְרוֹר עוֹלָם. קֶשֶׁר הֶעָשׂוּי לִהְיוֹת קַיָּם לְעוֹלָם:

כָּל חֲמָתוֹת צְרוּרוֹת טְהוֹרוֹת. בֵּין צְרוֹר עוֹלָם בֵּין צְרוֹר שָׂעָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁל עַרְבִיִּים. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ה

לְשָׁטִיחַ. לִשְׁטֹחַ עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְלֵישֵׁב עָלָיו:

סְקוֹרְטְיָא. עוֹר שֶׁלּוֹבְשִׁים הָעַבָּדִים בִּשְׁעַת מְלַאכְתָּן:

קָטַבְלְיָא. עוֹר שֶׁמַּצִּיעִין עַל גַּבֵּי הַמִּטָּה וְשׁוֹכְבִים עָלָיו:

עוֹר הַחֲמָר. גָּרְסִינַן. וְלֹא גָּרְסִינַן עוֹר הַחֲמוֹר. כְּלוֹמַר עוֹר שֶׁמַּשִּׂים הַחֲמָר עַל בְּגָדָיו כְּשֶׁמְּחַמֵּר אַחַר בְּהֶמְתּוֹ:

עוֹר הַכַּתָּן. עוֹר שֶׁנּוֹתְנִים לִפְנֵיהֶם אֲמָנֵי פִּשְׁתָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִדְבַּק הַנְּעֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן בְּבִגְדֵיהֶם:

עוֹר הַכַּתָּף. שֶׁמַּשִּׂים הַכַּתָּף בְּכָתְפּוֹ שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַמַּשָּׂאוֹי שֶׁעַל כְּתֵפוֹ:

עוֹר הָרוֹפֵא. רוֹפֵא הַחֲבוּרוֹת נוֹתֵן לְפָנָיו עוֹר שֶׁלֹּא יִטַּנְּפוּ בְּגָדָיו בְּדַם הַפְּצָעִים:

עוֹר הָעֲרִיסָה. שֶׁמְּשִׂימִים עַל עֲרִיסָה שֶׁל קָטָן:

עוֹר הַלֵּב שֶׁל קָטָן. רְגִילִים הָיוּ לַחְגֹּר עוֹר עַל מָתְנֵי הַקָּטָן כְּנֶגֶד לִבּוֹ, שֶׁלֹּא יַכְנִיס הֶחָתוּל עַל לִבּוֹ וְיָמוּת:

עוֹר הַכֵּר וְהַכֶּסֶת. שֶׁל מִטָּה:

עוֹר הַסָּרוֹךְ. עוֹר שֶׁחוֹגְרִים אֲמָנֵי הַמַּסְרְקוֹת עַל מָתְנֵיהֶן:

עוֹר הַסּוֹרֵק. אֲמָנִים הַסּוֹרְקִים פִּשְׁתָּן:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מִדְרָס. וְכָל שֶׁכֵּן טְמֵא מֵת. דְּהָא תְּנַן בְּפֶרֶק בָּא סִימָן [נִדָּה דַּף מט] כָּל הַטָּמֵא מִדְרָס מְטַמֵּא טְמֵא מֵת:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים טְמֵא מֵת. וְלֹא מִדְרָס, שֶׁאֵין עֲשׂוּיִין לֵישֵׁב עֲלֵיהֶן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ו

עַב כְּסוּת. כְּגוֹן לְבָדִין שֶׁעֲשָׂה מֵהֶן כְּסוּת, זֶהוּ עַב כְּסוּת. וְכֵן עַב אַרְגָּמָן, לֶבֶד צָבוּעַ אַרְגָּמָן. כְּדְּ פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתַי. וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי, עַב כְּסוּת, עוֹר שֶׁמְּכַסִּים בּוֹ הַבְּגָדִים. עַב אַרְגָּמָן. עוֹר שֶׁמְּכַסִּים בּוֹ אַרְגָּמָן:

תַּכְרִיךְ כְּסוּת. עוֹר שֶׁכּוֹרְכִים בּוֹ הַבְּגָדִים:

תַּכְרִיךְ אַרְגָּמָן. עוֹר שֶׁכּוֹרְכִים בּוֹ אַרְגָּמָן:

חִפּוּי. מְכָסֶה, תַּרְגּוּם מְכָסֶה, חוֹפָאָה:

טָהוֹר. דְּהָכִי תַּנְיָא, יָכוֹל שֶׁאֲנִי מְרַבֶּה חִפּוּיֵי כֵלִים לְטֻמְאָה, תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא יא) אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָהֶם, פָּרַט לְחִפּוּיֵי כֵלִים:

וְלַמִּשְׁקָלוֹת טָמֵא. וְהָא דְתָנַן לְעֵיל סוֹף פֶּרֶק כָּל כְּלֵי עֵץ שֶׁנֶּחְלַק, זֶה הַכְּלָל וְכוּ' הֶעָשׂוּי לְחִפּוּי טָהוֹר, חִפּוּי דְּמִשְׁקָלוֹת שָׁאנֵי, לְפִי שֶׁהוּא עָשׂוּי לְקַבְּלָה, וְהַמִּשְׁקָלוֹת עַצְמָהּ אֵינָהּ כְּלִי. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ז

שֵׁשׁ חֶסְרוֹן מְלָאכָה. שֶׁעֲדַיִן חֲסֵרָה מַעֲשֶׂה וְאַחַר כָּךְ תִּתְקַיֵּם [הַמְּלָאכָה]:

אֶלָּא הָעֲצָבָה. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁחֲסֵרָה מְלָאכָה, מַחֲשָׁבָה מְטַמְּאָתָהּ, לְפִי שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עַל חֶסְרוֹן מְלָאכָה שֶׁלְּהּ. וְעֲצָבָה הוּא עוֹר הַמְכַסֶּה אֶת הַמֶּרְכָּב, וְאֵינָהּ צְרִיכָה קְצוּעַ, דְּכֵיוָן דַּעֲשׂוּיָה לְכִסּוּי אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְקְצוּעַ:

משנה ח

שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. דְּאֵינוֹ עָשׂוּי לְמָכְרָן, וְעוֹשֶׂה מֵהֶן מִטּוֹת וְדוּקְפָּקְאוֹת וְטַבְלָאוֹת. חָשַׁב עֲלֵיהֶן לְדָבָר שֶׁרְאוּיִין לוֹ בְּלֹא חֶסְרוֹן מְלָאכָה, מְקַבְּלִים טֻמְאָה מִיָּד:

וְשֶׁל עַבְדָּן. דְּעָשׂוּי לְמָכֵר, אֵין הַמַּחֲשָׁבָה מְטַמֵּאתָן. דַּעֲבִיד דְּמִמְלִיךְ וּמוֹכְרָן וְהַלּוֹקֵחַ יַעֲשֶׂה מֵהֶן מִנְעָלִים, וַעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן לְכָךְ:

שֶׁל גַּנָּב מַחֲשָׁבָה מְטַמֵּאתָן. דִּקְנָנְהוּ בְּיֵאוּשׁ. דְּקָסָבַר סְתָם גְּנֵבָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא, דְּלֹא יָדְעֵי מִמַּאן לְתָבְעוֹ:

וְשֶׁל גַּזְלָן אֵין מַחֲשָׁבָה מְטַמֵּאתָן. וְאַף עַל פִּי שֶׁחִשַּׁב עֲלֵיהֶן לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ חֶסְרוֹן מְלָאכָה. דְּסָתָם גְּזֵלָה אֵין בּוֹ יֵאוּשׁ בְּעָלִים, דְּכֵיוָן דְּיָדַע מַאן גְּזָלֵיהּ אָזֵיל וְתָבַע לֵיהּ בְּדִינָא:

חִלּוּף הַדְּבָרִים. סְתָם גְּזֵלָה אֵיכָא יֵאוּשׁ, דִּלְעִינֵיהּ שָׁקַל מִנֵּיהּ וּמִחְזָא חָזָא דְּאֵינַשׁ אַלְמָא הוּא וּמְיַאֵשׁ, אֲבָל סְתָם גְּנֵבָה, סָבַר מַשְׁכַּחְנָא לֵיהּ לַגַּנָּב וְתָבְעָנָא לֵיהּ לְדִינָא וְלֹא מְיַאֵשׁ. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ט

עוֹר שֶׁהוּא טָמֵא מִדָּרָס. כְּגוֹן שְׁטִיחַ וְכֵיוֹצֵא בּוֹ:

אַף הָעוֹשֶׂה מִטְפַּחַת מִן הָעוֹר. שֶׁהוּא טָמֵא מִדָּרָס:

טָמֵאָה. הַמִּטְפַּחַת, שֶׁהַמִּטְפַּחַת דּוֹמָה לְשִׁטְיחַ, דִּפְעָמִים שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ. אֲבָל אִם קָצַץ הַכָּסָתוֹת שֶׁל עוֹר הַטְּמֵאוֹת וְעָשָׂה מֵהֶן מִטְפָּחוֹת, טְהוֹרוֹת, מִידֵי דַּהֲוֵי אַכֵּלִים שֶׁנִּשְׁבְּרוּ. וּמֵיהוּ מְקַבְּלוֹת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא, כְּדִתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק כ"ד:

פרק כז

משנה א

הַבֶּגֶד מִטַּמֵּא מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה שֵׁמוֹת. כְּדִמְפָרֵשׁ וְאָזֵיל, מִשּׁוּם כְּלִי קִבּוּל, מִשּׁוּם מוֹשָׁב, מִשּׁוּם אֹהָלִים, מִשּׁוּם אָרִיג, מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ. וְכָל אֶחָד מֵהֶם מְשֻׁנֶּה שִׁעוּרוֹ זֶה מִזֶּה. כֵּיצַד, בֶּגֶד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל, כְּגוֹן צָרוֹר מַרְגָּלִית דִּתְנַן לְעֵיל, אוֹ בֵּית קִבּוּל שֶׁמָּן, אוֹ בֵּית קִבּוּל שַׁעֲוָה, שִׁעוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא. [וּמשּׁוּם מוֹשָׁב, אִם נִטְמָא] בְּמִדְרַס הַזָּב, שִׁעוּרוֹ אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְאִם נַעֲשָׂה אֹהֶל לַמֵּת דִּכְתִיב (במדבר יט) וְהִזָּה עַל הָאֹהֶל, אֵין טָמֵא בְּפָחוֹת מִטֶּפַח עַל טֶפַח. וְאִם הוּא אַבְנֵט אוֹ חָגוֹר, מִטַּמֵּא מִשּׁוּם אָרִיג, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שִׁעוּר שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְהִקָּרֵא בֶּגֶד, שֶׁאֵין בְּרָחְבּוֹ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי טָמֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא אָרִיג. וְיָלְפִינַן לֵיהּ מִשַּׂק, מַה שַּׂק טָווּי וְאָרִיג אַף כָּל טָווּי וְאָרִיג. וְכָל שְׁאָר טֻמְאוֹת אֵין בֶּגֶד מִטַּמֵּא וְלֹא מִטַּמֵּא בְּפָחוֹת מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, דְּאֵינוֹ חָשׁוּב לֹא לַעֲנִיִּים וְלֹא לַעֲשִׁירִים וְאֵינוֹ קָרוּי בֶּגֶד:

הַשַּׂק. הוּא הָאָרִיג מְשֹׁעָר וְנוֹצָה שֶׁל עִזִּים:

מִשּׁוּם אַרְבָּעָה שֵׁמוֹת. דְּשִׁעוּר שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת [עַל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת] אֵין בּוֹ:

הָעוֹר מִשּׁוּם שְׁלֹשָׁה. דְּלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְלֵית בֵּיהּ נַמִּי מִשּׁוּם אָרִיג:

הָעֵץ מִשּׁוּם שְׁנַיִם. דְּלֵית בֵּיהּ טֻמְאַת אֹהָלִים, כְּדִתְנַן בְּפֶרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין, כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים. וְלֵית בֵּיהּ נַמִּי מִשּׁוּם אָרִיג, וְלֹא מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ:

הַחֶרֶס מִשּׁוּם אֶחָד. מִשּׁוּם בֵּית קִבּוּל בִּלְבַד. דְּלֵית בֵּיהּ כָּל הָנֵי דְּאָמְרִינַן. וּמִדְּרַס נַמִּי לֵית בֵּיהּ, דִּכְתִיב בְּמִדְרַס הַזָּב (ויקרא טו) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ, מַקִּישׁ מִשְׁכָּבוֹ לוֹ, מַה הוּא

שֶׁיֵּשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה אַף כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה, פָּרַט לְחֶרֶס שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה שֶׁאֵינוֹ נַעֲשֶׂה מִשְׁכָּב לַזָּב:

אֵין לוֹ אֲחוֹרַיִם. שֶׁאֵין כְּלִי חֶרֶס מְקַבֵּל טֻמְאָה מֵאֲחוֹרָיו, כְּדִכְתִיב (ויקרא יא) וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגוֹ'. וְאִם נִגְעָה טֻמְאָה מֵאֲחוֹרָיו לֹא נִטְמָא כְּלָל:

שֶׁהוּא מִטַּמֵּא מִשּׁוּם אָרִיג. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעוֹר, דַּאֲפִלּוּ חֲתָכוֹ לִרְצוּעוֹת דַּקּוֹת וַאֲרָגָן אֵינוֹ חָשׁוּב אָרִיג:

משנה ב

הַבֶּגֶד מִטַּמֵּא. לִטְמֵא מֵת וּלְכָל שְׁאָר טֻמְאוֹת חוּץ מִמִּדְרָס, מִשּׁוּם שְׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת. מִשּׁוּם דַּחֲזִי לַעֲנִיִּים, וְאִתְרַבֵּי מִדִּכְתִיב וְהַבֶּגֶד. אֲבָל לְמִדְרָס בְּעֵינַן מִידֵי דַּחֲזִי לִישִׁיבָה, וּבְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא חֲזִי לְמוֹשָׁב:

הַסַּק. הָאָרוּג מִשֵּׁעָר וְנוֹצָה שֶׁל עִזִּים, שְׁעוּרוֹ בֵּין לִטְמֵא מֵת בֵּין לְמִדְרָס אֵין פָּחוּת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים:

שָׁוִין. לִטַּמֵּא טֻמְאַת מִדְרָס וּטְמֵא מֵת, שַׂק וְעוֹר וּמַפָּץ:

שְׁיָרְיוּ אַרְבָּעָה. לְעִנְיַן זֶה נֶאֱמַר שְׁעוּרוֹ בְּאַרְבָּעָה, כְּשֶׁבָּלָה וְנִקְרַע וְנִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנּוּ שְׁעוּר אַרְבָּעָה טְפָחִים. אֲבָל בִּתְחִלַּת אֲרִיגָתוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיֵּאָרֵג כֻּלּוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

משנה ג

הָיָה עוֹשֶׂה שְׁנַיִם מִן הַבֶּגֶד. שְׁנֵי טְפָחִים:

וְאֶחָד מִן הַסַּק. טֶפַח אֶחָד:

טָהוֹר. דְּאֵין הַגָּרוּעַ מַשְׁלִים שְׁעוּרוֹ שֶׁל חָשׁוּב, דְּהַגָּרוּעַ שְׁעוּרוֹ מְרֻבֶּה. אֲבָל הֶחָשׁוּב מַשְׁלִים שְׁעוּרוֹ שֶׁל גָּרוּעַ, דַּאֲפִלּוּ בְּשִׁעוּר מַעַט הֶחָשׁוּב מְקַבֵּל טֻמְאָה:

מִן הֶחָמוּר. דְּסַגֵּי לֵיהּ בְּשִׁעוּר מַעַט:

מִן הַקַּל. דְּבָעֵי שִׁעוּר מְרֻבֶּה. וְדָוְקָא כְּסֵדֶר הַזֶּה הַכָּתוּב בַּמִּשְׁנָה מִצְטָרְפִין לַקַּל שֶׁבָּהֶן, הַבֶּגֶד וְהַסַּק, הַסַּק וְהָעוֹר, הָעוֹר וְהַמַּפָּץ. אֲבָל בֶּגֶד וְעוֹר, אוֹ בֶּגֶד וּמַפָּץ, אוֹ שַׂק וּמַפָּץ, אֵין מִצְטָרְפִין, דְּהַמַּחֲבָרָן בָּטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם. וּמֵיהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן טְלָאי עַל גַּבֵּי מַרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹר, כֵּלָן מִצְטָרְפִין, דְּמֵאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּקְצַע טֶפַח וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ טְלָאי לְמַרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹר, מִצְטָרֵף, דְּאֵינוֹ מַקְפִּיד לְשֵׁם אִם הוּא מִשְּׁנֵי מִינִים:

משנה ד

מִכְלָם. מֵאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּקְצַע טֶפַח עַל טֶפַח רָאוּי לִטַּמֵּא מוֹשָׁב. דְּהָנֵי שְׁעוּרֵי דִּתְנַן לְעֵיל, הַבֶּגֶד שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ לְמִדְרָס וְהַשַּׂק אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה וְכוּ', לֹא הָווּ אֶלָּא בַּחֲתִיכַת בֶּגֶד

אוֹ שַׂק אוֹ עוֹר אוֹ מַפָּץ שֶׁלֹּא חֻתְּכָה וְתִקְּנָהּ לִישִׁיבָה, אֲבָל הַמְקַצֵּעַ דְּהַיְנוּ הַמְחַתֵּךְ וְהַמְתַקֵּן מֵאֶחָד מִכֻּלָּן טָפַח עַל טָפַח כְּדֵי לֵישֵׁב עָלָיו, טָמֵא מוֹשָׁב, שֶׁכֵּן לִפְעָמִים מַקְצִיעִין וְעוֹשִׂים טְלָאי מֵאֶחָד מֵהֶן לְמַרְדַּעַת שֶׁל חֲמוֹר וְיוֹשְׁבִים עָלָיו, וְלֹא הָוֵי אֶלָּא טָפַח עַל טָפַח:

מִכָּל מָקוֹם. וַאֲפִלּוּ מִן הַצְּדָדִים. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר דְּמִן הַצְּדָדִים לֹא חָזֵי לְמוֹשָׁב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ה

נָפָה וּכְבָרָה. שֶׁל עוֹר הֵם. וּפְעָמִים עוֹשִׂים נָפָה מִשֵּׂעָר, וְדִינָהּ כְּדִין שַׂק. וְכֵן פְּעָמִים עוֹשִׂים כְּבָרָה מֵחֲבָלִים שֶׁל שִׁיפָה וְשֶׁל גֶּמִי, וְדִינָהּ כְּדִין מַפָּץ:

עַד שֶׁיְּקַצֵּעַ. שֶׁיַּחְתֹּךְ וִיתַקֵּן לְמוֹשָׁב. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ גֶּבֶהּ טָפַח. וְאַף עַל גַּב דְּשֶׁל גָּדוֹל לֹא מִטַּמֵּא בִּבְצִיר מִטָּפַח, כְּדִתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק הַשַּׁלְחָן וְהַדְּלֶקְי [מִשְׁנָה ג], כִּסֵּא שֶׁל קָטָן חָזֵי לִישִׁיבָה אֲפִלּוּ בִּבְצִיר מִטָּפַח:

עַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כַּשָּׁעוּר. אִם הוּא מִבֶּגֶד עַד שֶׁיִּהְיֶה שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, כְּשִׁעוּר טֻמְאַת הַבֶּגֶד לְמִדְרָס:

וְנִמְדָּד כָּפוּל. שְׁלֹשָׁה לְפָנָיו וּשְׁלֹשָׁה לְאַחֲרָיו, נִמְצָא כְּשֶׁפּוֹשְׁטוֹ שֶׁהוּא שִׁשָּׁה אֹרֶךְ עַל שְׁלֹשָׁה רֹחַב, אָרְכּוֹ כִּפְלַיִם כְּרָחְבּוֹ:

משנה ו

אֵלּוּ נִמְדָּדִים כְּפוּלִין. דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַשִּׁעוּר מִשְּׁנֵי צְדָדִים, כֵּיוָן דְּאוֹרְחַיְהוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן מִשְּׁנֵי צְדָדִים, אִי הָוֵי הַשִּׁעוּר מִצַּד אֶחָד לֹא מַהֲנֵי. פֵּרוּשׁ אַחֵר, נִמְדָּדִים כְּפוּלִים, שֶׁכָּל בֶּגֶד בִּמְקוֹם הַחֲתָךְ דֶּרֶךְ הַחוּטִים לְצֵאת מִמֶּנּוּ וּמִתְקַלְקֵל וְנוֹחַ לִקָּרַע, וְדֶרֶךְ הַתּוֹפְרִים לִכְפֹּל מְעַט סְבִיב הַחֲתָךְ וְתוֹפֵר, וְהַיְנוּ נִמְדָּד כָּפוּל דְּקָתָנֵי, דִּלְאַחַר שֶׁנִּכְפַּל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כְּדֵי מִדָּתוֹ, וְאִי לֵיכָּא כְּדֵי מִדָּתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאִם הָיָה מַתִּיר הַתְּפִירָה וּפוֹשְׁטוֹ הָיָה בּוֹ כְּדֵי מִדָּתוֹ, לֹא מַהֲנֵי:

אַנְפַּלְיָא. מִנְעָל הַמַּגִּיעַ עַד הָאַרְכֻּבָּה. בֵּין שֶׁל בֶּגֶד בֵּין שֶׁל עוֹר:

פְּמוֹלִינְיָא. כְּמִין מִכְנָסַיִם גְּדוֹלִים מִמְּתָנַיִם וְעַד יֶרֶכַיִם, וְיֵשׁ לְהֶן שְׁנָצִים:

וְכוֹבַע. שֶׁבְּרֹאשׁ:

וְכִיס שֶׁל פַּנְדָּא. אֵזוֹר חָלוּל, וְהוּא כְּעֵין כִּיס הֶעָשׂוּי לְקַבֵּל:

מַטְלִית. טְלָאי:

שֶׁטָּלָיָה עַל הַשָּׂפָה. שֶׁתִּפְרָהּ עַל הַשָּׂפָה סָבִיב לַצָּוָאר:

אִם פְּשׁוּטָה. שֶׁאֵינָהּ תְּפוּרָה מִשְּׁנֵי צְדָדִים אֶלָּא אוֹ מִלְּפָנָיו אוֹ מֵאֲחָרָיו. וְלַפֵּרוּשׁ הַשֵּׁנִי, שֶׁלֹּא נִכְפַּל מִן הַחוּט סָבִיב הַתְּפִירָה:

משנה ז

הַבֶּגֶד שֶׁאָרַג בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. מְצֻמְצָמוֹת, שֶׁהוּא שִׁעוּר לְטַמֵּא מִדְּרָס. וְאַחַר שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמִדְּרָס כְּשֶׁהֵן מְצֻמְצָמוֹת הִשְׁלִים עָלָיו אֲרִיגַת כָּל הַבֶּגֶד, וְהִשְׁתִּא כָּל הַבֶּגֶד טָמֵא מִדְּרָס דַּהֲוֵי חִבּוּר לִשְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁנִּטְמְאוּ קֹדֶם אֲרִיגַת כָּל הַבֶּגֶד:

נָטַל חוּט אֶחָד מִתְּחִלָּתוֹ. מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה רִאשׁוֹנִים שֶׁנִּטְמְאוּ מִדְּרָס:

טָהוֹר. כָּל הַבֶּגֶד מִן הַמִּדְּרָס:

אֲבָל טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס. לְפִי שֶׁנָּגַע בְּשִׁלֹּשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה רִאשׁוֹנִים קֹדֶם שֶׁנִּתְמַעֵט שִׁעוּרוֹ:

נָטַל חוּט אֶחָד מִתְּחִלָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁלִים עָלָיו אֶת כָּל הַבֶּגֶד טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס. וְאַף עַל גַּב דְּנִתְמַעֵט שִׁעוּרוֹ קֹדֶם שֶׁהִשְׁלִים עָלָיו אֶת כָּל הַבֶּגֶד, אַף עַל פִּי כֵן טָמֵא כָּל הַבֶּגֶד מַגַּע מִדְּרָס. דְּהַאי תַּנָּא סְבִירָא לֵיהּ בֶּגֶד שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁנֶּחְלַק אַחַר שֶׁנִּטְמָא בְּמִדְּרָס, טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס, כְּדִלְקַמָּן בְּפֶרְקִין. הִלְכָךְ כְּשֶׁנִּתְמַעֵט שִׁעוּרוֹ דִּשְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, נִשְׁאַר טָמֵא מַגַּע מִדְּרָס, וּכְשֶׁהִשְׁלִים עָלָיו אֶת כָּל הַבֶּגֶד הֲוֵי הַבֶּגֶד מְחֻבָּר לְטָמֵא מַגַּע מִדְּרָס, וְכָל הַמְחֻבָּר לַטָּמֵא, טָמֵא כְּמוֹתוֹ:

משנה ח

וְכֵן בֶּגֶד שֶׁאָרַג בּוֹ שְׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֲצְבָעוֹת. מְצֻמְצָמוֹת, שֶׁזֶּה שִׁעוּרוֹ לְטַמֵּא בְּכָל הַטֻּמְאוֹת כֻּלָּן חוּץ מִמִּדְּרָס, וּבִבְצִיר מֵהָכִי לֹא מִטַּמֵּא בְּשׁוּם טֻמְאָה שֶׁבָּעוֹלָם:

שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁנִּתְמַעֵט טָהוֹר. לְגַמְרֵי. דְּלֹא חָזֵי לְמִידֵּי לֹא לְעֲנִיִּים וְלֹא לַעֲשִׁירִים, הִלְכָךְ טָהוֹר מִכָּל הַטֻּמְאוֹת:

משנה ט

וַעֲשָׂאוֹ וִילוֹן. מָסָךְ לִפְנֵי הַפֶּתַח. כְּגוֹן שֶׁעָשָׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁעַל יְדֵי כֵן טָהוֹר מִן הַמִּדְּרָס, לְבֵית שַׁמַּאי מִשֶּׁיִּתְחַבֵּר, וּלְבֵית הִלֵּל מִשֶּׁיִּקָּשֵׁר, וּלְרַבִּי עֲקִיבָא מִשֶּׁיִּקָּבַע, כְּדִתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק הַכָּרִים וְהַכְּסָתוֹת (מִשְׁנָה ו):

טָהוֹר מִן הַמִּדְּרָס. דְּבָטֵל מִתּוֹרַת מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב. אֲבָל לְטֻמְאַת מַגָּע חָזֵי, מִפְּנֵי שֶׁהַשַּׁמָּשׁ מִתְחַמֵּם בּוֹ וּמִתְעַשֵּׁף בְּשׁוּלָיו:

וְכִי בְאֵיזֶה מִדְּרָס נָגַע זֶה. כְּלוֹמַר, הוֹאִיל וְטָהוֹר מִטֻּמְאַת מִדְּרָס כְּשֶׁעָשָׂאהוּ וִילוֹן, הֲרֵי טָהוֹר לְגַמְרֵי וְלֹא נִשְׁאַר בּוֹ טֻמְאָה כְּלָל, מִידֵּי דַּהֲוָה אַשִּׁבְרֵי כֵּלִים שֶׁהֵם טְהוֹרִים מִטֻּמְאָתָן לְגַמְרֵי:

אֶלָּא אִם כֵּן נָגַע בּוֹ הַזָּב. אִם נָגַע הַזָּב בְּוִילוֹן זֶה, מְטַמְּאוֹ טֻמְאַת מַגַּע הַזָּב. אֲבָל מִכֹּחַ טֻמְאַת מִדְּרָס שֶׁהָיְתָה בּוֹ תְּחִלָּה, אֵין כָּאן טֻמְאָה כְּלָל. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה י

שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁנֶּחֱלַק. בֶּגֶד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים שֶׁנִּטְמָא בְּמִדְרָס הַזָּב, וְאַחַר כָּךְ נֶחְלַק וְאֵין בְּאֶחָד מֵהֶן כְּדֵי שִׁעוּר טֻמְאַת מִדְרָס, בְּהָא פְּלִיגֵי תַּנָּא קַמָּא וְרַבִּי יוֹסֵי, דְּתַנָּא קַמָּא סָבַר טָמֵא מַגַּע מִדְרָס, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר טָהוֹר לְגַמְרֵי. אֲבָל בֶּגֶד שֶׁל שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁפֵּרַשׁ מִבֶּגֶד גָּדוֹל שֶׁהָיָה מִדְרָס, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁבִּשְׁעַת פְּרִישָׁתָן מֵאֲבִיהֶן מְקַבְּלוֹת טֻמְאָה מֵאֲבִיהֶן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה יא

בְּרִיא וְצוֹרֵר מֶלַח. גָּרְסִינַן. בֶּגֶד הַמֻּטָּל בָּאַשְׁפּוֹת בְּטַל לֵיהּ מִתּוֹרַת בֶּגֶד, אֶלָּא אִם כֵּן אִית בֵּיהּ תַּרְתֵּי, שֶׁיְּהֵא בָּרִיא וְחָזָק, וְרָאוּי לִצְרֹר בּוֹ רֹבַע קַב מֶלַח. אֲבָל הַנִּמְצָא בַּבַּיִת, הוֹאִיל וְאֵינָהּ מֻשְׁלֶכֶת בָּאַשְׁפָּה עֲדַיִן חָשׁוּב הוּא וּבְחַד גְּרִידָא סַגֵּי, אוֹ בָּרִיא אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ צוֹרֵר מֶלַח, אוֹ צוֹרֵר מֶלַח אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בָּרִיא:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּדַקָּה. לְעוֹלָם אֵינוֹ מִטַּמֵּא עַד שֶׁיְּהֵא צוֹרֵר רֹבַע מֶלַח דַּקָּה:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵינוֹ מִטַּמֵּא עַד שֶׁיְּהֵא צוֹרֵר בְּגַסָּה:

אֵלּוּ וְאֵלּוּ מִתְכַּוְּנִים לְהָקֵל. רַבִּי יְהוּדָה סָבַר דַּקָּה צְרִיכָה לִצְרֹר בְּבֶגֶד בָּרִיא וְחָזָק טְפֵי, מִפְּנֵי כָּבְדָהּ, שֶׁהִיא כְּבֵדָה יוֹתֵר מִן הַגַּסָּה, הִלְכָךְ מְשַׁעֵר עַד שֶׁתְּהֵא מַחֲזֶקֶת בַּדַּקָּה, לְהָקֵל עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תִּטַּמֵּא. וְרַבָּנָן סָבְרֵי גַּסָּה צְרִיכָה בֶּגֶד יוֹתֵר בָּרִיא, מִפְּנֵי חִדּוּדָהּ וְקַרְנוֹתֶיהָ בּוֹלְטִים, הִלְכָךְ מְשַׁעֲרִים בְּגַסָּה לִטַּמֵּא, כְּדֵי לְהָקֵל עַל הַבֶּגֶד הַמַּחֲזִיק מֶלַח דַּקָּה שֶׁלֹּא יִטַּמֵּא:

שָׁוִין שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בָּאַשְׁפָּה לְשָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ בַּבָּיִת. כְּשֵׁם שֶׁשָּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ בַּבַּיִת מִטַּמְּאוֹת טְמֵא מֵת וְאֵין מִטַּמְּאוֹת מִדְרָס, כָּךְ שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בָּאַשְׁפָּה מִטַּמְּאוֹת טְמֵא מֵת וְאֵין מִטַּמְּאוֹת מִדְרָס, דְּבָטְלָה חֲשִׁיבוּתָן מֵאַחַר שֶׁהִשְׁלִיכָהּ לְאַשְׁפָּה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים בְּלִבַּד:

משנה יב

שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁנִּקְרַע. וְלֹא נֶחְלְקוּ הַקְּרָעִים זוֹ מִזּוֹ:

וּבְשָׂרוֹ נוֹגֵעַ בַּכִּסֵּא. אִם הַקֶּרַע כָּל כָּךְ גָּדוֹל עַד שֶׁכְּשֶׁמְּשִׁימִים הַבֶּגֶד עַל הַכִּסֵּא וְיֵשֵׁב עָלָיו בְּשָׂרוֹ נוֹגֵעַ בַּכִּסֵּא:

טָהוֹר. דְּבָטַל לֵיהּ מִתּוֹרַת בֶּגֶד:

וְאִם לָאו. שֶׁאֵין הַקֶּרַע כָּל כָּךְ שֶׁיִּגַּע בְּשָׂרוֹ בַּכִּסֵּא, לֹא בָטַל מִתּוֹרַת בֶּגֶד, וְטָמֵא:

שֶׁנִּמְהָה מִמֶּנּוּ. שֶׁבָּלָה מִמֶּנּוּ. וְדֶגְמָתוֹ מְהוּהָה שֶׁטָּלָיָה עַל גַּבֵּי בְּרִיאָה דְּתָנַן לְעֵיל בְּסוֹף פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה תְּרִיסִין. וּכְשֶׁבָּלָה חוּט אֶחָד מִבֶּגֶד שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מְצֻמְצָמוֹת, נִתְמַעֵט שִׁעוּרוֹ וְטָהוֹר:

אוֹ שְׁנֵי חוּטִין מַתְאִימִין. פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתַי, דְּמַתְאִימִין קָאֵי נַמִּי אַקֶּשֶׁר. וְהָכִי קָתָנֵי, נִמְצְאוּ בָּהּ שְׁנֵי קְשָׁרִים מַתְאִימִין אוֹ שְׁנֵי חוּטִים מַתְאִימִין. מִשּׁוּם דְּאִם שְׁנֵי חוּטִים קְשׁוּרִים זֶה אֵצֶל זֶה בְּבֶגֶד אֵין דֶּרֶךְ לְהַנִּיחָם, וְהָכִי אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא פֶּרֶק כָּלָל גָּדוֹל [שַׁבָּת דַּף עד] אִי מִתְרַמֵּי תְּרֵי קְטָרֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי שָׁרֵי חַד וְקָטַר חַד. וּשְׁנֵי חוּטִים הַמַּתְאִימִין, שֶׁדֶּרֶךְ הָאֲרִיגָה שֶׁהָעֵרֶב נִכְנָס לְתוֹךְ הַשְּׁתִי אֵין שְׁנֵי חוּטִים נִכְנָסִים בְּסֵדֶר אֶחָד אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁזֶּה נִכְנָס זֶה יוֹצֵא, וּכְשֶׁשְּׁנֵיהֶם שָׁוִין נֶחְשָׁב כְּמִי שֶׁאֵינוֹ:

הֶחֲזִירָהּ. לַבַּיִת:

טָמֵאָה. דְּהָא הִדַּר אַחְשְׁבַהּ:

לְעוֹלָם הַשְּׁלָכָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ. כְּלוֹמַר כִּי הַאי גַּוְנָא מִטַּמְּאָה וּמִטַּהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בְּיוֹם:

אַרְגָּמָן וּזְהוֹרִית טוֹבָה. חֲשִׁיבֵי וְלֹא מְבַטְּלָה לְהוּ [מַתּוֹרֶת בֶּגֶד]. וּזְהוֹרִית טוֹבָה הוּא הַמֻּשִׁי הַצָּבוּעַ כרמיז"י בְּלַעַ"ז:

אַף מַטְלִית חֲדָשָׁה כַּיּוֹצֵא בָהֶן. דְּיָנֵהּ כְּדִין אַרְגָּמָן וּזְהוֹרִית טוֹבָה, וְלֹא מְבַטְּלָה לַהּ אַשְׁפָּה מִתּוֹרַת בֶּגֶד:

כֻּלָּן טְהוֹרִין. אִם הֻשְׁלְכוּ לָאַשְׁפָּה, אֲפִלּוּ אַרְגָּמָן וּזְהוֹרִית טוֹבָה:

לֹא חֲזָרוּ. אַרְגָּמָן וּזְהוֹרִית טוֹבָה לְחֻלִּק מִשְּׁאָר בְּגָדִים:

אֶלָּא מִפְּנֵי הֲשָׁבַת אֲבֵדָה. דְּאִם מְצָאָם בָּאַשְׁפָּה לֹא אָמְרִינַן מִדַּעַת הִשְׁלִיכָם, וּבָעוּ הַכָּרָזָה, דְּמִפְּנֵי חֲשִׁיבוּתַיְהוּ לֹא מַיְאֲשֵׁי הַבְּעָלִים. וּשְׁאָר בְּגָדִים דְּלָא חֲשִׁיבֵי, אִם מְצָאָם בָּאַשְׁפָּה לֹא בָּעוּ הַכָּרָזָה. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

פרק כח

משנה א

שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁנִּתְּנָהּ בְּכַדּוּר. בֶּגֶד שֶׁל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת עַל שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת שֶׁנִּתְּנָהּ בְּתוֹךְ כַּדּוּר, פלוט"א בְּלַעַ"ז:

אוֹ שֶׁעָשָׂאָהּ כַּדּוּר. שֶׁלָּקַח הַבֶּגֶד וּכְרָכוֹ עָגֹל כְּמִין כַּדּוּר, כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים לְתִינוֹקוֹת, וּתְפָרוֹ:

טְהוֹרָה. שֶׁנִּתְבַּטְּלָה כְּשֶׁנִּתְּנָהּ בַּכַּדּוּר, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעֲשָׂאָהּ כַּדּוּר בִּפְנֵי עַצְמָהּ שֶׁנִּתְבַּטְּלָה בַּתְּפִירָה:

אֲבָל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה. לֹא מִבַּטְּלָה בְּנִתִּינָתָהּ לְתוֹךְ הַכַּדּוּר, לְפִי שֶׁהִיא שְׁמוּרָה שָׁם. אֲבָל אִם עֲשָׂאָהּ כַּדּוּר בִּפְנֵי עַצְמָהּ, טְהוֹרָה, לְפִי שֶׁהַתְּפִירָה מְמַעֶטָתּ, וּטְהוֹרָה מִמִּדְרָס, אֲבָל טְמֵאָה בְּכָל שְׁאָר טֻמְאוֹת כְּדִין כָּל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה שֶׁנִּתְמַעֵט:

משנה ב

לְפוֹךְ. לִסְתֹּם נְקָבִין שֶׁבַּמֶּרְחָץ שֶׁלֹּא יֵצֵא הַחֹם:

וּלְנַעֵר בּוֹ אֶת הַקְּדָרָה. לֶאֱחֹז בּוֹ אֶת הַקְּדָרָה כְּדֵי לְעָרוֹת מִמֶּנָּה לְתוֹךְ הַקְּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַתַּמְחוּי:

בֵּין מִן הַמּוּכָן בֵּין שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן. בְּפֶרֶק בַּמֶּה מַדְלִיקִין מוֹכִיחַ, דִּבְהִנִּיחוֹ בְקֻפְסָא כֻּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגֵי דְּטָמֵא, דְּהָא אַחְשְׁבֵיהּ. וּבְזָרְקוֹ לְאַשְׁפָּה כֻּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגֵי דְּטָהוֹר, דְּהָא בַּטְּלֵיהּ. כִּי פְּלִיגֵי הֵיכָא דְּתָלָה אוֹתוֹ בְּמַגּוֹד, קוילייי"א בְּלַע"ז, אוֹ הִנִּיחוֹ אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר בֵּין הִנִּיחוֹ בְּמַגּוֹד שֶׁנִּרְאֶה כְּמוּכָן לְגַבֵּי זָרְקוֹ בָּאַשְׁפָּה, בֵּין הִנִּיחוֹ אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת שֶׁנִּרְאֶה כְּאֵינוֹ מוּכָן לְגַבֵּי הִנִּיחוֹ בְּקֻפְסָא, לְעוֹלָם טָמֵא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא זָרְקוֹ בָּאַשְׁפָּה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר, לְעוֹלָם טָהוֹר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִנִּיחוֹ בְּקֻפְסָא. וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, דִּתְלָאוֹ בְּמַגּוֹד מוּכָן הוּא וְהֲוֵי כְּאִלּוּ הִנִּיחוֹ בְּקֻפְסָא וְטָמֵא, וְהִנִּיחוֹ אֲחוֹרֵי הַדֶּלֶת דַּהֲוֵי שֶׁלֹּא מִן הַמּוּכָן, הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ זָרְקוֹ בָּאַשְׁפָּה וְטָהוֹר. וְהָתָם מַסִּיק דְּהַדַּר בֵּיהּ רַבִּי עֲקִיבָא לְגַבֵּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

משנה ג

אִסְפְּלָנִית. תַּחְבֹּשֶׁת שֶׁעוֹשִׂים מֵחֶלֶב וְשַׂעֲוָה וְחֶמְאָה וְשֶׁמֶן וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, וּמְמָרְחִים אוֹתָהּ עַל הַבֶּגֶד אוֹ עַל הָעוֹר וְנוֹתְנִים עַל הַמַּכָּה, וְהִיא נִמְאֶסֶת, וְאֵין הַבֶּגֶד וְהָעוֹר רְאוּיִין עוֹד לִישִׁיבָה וְלֹא לְתַשְׁמִישׁ אַחֵר:

מְלוּגְמָא. תַּחְבֹּשֶׁת עֲשׂוּיָה מִקֶּמַח וּתְאֵנִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן, שֶׁאָדָם לוֹעֵס וְנוֹתֵן עַל גַּב הַמַּכָּה. וּפֵרוּשׁ מְלוּגְמָא, מְלֹא לוּגְמָא:

בְּבֶגֶד טָהוֹר. לְפִי שֶׁהַבֶּגֶד נִמְאַס וּמִתְבַּטֵּל וְתוּ לֹא חָזֵי לְתַשְׁמִישׁ:

וּבְעוֹר טָמֵא. שֶׁאֵין הַמְּלוּגְמָא מִתְדַּבֶּקֶת עַל הָעוֹר כְּמוֹ עַל הַבֶּגֶד, וְאֵין הָעוֹר מִתְבַּטֵּל בְּכָךְ:

מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִנְעֶרֶת. לְאַחַר שֶׁנִּתְיַבְּשָׁה מֵעַל הַבֶּגֶד הִיא נִנְעֶרֶת וְנִשְׁמֶטֶת מֵאֵלָיו מֵעַל הַבֶּגֶד וְהוֹלֵךְ כָּל הַלְּכְלוּךְ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ד

מְצָיְרוֹת טָהוֹרוֹת. דְּצוּרָתָן מוֹכַחַת עֲלֵיהֶן שֶׁהֵן מְיֻחָדִים לִסְפָרִים בִּלְבַד וְאֵינָן מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם, טָהוֹר:

וְשָׁאֵינָן מְצָיְרוֹת. מְיֻחָדִים נַמִּי לִשְׁאָר תַּשְׁמִישִׁין, הִלְכָךְ טְמֵאוֹת. וּבֵית שַׁמַּאי דְּמְטַמְּאִין בֵּין מְצָיְרוֹת בֵּין שֶׁאֵינָן מְצָיְרוֹת, מִשּׁוּם דְּמִחְשְׁבֵי מִטְפְּחוֹת סְפָרִים מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם, שֶׁעֲשׂוּיִין לְמַשְׁמֵשׁ בָּהֶם תָּמִיד:

אֵלּוּ וָאֵלּוּ טְהוֹרוֹת. דְּכֵיוָן שֶׁיְּחֵדָן לִסְפָרִים תּוּ לֹא הָווּ מְשַׁמְּשֵׁי אָדָם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ה

כִּפָּה. מִטְפַּחַת שֶׁבְּרֹאשׁ הָאִשָּׁה. וְיֵשׁ לָהּ טָמְאַת מִדְרָס, שֶׁפְּעָמִים שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ:

וְנָתְנוּ עַל הַסַּפָּר. אִם יְחֵד אוֹתוֹ לְסַפָּר וְכָרַךְ אוֹתוֹ עָלָיו:

טָהוֹר מִן הַמִּדְרָס. אֲבָל טָמֵא שְׁאָר טֻמְאוֹת:

חֵמֶת. נֹאד שֶׁל עוֹר:

שֶׁעָשָׂאוֹ שָׁטִיחַ. עוֹר שָׁטוּחַ עַל הָאָרֶץ לֵישֵׁב עָלָיו. וְחֵמֶת וְשָׁטִיחַ תִּרְוַיְהוּ טְמֵאִין מִדְרָס, וַאֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דְּשִׁנָּה מִזֶּה לָזֶה וַאֲפִלּוּ בְּלֹא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה הָוֵי לֵיהּ כִּכְלִי שֶׁנִּשְׁבַּר וְטָהוֹר, אֲבָל מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא:

תּוֹרְמַל. כְּלִי עוֹר שֶׁהֲרוֹעֶה מַנִּיחַ כֵּלָיו לְתוֹכוֹ:

הָכִי גָּרְסִינַן, כֶּסֶת שֶׁעָשָׂאוֹ מִטְפַּחַת וּמִטְפַּחַת שֶׁעָשָׂאָהּ כֶּסֶת טָהוֹר. וְלֹא גָּרְסִינַן טָמֵא. וְכָךְ הִיא גִּרְסַת רַבּוֹתַי. וְכֵן מָצָאתִי בְּמִשְׁנָה דְּוֶקְנִית. וְהָכִי מוּכָח מִן הַתּוֹסֶפְתָּא. וְטַעֲמָא דְּבָכֳלְּהוּ טָהוֹר, כְּדִתְנַן בְּסָמוּךְ זֶה הַכְּלָל לִשְׁמוֹ טָמֵא לְשֵׁם אַחֵר טָהוֹר, וּמְפָרֵשׁ בַּתּוֹסֶפְתָּא, לִשְׁמוֹ מִכְּלִי פָּשׁוּט לִכְלִי פָּשׁוּט, כְּגוֹן מִשָּׁטִיחַ לְמִטְפַּחַת אוֹ מִמִּטְפַּחַת לְשָׁטִיחַ, וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ מִכְּלִי פָּשׁוּט לִכְלִי קִבּוּל וּמִכְּלִי קִבּוּל לִכְלִי פָּשׁוּט, וּמִכְּלִי קִבּוּל לִכְלִי קִבּוּל נַמִּי, הַכֹּל שִׁנּוּי שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְטָהוֹר. וְאִם כֵּן חֵמֶת שֶׁעָשָׂאָהּ תּוֹרְמַל דְּשִׁנָּהוּ מִקִּבּוּל לְקִבּוּל נַמִּי טָהוֹר, וְכַר שֶׁעָשָׂאוֹ סְדִין וְסָדִין שֶׁעָשָׂאוֹ כַּר דַּהֲוֵי שִׁנּוּי מִקִּבּוּל לְפָשׁוּט וּמִפָּשׁוּט לְקִבּוּל נַמִּי טָהוֹר. וְאִי קַשְׁיָא, אַמַּאי לֹא עָרְבִינְהוּ וּתְנִינְהוּ חֵמֶת שֶׁעָשְׂאָהּ שָׁטִיחַ וְשָׁטִיחַ שֶׁעָשָׂאוֹ חֵמֶת בַּהֲדֵי הָנָךְ, כֵּיוָן דְּכֻלְּהוּ טָהוֹר הוּא. הָא לֹא קַשְׁיָא, מִשּׁוּם דְּקָא בָּעֵי לְמִתְנֵי וּלְמִתְנֵי [חֵמֶת] זִימְנָא אַחֲרִיתִי כִּדְתָנֵי חֵמֶת שֶׁעָשָׂאָהּ תּוֹרְמַל וַהֲוָה צָרִיךְ לְמִתְנֵי חֵמֶת שֶׁעָשָׂאָהּ שָׁטִיחַ אוֹ תּוֹרְמַל, וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְשַׁנּוֹת מִסֵּדֶר הָאֲחֵרִים. וְרֹב סְפָרִים גּוֹרְסִים טָמֵא, וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְיַשֵּׁב גִּרְסָא זוֹ מְכֻוָּנֶת:

משנה ו

מַטְלִית. שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדְרָס, וּטְלָאָהּ בַּקָּפָּה. וְקָפָּה לָאו בַּת מִדְרָס הִיא, וּמִיהוּ כְּשֶׁטָּלָאָהּ בַּקָּפָּה נִטְמֵאת הַקָּפָּה, לְפִי שֶׁנִּגְעָה בַּמַּטְלִית הַטְּמֵאָה מִדְרָס, וַהֲרֵי הִיא מַגַּע מִדְרָס. וְהַמַּטְלִית כְּשֶׁנִּגְמְרָה טְלִיָּתָהּ פָּרַח מִנַּהּ טֻמְאַת מִדְרָס, מִשּׁוּם דְּבָטְלָה לְגַבֵּי קָפָּה וְקָפָּה לֹא חָזְיָא לְמִדְרָס:

מְטַמְּאָה אֶחָד וּפוֹסֶלֶת אֶחָד. כְּדִין כֵּלִים שֶׁנִּגְעוּ בַּמִּדְרָס וּפָרְשׁוּ, דִּתְנַן בְּסוֹף זָבִים הַנּוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, פֵּרַשׁ מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד, דְּכָל זְמַן שֶׁהַכְּלִי נוֹגֵעַ

בַּמִּדְרָס חֻשְׁבִינַן לֵיהּ כְּאַב הַטֻּמְאָה לְעִנְיַן אֳכָלִים לַעֲשׂוֹת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי בַּחֻלִּין וּשְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה, אֲבָל כְּשֶׁפֵּרַשׁ הָוֵי לֵיהּ כְּוֹלַד הַטֻּמְאָה וְעוֹשֶׂה שֵׁנִי בַּחֻלִּין וּשְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה בִּלְבַד, דְּהַיְנוּ מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד:

הִפְרִישָׁהּ. לַמִּטְלִית מִן הַקֻּפָּה, הָוֵי לַהּ הַקֻּפָּה וְלַד הַטֻּמְאָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קֹדֶם שֶׁהִפְרִישָׁהּ, אֲבָל הַמִּטְלִית טְהוֹרָה, דְּמִכַּיוָן שֶׁטָּלְאָהּ בַּקֻּפָּה נַעֲשֵׂית כַּקֻּפָּה וְהַוְיָא לַהּ כַּחֲתִיכַת דֹּפֶן שֶׁנִּטְלָה מִן הַקֻּפָּה דְּטָהוֹרָה הַחֲתִיכָה. וּמִיהוּ אִם אַחַר פְּרִישָׁתָהּ מִן הַקֻּפָּה חִשֵּׁב עָלֶיהָ לִישִׁיבָה, מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא אִם יֵשׁ בָּהּ כְּשִׁעוּר:

טָלְאָהּ עַל הַבֶּגֶד. לֹא נִתְבַּטְּלָה מִטֻּמְאַת מִדְרָס, וּמְטַמֵּא הַבֶּגֶד שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד כְּדִין כֵּלִים הַנּוֹגְעִים בַּמִּדְרָס כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פְּרָשׁוּ:

הִפְרִישָׁהּ מִן הַבֶּגֶד. דִּין הַבֶּגֶד כְּכֵלִים שֶׁנָּגְעוּ וּפָרְשׁוּ, מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד, וְהַמִּטְלִית הֲרֵי הִיא כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה, דְּלְעוֹלָם לֹא נִתְבַּטְּלָה, וּמְטַמְּאָה שְׁנַיִם וּפוֹסֶלֶת אֶחָד:

וְכֵן הַטּוֹלָה. מַטְלִית:

עַל הַשַּׂק אוֹ עַל הָעוֹר. כְּטוֹלָה עַל הַבֶּגֶד וְאֵינָהּ מִתְבַּטֶּלֶת:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר. קְסָבַר בַּשַּׂק וּבָעוֹר מִתְבַּטֶּלֶת, הוֹאִיל וְלָאו מִינָהּ. וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר, דִּבְשַׂק דְּאָרִיג כְּמוֹתָהּ, אֵינָהּ מִתְבַּטֶּלֶת. אֲבָל בָּעוֹר, דְּלָאו אָרִיג הוּא, מִתְבַּטֶּלֶת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ז

שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁאָמְרוּ. דְּמִטַּמֵּא לְעִנְיַן טֻמְאַת מֵת וְשֶׁרֶץ וּנְבֵלָה:

חוּץ מִן הַמָּלֵל. מַה שֶּׁמְּשַׁיֵּר הָאוֹרֵג בְּרֹאשׁ הַבֶּגֶד כְּשִׁעוּר שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת, וְהוּא עָנָף שֶׁל בֶּגֶד, קְרוּי מָלֵל. וְכֵיוָן שֶׁשְּׁתֵּי לְבָדוֹ הוּא וְאֵין בּוֹ עֵרֶב, אֵין מִצְטָרֵף לְאָרִיג. וְרַבּוֹתַי מְפָרְשִׁים מָלֵל, מַה שֶּׁמּוֹלֵל וְכוֹפֵל הַתּוֹפֵר מְקוֹם הַחָתָךְ, מִפְּנֵי הַחוּטִים שֶׁדַּרְכָּן לָצֵאת שֶׁלֹּא יֵצְאוּ וְתִתְקַלְקֵל הַתְּפִירָה:

מְכֻוָּנָת. וְהַמָּלֵל בִּכְלָל:

טָלְיָהּ עַל הַבֶּגֶד מָרוּחַ אַחַת. מַטְלִית שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדְּרָס וְתָפַר אוֹתָהּ עַל הַבֶּגֶד בְּאֶמְצָעוֹ מֵרוּחַ אַחַת, וּמִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת תְּלוּיָה וְאֵינָהּ מְחֻבֶּרֶת בַּבֶּגֶד:

אֵינוֹ חִבּוּר. וְאֵין הַבֶּגֶד טָמֵא מִדְּרָס:

מִשָּׁתֵּי רוּחוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ. כְּגוֹן שֶׁהִיא תְּפוּרָה מִזְּרָח וּמַעֲרָב, וְדָרוֹם וְצָפוֹן אֵינָהּ תְּפוּרָה. אוֹ אִפְּכָא. הֲרֵי זֶה חִבּוּר וְהַבֶּגֶד טָמֵא מִדְּרָס:

כְּמִין גַּאם. שֶׁתְּפוּרָה מִזְּרָח וְדָרוֹם, אוֹ מַעֲרָב וְצָפוֹן:

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. דְּלֹא הָוֵי חִבּוּר אֶלָּא בִּשְׁתֵּי רוּחוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ:

בְּטַלִּית. שֶׁאֵינָהּ דֶּרֶךְ מַלְבּוּשׁ אֶלָּא שֶׁכּוֹרְכָהּ עָלָיו בִּלְבַד:
אֲבָל בָּחֲלוּק. שֶׁלּוֹבְשִׁים אוֹתוֹ, לְעוֹלָם הָוֵי חִבּוּר, אֶלָּא אִם כֵּן תְּפוּרָה הַשָּׂפָה הָעֶלְיוֹנָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ח

בִּגְדֵי עֲנִיִּים. שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים מֵחֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת וְאֵין בְּכֻלָּן חֲתִיכָה אַחַת שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ שְׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ:
הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִים מִדָּרָס. הוֹאִיל וְיֵשׁ בְּכָל הַבֶּגֶד בִּכְלָלוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים עַל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר, הֲרֵי הַבֶּגֶד כֻּלּוֹ טָמֵא מִדָּרָס:
כְּיָוֹן שֶׁנִּקְרַע רֻבָּהּ אֵינוֹ חִבּוּר. וְאִם נִטְמָא הַקְּצָה הָאֶחָד לֹא נִטְמָא הַקְּצֶה הָאַחֵר:
הָעֲבִים וְהָרַכִּים. הַבְּגָדִים הָעֲבִים וְהַגַּסִּים בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן הַלְּבָדִין וְהַמַּגּוֹסִין. וְהָרַכִּים וְדַקִּין בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן הַשִּׁירָאִין וְהַסְּרִיקִין:
אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ. וְאֵין טְמֵאִין טֻמְאַת מֵת וְלֹא שְׁאָר טֻמְאוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר, מִשּׁוּם דְּשָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ מֵהֶן לֹא חָזִי לְמִידִי:

משנה ט

כֶּסֶת הַסַּבָּלִין. הַנּוֹשְׂאִים מַשָּׂאוֹת עַל כְּתֵפָן אוֹ עַל רֹאשָׁן יֵשׁ לָהֶן כֶּסֶת קָטָן בְּרֹאשָׁן אוֹ בִכְתֵפָן שֶׁלֹּא יַזִּיק לָהֶן הַמַּשָּׂאוֹי, וּפְעָמִים יוֹשְׁבִים עָלָיו:
מְשַׁמֶּרֶת שֶׁל יַיִן אֵין בָּהּ מִשּׁוּם מוֹשָׁב. שֶׁאֵין יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַשְּׁמָרִים:
סְבָכָה שֶׁל זְקֵנָה טְמֵאָה מוֹשָׁב. לְפִי מַאי דְּתְנַן לְעֵיל בְּפֶרֶק שְׁלֹשָׁה תְּרִיסִין דְּסָבְכָה שֶׁל זְקֵנָה טְמֵאָה טְמֵא מֵת דְּמַשְׁמַע אֲבָל לֹא מִשּׁוּם מוֹשָׁב, צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דִּשְׁנֵי מִינֵי סְבָכוֹת יֵשׁ לִזְקֵנָה, אַחַת שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵישֵׁב עָלֶיהָ וְהִיא טְמֵאָה טְמֵא מֵת, וּסְבָכָה אַחֶרֶת שֶׁפְּעָמִים יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ, וּבָהּ תְּנַן הָכָא שֶׁהִיא מְטַמְּאָה מִשּׁוּם מוֹשָׁב:
חָלוּק שֶׁל יוֹצֵאת הַחוּץ. תַּרְגּוּם זוֹנָה נַפְקַת בָּרָא:
עֲשׂוּי כִּסְבָכָה. שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲלוֹנוֹת חֲלוֹנוֹת מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת וּבְשָׂרָהּ נִרְאֶה לַחוּץ:
מִן הַחֲרֶם. מִן הָרֶשֶׁת. וּבְשָׂרוֹ נִרְאֶה, לְפִיכָךְ טָהוֹר:
מְזוּטוֹ. יֵשׁ בְּתַחְתִּית הָרֶשֶׁת מְעַט אָרִיג עָשׂוּי כְּבֶגֶד, וְקָרוּי זוּטוֹ שֶׁל רֶשֶׁת:
וּכְפָלוֹ. שֶׁכָּפַל אֶת הָרֶשֶׁת וּתְפָרָהּ וְאֵין בְּשָׂרוֹ נִרְאֶה מִתּוֹכָהּ:
טָמֵא. דַּחֲשִׁיב בֶּגֶד. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

משנה י

קוּרְקוּרְתָּהּ. שׁוּלַיִם וְתַחְתִּית, כְּמוֹ קַרְקְרוֹת הַכֵּלִים:
עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת פִּיהָ. שְׂפָתָהּ הָעֶלְיוֹנָה. שֶׁאֵינָהּ יוֹרֶדֶת לְטֻמְאָה עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת כָּל מְלַאכְתָּהּ:

שָׁבִיס שֶׁלָּהּ. מִלְּשׁוֹן הַשְּׁבִיסִים וְהַשַּׁהֲרוֹנִים. צִיּוּר שֶׁעוֹשִׂים עַל הַסְּבָכָה לְנוֹי, עוֹמֵד עַל מִצְחָהּ וּמַקִּיף מֵאָזֶן לְאָזֶן. וּבִפְנֵי עַצְמוֹ נַמִּי חָשִׁיב, שֶׁהוּא עָשׂוּי לַהֲסִירוֹ מִשָּׁם וְלָתֵת אוֹתוֹ בִּסְבָכָה אַחֶרֶת:

הַחוּטִין שֶׁלָּהּ. שֶׁבָּהֶן קוֹשְׁרִים הַסְּבָכָה עַל הָרֹאשׁ:

טָמֵאִים מִשּׁוּם חִבּוּר. שֶׁאִם נִטְמֵאת הַסְּבָכָה נִטְמְאוּ הַחוּטִים עִמָּהּ דְּאִלּוּ הַחוּטִים בְּלֹא סְבָכָה לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים טֻמְאָה: **אִם אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת אֶת רֹב הַשַּׂעָר**. שֶׁל הָרֹאשׁ, טְהוֹרָה:

פרק כט

משנה א

נוֹמֵי הַסָּדִין. נִימִין הַיּוֹצְאִים מִן הַסָּדִין, וְהֵן חוּטִים שֶׁרְגִילִים לָצֵאת מִן הָאֶרִיג בֵּין מִן הַצְּדָדִים בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִלְּמַטָּה. אִם נָגַע שֶׁרֶץ בַּנִּימִין, נִטְמָא הַסָּדִין. וְהוּא שֶׁיִּגַּע בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר הַמְפֹרָשׁ בְּמַתְנִיתִין. וְכֵן אִם נָגַע שֶׁרֶץ בַּסָּדִין, נִטְמְאוּ הַנִּימִין עַד מְקוֹם הַשִּׁעוּר הַמְפֹרָשׁ. וּמִשָּׁם וְלַחוּץ טְהוֹרִים, שֶׁאֵין הַנִּימִין חִבּוּר לְכָל בֶּגֶד אֶלָּא עַד מְקוֹם הַשִּׁעוּר הַמְפֹרָשׁ בָּהֶן:

טַרְטִין. כְּמִין כּוֹבָעִים:

פְּלִיוֹן. סָדִין שֶׁמִּתְעַטֵּף בּוֹ כֻּלּוֹ:

אַפְקָרְסִין. כְּמוֹ אַפְקָרְסוּתוֹ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת דְּפֶרֶק וְאֵלּוּ מְגַלְּחִים [מוֹעֵד קָטָן כב:], וְהוּא לְבוּשׁ הַתַּחְתּוֹן וּפָתוּחַ מִכְּתֵפָיו וּכְשֶׁלּוֹבְשׁוֹ קוֹשְׁרוֹ:

סָגוֹס. בֶּגֶד שֶׁל צֶמֶר עָב וְכֻלּוֹ צִיצִיּוֹת, וְקוֹרִים לוֹ בַּעֲרָבִי אלבורנו"ס:

רְדִיד. צָעִיף דַּק שֶׁהָאִשָּׁה מְכַסָּה בּוֹ רֹאשָׁהּ. וַתִּכַס בַּצָּעִיף, תַּרְגּוּם יְרוּשַׁלְמִי רְדִידָא:

גּוּמְדִין. בֶּגֶד שֶׁהוּא אַמָּה עַל אַמָּה, וּמְכַסִּין הָעֲרָבִים חָטְמָן וּפִיהֶם בִּזְמַן הַקֹּר. וּפֵרוּשׁ גֹּמֶד אַמָּה, כְּדִכְתִיב (שופטים ג) וְלֶהּ שְׁנֵי פֵּיוֹת גֹּמֶד אָרְכָּהּ:

קַלְקִין. אָרִיג שֶׁל שֵׂעָר וְיֵשׁ לוֹ נִימִין:

פֶּנְדָּא. יֵשׁ מְפָרְשִׁים אֵזוֹר חָלוּל וְרָחָב. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים הַבֶּגֶד הַתַּחְתּוֹן שֶׁנּוֹתְנִים עַל הַבָּשָׂר לִשְׁמֹר שְׁאָר הַבְּגָדִים שֶׁלֹּא יִטַּנְּפוּ בַּזֵּעָה:

מַעֲפֹרֶת. תַּרְגּוּם וַיִּתְחַפֵּשׂ בָּאֵפֶר (מלכים א כ) וְאֶשְׁתַּנֵּי בְּמַעֲפָרָא. סוּדָר שֶׁמְּעַטְּפִים בּוֹ הָרֹאשׁ:

פַּרְגּוֹד. מָסָךְ שֶׁתּוֹלִין עַל פִּתְחֵי הַמְּלָכִים:

כָּל שֶׁהֵן. בֵּין רַב בֵּין מְעַט הֲוֵי חִבּוּר. וְכָלְהוּ אַחֲרִינֵי שֶׁשִּׁעוּרָן מְפֹרָשׁ, כְּשִׁעוּר הֲוֵי חִבּוּר, מַה שֶּׁיֵּתֵר מִכְּשִׁעוּר לֹא הֲוֵי חִבּוּר, לֹא לְטֻמְאָה וְלֹא לַהֲזָאָה:

משנה ב

שְׁלֹשׁ כְּסָתוֹת שֶׁל צֶמֶר. תְּפוּרוֹת זוֹ עִם זוֹ כְּשֶׁלָּל שֶׁל כּוֹבְסִין. אִי נַמִּי, אֲרוּגוֹת יַחַד, כְּעֵין הָאוֹרְגִים מַפּוֹת שֶׁדַּרְכָּן לְהָנִיחַ הֶפְרֵשׁ בֵּין מַפָּה לְמַפָּה וּמְחֻבָּרוֹת בְּחוּטֵי הַשְׁתִּי וְאֵין בּוֹ עֵרֶב. וְכָל הֲנֵי דְתָנַן הָכָא, כָּל אֶחָד בְּמִנְיָנוֹ אוֹ פְּחוֹת הֲוֵי חִבּוּר, וְאִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּאֶחָד מֵהֶן נִטְמְאוּ כֻלָּן, וְאִם הָיוּ טְמֵאִין וְהוּזָּה מֵאֵפֶר הַפָּרָה בְּאֶחָד מֵהֶן נִטְהֲרוּ כֻלָּן. וְיוֹתֵר עַל מִנְיָן זֶה לֹא הָוֵי חִבּוּר לֹא לְטַמְּאָה וְלֹא לְהַזָּאָה:

סוּבְּרִיקִין. אִית דְּתָנֵי סַפְּרִיקִין. אִית דְּמְפָרְשֵׁי מִכְנָסִים, וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי כְּמִין בָּתֵּי יָדַיִם מְצֻמָּר שֶׁמַּלְבִּישִׁים בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם וּמְכַסִּים בָּהֶם הַזְּרוֹעוֹת עַד הָאֲצִילִים:

גְּלֵלָקָרִין. כְּסוּת עֲבָה שֶׁל צֶמֶר שֶׁלּוֹבְשִׁים בְּעֵת הַקְּרִירוּת:

חִבּוּר לְטַמְּאָה וְאֵינוֹ חִבּוּר לְהַזָּאָה. לְחֻמְרָא. אִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּאֶחָד מֵהֶן הֲוֵי חִבּוּר וְנִטְמְאוּ כֻלָּן, וְאִם הוּזָּה אֶחָד מֵהֶן לֹא הָוֵי חִבּוּר, וְלֹא טָהַר אֶלָּא אוֹתוֹ שֶׁהוּזָּה עָלָיו בִּלְבַד:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף לֹא לְטַמְּאָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

חוּט הַמַּשְׁקֹלֶת. הַבַּנָּאִים מַחֲזִיקִים בְּיָדָם חוּט וּבְרֹאשׁוֹ עוֹפֶרֶת וּמוֹרִידִים אוֹתוֹ כְּנֶגֶד הַכֹּתֶל לְרְאוֹת שֶׁלֹּא יְהֵא עָקוּם:

חָרְשִׁין. נַגָּרִין שֶׁל עֵץ:

וְשֶׁל בַּנָּאִים. הַבּוֹנִים הַחוֹמוֹת הַגְּבוֹהוֹת וְהַגְּדוֹלוֹת. וְחוּט הַמַּשְׁקֹלֶת דְּרֵישָׁא דְּלֹא הֲוֵי אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר, מֵירֵי בְּמֵיחָד לְבְנָיָנִים קְטַנִּים:

יָתֵר מִכֵּן. יוֹתֵר מִמִּדּוֹת אֵלּוּ שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רוֹצֶה בְּקִיּוּמָן, טָהוֹר אוֹתוֹ הָעוֹדֵף עַל הַמִּדָּה וְלֹא הֲוֵי חִבּוּר לִכְלִי:

וְשֶׁל סַיָּדִים. הַטָּחִים פְּנֵי הַכֹּתֶל בְּסִיד וְגַם הֵם צְרִיכִים לְמַשְׁקֹלֶת, וְכֵן הַצַּיָּרִים שֶׁמְּצַיְּרִים צוּרָה בַּכְּתָלִים:

כָּל שֶׁהֵן. בֵּין רַב בֵּין מְעַט הֲוֵי חִבּוּר:

משנה ד

חוּט מֹאזְנַיִם. חוּט שֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ הַמֹּאזְנַיִם בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹקְלִים בָּהֶן:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר טָפַח טָהוֹר. אִם יַד הַקֶּרֶדֹּם גְּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיּוֹצֵא טָפַח לְאַחַר יָדוֹ, לֹא חָשִׁיב יָד, לְפִי שֶׁמַּזִּיק לוֹ לְמַלַּאכְתּוֹ, וְכָל הַיָּד כֻּלּוֹ טָהוֹר. כָּךְ פֵּרֵשׁ מוֹרִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

יַד הַקֶּרֶדֹּם מִלְּפָנָיו. דֶּרֶךְ הָאוֹחֵז בְּיַד הַקֶּרֶדֹּם כְּשֶׁרוֹצֶה לַחְתֹּךְ בּוֹ אֵינוֹ אוֹחֵז מַמָּשׁ בְּרֹאשׁ הַקַּתָּא שֶׁמָּא יַחְלִיק וְיִפֹּל מִיָּדוֹ אֶלָּא מַנִּיחַ מְעַט לְאַחַר יָדוֹ, וְהַשְׁעוּר שֶׁיֵּשׁ בֵּין יַד הָאָדָם

לַבַּרְזֶל קוֹרֵא מִלְּפָנָיו, וְהַיּוֹצֵא לְאַחַר יָדוֹ קוֹרֵא מֵאַחֲרָיו בְּאֵידָךְ בָּבָא. וְהָא דְלָא מְפָרֵשׁ בְּבָבָא זוֹ דִּין שֶׁלְּפָנָיו וְשֶׁל אַחֲרָיו, מִשּׁוּם דְּהָכָא חָשִׁיב הָנָךְ דְּשַׁעוּרָן טָפַח, וּבְאֵידָךְ בָּבָא חָשִׁיב הַנָּהוּ דְּשַׁעוּרָן שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת:

פַּרְגּוֹד. מְחוֹגָה. קומפש"ו בְּלַעַ"ז. וְהֶחָרָשִׁים צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת בּוֹ צוּרוֹת עֲגֻלּוֹת:

מַקֶּבֶת. פַּטִּישׁ שֶׁל בַּרְזֶל שֶׁרֹאשׁוֹ אֶחָד חַד וּבוֹ נוֹקְבִים וּפוֹסְלִים אֶת הָאֲבָנִים, וְעַל שֵׁם כָּךְ נִקְרָא מַקֶּבֶת. וּלְשׁוֹן מִקְרָא הוּא, וּמַקֻּבוֹת וְהַגַּרְזֵן כָּל כְּלִי בַרְזֶל (מלכים א ו):

מְפַתְּחֵי אֲבָנִים. לְשׁוֹן פְּתוּחֵי חוֹתָם:

משנה ו

שֶׁל צַמָּרִים. מוֹכְרֵי צֶמֶר. וְטַעֲמָא דְּהָנָךְ שַׁעוּרָן בְּטָפָחַיִם, מִפְּנֵי שֶׁתּוֹפֵס בָּהֶן בְּשֶׁתֵּי יָדָיו. וְהַיְנוּ נַמֵּי טַעֲמָא דְּכָל הָנָךְ יָדוֹת דִּלְקַמָּן שֶׁשַּׁעוּרָן בְּטֹפָחַיִם. וְכָל אוֹתָן שֶׁשַּׁעוּרָן טָפַח, לְפִי שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱחֹז בָּהֶן בְּיָדוֹ אַחַת:

מַקּוֹר. קֶרֶנֶס חַד שֶׁמְּנַקְּרִים בּוֹ הָרֵחַיִם. וְעַל שֵׁם שֶׁמְּנַקְּרִים בּוֹ קָרוּי מַקּוֹר:

יַד הַמַּעֲצָד שֶׁל לְגָיוֹנוֹת. גָּרְסִינַן. וְהוּא כְּלִי מִכְּלֵי הָרוֹצְחִים, רֹאשׁוֹ עָגֹל, וְנוֹשְׂאִים אוֹתוֹ אַנְשֵׁי הַחַיִל בַּמִּלְחָמָה. וּבְעַרְבֵי קוֹרִים לוֹ טבריזי"ן:

שֶׁל זָהָבִים. הַמַּכִּים עַל זָהָב לַעֲשׂוֹת טַסִּין דַּקִּין:

וְשֶׁל חָרָשִׁים. שֶׁל בַּרְזֶל:

משנה ז

שִׁירֵי הַדָּרְבָּן מִלְמַעְלָן. הַמְּרֻדֵּעַ רֹאשׁוֹ אֶחָד יֵשׁ בּוֹ בַרְזֶל כְּעֵין מַרְצֵעַ שֶׁבּוֹ מְלַמֵּד הַפָּרָה לִתְלֹמְיהָ וְהוּא קָרוּי דָּרְבָּן, וּבְרֹאשׁוֹ הַשֵּׁנִי בַּרְזֶל רָחָב מְחֻדָּד לַחְתּוֹךְ בּוֹ שָׂרָשִׁים וּשְׁמוֹ חַרְחוּר. וְשִׁעוּר יַד הַמְּרֻדֵּעַ, לְמַעְלָה לְצַד הַדָּרְבָּן אַרְבָּעָה טְפָחִים חֲשׁוּבִים חִבּוּר, וּלְמַטָּה לְצַד הַחַרְחוּר שִׁבְעָה טְפָחִים הַסְּמוּכִים לוֹ הָוֵי חִבּוּר, כְּדִלְקַמָּן. וּמַה שֶּׁהוּא יוֹתֵר מֵאַרְבָּעָה לְצַד הַדָּרְבָּן וְשִׁבְעָה לְצַד הַחַרְחוּר אֵינוֹ חִבּוּר, וְאִם נָגַע שָׁם טֻמְאָה לֹא נִטְמָא לֹא הַחַרְחוּר וְלֹא הַדָּרְבָּן:

בָּדִיד. כְּלִי בַרְזֶל שֶׁבּוֹ חוֹפְרִים גֻּמּוֹת סָבִיב הָאֵילָן כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיקוּ מֵימֵיהֶן. וְעַל שֵׁם הַגֻּמּוֹת שֶׁקְּרוּיִין בְּדִידִין נִקְרָא הַכְּלִי הַחוֹפֵר בָּהֶן בָּדִיד:

שֶׁל נְכוּשׁ. פַּטִּישׁ שֶׁמַּקִּישִׁים בּוֹ עַל הָאֲבָנִים וּמְשַׁבְּרִים אוֹתָן:

בֶּן פַּטִּישׁ. הַפַּטִּישׁ הַקָּטָן קָרוּי בֶּן פַּטִּישׁ, וְהַגָּדוֹל שְׁמוֹ פַּטִּישׁ:

שֶׁל בְּקוּעַ. קֶרֶדֹּם שֶׁמְּבַקְּעִים בּוֹ עֵצִים:

שֶׁל עָדִיר. שֶׁחוֹפְרִים בּוֹ הַקַּרְקַע לִזְרִיעָה. כְּמוֹ אֲשֶׁר בַּמַּעְדֵּר יֵעָדֵרוּן (ישעיה ז):

שֶׁל סַתָּתִים. חוֹצְבֵי אֲבָנִים וְהַמְקַצְּעִים וּמְשַׁוִּין אוֹתָן:

משנה ח

מַגְרָפָה. שֶׁגּוֹרְפִים בָּהּ תַּנּוּר וְכִירַיִם אוֹ הַטִּיט. תִּרְגּוּם יָעִים, מַגְרוֹפְיָתָא:

וְשֶׁל סַיָּדִים. שֶׁגּוֹרְפִים בָּהּ אֶת הַסִּיד:

יָתֵר מִכָּאן. יוֹתֵר מִמִּדּוֹת אֵלּוּ שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים בְּיַד הַמַּגְרֵפָה, אִם רוֹצֶה בְּקִיּוּם זֶה הָאֹרֶךְ הַיָּתֵר:

טָמֵא. אִם נִטְמָא הַכְּלִי. וְכֵן אִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּכָל זֶה הָאֹרֶךְ שֶׁל יָד, נִטְמָא הַכְּלִי עִמּוֹ, דַּהֲוֵי חִבּוּר לַכְּלִי:

יַד מְשַׁמְּשֵׁי הָאוּר. כְּגוֹן יָד שֶׁל שַׁפּוּד וְאַסְכָּלָה וּמַרְחֶשֶׁת וּשְׁאָר כֵּלִים שֶׁמִּתַּשְׁמִישִׁין עַל יְדֵי הָאוּר:

פרק ל

משנה א

כְּלֵי זְכוּכִית. הַךְ מַתְנִיתִין תְּנִינַן לְעֵיל בְּפֶרֶק ב' וּבְפֶרֶק ט"ו. וְאַיְדֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי דִּין הָנָךְ כֵּלִים שֶׁל זְכוּכִית הֲדַר תָּנָא לַהּ הָכָא:

טַבְלָא. שֻׁלְחָן:

אִסְקוּטְלָא. בִּלְשׁוֹן לע"ז קוֹרִים לִקְעָרָה שקוטיל"א. וְהָכָא מַיְירֵי בִּקְעָרָה פְּשׁוּטָה שֶׁאֵין לָהּ בֵּית קִבּוּל, אֶלָּא שְׁמִתַּחְתֶּיהָ מְחֻבָּר לָהּ בֵּית קִבּוּל קָטָן הַמְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁכּוֹפִין הַכְּלִי עַל פָּנָיו, כְּעֵין שֶׁיֵּשׁ לְכוֹסוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זְכוּכִית שֶׁלָּנוּ:

יֶשׁ לָהֶן לְבָזְבֵּז. שֶׁפָּה סָבִיב, הַלְבָזְבֵּז עוֹשֶׂהוּ כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית קִבּוּל:

שׁוּלֵי קְעָרָה וְשׁוּלֵי אִסְקוּטְלָא. כְּשֶׁנִּשְׁבָּר מְקוֹם תַּשְׁמִישָׁן נִשְׁאָר הַבֵּית קִבּוּל קָטָן וְהוֹפְכוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וַאֲפִלּוּ הָכִי טְהוֹרִים, דְּלָא חֲשִׁיבֵי הַשּׁוּלַיִם כְּלִי, מִפְּנֵי מְקוֹם הַשֶּׁבֶר שֶׁמַּזִּיק לְיָדִים כְּשֶׁאוֹחֲזִים בּוֹ:

קַרְטָסָן אוֹ שַׁפָּן. תִּקְנָם וְעַשָּׂאָן חֲלָקִים עַד שֶׁרְאוּיִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ בֵּית קִבּוּל, טְמֵאִים, דְּלֹא הָוֵי תּוּ שֶׁבֶר כְּלִי:

בְּשׁוּפִין. כְּלֵי שֶׁצּוֹרְפִין וְחָרְשֵׁי בַרְזֶל מְסִירִים בּוֹ הַחֲלֵדָה וּמַחְלִיקִים בּוֹ הַכֵּלִים. תַּרְגּוּם הַצְּרִיפִים, שׁוּפִינָא. לימ"א בְּלַעַ"ז:

משנה ב

אַסְפַּקְלַרְיָא. מַרְאָה שֶׁל זְכוּכִית שֶׁהָאִשָּׁה רוֹאָה בָּהּ אֶת פָּנֶיהָ. וּבְלַעַ"ז אספקל"ו. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לָהּ בֵּית קִבּוּל טָהוֹרָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ עֲשׂוּיָה לְקַבֵּל אֶלָּא לִרְאוֹת צוּרַת הַפָּנִים:

תַּמְחוּי. כְּמִין קְעָרָה גְּדוֹלָה שֶׁל זְכוּכִית:

תַּרְוָד. כַּף שֶׁל זְכוּכִית:

וְאִם לָאו. אִם כְּשֶׁנּוֹתְנוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן אוֹ עַל דָּבָר פָּשׁוּט הוּא מִתְגַּלְגֵּל לְכָאן וּלְכָאן וְנִשְׁפָּךְ מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, לְפִי שֶׁתַּחְתָּיו חַד וְאֵינוֹ עוֹמֵד:

רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא. הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ג

כּוֹס. שֶׁל זְכוּכִית:

שֶׁנִּפְגַּם רִבּוֹ טָהוֹר. דַּחֲשִׁיב שֶׁבֶר כְּלִי:

נִפְגַּם בּוֹ שָׁלֹשׁ בְּרֶבּוֹ. שֶׁהַשָּׁלֹשׁ פְּגִימוֹת עוֹמְדוֹת בְּרֶבּוֹ שֶׁל כּוֹס וְלֹא בְּמִעוּטוֹ:

טָהוֹר. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְפַזֵּר אֶת רֹב הַמַּיִם:

אִם מְפַזֵּר הוּא אֶת רֹב הַמַּיִם טָהוֹר. אֲבָל בְּמִעוּט, טָמֵא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

בְּבַעַץ. בִּבְדִיל:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר בְּבַעַץ טָמֵא. דְּהַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּעֲמִיד, וַחֲשִׁיב כִּכְלֵי מַתֶּכוֹת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ד

צְלוֹחִית. כְּעֵין צְלוֹחִיּוֹת שֶׁל זְכוּכִית שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶן צַוָּאר אָרֹךְ:

שֶׁנִּטַּל פִּיהָ. שֶׁנִּטַּל צַוָּארָהּ:

וּבִגְדוֹלָה. שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִנָּטֵל בְּיָדוֹ אַחַת אֶלָּא בִּשְׁתֵּי יָדָיו קְרוּיָה גְּדוֹלָה, וְשֶׁיְּכוֹלָה לִנָּטֵל בְּיָדוֹ אַחַת קְרוּיָה קְטַנָּה:

שֶׁל פַּלְיָטוֹן. שֶׁל שֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן:

טְהוֹרָה. דְּתוּ לֹא חָזְיָא לְמִלַּאכְתָּהּ:

מִפְּנֵי שֶׁהִיא סוֹרַחַת אֶת הַיָּד. הַבָּא לָתֵת יָדוֹ לְתוֹכָהּ לָקַחַת מִן הַפַּלְיָטוֹן לְהָרִיחַ בּוֹ, יָדוֹ נִסְרֶכֶת וְנִשְׁרֶטֶת וְנִקְרַעַת, סוֹרַחַת, כְּמוֹ סוֹרֶכֶת בְּכָ"ף, לְשׁוֹן סִרְכָא:

לְגִינִין גְּדוֹלִים. כְּמוֹ כַּדִּין גְּדוֹלִים:

מְתַקְּנִין לִכְבָשִׁים. שֶׁכּוֹבְשִׁים בָּהֶן יָרָק בְּמֶלַח וּבְחֹמֶץ וּמַנִּיחִין אוֹתָן שָׁם לְהִתְקַיֵּם:

אֲפַרְכֵּס. כְּלִי עֲשׂוּי לְרֵחַיִם, שֶׁרָחָב מִלְּמַעְלָה וְקָצָר מִלְּמַטָּה בְּשׁוּלָיו, וְנוֹתְנִים בּוֹ חִטִּין הַרְבֵּה בְּפַעַם אַחַת וְהֵן יוֹרְדִים מְעַט מְעַט לְתוֹךְ הָרֵחַיִם וְנִטְחָנִים שָׁם. וְדֶגְמָתוֹ מָצִינוּ בְּרֵישׁ חֲגִיגָה (דף ג) עֲשֵׂה אָזְנְךָ כַּאֲפַרְכֶּסֶת, שֶׁמַּכְנִיס הַרְבֵּה וּמוֹצִיא קְמָעָה:

אַשְׁרִיךְ כֵּלִים. מַסֶּכֶת כֵּלִים:

שֶׁנִּכְנְסָה בְּטַמְאָה וְיָצְאָה בְּטָהֳרָה. מַתְחֶלֶת בַּאָבוֹת הַטֻּמְאוֹת וּמְסַיֶּמֶת הָאֲפַרְכֵּס שֶׁל זְכוּכִית טְהוֹרָה: